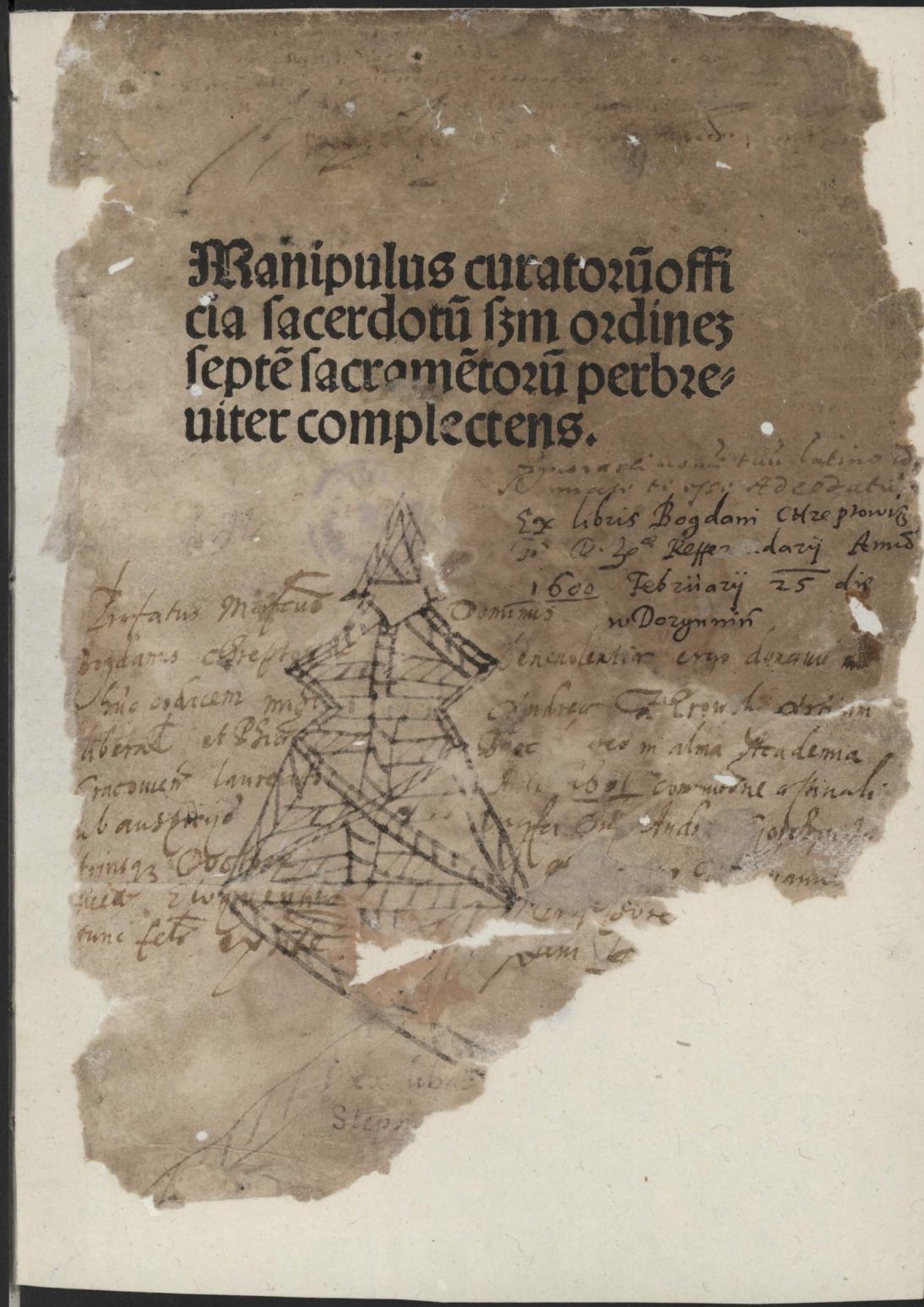
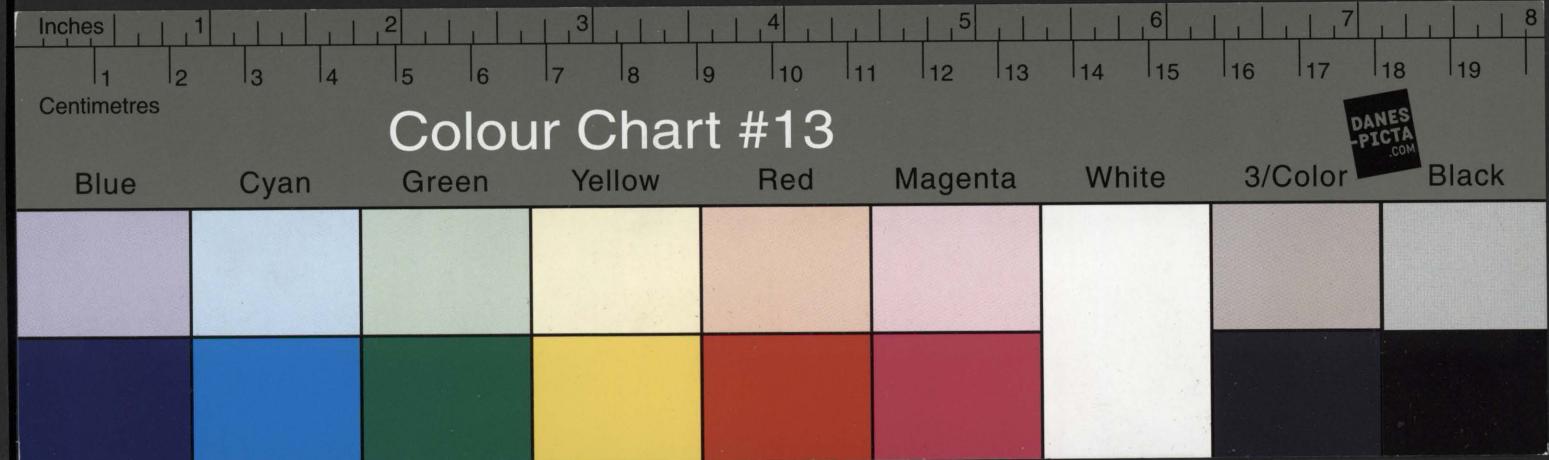






XV, 51





K. 61/88

Tabula

Tabula sequentis opis qd
Manipulus curatorū nun
cupat feliciter incipit.

| | |
|---------------------------------|-------|
| De suscipientibus baptismū. | v. |
| Capitulum. | v. |
| Deritu baptismi. | vi. |
| De effectu baptismi. | vii. |
| De annexis baptismo. Capitulum. | viii. |

Iher iste

prīa sua diuīsione in
tres p̄t̄ pres. In p̄
ma parte agitur d̄ sa
cram̄. Itis. et debis q̄ p̄mēt̄
ad ip̄ sacramentorum
administrationem. Et diui
ditur pars illa p̄ncipal̄is i.
septem tractatus. quorum
mus est de sacramentis i.
nērali. et habet tria capitula.
De institutione sacramē
torum. Capitulū p̄mum.
De efficacia et virtute sacra
mentoz in gñali. ii.
De numero sacramentoz.
Capitulū iii.

Tractatus

secundus prime partis d̄ ba
ptismo. Et habet octo capi
tula.
Quid est baptismus et vnd
dicatur baptismus i.
De materia baptismi. ii.
De forma baptismi. iii.
De ministro baptismi. iv.

Tractatus

tertius prime partis de con
firmatione. Et habet septem
capitula.
Quid est confirmatio. Ca
pitulum. i.
De materia confirmationis
Capitulū ii.
acramenti cōfir
macōis. iii.
De ministro confirmationis
Capitulum. iii.
De suscipientibus cōfir
mationem. v.

De
Capitulum. vi.
De suscipientibus cōfir
mationem. vii.

Tractatus

quartus prime partis de eu
charistia. Et habet indeciz
capitula.
Quid ē eucharistia et vnd di
catur. Capitulū i.
De ministro eucharistie. ii.
De materia eucharistie. iii.

Tabula

De forma eucharistie et de
forma consecratiois sanguinis iii.
De loco ubi missa debet celebri v.
Qui tempore debet missa celebri vi.
Quoties dicitur in die missa celebri viii.
De vestibus quibus sacerdos induitur in missa. viii.
Quibus debet dari sacramentum eucharistie. ix.
De ritu quo debet dici missa. x.
De defectibus qui possunt currere in missa.

Tractatus
quintus prime partis de ordinibus. Et habet quinque capitula.

De ordinibus quibus dñe ipamata character. iii.
In actu impi mat character in quibus ordine. viii.
Quae redit in principiis omnibus ordinibus. v.

Tractatus
sextus prime partis de extremaunctione. Et habet septem capitula

De materia sacramenti extreme unctionis Cap. i.
Quae sit forma extreme unctionis. ii.
Quis sit minister extreme unctionis. iii.
Quicunque sit effectus extreme unctionis. viii.
Quibus libet dari istud sacramentum. vii.
In quibus partibus corporis debet fieri istud sacramentum. viii.
Qui hoc sacramentum obtulerat.

Tractatus

optimus prime pris habet unius partes sub se. Prima est de sponsalibus. Et habet quinque capitula.
Quid sint sponsalia et unde dicantur. i.
Qualiter contrahantur sponsalia. ii.
In qua etate possunt contraheris sponsalia. iii.
Qui sunt effectus sponsalorum. viii.
In quibus casibz dissoluuntur sponsalia. v.

Beda pars

septimi tractatus de matrimonio. Et huius octo capta.

Tavula

- Quid est nuptiorum. *L. i.*
Dualiter contrahit matrimonium. *ii.*
Quando ubi et quoibus suis institutum. *iii.*
Quae sunt causa institutis matrimoniis. *iv.*
Qui potest contrahere matrimonium. *v.*
Quot modis dicitur matrimonium. *vi.*
Quot sunt bona matrimonii. *vii.*
Quae impediunt matrimonium. *viii.*
De impedimento erroris matrimonii. *ix.*
De impedimento conditiois. *x.*
De impedimento voti. *x.*
De impedimento cognationis carnalis. *x.*
De impedimento cognationis spiritualis. *x.*
De cognatione legali. *x.*
De impedimento criminis. *x.*
De impedimento disparitatibus. *x.*
De impedimento violenter. *x.*
De impedimento ordinis. *x.*
De impedimento licetamini. *x.*
De impedimento publice honestatis iusticie. *x.*
De impedimento affinitatis. *x.*
De impedimento imposteriorum coeundi. *x.*
De impedimento interdicti. *x.*

ecclesie.
De his quae intrahunt bancis
permisitis est interdictum
ab ecclesia.

Secunda pars

- ticula principalis habet opibus
quattuor tractat. *Primum*
est de persona in generali. *E*thab;
quattuor capitula.
Quid est persona et unde dicatur. et quae
sunt eius species. *i.*
De solenni persona. *ii.*
De publica persona. *iii.*
De privata persona. *iv.*

Tractatus

secundus scilicet de personis principaliis
et de contritione habet septem
capitula.

- L*audis est contrito. *L. i.*
De quantitate contritiois. *ii.*
De eius qualitate. *iii.*
Quoniam debet durare contrito. *iv.*
De quibus esse contrito. *v.*
Quae sunt cause inducitur contrito. *vi.*
De effectu contritiois. *vii.*

Tractatus

- tertius de confessio habet viii
decim capitula.
De initio de confessio. *i.*
Qui terret ad confessio. *ii.*

Tabula

| | | | |
|---------------------------------------|-------|-----------------------------|--------|
| De tempore quo te nec hoc con- | | Quot modis dicitur ieiuni- | |
| fiteri. | iii. | um. | La. i. |
| Qui debet hoc fiteri. | iii. | Qui fuit institutus. | ii. |
| De quibus sacerdotem fieri confessio- | v. | Quot requiruntur ad ieiuni- | um. |
| nus. | | um. | iii. |
| Qualis deesse confessio | vi. | Quo t' bona fac ieiuniū | iii. |
| De iteratio pessidis | vii. | De oratione. Capitulū q̄tū | |
| Quod ille sacerdos habere | | z p̄ ipale q̄rti tractat | |
| ad perfidē | viii. | Quae p̄nia d̄ imponi p̄ uno | |
| De interrogatiōib⁹ siendis in | | quocq; petō | v. |
| confessione. | ix. | Utrū unus possit satisfac- | |
| De peccate claviū et effectu co- | | repro alio | vi. |
| fessionis. | x. | | |
| Desigillo pessidis. | xi. | | |

Tractatus

| | |
|---|--------|
| quartus secundus p̄tis p̄ncipalium a- | |
| lis de satisfactione hūs sex capitula p̄ncipalia. | |
| Quid est satisfactione. | La. i. |
| De elemosina. | ii. |
| Et habet quatuor capitula sub se. | |
| De quo debet fieri elemosyna. | |
| nam. | La. i. |
| Quis potest facere elemosynam. | ii. |
| Luidan da est elemosyna. | iii. |
| Qualiter debet fieri elemosyna. | |
| | iii. |
| De ieiunio. Capitulum ter- | |
| cū et principale quarti tra- | |
| ctatus. habens sub se quat- | |
| tuo capitula sive considera- | |
| ta | |

Tertia pars

| | |
|--|---------|
| principalis totius legis est articulis fidei. et habet quatuor capitula p̄ncipalia | |
| De articulis fidei. | Cap. i. |
| De petitōib⁹ orōnis domi- | |
| nice | ii. |
| Dedecem preceptis per ordi- | |
| nem. | iii. |
| De dotibus bōz et Capitu- | |
| lum quartū et ultimū. | |

Finit tabula.

Prologus

opusculuz qđ offert hūilitas
cōminat affect⁹ ac charitas
sualet. Lor. vñ dñcti⁹ t̄ emen-
datu. vñ dñcti⁹ qñonivideſ cōi-
care placeat curatis neophy-
tis. vt q̄ nesciūt addiscāt. t̄ q̄
sciunt ſcire ſe gaudeant t̄ ad
maiora cōſcedant. Utam re-
uerēdā pſonā cōſeruet deus
ecclie ſue ſcītē. cui me hūili re-
cōmēdo. Septū Thurolo⁹.
Anno dñi. M. ccxxxij.

Incipit prologus.

Uia ſim qđ diçppha
q Malachias. c. ii. imo
dñs p Malachiam.
Sacerdotiſ labia cuſtodiūt
ſciām. t̄ legē rechrūt d̄ ore ei⁹
Angelus eñ dñi exercit uñz
e. xi. q. i. Sacerdotib⁹ Idcir
co ne sacerdotib⁹ legiſ euā
gelice cōſigat id qđ dñs cui
dā ſacerdoti legiſ moſayce p
Dsee ppham ɔminaſ dicēs
Quia tu ſciāz repnliſti. ſpel-
lā te ne ſacerdotio fungaris
mihi. dignū duxi ad iſtructi-
onē neophytoꝝ ſacerdotum
magie curatoꝝ ſcribere aliq
p q̄ poſſint ſe in executiōe ſui
offici⁹ dirigere t̄ dō obite mi-
nistrare. Nemo át d̄ pſiuptio-
nis temeritate me iudicet. q̄
ego p̄tior igrāſ t̄ iſcl⁹ pſumā
ſacros ſacerdotes q̄ ſacre le-

gis professores ſūt iſtruere
aut informare. Lōfisus tñ d̄
ill⁹ adiutorio q̄ ora mitorū
agit t̄ loq. ſeptabo breuiter
aliq ſcriberevet dem magis p-
fectis t̄ pitiorib⁹ matīa alti-
ora ac ſubtiliora ac magis vti-
lia ſcribēdi. ſilis pno canicu-
lo q̄ latratu ſuo magnos le-
porarios iicit ad currēndū
Lōfido eñ q̄ ille q̄ dedit aſi
nebalaā loqlam mihi rōnali
creature iſſudet ḡaz. ne vene-
rables ſacerdotes erubescāt
a me eoz fuitore mimo edo-
ceriſz cōſiderēt ill⁹ ſbū exi-
mij doc. Augustini. Ego iā
ſenex t̄ ſexagita ſno t̄ etat⁹ ſi
erubescerē a puero anniculo
edoceri. Icet ei vt dicit Se-
neca. ſecūdosu ſit ſenes ad-
diſcere. tñ magis ſecūdosu ē
eos igrare. Quō át q̄libet ſi
velit ſuū officiū debite exeq.
dž ſcire illa q̄ ad ſuū officiū ſpectat. Officiū aut ſacerdo-
tu marie curatoꝝ pſiſtit i q̄t
tuor ſim q̄tuor ethymologi-
as iſtius nois ſacerdos q̄ ba-
benſ a Damasceno. Quia ſa-
cerdotes ſūt missaz celebra-
tores. iō d̄ ſacerdos q̄ ſi ſacra
dicēs. Lōfessionū adiutores
t̄ iō d̄ ſacerdos. q̄i ſacer dus

Actoris Epistola

Incipit feli
citer doctissimi ac famosissi-
miviridni Guidonis d' mo-
te Rotherū liber. qd' Mani-
alus curator vulgaris ap-
pellat. i. qd' p necessaria officia
eoz qb' cura aiaz cōmissa ē
sm septē sacroꝝ ordinā bre-
uiter practant.

Actoris epistola

Euerē

do i christo pa-
tri ac dño: do/
mino Richar-
do diuina pui-
dētia sc̄te vale-
tine sedis epo. suoꝝ deuotorꝝ
minim⁹ Guido d' mōte Ro-
therū i deuota thū: i recō
medatōe se totū suis obseqijs
mancipatū. Fons sapie dei
ybū dispositōe mirabili cū
cta ordinās t disponēs mi-
litantē eccliaz ordiauit t dis-
posuit ad istar ecce triūphā
tis. Qd' figuratiue fuit oñsū
legislatori moysi qñ fuit sibi
pceptum edificare taberna-
pulū in deserto. iuxta exem-
plar qd' fuerat sibi in monte
em d' stratū. Tabnaculū e.
b⁹ mōi def̄o pstructū ēm-
as ecclia ad istar supnebie

rusalē ordiata. L⁹ qdē milī-
taris ecclie fidam̄ta i mōtibus
sc̄tis pphā memorās p mō-
tes platos suos tiores
succedēt es innuat. q ad mo-
dū spirituum sup̄me hierar-
chie. medios. inferiores vīc p
latos illūināt. pficiunt t pur-
gāt vt sic mediū a superiorib⁹ il-
lūinari sciētis pfecti frutib⁹
t errorib⁹ expurgati. inferio-
res seclares. s. t laicos simili-
mō illūināt. pficiāt t purgēt
et facere nequint nī fuerint
dina grā t doctrina imbuti.
Hęc attēdēs t vigili medi-
tatiōe p̄pēsās seqns opusculū
lū de instructōe neophytorū
cur atoꝝ p̄posui. rudi qdē sti-
lo s. vtili. nī curās de yborū
ornati s. d aiaz cōmodo t p-
fecitu. Qd' qdē opusculū ad
vos d esti sacrosctē ecclie lu-
miare p̄claz. q lucetis velet
lucerna lucēs i firmam̄to ec-
clie militātis. q radio dīne sa-
pīe. exēploꝝ vite sc̄ssime. ac
sarclo correctōis charitatine
subditos v̄ros illūināt. pfici-
tis t purgatis. duci hūlīr
destinādū vt lima correctōis
v̄re politū p̄deat i publicuz.
quod sine illa nō audet. Gu-
scipiaus p̄ t dīne reuerende
cū affectu beniuolo presens

Diuīsio huius operis

Plebis doctores. iō dī sacerdos. q̄ si sacra docēt Sc̄roꝝ m̄istratoꝝ. et iō dī sacerdos q̄ si sacra dans. Ergo ppter p̄mū dībent h̄etim d̄scia q̄ sc̄. an trecte et distincte legere et 2grue p̄nūciare et accētuare. et ad min⁹ grāmaticaliter intelligere ea q̄ i missē officō cōtinēt. Propt̄ secōdū debēt h̄etim d̄scia q̄ sc̄iat nūernz sacroꝝ. et q̄ sūt debita forma cuiuslibet sacri. et modū ea d̄bite m̄istrandi. potissime de sacramētis q̄ ad eos spectat. Propt̄ tertīū d̄nt h̄e tantuz d̄scia q̄ sc̄iat discernere inter leprā et lepram. i. int̄ p̄ctū et p̄ctū. et iponere pnias salutares. Propter quartū d̄nt h̄e tātū d̄scia q̄ sc̄iat ad minus pp̄lin sibi 2missū i articul̄ et alīs rudimentis fidei infor māre. O missō aut̄ p̄mo q̄ il lud spectat ad grāmaticaz et satiſ ſuppono q̄ dñi ep̄i nul lū ad ſacerdotij ordinē p̄mo ueat niſi ſuſſiciēt fuerit i grāmaticalib⁹ informat⁹. Et q̄ d̄b̄ ageſ q̄n diceſ de ſacrf̄ eu charistie de alijs trib⁹ in b̄ li bello ē ageđū. Quē libellum volui vocari. Manipulum curatoꝝ. eo q̄ ſacerdotes po tissime curari d̄nt libellū iſtū

h̄e p̄ manib⁹ ut videat ea q̄ circa officiū eoz ſūt agenda.

Finit plogus

Diuīsio huius opis

Iudic̄ ḡ opusculū

d̄ in tres p̄ces. In q̄z p̄ma agit d̄ ſacrf̄is et h̄is q̄ p̄tinēt ad lecfoꝝ admīſtra tionē. In ſeſda de penitētūs et h̄is q̄ p̄tinēt ad cōfessionū audientiā et pniaz ipoſitiōz. In terția de articulis fidei et q̄ p̄tinēt ad pp̄lī informatōz. Quantū ad p̄mā p̄iē p̄mo videbunt̄ alīq̄ de ſacrf̄is i ge nerali. Sc̄do de q̄libet eorū in ſpeciali. Et p̄mo d̄ ſacrf̄ baptiſmi. Sc̄do d̄ ſacrf̄ cōfirmatiōnis. Tertō de ſacrf̄ eucharistię. Quarto de ſacra mento ordiſ. Quinto de ſacramēto extreme uincionis. Sexto de ſacramēto ma trimoniū.

Tractatus

p̄mus de ſacramētis i gene rali. Et h̄z tria capla.

De iſtitutiōe ſacrf̄oꝝ.

Laplī p̄mū

Wantuz

q̄ ad ſacra in ḡnali. p̄mo videndū est de eoz iſtitutiōe. Sc̄do d̄ eoz

a 5

Tracta I. prime partis

efficacia et virtute. Tertio d' eo
est numero et distinctio. ¶ Sci-
endū est ergo et sacra omnia noue le-
gis fuerūt imēdiate istituta
a Christo. quod probat doctores sic.
Iuris est sacra alicuius legis isti-
tuere cuius est legē dare et dōdere
sed et h̄s fuit imēdiate dōitor
institutor et dator noue legis
et diffuse probat aplūs et ep̄la
ad Gal. et b̄r in Isaia dicentes.
Dominus respexit. dominus legifer nō.
Ipseveniet et saluabit nos. Et
ego ad solū x̄m primum noue
legis sacra istituere. Unde sa-
cramētū baptismi istituit quā
baptismū a Iohanne iordanē
suscepit. Tunc ut dicit Be-
da tractu sue mūndissime car-
mis vim regeneratiā cōtu-
lit aqua. Licet autē tunc sacramē-
tū baptismi istituerit. tū nullus
ad suscep̄tōem baptismi erat
obligat⁹ usq; p̄ resurrectō;
quā die ascēsōis dixit aplūs
Eūtes docete omnes gētes. ba-
ptizātes eos in nomine patris et fi-
lii et sp̄ussei. Matth. xlii. et
Mark. vi. Eūtes in mūndū vni-
uersitū p̄dicante euāgelium of cre-
ature. q̄ crediderit et baptiza-
vis fuerit sal⁹ erit. q̄ hoī cre-
diderit cōdēnabit. ¶ Sacra
mentū autē cōfirmatois insti-
taut quā imposuit manus sup̄

capita p̄uloy. et aplūs phi-
bētib⁹ dixit. Sicut p̄ulos
venire ad me. Licet alii do-
ctores dicāt q̄ sac̄z cōfirma-
tiōis instituit in die penthe-
costes quā misit visibiliter spi-
ritus sanctus super apostolos. Pri-
mū m̄ reputo veri. Sacra-
mentū autē eucharistie insti-
tuit in die cene quā p̄ comeditō
nē agni pascalē panē et vīnu-
m in suū corp⁹ et sanguinem sua ī
cessibili p̄tate cōvertit vices.
Accipite et comedite h̄c cor-
pus meū. Et sup̄to calice di-
xit. Bibite ex hoc. Hoc est ca-
lis sanguis mei. Sacramētū autē
p̄ pie instituit quā exordiū sue
saluberrime p̄dicatois assū-
psit dices. Nam agite ap-
propinquabit ei regnū celo-
rum. Q̄āteent petā sacerdo-
tib⁹ p̄fitēda figurātū istitu-
it. quā decē leprosos ab eo mū-
dati p̄cepit dices. Lu. xvij.
Ite ostendite vos sacerdoti
b⁹. Izel test⁹ dph̄a Ezech.
xvij. q̄ dīc in persona dī. Qua-
cunq; hora ingemuerit pec-
cator omniū iniquitatū ei⁹ nō
recordabor. Licet petā ī cō-
tritōe dimittantur. tamē pec-
cata sunt nihilominus sacer-
dōib⁹ p̄fitēda si possibilitas
occurrat. ¶ Sac̄z ordīs in

De sacramentis in generali

stituit qn̄ i die cena postq̄ cōmunicauit ap̄los dixit eis. H̄ facite in meā cōmemoratiōnē. Tūc em̄ fū doc̄ oēs ap̄los in p̄sb̄ios ordīauit. Sacra
tio Ordīs p̄pus iſtituit septu
plicē fū q̄ sepiē fūt ordīo. H̄ tuor n̄ ſit ſacri t̄ minoris
vt h̄ſtiariaſ lectorat̄. exoſ
ciflatus t̄ acolitat̄. Et tres
ſacri maiores. vt ſb̄diaconat̄
diaconat̄ t̄ p̄b̄iat̄ q̄ oēs di
cunq; vnu ſacrm̄. q̄ ad vnu
puta p̄b̄oyeratū p̄ncipaliter
ordinat̄. Ordīne h̄ſtiariaſ
iſtituit qn̄ ſec flagellū t̄ funi
cul. t̄ elecit t̄ tēplo vēdēcor
emētes Ordīne lectorat̄ iſti
tuit qn̄ legēdo vba Iſaie p̄
dicauit dicēs. Sp̄us dñi su
p̄ me eo q̄ vñxerit me. paupi
bus euāgelizare misit me t̄c.
Ordīne exorcistar̄ iſtituit
qn̄ dm̄es ab hoībo obſeſſis
eūci p̄cepit. Ordīne acolita
tus iſtituit qn̄ p̄dicādo dixit
Ego ſū lux mūdi. Ordīem
at ſb̄diaconat̄ iſtituit qn̄ p̄
cenā pedes diſciploꝝ ſuorū
lauit. Ordīeſ diaconat̄ velut
leuita vigilare monuit. Or
dinē p̄b̄iat̄ iſtituit qn̄ diſci
pul ſuis corp̄ t̄ ſanguine p̄bu
it ſumēdū dicēs. H̄ec q̄t̄ies
cūq; fecerit ſi mei mēoriā fa-

ci q̄t̄. Dūq; p̄ ſi corp̄ t̄ ſanguine ſuſi ſara crucis ſemetipm
hōſtiā obtulit t̄c. H̄ ſacrm̄
aut̄ extreme vñctiōis iſtituit.
qn̄ ap̄los misit vngere infir
mos t̄ ſanare. Unde illō qd̄
dicūt aliq̄ doc. l. q̄ b. Jaco. i
ſtituit iſtud ſacrm̄ qn̄ dixit
canonica ſua. Inſfirmat̄ q̄s
et vob̄ inducat p̄b̄ros eccie
et orē ſup̄ cūvngētes cū oleo
in noſe dñi. Salua corū re
uerētia n̄ reputo vñx. ppter
nem in pncipio h̄ caplī dī
ctā. Credo ci q̄ illō dictū b.
Jac. n̄ fuit iſtitutio ſacri ſz p
mulgatio. Un̄ b. Jac. n̄ fuit
iſtitutor h̄ ſacri ſz ſolū pmt
gator. De ſacrf̄ at m̄rimo
nij qn̄ fuerit iſtitutū t̄ vñz fu
erit iſtitutū a xp̄o icarnato ē
dubiū. cū m̄rimoniū fuerit iſ
titutū i ſtatū inoſtētie. t̄ fuit
i ſte qd̄ fuit aī icarnatōz ſic
et p̄ icarnatōz. Et ideo ad
hm̄oi dubitatōis ſolutōz ſci
endū ē q̄ m̄rimoniū p̄ trib̄
mōis pſiderari. Uno modo
put ē officiū naſe. Ellio mō p
ut ē remedii carnal̄ cōcupie
Tertō mō put ē ſignuz alic̄
rei. l. pñuctiōis xp̄i t̄ eccie. qm̄
ſignificat pñunctio animoz
vñz t̄ vñoris. t̄ cōiunctōnis
nature humane et diuine in

Tracta. I. prime partis

psona filii dei. qm fcat pui n
ctio corp. Dicimoniū pri
mo r scđo mōis psideratū n
est sacrm put hic loqmur de
mīrimonī sacro. Tertio mō
psideratū est mīrimōiū sacr
z sic fui institutū a ppo qm i
ntero vngis voluit nrām na
turā dñe naſe vñire i vñita
tē sui suppositi ſeu pſoe. qm
enione fcat mīrimōiū. Sic
ei i actu mīrimōiali vir t v
or ſe duo i carne una. ſic due
naſe ſ. hūana t dñia ſe i pſo
na una. vñz i pſona filii. Et
iſtō ſufficiatō iſtitutō ſacro
rū. De efficacia t vñute ſa
cramentoꝝ i gñali. La. ii.

Efficacia t vñute ſa
cramentoꝝ ſciēdū ē qv
tus ſac̄oꝝ i gñali. qz
p̄ea diceſ t vñute cuiuſibet
i ſpēali ſuſtū in vñob. ſi au
ſredo culpā t ſerēdo gñaz.
Nē ei ſacrm noue legi nū ſit
obex. i ſpedimentū et pte reci
piētiſ auſtert cūpā ſi inuenit
eā. t cōfert vñl auget gñaz. t p
h dñi. ſacra noue legi a ſa
critis aūq legi. qz ſacra vñia
legi ſacro circūcisiōis excep
to qstū erat ex pte opis oga
ti nullā vñute hēbat qstū ad
ablutoꝝ clpe t collatoꝝ gñelz
totā vñute. t efficaciaꝝ habe-

bāt ex pte opis opant. Sa
cramenta at noue legis n̄ ſoluz
hñt efficaciā ex pte opis oga
ti. imo et ex pte opis opant.
Op̄ opans vocaſ duotō ſu
ſcipiēt ſacrm. Op̄ opa. 3
vocaſ op̄ exercitatiū circa ſa
cramenta. Sic op̄ opatū i ba
p̄ūmo ē aſpſiol ī m̄rſio aq
t platio ſhor. et q ſacra no
ne legis qstū el t ex pte opis
opant ſerēt gñaz t ſe ca gñe
p̄ p diffinitoꝝ ſacri poſitam
a m̄glo ſuſtū. i. iiii. li. diſt. i. q
tal. Et ſacri n̄ ē inuifibl gñe
viſibl forma. vt ei ſilicul
nē gerat t ca eſt. Ultrō at
ſit gñe ca ſine q̄ n̄ aut ppter q
indigeret ſtudio maioriſ cō
ſideratōis q̄ prieat ad pñs
opus ulū. t iō relinq. Et ſt
alia ſuſtū ſacron noue legis.
qz qdā eoꝝ im̄p̄mūt caracte
re in ſuſcipientibus ea. ſicut
baptism⁹. pfirmatio t ordo.
Et ē caracte qdā pta ſpēa
lis p qm ſuſcipiente ſacri p̄
aliqud facere vel recipere. qdā nō
poterat an. Sic baptizatus
p̄ recipere alia ſacra ecclie. qdā
n̄ ſt ſacri e nō bavitaz. Et
ordinat⁹ p̄ exercere officiū
iui ordinis quod non potest
facere non ordinatus. Et
confirmatio tenet audacter.

De sacramētis in generali

alteri fidē xp̄i tpe p̄l. utōis
idei. ad qd̄ n̄ tenetn̄ p̄firma-
ns n̄li forte i sp̄ali iqreret
o fide. Alia at sacra. Leucha-
ristia et tremā vncio et m̄ni-
moniū n̄ imphm̄t characterē
et p̄nt m̄ltoriēs iterari. Sic
hō p̄e m̄ltoriēs cōicare et m̄lt-
oriēs p̄fiter. et m̄ltoriēs iun-
gi. et mortua una vrore cum
alii ūbere Sed sacra q̄m d
m̄t characterē nō p̄nt n̄ d̄nt
iterari. Sic null⁹ d̄z b̄is ba-
ptizari v̄l̄ cōfirmari. v̄l̄ eodē
ordie ordiari. Et ērō. q̄ p̄
coz sp̄ m̄ae. s. caract̄ q̄ ē ide-
libil. Et isto sufficiat o p̄tu-
te et efficacia sacroz i ḡn̄li.

De n̄ero sacroz.

Lapl̄r. iii.

Vñru ait ad n̄uerū
q̄ sacroz sc̄iēdū ē q̄ sep-
te sūt sacra. s. baptis-
mus. p̄firmatio. eucharistia
pn̄ia. extrema vncio. ordo. et
m̄imoniu. Distinctio et suf-
ficiētia hōz sacramētoz dat
a qb̄usdē doctorib⁹ tal. Si
cut est in vita corpali sic suo
mō d̄z eē i vita sp̄uali. In vi-
ta at corpali sic videm⁹ q̄ p̄
mo ḡnat hō. sc̄. augēt. ter-
cio nutrit. q̄rto venit ad tan-
ca p̄fectionē vñtis q̄ p̄t sibi
sū em ḡnare. et sic gen⁹ h̄uanū

m̄ultiplicetur. Et q̄r sanitas
hōis p̄t ipedirī p̄ infirmita-
tē. iō. hō indiger medicia du-
pli. vna ū infirmitatē alia ū
rc̄dihas infirmitatē. Et sicut
in vita corpali q̄nos sūt necel-
saria. sc̄. ḡnatio. augmentuz.
nutrimentū. multiplicatio. et
medicina. sic in vita sp̄uali q̄
lis est vña fidelium vñuenti-
um in fide et vñitate ecclie sūt
q̄h̄z necessaria. Sp̄ualis ge-
neratio q̄ sūt in baptismo per
qm̄ hō regenerat xp̄o. Spi-
rituale augmentū qd̄ sūt i cō-
firmatōe in q̄ ḡa baptis mal̄
augēt. Sp̄uale nutrimentū
qd̄ da in eucharistis q̄ ē cibo
sp̄ualis aī. Et q̄r fideles in-
digene multiplicari sp̄ualr et
corpali. q̄tū ad multiplicatiōne
sp̄ualez accipit̄ sacrm̄
ordinis. p̄ qd̄ ministri ecclie
m̄uplicatōem corpalez accipit̄
sacrm̄ m̄imonij. qd̄ ordiāt̄
ad multiplicatōem fidelium.
Sp̄ualis medicina est sacra-
mentum penitentie ū sp̄uale
infirmitatē q̄ ē p̄tem. Lōtra
reliqas p̄tōz ē extrema v-
nio. Et sic pater numerus et
sufficiētia tpe sacramētoz.
Et ista sufficientia de sacramē-
tis in generali.

Tracta. II. prime partis

Tractatus secundus pri
me p̄tis de baptismo. Et h̄z
octo capitula.

In dī
n cendū ē de sacram
tis i sp̄eali. Et pri
mo de baptismo. Circa qd̄
considerāda sūt octo. Pr̄io qd̄
de baptism⁹. Secō de ma
teria eiusdē. Tertio ð forma
Quarto de m̄istro baptismi
Quinto de suscipientib⁹ ba
ptismū. Sexto ð ritu baptis
mi. Septimo de effectu ba
ptismi. Octauo de annexis
baptismo.

Quid est baptism⁹ et vnd
dicat. *Lapl̄m. i.*

Abptismus est ablutio
b corporis exterior cū p̄
scpta. i. carata forma
vboꝝ facta. ita tñ q illa ablut
io materialis q sit exterius in
corpe ē signū ablutois sp̄ua
lis quādē facit interi⁹ ī me
te. Et ðr baptism⁹ a baptizo
as. qd̄ idē ē qd̄ abluto. is Un
baptism⁹ grece idē ē qd̄ ab
lutione latine

De materia baptimi.

Lapl̄m. ii.

Materia baptimi ē aq
simplex elementalis.

Q, aut ista aq sit p̄pa mate

ria baptimi tota rō ē ex isti
tutōne xp̄i q̄ instituit baptis
mū fieri in aq elemētali. Si
em̄ instituit baptismū fie
ri in vino vel in aliq alio liqre
vinū yl ille aliq liqr ess; p̄pa
materia baptismi. Aliq tñ cō
gruētie assignat a doctorib⁹ q̄
re xp̄s instituit baptismū ma
gis fieri ī aq q̄ in aliq alio li
qre. Quarū vna ē. q̄ sacrm̄
marie nccitatis d̄z h̄c mate
teria marie cōez. ne p̄p̄t ðse
ctū matie aliq̄s ipedirek asu
ceptōe baptismi. sed baptis
m⁹ ē sacrm̄ marie nccitatis.
q̄ sine baptismi null⁹ p̄t sal
uari. iō ne vll⁹ poss̄ se excusa
re a susceptōe baptismi. p̄p̄t
defectū matie vel caristiā ei⁹
baptism⁹ d̄z h̄c materiā ma
xime cōem. tal' at matia ē aq
q̄ iueniēt in q̄libz tra z ð facili
p̄t h̄i. Poss̄ se aliq̄s excusa
resi matia baptismi cērvinū
vel oleū vel lac. vel aliq̄ liqr p̄
ciosior q̄ n̄ inēirek i oī tra. n̄
poss̄ ita q̄libet de facilib̄c.
Ellia ḡruētia siue rō q̄re aq
ē p̄pa materia baptismi assig
nant a doctorib⁹ tal'. q̄a p̄p̄e
tas aq marie ē iueniēs bap
tismo. Est em̄ aq mūdificati
na sordiū. refrigeratiua esti
antiuz. puiā. i. lucida ocul' in

De baptismo

mētū. Sīl r baptis̄ mun-
dat sordes aīe. id vocat bap-
tism̄. qz baptis̄ grece idē
ē qd lotio latīc. Un̄ baptiza-
re idem ē qd lauate. Baptis-
m̄ ei refrigerat estū carnalis
occupie iūnat ocl̄os mētis
respectu dīne noticie. Argu-
unt ḡ doctores sic. Ill̄ ē p-
pria maria baptis̄m̄ c̄ ppe-
tas marie p̄cūt baptis̄mo. s̄
aq̄ t̄. ḡ aq̄ ē p̄ba maria bap-
tis̄mo. Ulez at̄ aq̄ sit bñdicta
v̄l n̄ nibil facit ad baptis̄m̄
qz ira bñ p̄t fieri baptis̄m̄ in
aq̄ n̄ bñdicta sc̄i aq̄ bñdicta
Sed aq̄ baptis̄mal in ecclia
bñdicti p̄p̄t solenitatē t̄ ma-
iore reverētiā ad baptis̄m̄.
Qz cū aq̄ sit calida vel frigi-
da nibil ad baptis̄m̄. s̄ spvi-
tadū ē p̄c̄l̄z baptizādi. Qz
nūqd i aq̄ roseacea v̄l i aq̄ ar-
dete l̄ i alūs aq̄s distillat pos-
set fieri baptis̄m̄ n̄ aq̄ elemē-
tū iūnirī n̄ poss̄. De m̄ ē q-
n̄. qz tales aq̄ n̄ se p̄p̄ aq̄ s̄
bñores illoz corpm̄ a qd di-
stillat. In lixiuo at̄ si aq̄ n̄
poss̄ iūnirī poss̄ fieri bap-
tism̄. cū lixiuu nibil aliō sit
nisi aq̄ colata p̄ cineres. Et p-
pter cādē rōnē dicūt aliō do-
ctores q̄ i vrina p̄p̄ dīctū
aq̄ poss̄ baptizari. qd iū n̄

credo eē vez. qz vrina n̄ ē aq̄
s̄ bñor ssolut̄ a cibis come-
stis. Et idē dico d̄ salina. i.e.
Hō vt apponeres. d̄ baptis̄.
Qz nōne i brod̄io carniū
poss̄ fieri baptis̄m̄ v̄b̄. Aliq̄
alia aq̄ n̄ poss̄ iūnirī. Dōm̄
ē qz aur̄rāta resolutio carniū
ēfacta i brod̄io illo qd desinat
ibi eē p̄o sp̄es aq̄. t̄ alia spe-
cies d̄ nouo generata. t̄ tunc
n̄ p̄t ibi fieri baptis̄m̄. aut n̄
ē ibi rāta ssolutio facta carni-
um. t̄ tunc fieri p̄t. t̄ i calibro-
dio baptizari. Qn̄ at̄ calibro-
luto sit facta aut qn̄ n̄. p̄t pp̄e-
di i spissitudine Si at̄ sit rāta
spissitudine illi brod̄i qnta ē i
cutio vel aliquantulū minor nō
credo q̄ poss̄ in illo brod̄io
baptizari Si ē n̄ sit spissitu-
dos brod̄i aliquantulū p̄i-
gue. credo q̄ sit i illo brod̄io
posset baptizari Et idē dico
de luto. si aq̄ exp̄maſ ex illo
luto. in illa aq̄ exp̄ssa p̄t fieri
baptis̄m̄. Sinix etiā liq̄fie-
ret. in illa aq̄ facta i nūne
poss̄ baptizari. Solz aut̄
ab aliqb̄ telis qd fieri. si eēt
vrinus puer baptisand̄ iuxta
vnū puerū pfudū. t̄ ille q̄ de-
beret puer baptizare nō ha-
beret enī q̄ extraheret aqm̄
deputeo. nec posset aliunde

Tracta. II. prime partis

aquā h̄e. et puer eēt i pīculo
morti. nūqđ dʒ puer. pīcere
ad puteū dicēdo Baptizo te
i noie pīris et filij et spūsscti. Di-
cēdū ē qđ n. qđ fīm qđ dīc bea-
at pīaul. Hō sūt faciēda ma-
lavit eueniāt bona. Lz ḡ ex h̄
istō bonuʒ euēiret qđ aīa istiʒ
pueri saluaref. tñ ille qđ pīce-
ret istū puerū faceret istō ma-
luž qđ peccaret mortalr. et sic
qñtū i se eēt dānaret aīaz suā
et qlibet ex ordic charitat̄ te-
neat plus diligere aīaz suā qđ
aīaz cui⁹ cūqđ alei⁹. et si dicat
qđ tal posse. pīea ɔteri et ɔfite-
ri d̄ isto pīctō. et sic nō dānaret
aīa sua. Dōm qđ istud ē faci-
um dicere. qđ null⁹ cert⁹ ē de-
vita sua. vñ iste nō ē cert⁹ an-
stati postqđ piecerit puer. vñ
etia i ipo actu. piectōis mori-
at. Un̄ h̄e talē spez ē pīpe tē-
ptare deū. qđ certuz ē qđ tal si-
pīciat puer. peccat mortalr
incertū ē at si deus daret sibi
spaciū cōfīcēdi. Quare sciēd
ē fīz. ɔsiliū b. Aug. dieēt. Te-
ne certū et dimitte icertuz. de-
pe. di. vñ. c. n. hicū ē loco suo

De forma baptisimi.

Laplm. iij.

Ireca formā baptisimi
sciēdū ē qđ alia formā
vtūn̄ greci i baptizā

do. et alia forma vtūn̄ latini
Hā greci vtūn̄ tli forma Ba-
ptizef fū rpi tal i noie pīris
et filij et spūsscti. amē. Latini
aut vtūn̄ tli forma. Baptizo
te i noie pīris et filij et spūsscti
amē. Et q̄uis ex vtraq̄ for-
ma seq̄ baptismus. nā greci
qđ p̄ qđ redeūt ad vnitatez
fidei ecclie romane nō rebap-
tizāt. tñ forma latīoꝝ ɔueniē
nūc er duob̄. Prīo quia illa
forma baptismi ɔueniētior ē
qđ magis ɔcordat cū vñ b̄ xpi
instituēt baptisimū. h̄ xps i-
stituēt baptisimū dicit aplis
vt recitat brūs Mat. in euā
gelio suo ca. vlti. Ite docete
oēs gētes baptizātes eos in
noie pīris et filij et spūsscti. Et
cū isti vñ b̄ magis ɔcordat vñ
bū istō baptizo. qđ h̄ vñ b̄ ba-
ptizef. qđ h̄ vñ b̄ baptizo ē a-
ctiū. et istō vñ b̄ baptizef est
passiū. istō pīcipiū bapti-
zātes dīscēdit ab actiū et n̄ a
passiū. qđ ɔueniētior ē for-
ma latīoꝝ qđ dīc baptizo qđ
forma grecor. qđ dīc baptize
tur. Scđo p̄ patere idez sic.
Illa forma ē ɔueniētior for-
ma baptisimi. i qđ et p̄ qđ ma-
gis exprimūtur ea que sunt

De baptismo

Necessaria iⁿ baptismo. sⁱ tal' e
forma latino^z p^o gnatōe^z ad
formā grecō^z. qⁱ iⁿ baptismo
ē necessaria v^l dī fferēt; effi-
caciā baptismi. rⁱ stō tāgī iⁿ
vtra p^o forma cū d^r. iⁿ noīe pa-
trī rⁱ filī rⁱ spūscī. Est ēt ibi
necessaria plona suscipiētis
baptismū. rⁱ ista exp̄mīt iⁿ for-
ma grecō^z. cū d^r. p^u xpi tal'
In forma āt latiō^z exp̄mīt.
cū d^r te. Etīā ē ibi nēccaria p^o
mīstri baptizāt. qⁱ n̄ ex
pmīt ad min^z explicite iⁿ for-
ma grecō^z. In forma āt lati-
no^z exp̄mīt explicite cu^r d^r
baptizo. qⁱ re ueniētior ē for-
ma latiō^z g^o grecō^z. Uerisi-
mile enī ē p^o forma qⁱ vtī ro-
mana ecclīa. qⁱ disponēte do-
mino oīm ecclīaz caput ē et
mḡa. extra d^r bap. rⁱ e^r effec.
c. maiores. sit ueniētior qⁱ cū
qⁱ alia. Est g^o d^rbita forma ba-
ptismi. Baptizo te iⁿ noīe pa-
trī rⁱ filī rⁱ spūscī. amē. ¶ Q,
āt noīaf psōa baptizāda v^l
qⁱ ponat ibi ego rⁱ nomī. dicē
do Petre l^r maria. ego bapti-
zo te rⁱ c. n̄ sūt d^r eē forme. qⁱ m̄
sine ip̄is poss^z fieri baptism^m
n̄ d^r n̄ ponī iⁿ forma p^o t^r ma-
io rⁱ exp̄sīōe^z. n̄ ei ē necessari-
u m^o qⁱ exp̄sīeponat. Ista āt
forma p^o t^rferri iⁿ latiō l^r iⁿ qⁱ

qⁱ alio idiomate. ¶ Ut̄ aūt
possit aliquid imutari circa
istā formā. Sciedū ē p^o ille
qⁱ imutaret aliqd circa istam
formā aut itēdī mutare ritū
ecclīe. rⁱ sic n̄ eēt baptismus.
aut itēderet illō facere qⁱ fa-
cit ecclīa. sⁱ ex igrātia vel iad-
uertētia aliqd circa istā for-
maz mutaret. Et tūc circa h^r
sciedū ē p^o tal' mutatio p^o fie-
ri qⁱ nq^z modis. Uno mō co-
talit' mutādo vba ip̄i^z forme
rⁱ tūc n̄ fit baptism^m ex tī for-
ma. sic si diceref baptizo te iⁿ
noīe genitorī rⁱ gēiti rⁱ pcedē-
tis ab vtroq^z. L^r enī ex cōi-
vnu loqndi genitor signific^z
pīz. rⁱ genit^z signific^z filiū. rⁱ
pcedēs ab vtroq^z significet
spīscīm. T^r n̄ p^o hōloqndo iⁿ
dīnis genitor rⁱ genit^z rⁱ pce-
dēs exp̄sīl^z fcat act^z notionā-
les qⁱ ipas plonas. iⁿ forma
āt baptisimi d^r fieri mētio ex-
pīsa de plonis. Alio mō pōt
fieri mutatio circa formā ba-
ptismi. trāspōnēdo vba ip̄i^z
forme. sic si diceref sic. Bap-
tizo te ego iⁿ noīe pīs rⁱ filī rⁱ
spūscī. amē. vel qⁱ cūq^z alio
mō trāspōnēdo. Et tūc cu^r
māet idē sēsus vboz ex tali
mutatiōē nō ipediref baptis-
m^m. Alio mō pōt fieri mutatō

b



Tracta. II. p'ime patris

circa ipsam formam baptismi
addedo aliquid ad ipsam formam.
Et tunc aut tal' additio corrumpit sensu verborum forme. sic mutabat forma. Arrius dicendo sic
Baptizo te in nomine patris mei et filii minoris et spiritus sancti. Taliis additio corrumpit sensu verborum forme cum tollat equalitatē personarum et sic non sit baptismus.
Aut talis adiutorium non corrumpit sensu verborum forme. immo non obstat etiam additione adhuc manet idem sensus verborum. Et tunc si ille quodcumque in eadem mutare formam ecclesie nihil facit. cum negat in fide ecclesie.
Si at vero iteum mutare formam ecclesie. sed ex quodam fatua devotio addat aliquid. ut sic Baptizo te in nomine patris et filii et spiritus sancti. amem. non est virginis. ut baptizata virgo adiuuet te. sed aliquid alicuius tale. tal' additio non impedit baptizandum. Alio modo ut mutari formam per primi diminuendo aliquod. Et tunc si diminuat dictio iste quocumque sit illa de oibishi. baptizo te in nomine patris et filii et spiritus sancti. amem. nihil facit. quod omnia ista verbata sunt de eis forme. Si autem non diminuat dictio iste quodcumque est dictio. tunc aut diminutio talis sit in principio dictio. sic de ista dictione

p'is l' quecumque alias strahat prima lra l' prima syllaba. tal' diminutio impedit baptismum cum tollat sensum verborum. Si autem tal' diminutio fiat de fine dictio. sic de ista dictione p'is remaneat s. vel aliquid aliud tale. tal' diminutio non impedit baptismum cum maneat idem sensus verborum sic narratur in decreto de se. d. i. u. g. c. Reculeft. quod quodam sacerdos ignorans ligue latine baptizabat sub ista forma
verborum. Baptizo te in nomine patris et filia et spiritus sancti. amem. Et dicitur papa in decreto illo quod he baptizabat. Alio modo ut fieri mutatione circa formam baptismi intercedendo est ha ipsius forme. et tunc si sit rata interruptio quod ipsa impedit dictio baptismi. sic si de manu diceret. Ego baptizo te. et postea iret ad expediendum negotia sua. et quoniam rediret diceret. in nomine patris et filii et spiritus sancti. amem. nihil faceret. Si autem non sit causa interruptio quod impedit dictio baptismi. tunc si dicere. Baptizo te in nomine patris. Et hoc dictio dicatur alicuius. facete vel orate. vel aliquid ille. et postea perficeretur ex hoc non impedit baptismus.

Doministro baptismi.
Capl'm. iiii.

De baptismo

In iuste baptismi est
m duplex. Unus extra ca-
su necessitatis. et iste est so-
lus sacerdos. quod ad soluz sa-
cerdotem extra casu necessitatē p-
tinet baptizare. Lumen rō assi-
gnat a doctoribz tal. Ille est
pprī et mister ordinarī sacra-
rū q̄ h̄z ptatez sup corp⁹ xpi
et ex. sed sacerdos sol⁹ ē tal. g
sol⁹ sacerdos ē pprī et ordina-
ri⁹ mister sacroz. Qd̄ at ad il-
lū prineat ministratio seu di-
spēsatio sacroz q̄ h̄z ptatem
sup corp⁹ xpi verū pbaf sic.
quod ad illū p̄tiet ordinatione cor-
pis xpi mystici. qd̄ ē eccia. i.
D̄gregatio fidelium q̄ h̄z ptatem
sup corp⁹ xpi. vez. s̄z dispēsa-
tio sacroz p̄tiet ad ordinatione
corpis xpi mystici. g dispensa-
re sacra p̄tinet ad illū q̄ h̄z
ptatem sup corpus xpi veruz.
sed talis ē sol⁹ sacerdos q̄ re
ad solū sacerdotem p̄tinet dis-
pēsare et mīstrare sacramēta.
Ali⁹ ē mister baptismi i casu
necessitatis. et iste potētē vir
q̄s mulier. tā fidelis q̄s infidelis
Hoc enī interest int̄ baptis-
mū. et alia sacra. q̄ mister ba-
ptismi p̄tētē ali⁹ q̄s sacerdos
non aut̄ mister aliorū sacroz
Et rō isti⁹ ē. quod baptism⁹ est
sac̄z maxime necessitatis et
aut̄ alia sacra. q̄ sine bap-
timo nullus p̄tētē saluans. nul-
la enim sine baptismo sal⁹ est.
Sine aut̄ alijs sacris saluā-
tur multi. Arguunt g doctri-
nes sic. Illud sacrum qd̄ ē tā
te necessitatis q̄ sine el⁹ susce-
ptiōē nullus saluari p̄t debē-
t̄ h̄z mīstrū ita cōem q̄ ppter
defectū mīstri null⁹ ab ipius
susceptōē excusef. sed sacrum
baptismi ē tāte necessitatis q̄
qua⁹ susceptōē null⁹
ri p̄t. dicente xpo saluare
nro in Iohē. ca. iij. Alii q̄s
renat̄ fuerit ex aq̄ et spūctō
nō p̄t introire i regnū dī. Jo-
sacrum baptismi d̄z h̄z mī-
strū ita cōem q̄ nemo ppter
defectū mīstri cusef su-
ceptōē baptumi. Et id t̄-
co in casu necessitatis tā vir
q̄s mulier. tā fidelis q̄s infidelis
sicut iude⁹. paganus. hereti-
cus. baptizare potest. dūmō
baptizet in aqua. et debite p-
ferat verba forme baptisimi.
et habeat intentiōem facien-
di illua quod facit ecclesia.
Licet infidelis non credat
illud valere. ita tamen q̄ sep-
derendum est ceteris pari-
bus digniori. Unde infidelis
in p̄sencia fidelis non de-
bet baptizarc. mulier etiam

b2

Tracta. II. prime partis

In primitia viri non dicitur baptizare.
non promotus et ad sacros ordines
in primitia promoti. Laicus etia
in primitia clerici trasferatur non dicitur
baptizare. Et ratio istorum est quod il
le quod baptizari in prosona xpisti ba
ptizat. et reprepartit eius prosona quod
profectius repreparta profidele quod pro
fidele. provirus quod promicere. pro
motus quod pronon promotus. et proton
suratus quod pronon trasferatus. Sc*i*
enduzer est in quod in illo quod bapti
zat re*qu*irit interior baptizadus. si
facie*de* illo quod inter*de* le*te* seu fac
eccia alit non est baptis*mu*s.
Quod uis alia neccaria ad baptizat
mus sint ibi. Non at*re*qu*ir*it tal
interior quod baptizas*tu*s interdat ba
ptis*mu*s valere baptizato ad
vit*a* et*ern*a. Imo cum inter*de* proria
sic*um* inter*de* quod baptis*mu*s nihil
valz. Suffici*ci* quod baptizas*tu*s
inter*de* facere illo quod fac*re* eccia
quod*cu*quos sit illo et valet baptis*mu*s.
Et non quod si aliquos min*us*
veral*iq*u*s* ali*us* lud*eo* as*per*gat
aq*ua* sup*er* aliquos non baptizatos
dic*ed*o. Baptizo vos in no*te*
prins et filii et sp*iritu* am*e*. ta
les er*unt* baptizati. Dominus est quod
talis aut*em* inter*de* baptizare in
ter*de* facere quod fac*re* eccia.
I*te* o*mn*is faciat trufas et derisi
nes suas. Et tuc*um* tal*is* quod uis g
uit pecc*tu*s fac*ed*o irren*er*en*ti*
ti*a* sac*ro*. mun*er* he*re* profert baptis*mu*s.
Si at*em* non inter*de* dat*em* mente
sua facere quod fac*re* eccia nihil
fa*ct*us. Non quod eti*a* in ca*u* necel
lit*er* aliquos prot*er* baptizare seip
sus. Dominus est quod ille casus ponit
in quod*da* decretali incip*er*e.
Debitus. extra dicitur bap*tz*. et ei*us* ef
fec*ti*. vbi narrat dicitur quod*da* in do*ct*o quod
ppt*er* iudeoz*er* metu*s* non erat aut*em*
vocare aliqu*em* fidele*s*. s*ed* acci
pi*es* aquam dix*it*. Baptizo
me*s* no*te*p*ri*ns et filii et sp*iritu*
am*e*. Et ad h*ab* eu*idetia* not*a*
du*s* est quod*triplex* est baptis*mu*s.
Flumis. flaminis. et sanguis
Flumis sc*ilicet* quod*u* aliquos bapti
zat*er* in flumine*s* in a*qua* et in iste
est sac*rum* eccle*s*. Et dicitur isto lo*qu*
m*ur* h*ab*. Et lo*qu*ndo dicitur tuli**bapti**
sm*o* null*us* prot*er* baptizare seip
sus. Et ratio redd*it* a papa in il
la decretali. quod*baptis*mu*s* est quod*da* g*u*n*atio* sp*u*alis. Et i*o* sic
seip*m* null*us* prot*er* g*u*n*are* corpo
ral*is* dic*er*e b*ea*to*u* Augustino i*li*
li*de* trini*s*. Null*us* g*u*n*it* seip
sus corporal*is*. ita null*us* seip*m*
prot*er* g*u*n*are* sp*u*al*is*. baptizad*o*.
v*er*is seip*m*. Et est ali*us* baptis*mu*s.
s*ed* flaminis quod*sp*u*sc*ri*tu*s
m*u*dat*er* et abluit*er* a*iaz* alic*ius* i*ni*
sib*il*l*er* a*pc*to**. Et tal*is* baptis*mu*s
prot*er* aliquos baptizare seip*p*
dispon*ed*o seip*m* ad g*ra*z*o* di

De baptismo

Sic nō baptizat^r adul^r ha-
bēdo deuotōez ad baptismū
reñdo i pposito q̄ si haberz
opportunitye suscīget sac̄m
baptismi. et si moriat i tli p̄
posito salvat nec ē h̄ s̄ybū
qd̄ s̄yp allegatū. Aut q̄s re-
nal^r fuerit ex aq̄ r sp̄st̄rō n̄
p̄t̄troire i regnū dī. q̄ sc̄li-
gēdū ē renat^r ex aq̄ i p̄nūl i
re. h̄ i adulat^r vel i te l̄ i voto
Et h̄ iste n̄ sic regenerat^r ex
aq̄ i te est n̄ i voto. Et eal^r
baptism^r. i baptism^r s̄aguis
i. q̄n̄ aliq̄s n̄ baptizat^r susci-
pit mortes p̄ fide xpi. Et tal^r
baptism^r p̄fī ad salutē duz
n̄ habeat baptism^r aq̄ i vo-
to. Ille q̄s suscit mortē ē ad
vitius. Sic h̄ in legēda biē
Rathcrine de ill^r rhetorib^d q̄
ad el^r pdicatōez p̄ueri suerē
q̄s ipator fec̄ p̄buri. Si at n̄
sit adul^r n̄ req̄rit ille votū. s̄
sufficit mōis tolerata p̄ xpo
sic fuit d̄ inoccētib^r. Et tli ba-
ptismo null^r p̄t se baptizare
q̄ nulli līcītū ē inficere leip-
sū p̄ q̄cūqz cā. H̄ ē h̄ d̄ s̄a-
sone t̄ rasia q̄ infecēt sc̄ipos
Quia v̄d̄ic̄tū Hieroni.
Factū eozn̄ ē trahendū ad
p̄seq̄ntiā. q̄ p̄uilegia pauco-
rū n̄ faciūt legēcōr. Nūq̄ d̄
cīlā i mistro baptismi req̄rit

bōitas vite. s̄. q̄ si s̄ine peccō
mortali. Dōm q̄ ista qđ iel-
ligenda est d̄ līcītate. q̄ ve-
dictū ē op̄r^r mīster baptis-
mi est. Ed b̄ solutōez scien-
dū ē q̄ s̄tū ad effectū baptis-
mi nibū facit bōitas v̄l ma-
licio mīstri q̄ sine sic bon^r si
ue mal^r p̄fer^r venīctū ē ver^r
baptism^r. Sc̄iū ad minī
strū v̄t̄ peccet vel n̄ i bapti-
zādo. Dōmēg q̄ aut sacer-
dos baptizat in cāu nēcītās
sine solēnitāte. sic facerz v̄na
veila. t̄tūc aliq̄ n̄peccat mor-
talit̄ si baptizat ex n̄ in peccō
mortali. Aut baptizat extra
casū nēcītās r cū solēnitāte.
r t̄tūc peccat mortalit̄ si bapti-
zat ex n̄. ns in peccō mortali.
q̄ facit irrcuerētiā sac̄ro. Cle-
rū ē q̄ dīns Durād^r q̄ndaz
ep̄s auiciēs. r postea ep̄s po-
diēs i frācia. r ingē i theo-
logia celeberrim^r. r ilup or-
dinis pdicatoz. qui fuit do-
ctor sacri palacij dicit i q̄rto
suo sacratāli. q̄ quōcūqz sa-
cerdos ex n̄s in peccō mortali
baptizet peccat mortaliter.
vtrū el^r opinio sit v̄a nescio
tū sc̄io q̄ b̄n̄ ē dura. q̄ Sc̄iē
dū ē q̄ mīster baptis̄midz ēē
vnus. Et rō assīḡt cōrē a do-
ctorib^r. q̄ baptizāi baptizat
b 3

Tracta. II. prime partis

In persona Christi quod est una persona.
Et idcirco persona baptizans
dicitur esse unam. non plures non possunt ba-
ptizare unum. Et si dicatur quod
vnum possit baptizare plures. di-
cendo. Ego baptizo vos in no-
mibus patris et filii et spiritus sancti. am
Ergo a sili plures possunt bap-
tizare unum dicendo. Nos ba-
ptizamus te in nomine patris et filii et
spiritus sancti. Dominus quoniam est deus. quod
cum dicit baptismum vos id est ac-
si dicere. baptizo te et te. quoniam
est dicens. nos baptizamus te.
Id est ac si dicere. ego et tu ba-
ptizamus. quod dominus est in nobis
et vos. quod nos id est quod ego et
tu. vos autem id est quod te et te.
Iesus dicendo vos nihil mutatis
in forma. sed dicendo nos mutatis
aliqd in forma. Solet autem ab
aliquo ponit taliter casus. ponat
quod habet sine duo. quoniam vnum sit mu-
tus et aliud mutatum. et sit ibi vnum pu-
er baptizatus. et mutus aspergat
eum aqua et mutatus pferat vba. quod
utrum taliter puer sit baptizatus
Dominus est qui aut isti baptizari in
forma grecorum aut baptizari in
forma latiorum. Si baptizari
in forma grecorum tunc dicunt alii
doctores quod taliter puer non est ba-
ptizatus. quod ut super dictum est ba-
ptizans in quocumque forma bapti-
zari baptizari in persona Christi. ut

dicit beatissimus Iohannes baptista di-
ces dominus Christus. Qui me misit ba-
ptizare dixit mihi. super quem
videlicet spiritum descendente habet quod ba-
ptizat. persona autem Christi est una.
Utrum Athanasius. Non duo sunt
vnum enim Christus. quem optime quod ille dicit
baptizans sit vnum in quocumque for-
ma baptizet. Alij autem docto-
res sic Iohannes Scotus et sui sequen-
tes dicunt quod si baptizari in for-
ma grecorum quod est hebrei baptizari
quod ut dicitur. Iz ille dicit baptizari
baptizari in persona Christi est una
persona. baptizans tamen in nomine tri-
nitatis in quam sit persona plures. tunc
in persona baptismo spiritum formam
grecorum si sunt plures baptizan-
tes. Quae istarum opinionum sit
verior nescio. sed meo iudicio
papa est assulendum super hoc. ad quem
maiores questiones potissimum
circa articulos fidei pertinet
sunt referenda extra dominum baptismum et ei
effectus. maiores. Si autem
baptizari in forma latiorum di-
cunt certe qui doctores quod non
baptizat propter rationes superdictas
de dominio a deo nos et vos. quod est
ro venerabilis doctoris sancti
Thome de aquino in ultima parte
summe diligenter ro taliter magister
Hernae britone. quod in sacro
marito fidelitatis nihil debet esse
falsitatis. sed baptizans est sa-

De baptismo

etramētū maxie vitas. q̄i ba-
ptismo n̄ d̄z eē falsitas. S̄z
si isti vterent̄ forma latioꝝ q̄
vniꝝ romana eccia z sibi ad-
herētes. eēt i cl̄ baptismo fal-
sitas. qz māc̄ dicēdo. ego ba-
ptizo te. i. abluo te i noie p̄fis-
tē. ip̄e mētref. qz ip̄e nō bap-
tizat. i. n̄ abluit. immo h̄ faē-
mut. q̄re māifestū ē q̄ talis
baptism̄ ē null̄. Hāc āt rō
nē conāt soluere aliq̄ docto-
res dicētes. q̄ si ille māc̄ nō
diceret ego baptizo. h̄ dice-
ret. nos baptizam̄ te. z sic n̄
diceret falsū imo vez. qz ista
orō. nos baptizam̄ te h̄ ē q̄
synodochē. Si c̄ si eēnt duo
sc̄ptores q̄ scripsisset vñ li-
brū. ita q̄ vñ ip̄oꝝ sc̄p̄sisset
medietatē. z aliꝝ alia medie-
ratē. vñ eoz poss̄ v̄e dicere
nos sc̄p̄sim̄ istū librū. A sili-
cū mut̄ in baptismo tali asp-
gat sive ifūdat aqm̄. z māc̄
pferat h̄ba. v̄eq̄ p̄t v̄e dicere
nos baptizam̄ te. Hoc aut̄
nihil valer. qz ad h̄ q̄ aliq̄ p-
positio v̄ificet q̄ synodochē.
de duob̄ optet q̄ abo fecerit
actū eiusdē rōnis. qz si feci-
sent diuersaz rōnū. vna ppo-
sitio n̄ p̄t v̄ificari de his. sic
si vñ rasisset p̄gamenz d̄ q̄
sc̄p̄t̄ elib̄. z aliꝝ sc̄p̄sisset librꝝ

ista pp̄o. nos sc̄p̄sim̄ librꝝ
istū. nullo mō p̄t v̄ificari. sic
est d̄ istis dicendū. Hos ba-
ptizam̄ te. qz ifūdere aqm̄ z
pferre h̄ba sūt act̄ diuersaz
rōnū. iō nallo mō eis p̄t di-
cta pp̄o v̄ificari. Et hec sus-
ficiat de mistro baptissim̄.

Desusciplētibꝝ baptissimū

Lapl̄m. v.

Baptissimū dñt susci-
b̄ pere tā viri q̄z ml̄ieris
oēs. qz sine baptismo
v̄l̄ i re v̄l̄ i voto vt dicū ē su-
pra null̄ p̄t saluari. S̄z alr̄
ē de adultis z aliter d̄ p̄uulīs
qz in adulto q̄ recipit baptis-
mū req̄rit intētio p̄p̄a suscipi-
endi ill̄ d̄ qd̄ pfert eccia. qz ne
mo ex aq̄ z sp̄uſctō renascif.
nisi volēs saltē i adult̄. et sue
voluntatis arbitri. i.c. Dis
de p̄se. dis. iiiij. In p̄uulo sus-
ficit fides z intētio eoz q̄ enī
offerūt ad baptissimū. Sed
nūqd̄ p̄t aliq̄s i v̄etre matrī
baptizari. sic sit vna ml̄ier p̄s-
gnās de vno puerō. z pturē
do sic i piclo mōre. nūqd̄ in
ventre eiꝝ d̄ puer baptizari.
Dōm q̄ nō. Cuiꝝ rō assigna-
tur a doctoꝝ ibo talis. qz ille q̄
suscepit baptissimū debet su-
scip̄ia manibꝝ mistri eccl̄ie

b 2

Tracta. II. prime partis

et spargi aq. v'l imergi i s̄qm
H̄ista n̄ p̄n fieri circa existen-
te i vro matr. q̄re ex̄ns i vte-
ro m̄ris n̄ ht nec d; baptiza-
ri. vide sup. c. qm̄ i matnis. i
p̄ncipio d; p̄se. dis. iiiij. vbi d̄
q̄ ille q̄ fm̄ Adā adhuc nat?
nō ē fm̄ xp̄m regenerari nō
pt. Et in. c. si h̄cqd ē in hoie.
Sed ponat q̄ aliq̄ ps pueri
appareat extra. nūqd tal' pu-
er. si tunc aq̄ p̄cilio ita q̄ nō
possit expectari q̄ totalr na-
scat p̄ baptizari. D̄m q̄ il-
la ps q̄ apparz extra aut ē ca-
put aut alia ps corporis. si illa
ps q̄ apparz sit caput. tūc ca-
put d; aspgi aq̄ dicēdo. Ba-
ptizo te in noie p̄s et filii et
sp̄uscti. amen. et ē v̄e baptiza-
tus. si nascaf postea non d;
ampli⁹ baptizari. Et rō ē. qr
caput ē p̄ncipal ps corporis. et
i eo vigeat o⁹ sens⁹ corporis.
Si at illa ps q̄ apparz ē alia
ps q̄ caput. sicut mā l' pes
tūc dicūt aliq̄ doctores q̄ il-
la ps d; aspgi aq̄ et baptizari
et ē v̄e baptizat⁹. nec si nasca-
tur postea ampli⁹ d; baptizari.
Et rō ē. qr baptism⁹ fit p̄p̄t
aiam. nō p̄pter corp⁹. Alio at
q̄tū ad essentia suā ē tota in
toto. et tota in qlibet pte cor-
poris. et iō q̄cūq̄ pte corporis

baptizata fuerit tot⁹ ē bapti-
zat⁹. Atq̄ aut dicūt q̄ tal' ps
d; aspgi aq̄ et baptizari. s; si
puer nascaf postea d; bapti-
zari sub ista forma. Situ es
baptizat⁹ ego te n̄ baptizo. s;
si tu n̄ es baptizat⁹ ego te ba-
ptizo i noie p̄s et filii et spi-
rituscti amē. Quis istoz ve-
ri⁹ dicat. nescic. sed tñcredo
q̄ tñtud ultimū sit securius.
¶ Sed nūqd si aliq̄s sit sc̄i-
ficat⁹ invtero m̄ris d; bapti-
zari. D̄m ē q̄ sic. nō q̄dem
p̄p̄t clpā qm̄ h̄fer. s; vt ascri-
beret i nūero fidelū i susce-
ptioe caracteris baptisinal.
et vt ipleret p̄ceptū r̄pi de su-
cepto e baptismo. ¶ Nun
q̄d filii indeoz p̄uuli sit ba-
ptizadi inuitis parētib⁹. Di-
cendū q̄ aliq̄ doctoris sicut
Johes Eccl⁹. et dñs Du-
rad⁹ ep̄s auicēsis et sui seq-
ces dicūt q̄ sic. Dicūt em⁹ q̄
p̄ncipes et dñi traz i q̄bo ba-
bitat iudei p̄n̄t eis auferre fi-
lios suos. et eis inuitis face-
re eos baptizari cū iudei sint
ezoz serui. et fm̄ leges filii ser-
uoz sūt res dñoz q̄zū sūt ser-
ui. ita q̄ dñi p̄n̄t eos vēdere
vel ipignorare. Arguit igit
sic. mai⁹ est aliquē posse obli-
gare v'l addicare fuituti ali-

De baptismo

cui dñi tpal q̄ servituti dei
cui ols hō de iure naſali te-
neſt seruire. ſz dñi terraz in q̄
bō habitat iudei vēdere p̄nt
filios iudeoz t tradere eos
alteri dño iuris penitib⁹. ergo
p̄n. eos penitib⁹ inuitis tra-
dere seruituſ tpi. qđ fit p̄ su-
ceptiōem baptiſmi. Alii vo-
doctores ſicut br ū g Tho-
mas de aquo t ſuſ ſequces di-
cūt q̄ filii iudeoz ꝑuuli non
ſunt inuitis penitib⁹ baptiſ-
di. t b̄ ppe yiculū qđ poſſet
cotingere. q̄ qñ iſti ꝑuuli q̄ i
uitis penitib⁹ eent baptiſati.
eſſent aduulti cū ples naſalit
ſequaſ p̄ez ipi forte a bnega-
rēt baptiſmū t rediret ad iu-
daiſmū. veriſile em̄ e q̄ ſi in-
deoz filii ꝑuuli eſſent inuitis
penitib⁹ baptiſadi. tpi anifi-
mi reges t impatores q̄ p̄ceſ
ſerūt t fuerūt tāti zelatores fi-
dei iudeoz filios feciſſent ba-
ptiſari. t etiā ſumi p̄tifices
inducerēt reges t p̄ncipes i
q̄ru terris habitat iudei ad
hoc faciēdū. Quis iſtoz ve-
rius dicat lectoris iudicio re-
linquo. Sed nunqđ furiosi
t amentes dñi baptiſari. Di-
cendūm eſt q̄ iſti furiosi aut
fuerūt a nativitate ita q̄ nu-
q̄ habuerūt vſu rōis. aut ha-

buerūt aliquiſ vſum rōnis.
ſz amiserūt ppe aliquā cām.
Si fuerūt furiosi a nativitate
n̄ ſi baptiſadi. q̄ vt dictuſ
e in adulto q̄ dž baptiſari re-
q̄ris fides t inrētio ſuſcipie-
di illō qđ ɔ fert ecclia. ſz tales
n̄ p̄n h̄efidē nec intētōem
cū ſuſ ponaf eos nunq̄ ba-
buſſe vſu rōis. ḡt les n̄ p̄nt
ſuſcipie baptiſmū. Si at n̄
fuerūt furiosi a nativitate ſz
habuerūt aliquiſ vſuz rōis
v̄l h̄nt aliquiſ lucida inter-
ualla. t tūc ſi in tēpe q̄ h̄ebāt
vſu rōnis. vel tpe q̄ h̄ebāt lu-
cida in eualla habuerūt fidē t
deuotioz ad baptiſmū. t pe-
tierunt ipm dñi baptiſari ſi
neceſſitas ſit q̄zq̄ ſint in fu-
ria. Si at tpe q̄ h̄ebāt vſum
rōis. v̄l tpe q̄ h̄ebāt lucida i-
terualla n̄ h̄ebāt fidē t du-
tione ad baptiſmū nec pete-
bāt ipm n̄ debēt baptiſari.
Et idem dico de demoniac⁹
q̄ ſi ante q̄z eſſent demoniac⁹
h̄ebāt fidē t deuotioz ad ba-
ptiſmū t petebāt ipm debēt
baptiſari. ſi at n̄ h̄ebāt n̄ de-
bēt baptiſari. Simile iudici-
um e defrenetico. Utrū at
aliq̄s dormiēs debet bapti-
ſari. Dōm eſt q̄ ſi poſſit exci-
ſari non debet baptiſari in
b̄s

Tracta. II. prime partis

somno. sed si nō possit excita/
ritūc distinguēdū ē p̄t sup
qz aut tpe vigilie habuit de/
uotōez ad baptisimū t petīt
sp̄m. t tunc d̄z bapeizari. aut
nō habuit fidē t d̄uotōz ad
baptisimū. t tūc nō d̄z bapti/
zari. dormiēs. Sed qd̄ si sic
vnū monstrū qd̄ habet duo
corpa p̄lūcta d̄z ne baptiza/
ri vt vna persona vel vt due.
Dico q̄ cū baptisim⁹ fiat p̄/
pter aiaz t n̄. ppter corp⁹ q̄ cū
cūqz essent duo corpa si solū
ēt vna aia d̄z bapeizari vt
vna ps̄ona. Sed si eēnt due
aie d̄z bapeizari vt due ps̄o/
ne. Sz quō sciaſ vtrz sit vna
aia l̄ due. Dico q̄ si s̄nt duo
corpa s̄nt due aie. Sz si ē vnū
corp⁹ ē vna aia. Et iō si s̄nt
duo pectora t duo capita.
supponēdū est ēē duas aias
Si at ēē vnū pect⁹ vnum
caput q̄nticūqz alia mēbra
essent duplicata erit vna aia

Dericu baptisimi
Caplm. vi.
Baptisim⁹ sit duobus
modis. Uno mō im/
mergēdo i aqm. Alio
mō aspgēdo aq. Quis at sit
melior mod⁹. Dōm q̄ si n̄ ni
meat o piclovel ppter obilita

tē baptizāt; vel p ueril l̄ aliqd̄
alid̄. meli⁹ sit īmergēdo i aq
q̄ i aspgēdo. L⁹ rō assiḡtur.
qz baptisim⁹ significat sepul/
eturā xp̄i. Un̄ dicit ap̄l's. Lō
sepulti estis x̄o p baptisimū
sed meli⁹ figurat sepulta. ra.
qñ fit īmergēdo q̄ qñ fit aspgēdo.
q̄ meli⁹ fit īmergendo
q̄ aspgēdo. Sciendū est q̄
vnusqz d̄z suareritū eccie
sue nec d̄z ip̄m mutare. Utz
at rechrat trina īmersio v̄l suf/
ficiat vna. Dōz q̄ suffic vna
i ca. ppter. d̄ se. dis. iiii. Sz
ceteris parib⁹ meli⁹ fit p̄trū/
nam. in. c. postqz. dis. iiii. igl.
qz baptisim⁹ dat in noīe tri/
nitatis. q̄ trinitas meli⁹ rep/
sentat p trinā īmersionē vel
asp̄isionē q̄ p vna. ita tñ q̄ v
ba nō finiat añqz oēs tres ī/
mersioes s̄nt ḡplete. In h̄ at
q̄ fiat vna vel tria q̄libz de/
bet suareritū eccie sue vt di/
ctū ē sup̄ dealio.

De effectu baptismi. La. vii

Ffecit p̄ncipal baptis/
e mi est delere oēm cul/
pā tā orīgiale q̄ actua/
lē t p̄ferre grām. rapire ianu/
am regni celestis. i q̄ differt a
circūciōne. qz l̄ añ passiōes
xp̄i circūciōne deleret culpas
originalē et p̄fseret grām. tñ

Baptisim⁹ Bap̄tisim⁹
Lip̄s. 1514. fol. 11v.

De baptismo

Ianuā regni celestis apirend
potat. Et ista ē sūnia Bede q
dicit in omelia sua de circū
cisiō dñi. Scire dñ fraterni
tas v̄ra q̄ idē salutifere cura
tōis remediū oliz circūcisio
ī lege ḥ origīale pcti vulnus
agebat. qđ nunc tpe reuelate
gre baptism⁹ agere cōsueuit
excepto q̄ ianuā regni cele
stis apire n̄ potat. Si cēdū
āt q̄ baptism⁹ alie opati par
vul ⁊ alie i adul̄. q̄ i p̄nūl̄
nihil req̄rit a pte ipoꝝ. Sz i
adult⁹ req̄rit a pte corꝝ q̄ nō
ponat obicē. i. q̄ n̄ habeat ḥ
riā dispositō. i. q̄ n̄ accedat
fīcē ad baptismū. Sz accedat
cū debita deuotōe. Nō solū
āt baptism⁹ pfert gr̄az. īmo
oib⁹ suscipiētib⁹ ipm tā p̄n
l̄ q̄ adul̄ q̄ n̄ ponunt obicē
pfert oēs p̄tutes tā theologī
cas q̄ morales. Et si n̄ q̄tū
ad v̄lū ad min⁹ q̄tū ad ha
bitū. Et ista ē sūnia q̄tū ge
neral⁹. q̄ h̄ i p̄tirutōib⁹ dñi
Clemēt⁹ q̄nti extra dñi. tri.
⁊ fide cath. c. fidei catholice.
Et āt ⁊ ali⁹ effect⁹ baptismi
q̄ p̄ ipm ḥb̄t ḥgnatō spūal⁹
q̄ ipedit m̄rimoniū ḥb̄dūr
dirimi iā ḥctū. de h̄ tñ diceſ
iſra q̄n̄ diceſ de m̄rimonio.
Per baptismū imp̄mis etiā

caracter ut dictuſ ē sup̄. ⁊ ū
baptism⁹ n̄ dñ itari. īmo pe
na illi⁹ q̄ iteraret sūm leges ē
decapitatio. L. ne sanctū ba
ptisma iteret. l. n̄. Scdm̄ ho
canones est q̄ nō possit pro
moueri ad sacros ordines

De annexis baptismō.

Lapitulu. viii.
Aptismū āt q̄n̄ fit cū
b debita solēnitate p̄ce
dūt cathecism⁹ ⁊ exor
cism⁹. Et ē cathecism⁹ idem
q̄d iſtructio. q̄ i cathecismo
iſtruit baptizād⁹ d̄ fide ⁊ me
rito fidel. Un̄ baptizād⁹ p̄c
tit sacerdos. q̄d p̄tis ab ecclia
Et ipē si ē adul̄ r̄ndet fide.
Si āt sit p̄nūl̄ alij r̄ndet in
p̄sona ei⁹. vic⁹ patrini. ⁊ tūc
sacerdos penit. fides q̄d tibi
p̄stabat. tūl̄ r̄ndet. vita etiā
Et tūc dicit sacerdos. Hec
est vita etiā. ⁊ c. Et iſto ca
thecismo facit tria sacerdos
baptizād⁹. Pr̄io mittit digi
tos in aures ei⁹. ⁊ ponit d̄ sa
liua in ore ei⁹. ⁊ significat q̄
baptizād⁹ d̄ h̄c aures ap
tas ad audiēdū ybum dei ⁊
documenta fidei. Positio sa
liue in ore ei⁹ significat q̄ d̄
esse p̄mptus ad responden
dūr ad loq̄ndū de fide. quia

Tracta. II. prime partis

deutio sit mediante salina.
Sed o fac sibi crucem fratre et
pectore. et fac qd baptizandum
et dze hie et recipere fidem Christi in
cord. qd fac crux facta i pectore. et i ore pateri fidei Christi.
Hec dze erubescere fidei Christi.
qd significat crux facta i fratre
qd i fratre statim apparet vecindia.
qr fin qd dic apls Ro. x.
Lord credit ad iusticiam. ore
aut confessio fit ad salutem.
Tertio ponit ei sal i ore. qd fac
sapiam. iuxta doctrinam apostoli
Loll. iiii. Dis finocis dze e
sale dines sapie codit. Exor
cismus tde qd adiuratio. qd
adiuuac dmo ut exeat deaia
baptizandi. vt det locum spum
seco aduenienti. Et facit tria sa
cerdos baptizando. qr pmo
fac ei crucem fratre cum pollice
et hinc male et scel dicendo. ips
vivit. Christus regnare. Et facit qd
baptizandum significat ut sic tem
plum di sine hic aculum spissitudi
Sed o facit ei crucem qd sputo
ad aures et ad narres et ad os
dicendo. Effeta qd e capire. et
facit qd baptizandum qd hinc au
res cordis clausas ne audiat
suggestio dyaboli. et debet
hic os clausum ne loquit mala
habita. et dze sic vivere. ut sic fin
doctrinam apostoli bonorum odorum Christi

in vita sua. vel isto faciat qd ta
lis dze emittere fumum deuote
ordinis qd qm effugat demum.
Iuria huius raphaeli i Tho
bia. iiii. ca. Fumus el effugat
oem gen demoniorum. Et ista fi
uite euz sputo. i. virtute Christi. qd
significat qd sputum. fin qd di
cit glo. sup illo ybo. Job. ix.
Lucu fecit ex sputo et linuit
oculos meos. Nam sicut sputum
emittitur ab interioribus cordis
ita filius dei gignitur ex suba pries
Tertio facit ei crucem qd oleo
exorcizato i spatulam et i pecto
re. et facit qd baptizandum qd esse
fortis ad iunctadum sed dabo oculum
et ad portadum onera pnis. et
ista sunt mediante oleo divite
gre. qd post baptismum aut sa
cerdos facit tria baptizato.
Primo vngit euz crismate et si
gnificat ymne gre spissitudi
qm sumpsit i baptismum. Se
cundo tradit ei vestem albam. et
significat innocenziam baptis
male. Tertio tradit ei cereu
licensum. et significat lumen tu
dei qd dat i baptismum. Sci
endum aut qd ista non sunt de essen
tia baptismi. qr sine ipsis non
potest dari baptismus in can
necessitatis. Sed in tali ca
su si baptizatus superuixerit
debet portari ad ecclesiam.

De confirmatōe

z ibidē cathecizari et exorcizari ppe ritū eccie seruāduz.
Nō at d̄z baptisari ic̄x si sit certū q̄ sit recte baptizat̄. si at n̄ sit certū d̄z baptizari s̄b ista forma. Si tu es baptizat̄ ego n̄ te rbaptizo. s̄z si tu n̄ es baptisat̄ ego te baptizo in nomine p̄ris et filij et sp̄sc̄t̄. amen. Et hec sufficiet breviter de baptismō.

Tractatus
tertiū p̄mc pris d̄ confirmatōne. Et habet septē capla.

Via spi-
rituale ḡn̄ationē se-
q̄tur augmētu sp̄ua-
le. iō postq̄ de sp̄ua-
liḡatiōe q̄ sit in baptismō
dictū ē. restat dicere de sp̄ua-
li augmēto q̄d sit in p̄firma-
tiōe. Circa q̄m cōsideranda
sunt septē. Pr̄io q̄d ē cōfirma-
tio. Sec̄do d̄ matia p̄firma-
tōis. Tertio de eius forma.
Quarto d̄ ei⁹ mistro. Quinto
d̄ suscipiēt̄ p̄fimatiōem.
Sexto d̄ ei⁹ ritu. Septimo
de eius effectu.

Quid ē p̄fimato. **Lap. I.**
P̄fimatio p̄t sic dif-
finiri. Cōfimato ē cō-
siglio facta cū cr̄sma

te ī fronte baptizati ab ep̄o.
cū certa forma p̄boꝝ ad an-
dacter p̄fitēdū nomen xp̄i
De materia cōfimatiōis
Lapl. II.

Ateria sacri p̄firma-
tiōis vt p̄t patere ex
dicta diffinītōe ē cr̄s-
ma. In q̄ cr̄smate sūt duo. s.
oleū olivaz et balsamus. Et
rō q̄re ista duo sunt materia
hui⁹ sacri ē institutō xp̄i q̄ ī
stituit ista duo ēē materiā h̄⁹
sacri. licet em̄ nō inueniat̄ in
enāgelis q̄ xp̄s istud sac̄z
instituerit. tñ br̄us Petrus
q̄ fuit vicarius xp̄i et pastor
et rector vniuersal' ecclie do-
cuit p̄mulgauit et p̄dicauit
xp̄m īstituisse. et l̄z ista p̄mul-
gatio nō inueniat̄ in canoniciſ
id ēē ep̄lis br̄i Petri. tñ dñs
papa h̄z in decrets romāe ec-
clesie. et p̄th̄i ex obſcuātia p̄
meua totū eccie vniuersal' a-
tpe. b. Petri apli vslq; nūc. q̄
qdem obſeruantia p̄minet
autoritat̄ cuiuscūq; cū vni-
uersal' eccia regal a sp̄scō et
errare n̄ possit. Et si q̄rat̄. q̄
re euāgeliste in euāgelis nō
posuerūt materias et formas
sac̄or̄. Ad h̄ r̄ndet br̄us Di-
onisius in lib. de celesti ierar-
chia d̄scēs. q̄ euāgelistero

Responso nato. S. Dionisij. Oliva
materi ī formā tōis p̄fimatiōis
Gom̄i uip̄fimatiōis p̄t poligono d̄r̄
w Euāgeliō op̄fimato

Tracta. III. prime partis

luerūt h̄ facere ne materie et
formesac̄oz veniret in deri-
stione infidelium. qz fm qdīc
saluator. margarite non sunt
ponēde aī porcos. Sec⁹ at
ēd baptismū o. qz baptismus
est sac̄m maric necessitatis.
qz sine baptismo nemo pōt
saluari. Idcirco oportuit qz
forma ei⁹ eet oib⁹ colis ⁊ ma-
nifesta. Idcirco euangeliste
posuerūt eā exp̄sse in euāge-
lijs. Assignat aut̄a doctori/
bus tal ro qre crisma ē p̄pa
maria h̄ sac̄i. qz in crū mā-
te ve dicū ē sūt duo. l. oleuz
oliugrū ⁊ balsamus. ⁊ p̄pe/
lates maxime istoz cōueni-
unt huic sacro. qz oleū oliua-
rū ē nutrītū splendor. ⁊ ib
ponit i lapade ut lumen possit
ibi durare. Et idcirco oleuz
et signū maioris noticie lu-
minis fidei quaz d̄z habere
p̄ alij̄ p̄fimat̄. qz ip̄e teneſ
se exp̄sse ob̄tēre p̄secutorib⁹
fidei ⁊ confiteri fidē. enā ab-
sōz h̄ qz regrat̄. Unde p̄fir-
mat̄ d̄ i ps. Inueni dāuid
fūm̄ meū. i baptismū suscep-
tione. oleo sc̄tō meo ynxi eū. i
p̄fimatōe. mar⁹ eī mea au-
xiliabit̄ ei. infidei p̄secutōe.
Balsam⁹ aut̄. de suefragra-
cie significat odorez bonefa-

me ⁊ opiniōis qd̄z eē in cō'
firmato. Und i Ecclastico
p̄ xiiij. c. Sic cynamomū et
balsamū a romatižas odorē
de di. Erguūt̄ ḡ doctores sic
Illi ē p̄pa matie sac̄i cui⁹
p̄petates marie cōueniūt ef-
fectui ipius lacri. sed p̄petate
oles ⁊ balsami maxim⁹
cōueniūt effectui lacri cōfir-
matiōis. Sc̄iendū aut̄ qz
ista ogret h̄mo eē sanctifica-
ta seu b̄fidicta a b̄ ep̄o anteq̄
sint p̄pa maria h̄ sac̄i. Et
ro assignat a venerabili do-
ctori sc̄tō Thoma de aquino
in q̄to suo. Quia in illis sa-
cramētis qz xp̄ s recepit i cor-
pore suo nō req̄rit sc̄ificatiō
materie eoz. qz ip̄e tactu sui
sc̄tissimi corporis sc̄ificauit
ea. Etiō qz xp̄s fuit baptiza-
tus nō req̄rit s̄ necessitate sa-
cramēt qz aq̄ p̄us b̄fidicat̄
anteq̄ su materia baptis̄. qz
vdicit Beda. christ⁹ sue
mūdissime carnis racturim
regenerat̄ inam cōtulit ad̄s.
Quia etiam xp̄s suscepit sa-
cramētū euecharistie i sejō.
nō req̄rit qz p̄us panis ⁊ vi-
niū b̄fidicant̄ s̄ sine ma-
teria sacramenti eucharistie.
S̄ in illis sacris que p̄s si
suscepit in semetip̄o req̄ritur

p̄p̄ dorem.

De confirmatione

quod pcedat matie scificatio. et
id qz ephs no sustepit sacrm
pfirmaciois i seipso. id i pfir
matioe reqrif matie scific
tio. Et idē dico d sacro ordi
nis et sacro extreme vntois
qz oportet quod pcedat materie
scificatio Alia aut rō assig
ab eodē doctore i ultima pte
sume. qz i illl sacris in qbo re
qrif mister spēlr pseccratus
reqrifcp materia sacramenti
formiter se habeat ad mini
strū sacramēti. s in sacro pfir
matōis reqrif mister spēalr
pseccratus. s. ephs. qre i sacio cō
firmatōis reqrif matia spe
cialr cōsecrata. igit i alia ma
teria no pōt fieri h sacrm.

De forma sacri cōfirma
tionis. L ap. iii.

Forma aut h sacri
f sūt yba q ephs dic qn
fac crucē in frōte cō
firmādi cū crismate. q yba se
ista. Lōsignto te signo crucis
et cōfirmo te crismate salutis
in noīe patr̄ et filij et spūsceti.
amē. Et q ista forma sit con
ueniens forma h sacri i pē sic
pbari. Illa forma est cōueni
ens forma sacramēti p quā et
in q exomunk yba ea q sunt
necessaria ad sacrm cōfirma
tionis. sed in ista forma exp/

munt ea q sūt necessaria ad
sacrm cōfirmatōis. qz i pfir
matioe ē necessari mister cō
ferens sacrm. Et iste expmis
cuz dr. Lōsignto confirmo.
Est ec ibi nccaria psona susci
pientis sacrm q expmis cuz
dr te. Est etiā ibi nccaria ma
teria sacri q expmis cū dr crisi
mate. Est etiā ibi necessaria
virtus dei cōferens efficaci
am sacramēto. q expmis cuz
dr. in noīe patr̄ et c. Effect
etiā sacri expmis in ista for
ma. sed istud videbis istra qn
agek d effectu hui sacri qre
manirestū ē q ista forma cō
veniens ē forma hui sacri.

De ministro cōfirmatōis

L ap. m. iii

Inister h sacramē
ti cōfirmatōis ē ephs
solus. Luius rō as
signatur a doctoribus talis
sicut est in policia corporali
beneordinata. ita suo mō tē
bet esse in policia spirituali.
sed sicut in policia corpora
libene ordinata q promoue
re aliquem ad statum et gra
dum excellentie super alios.
sicut facere militem perrinet
ad illum qui habet curaz cō
munitatis. scilicet ad princi
pem. Quia ergo cōfirmatus

Tracta. III. prime partis

¶ sacrum confirmatoris ponit
statu excelletie sup' alios. qz
confirmat' effici' miles xpi. iō
offerre sacram confirmatoris pri
net ad solu' epm d' hz cura to
n' cōicat' i' sua diocesi. Sed
utq' i' cau' ncēitat' ali' qz epls
possit cōfirmare. Dōm q' in
maria isti' sacri sibi hriāt do
ctores ad iuicē. Dicūt ci' aliq'
doctores q' papa p' cōmitte
re cuiq' qz fideli' viro q' mini
stret sacram confirmatoris. et assi
gnat tle' rōe'. Ille q' t' locu'
xpi i' terr' r' h' plēitudinē po
testas i' eccia d' p' d'ispensa
re i' sacris oib' q' n' fuerit isti
tuta a xpo. s' n' legit i' toto ca
none noui testamti q' xps i' sti
tuit sacr' confirmatoris dari a
sol' epis. g' papa q' h' plenitu
dine ptat' i' eccia. et t' locum
xpii tris p' ordiare q' sacr' z
confirmatoris ab alio qz ab epo
offerat. Alij aut' doctores di
cūt hriū. dicūt ei' q' papa nō
pe' cōmitte alicui. nisi eet epls
q' offerret sacram confirmatoris.
Et assignt talē rōne. qz i' illis
q' sūt de ncēitate sacri. n' p' ali
qd' q' papā imutari. s' epls est
de ncēitate sacri confirmationi
onis et misteri sacri. et iō n' p'
q' aliquē fieri puta q' ali' qz
epls offerat illo' sacram. Da
ior isti' rōis cedid' ab oib'.
minorē at' isti' pbāt sic. qz sic
de necessitate sacri isti' est q'
misteria ei' sit sc̄ificata. nec a
licj' ro' sit isto' mutare. ita d'
necessitate iacri ē q' ei' mini
ster sit sc̄ificata'. q' sc̄ificatio
fit in epali' secratōe. q' reso
lus epus de ncēitate sacri est
mister h' sacri. Alij at' docto
res tenet viā mediā. et dicūt
q' dñs papa nō p' cōmitte
cuiq' qz fideli' indifferent' q'
offerat sacram confirmatoris. s'
o' sacerdoti p' cōmittere. Et
rōz p'mi dicti assignt. qz nlli
p' cōmitti q' habeat ptatē su
per corp' xpi mysticū admī'
q' ad dispēlatōe' sacro' nli
habeat ptatē sup' vez' cor
pus xpi. qz ptal' sup' corpus
xpi mysticū descēdit a ptatē
sup' corp' xpi vez'. sed sol' sa
cerdos h' ptatē sup' corpus
xpi vez'. iō soli sacerdoti p' cō
mitti q' habeat ptatē' sup'
corp' xpi mysticū. et h' i' dispē
sando sacra. S' mistrando
sacram confirmatoris habet po
testas sup' corp' xpi mysticū
q' resoli sacerdoti p' cōmitti
q' sit mister sacri confirmatoris.
Rōne sc̄oi' dicti assignt ex q'
dā d'creto i' q' legit q' bre. pa
pa p'misit qbusdā sacerdoti

Principio etiam in Catechismo
necessitate Rōis q' resolu
sp' p'cōm' p'cōm'

p'cōm' Coram H' 265

De cōfirmatiōe

bus anglū q̄ vngerēt bapti-
zatos in frōte cū crismate s̄ i
tali vncrōe cōferat sacerdōtis
matiōis. q̄rē p̄t cōmīti sacer-
dotib⁹ a papa q̄ cōferat hu-
iustmodi sacrm̄. Et istud vli-
timū reputo veri⁹.

Desuscipientib⁹ cōfirmatōz

Capl'm. v.

Acrm̄ cōfirmatōis de-
bent recipere oēs bapti-
zati tā viri q̄s ml̄ieres
q̄ sec⁹ ē de militia seclari ⁊ d̄
militia spūali. q̄ militiā secu-
larē n̄ dñi. recipere ml̄ieres sed
soli viri. q̄a ml̄ieres n̄ sunt
aptead pugnādū corporaliter.
Militiā aut̄ spūalē p̄nt reci-
pere oēs idifferētā viri q̄s
ml̄ieres. q̄ tā viri q̄s ml̄ieres
st̄ apti ad pugndū spūalr ⁊
p̄secutores fid̄i. s̄ militia spi-
ritualē dat̄ i cōfirmatōe. q̄rē la-
cramētū istō p̄nt recipere tā vi-
ri q̄s et̄ ml̄ieres. Et h̄ ē quod
dic̄ apl̄us. In xp̄o ih̄u neq̄
mascul⁹ neq̄ feia. vult dicere
q̄ q̄ ad xp̄m n̄ ē differētia int̄
masculū ⁊ feiaz. S̄ n̄qd
pueri sūt cōfirmādi. Dōm q̄
sic cu i cōcipiūt h̄re vsl̄ rōn̄is.
q̄rē tūc sūt apti ad cōfiteādū si-
de xp̄i. Et i sacrm̄ istō dat̄ spi-
ritus sct̄us ad robur. vt fides
xp̄i audace recipiat ⁊ p̄fiteat

S̄ n̄qd sine p̄cō p̄t aliq̄s
omittere nevn̄q̄ cōcipiat istō
sacrm̄ cōfirmatōis. Dōm q̄
sine istō sacrm̄ p̄t q̄s eē saluul
q̄rē mlti n̄cōfirmati saluāt. s̄
si occurr̄it optunitas suscipi-
endi istud sacrm̄ q̄libet deb̄z
ip̄m suscipe. ⁊ si sine cā rōna-
bili omittat ip̄m suscipe pec-
cat mortali. n̄li suscipiat ip̄z
Et rō b̄ p̄t eē ista. q̄rē q̄libet
q̄stū ē i se dz se disponere ad
suscipiendū grām vel el⁹ au-
gmentū si sit capax ei⁹ p̄ qđ
cōferat grā vel augeat. s̄ i sacrm̄
cōfirmatōis si digne suscipia-
tur cōferat grā vel augeat. ḡ q̄li-
bet h̄ita optunitate dz susci-
pere istud sacrm̄. Et iō sacer-
dotes h̄ntes curā aīaz dñi i
struere parochianos suos ut
q̄n̄ ep̄s fuerit p̄n̄s in parro-
chia sua suscipiant istud sa-
cramentum.

Deritu cōfirmatōis.

Capl'm. vi.

Ic̄us isti⁹ sacri cōfir-
matōis ē q̄ aliq̄s cōfir-
mat⁹ ūngit p̄ modū
crucis ab epo i frōte cum crismate
sub forma xp̄oy supra
posita Lōsigno te rē. Et iste
rit⁹ ē p̄uenies. Lō rō est. q̄rē
rit⁹ sacri dñi signari xp̄i ⁊ ef-
fectus sacri. mō xp̄us ⁊ effe-

Tracta. III. prime partis

et isti sacri confirmatiois est quod ipsam datus puerus ad audacter fidem Christi perfidet, et quod ipsum confirmat efficiat pugil Christi. Et ista assignat in ritu hunc sacri. Nam per vincitorum significationem confirmari in confirmatione efficit pugil Christi. Nam antiqui pugiles in gebat. Per alia autem signat quod confirmatus datus audacter perficeri fidem Christi. Nam a confessione fidei Christi possit aliquis ipsis duos scilicet ppter verecundiam vel ppter timorem. Quodtra primus fit confirmationem crucis cum crismate in fratre, ut scilicet non erubescat perficeri fides Christi, quod in fratre primo apparet verecundia, quod quoniam hoc verecunda frons incipit primo rube scere. Iodice rubore verecundie in unguis frons. Sed timore fit etiam crux in fratre, quod quoniam timet hoc incipit frater et tota facies pallescere. Iodice timorem munivit hoc confirmationem sigillum crucis. Alapa autem quod datus confirmatio non est de necessitate sacri, sed solo ppter memoriam datus. Locus autem vincitorum datus aliquo panino linea mundo iuolui ppter recuperentiam sacri.

De effectu confirmationis
Capl. xij.

Effectus huius sacri pueri confirmationis est, quod ut dictum est superius, in eo datus puerus et robustus et robur ad audacter confidet nomen et fidem Christi. Unde nisi sit obet, in impedimentum expelletur suscipiens in isto sacro datus noua gratia attinet augeretur. Est etiam effectus isti sacri, quod puerus si bene et regne suscipiat, peccata oblitus mortalia et venialia dimittuntur. Per istud etiam sacram imprimatur caracter ut dictum est superius, id est sacramentum pueri ponit characterem baptismi, quod nullus ppter accipere istud sacramentum, nisi fuerit baptizatus. Per istud etiam sacram Iohannes cognitio spiritualis sic ppter baptismum quod impedit matrimonium habendum et dirimit iunctum. De hoc enim dicitur infra quodam dicitur de matrimonio. Et hec de sacramento confirmationis dicta sufficiant.

Tractatus
quartus prime partis de eucaristia. Et hunc yndecim capitulo.

De eucharistia

Ostquā

dictū ē de gñatō
spñali qđ fit in ba-
ptismo. et augmē-
to spñali qđ fit p̄firmatōe
dōm ē de spñali nutrimento
qđ dñs in h̄cō eucharistie.
Lirca qđ consideranda sūt
vndecim. Primo quid ē eu-
charistia Scđo d̄ mistro eu-
charistie seu missē q̄s t qđ d̄z
ē. Tertō d̄ materia sacri eu-
charistie. Quarto de forma
eucharistie Quinto de loco i
qđ d̄ missa celebrari. Sexto
detpe qđ d̄ celebrari missa.
Septio q̄t̄ies d̄ missa cele-
brari i die. Octauo d̄ vestib⁹
q̄bi d̄ idui sacerdos i missa
Hono cui d̄ dari sac̄m eu-
charistie. Decio d̄ ritu missē
Undecimo de defectib⁹ qui
p̄nt occurtere in missa.

Quid ē eucharistia t vñ
dicat. Caplīm. i.

Ucharistia p̄t sic noti-
ficari. Eucharistia ē
sac̄m corporis t lāguis
xpi cōtētoz sub spēbus p̄ais
t vini. vtute verboz a sacer-
dote prolatorū. Et d̄ ab eu-
qđ est bonū. t charis qđ ē ḡ-
ria. q̄ i illa cōtineſ ille q̄ ē fōs
ḡ. s. xps. de cui plenitudie

oēs accepim⁹ grāz p̄ grā. vē
d̄f Joh. pmo.

De mistro eucharistie
Caplīm. ii.

In iuster sacri eucharis-
tie. i. mister q̄ p̄t et d̄z
celebrare missā ē sacerdos ri-
te t legicie ordiat⁹. sine p̄ctō
mortali ex̄ns. t cui n̄ ē phibi-
tū celebrare missam. Dico q̄
p̄t t d̄z. q̄ m̄lti possent q̄ nō
dñt celebrare. sic sacerdotes
heretici vel excōicati. vel scis-
matici vel deḡdati. q̄ si cele-
brarēt̄ yaciter cōficiūt corp⁹
xpi. tñ peccat mortalit̄ in di-
cēdo missam. Et n̄ soluz ipsi
celebrat̄. Imo oēs q̄ audiūt
missam eoꝝ si sint notorie ta-
les. Dico rite et legitime or-
dinat⁹. q̄ null⁹ nisi sit rite et
legitime ordiat⁹ i sacerdotes
p̄t missam celebrare. Intelli-
gedū ē tñ q̄ aliq̄s n̄ rite t le-
gitime ordiat⁹ p̄t eē duob⁹ mo-
dis. Uno mō q̄ in ordiatōe
sua obmittat aliquid qđ fit de
essentia ordis. sicut q̄ n̄ ordi-
net ab epo. v̄l q̄ qñ ordinatur
manus ei nō inungant̄. v̄l q̄
nō tradat sibi calix. v̄l q̄ or-
dinans nō dicat verba debi-
ta t statuta. vel q̄ non habe-
at ordinandi intētoz. Et tal⁹
nullo mō p̄t celebrare missā.

c 2



Tracta. III. prime partis

qr tal' n̄ ē sacerdos. Alio mō
q̄ i ordinarōe sua seruat̄ oib⁹
q̄ st̄ d̄ cēntia ordīs sine ordīa
tōis omittat̄ aliquid eoz q̄ st̄
d̄ solēnitate ordīs sine ordīa
tōis, et tal' p̄t bñ celebrare. tñ
credo q̄ nō d̄z potissimum si et
sua negligētia fuit aliquid ta
le omissum. Quid at sit d̄ es
sentia ordīs vel ordinarōis et
qd̄ de solēnitate n̄ ē pñs spe
cularōis. qr scire istō magis
spectat ad ep̄m q̄ ad simpli
cē sacerdotē. Dico etiam sine
pc̄to mortali ex̄n̄. qr null̄ in
pc̄to mortali ex̄n̄ d̄z celebra
re missam. q̄ Flotandū tñ q̄
aliquē eē in pc̄to mortali pōt
eē duob⁹ mōis. Uno mō q̄
sit in pc̄to mortali notorio.
Alio mō q̄ sit i pc̄to mortali
occulto. Pr̄io mō si sit noto
ri⁹ heretic⁹. sc̄i⁹ matie⁹. vel ex
cōicat⁹. symoniac⁹ vel forni
car⁹. n̄ solū ip̄e peccat i cele
brādo ut dictū ē. imo oēs q̄
audiūt ei⁹ missā. Et rō ē. qr
ista q̄ttuor crīmīa marie re
pugnat huic sacro. Nā in h
sacro ē secrētu fidei. et iō sp̄el
lun⁹ heretici. Est vñclm ca
ritat̄. iō repellūt sc̄ismatici et
excoicati. Est etiā vas gracie
vñ vocat̄ eucharistia. et iō re
pellūt symoniaci. q̄ ḡam e.

mūt et vēdūt. Est etiā cleuās
boiem ad statū sp̄ūalē. et idō
repellūt notori⁹ fornicari⁹ q̄
oēs sūt carnales. Et dicūt
notori⁹ fornicari⁹ n̄ pp̄ter su
spitiōez l' alia siḡ pbabilia. Sz
q̄ sūt s̄m iuris ordinē p̄dēna
n̄ d̄ tali crīmīe. vel sp̄ote iu
dicio cōfessi. vel canonice cō
uicti. vel pp̄ter euīdētiā facit
Et voco euīdētiā facit qñ fa
ctū ē ita notori⁹ q̄ n̄ indiget
testib⁹ cū nlla possit tergiuer
satione celari. Si sit in pc̄to
mortali occulto tūc sciendū
ē q̄ aliquē eē in pc̄to morta
li occēto potest eē trib⁹ mōis
Uno mō qr iā p̄misit v̄l sc̄it
se cōmīssile tpe p̄terito aliquid
pc̄tm mortale d̄ q̄ n̄ dolet ne
q̄ penitet neq̄ p̄terit. Et tal'
sic celebrās non solū peccat
mortalr. imo mortalissime.
Et d̄ tli diē apls q̄ d̄ mādu
cat et habit idigne iudiciū. s.
mōis etne sibi māducat et bi
bi. Alio mō p̄t q̄s eē in pc̄to
mortal occulto. sc̄i⁹ q̄ p̄misit
aliquid pām mortale qđ n̄ fu
it cōfessio. n̄ n̄ recolit d̄ illo
pc̄to. et iūc tal' aut diligenter
examīnauit cōsciām suā anq̄
poneret sed ad celebrādum. et
nullo mō potuit recordari d̄
isto pc̄to. et ē i p̄posito q̄ si re

De eucharistia

cordaret p̄fiteret illō p̄ctū r
faceret p̄niām d̄ ip̄o. r i ḡnā
li dolet d̄ oīb̄ p̄c̄is oblitis
r iste n̄ solū n̄ peccat in cele
brādo. ûmo ȳtute sac̄i mis
se meref̄ veniaz. r absoluſt a
p̄cto tali. Et ita itelligif̄ istd
yb̄n eximij doctoris Augusti
ni q̄ sac̄r̄ istd viuificat mor
tuos. i. illos q̄ isto mō ex̄ntef̄
in p̄ctō mortali celebrat. Tñ
si postea recordef̄ de illi p̄ctō
tenet de illo p̄fiteri. Et ideo
q̄libet añq̄ ponat se ad cele
brandū diligēt exāiare debet
p̄sciam suā. si sit in p̄ctō mor
tali v̄l ne. Et ita p̄cipit bñus
Paulus di. Prober. i. exami
net seip̄m hō. r sic de pane il
lo edat r de calice bibat. Si
āt aliq̄s ex̄ns i p̄ctō mortali
de q̄ nō recordaf̄ exponat se
ad celebrādū. añq̄ examina
uerit aliq̄ mō cōſciāz suā cre
do q̄ peccat. q̄r ē trāſgressor
p̄cepti apl̄i iā dicti. illi. s. p̄
betāt seip̄m hō. Tertio poi
ē aliq̄s i p̄ctō mortali. s. q̄ re
cordat̄ se detinat̄ aliquod
p̄ctū mortale p̄missile. r tūc
ant iste h̄z iā i p̄nti copiā cō
fessoris aut n̄ h̄z. si sic habeat
copiā cōfessoris. tenet añq̄
celebret p̄fiteri. r n̄li p̄fiteat̄
peccat mortali i celebrando

Nec suffic̄ sibi p̄fessio ḡnāl̄
q̄ fit in p̄ncipio misse. q̄r ista
p̄fessio extēdit se solū ad p̄cā
venialia r nō mortalia. marī
me ad illa d̄ q̄b̄ hō recordaf̄
Si aut̄ talis n̄ habeat copi
am cōfessoris. aut iminet sibi
nēcitas celebrādī aut n̄. pu
ta q̄r sū curat̄. rē dies dñica
lis alia dies solēnis. r ppl̄s
sibi cōmiss⁹ vult audire mis
sam. r eēt scādalū i ppl̄o. n̄st̄
iste celebret. vel forte aliquis
prochian⁹ sū ē firm⁹ p̄icu
loſe r regrat̄ istum q̄ det sibi
corpus xp̄i. r iste n̄ h̄z hostiā
p̄fecratā quā det sibi. vel imi
net sibi aliq̄ alia nēcitas legi
tima celebrādī. siē si sūt nup
tievel aliq̄d alio tle. in isti ca
sib⁹ r silib⁹ ip̄e tenet cōfiteri r
penitere d̄ p̄ctō suo. r ee in p
posito cōfitedi ip̄m q̄n̄ hēbit
optunitatē. r dicat missaz. sū
am i noiedñi. q̄r xp̄s q̄ est sū
m⁹ sacerdos absoluſt eum. r
postea p̄fiteat̄ q̄n̄ hēbit copi
am p̄fessoris. Si āt iste q̄ sic
r̄t dictū ē existit i p̄ctō mor
tali. r nulla iminet necessitas
celebrādī. nullo mō se expo
nat ad celebranduz. q̄r absq̄
dubio si celebraret mortalissime
peccaret. Sed pone q̄
aliq̄s iacerdos accipiat pe

c 3

Tracta. IIII. prime partis

cunias ab aliq; vt dicat mis-
sa d; requez v'l aliquā aliā mis-
sa. nū qd tal'sacerdos h; ne-
cessitate legitimā celebrādi.
ita q; poss; celebrare in pctō
morili ex̄ns absq; eo q; p̄site
af qn n; h; copiam cōfessor;.
Dico saluo meliori p̄filo v'l
iudicio q̄tum mihi videſ q;
null' sacerdos d; ſcipe pecu-
niā p dicēda missa. ita q; intē-
tio sua sit q; missā cōpareſ p̄/
cio pecūia. tñ qr fm qd dicit
apl's. Si spūalia vob semia
n; n; ē mīx si tgalia v̄ra meta
m;. Nō ē phibitū qn sacer-
dos p ſuſtētatōe v̄te ſue. nō
p p̄cio miffē ſcipiat pecuniā
ab eo p qd dic missā. t maxie
qn sacerdos n; h; reddit ſuſ-
ficiētes p ſuſtētatōe v̄te ſue.
S; nū qd tal'recepſio pecu-
nie ē legitia ncēitas celebra-
di excusā ipm q ex̄ns i pco
mortli poſſ dicere missā ab-
ſq; pctō ſine h; q; p̄ſiteſ ſi n;
habeat copiā cōfessoris. Di-
cosaluo meliori iudicō q; iſte
sacerdos aut ē obligat rōne
ſui bñſich ſibi collati p ſupi
orēvel p illū q; h; iuſpatrona-
t; i illo bñſicio ad dicēdū qli-
bet die missā. ſic ſe illi q; hñt
p̄petuas vicarias aut capel-
lanias i aliq; eccia. Et de tali

idē videſ mihi d̄m. ſic dixi
ſup̄ de curato cui ūminet ne-
cessitas celebrādi. ſ. q; doleat
ſeu pterat ſeniteat de pctō
ſuo. t ſitī ppoſito p̄ſitendi. t
celebreſ in noīe dñi. t p̄ſiteat
qn occurret ſibi cōfessor. Eut
iſte ſacerdos recipit pecuniā
p dicēda aliq; alia missa ſin-
gulari. ſic ſunt mlti q; recipiunt
pecuniā p missis rogaſis. ſic
p vna missa l; plib; d; requez l;
d; ſctō ſpū v'l d; brā v̄gi. v'l d; e
iſfirmis. t ſic d; alijs. Et d; iſto
dico q; iſte nullo mō ex̄ns in
pctō morili anq; p̄ſiteat d;
expōere ſead celebrādū miſ-
ſam. qr peccaret mortalī i di-
cēdo missā. N; ex̄ns i tali ſta-
tu d; ſcipe pecūiaſ p dicēda
miſſa ſtatū. imo d; ſe excusa,
re dicēdo. Amice n ſū pñūc
bñ disposiſus ad celebrādū
miſſā. ſ; qn d; vult qero bñ
disposit ſibet faciā qd petiſ
io pcas mihi. Et ſi aliq; ſi-
ſtatē reqrat q ſtatī dicat miſ-
ſa ſi recepiſ pecūiaſ restituat
ſtatī eā ſibi. t nullo mō ſe ex-
ponat ad celebrādū. Dixi et
ſup̄ i ſchētōe miſſe q; ſ; qliſ
d; eē miſter miſſe cui n; ē phibitū
celebrare. qd dixi p̄p̄t a
liq; religiosos q; bñ fm iſtitu-
tōeſ ſue religiōis ihibet qn

De eucaristia

celebrēt q̄dū sūt i aliq̄b̄ pe
nūm̄ sp q̄busdā pctis ūteri
tis. ¶ Sz nūqd angel⁹ pteē
mister h⁹ sacri. i. nūqd angel⁹
pt secrare. Dōz q̄ angel⁹ ne
q̄ bon⁹ neq̄ mal⁹ d̄ sua na
tura s̄t celeb̄t esuē secrare.
qr n̄ ē suscep̄tib⁹ caracte
ris sacerdotali. L⁹ rōē. qr ca
rac̄t sacerdotali p̄sup̄t ca
racterē baptimalē. Cū nul
l⁹ pt ordiari in sacerdotē. n̄ si
st baptiz⁹. Arguūt ḡ doc
tores sic. Null⁹ pt suscep̄t ca
racterē sacerdotale. n̄ si st ba
ptiz⁹. Sz angel⁹ n̄ pt baptiza
ri. Ille q̄ baptizat op̄et q̄
asp̄gal aq̄. Sz angel⁹ n̄ pt asp̄gi
aq̄ cū n̄ st res corpe. q̄re an
gel⁹ n̄ pt baptizari. Cū n̄
pt i sacerdotē ordiari. Et si di
cat. Sz angel⁹ n̄ st res corpea
tū pt assumere corp⁹. r sic i il
lo corpe baptizari. sic aia. o
nal n̄ ē corpea. r tū baptizat
i corpe. Dōm ē q̄ n̄ ē sile. da
alit vniſ aia corpi. r alit āge
lus. q̄a aia vniſ corpi vt for
ma matie. angel⁹ āt n̄ vniſ sic
sz solū vt motor mobili. r iō
aia baptizato corpe baptiza
tur. Hō āt āgel⁹ qr aia r cor
p⁹ factū vnu supposicū. n̄ sic
angel⁹ cū corpe qd assumit.
Et iō cū fm p̄hm i p̄hemio

metaph. Actōes sūt supposi
tor. r iō aia corpe baptizato
baptizat. n̄ āt āgel⁹. r sic per
p̄ns aia pt suscep̄t caracterez
baptismalē. n̄ āt āgel⁹. idcir
co secrare n̄ pt. ¶ Sz qd si
āgel⁹ p̄ntaret vnā hostiā dī
cēdo eā eē secrataz. nūqd il
la hostia d; adorari Dōm q̄
s̄i āgel⁹ mal⁹ rep̄ntet eā n̄ ea
adorāda. nisi cōstaret p certo
q̄ et̄ secrata rite. Sz s̄i āgel⁹
bon⁹ p̄ntaret eā eē adorāda
Et rō ē qr āgel⁹ mal⁹ teste sal
uatore mēdar ē r p̄ mēdach
q̄ sp nūt̄dcipe hoies q̄renū
q̄ d̄z sibi credi. Angel⁹ āt ho
n̄ sp verat ē r v̄itas alūn⁹. r
sp nūt̄ ad saluatōz hois. r iō
d̄z sibi sp credi. Ulez qr vt di
cū apls q̄ āgel⁹ malus sepe
trāffigurat se i āgelū luc⁹. Jo
hostia p̄ntata ab āgelo sp est
adorāda sub p̄ditōe. s. si ē ri
te secrata. nisi cōstaret p cer
to q̄ esset angelus bonus
De matia eucharistie La. iii
Ateria sacri missa est
in duplet. vicz pāis r vi
ni. Et ratō est q̄re ista
duo sunt matia hui⁹ sacri. qr
istud sac̄z ordiāt ad sp uale
nutritiōez. Nūc aut̄ sicut nu
tritio co pāis p̄sistit in cibo
r potu corporalibus. r pāis

Tracta. IIII. prime partis

h₃ maxie rōez cibī. t vīnū h₃
rōem pot⁹. ita nutritō spūal
cōsistit in cibo t potu spūali
bus. Et iō in isto sacro dat
corp⁹ xp̄ilub spē pāis i cibū
t sāguis xp̄i sub spē vīniū
potū. Et ita dicē ip̄met xps
Joh. vi. ca. vbi dī sic. Caro
mea vē ē cibī t sāguis meus
vē ē pot⁹. Scīdū āt q̄ pāis
q̄ ē matia b⁹ sacri ē pāis d tri
tico aq̄ elemētali pfect⁹. Di
co pāis . qr̄ in pasta n̄ possit
pfici corp⁹ xp̄i. Dico ēt d tri
tico. qr̄ i alio pāc sic i pāc de
filiū vel d ordeo. vel d alio
q̄cūq̄ gno nisi d tritico n̄ pt
celebrari missa. Dico ēt d aq̄
elemētali pfectus. qr̄ dato q̄
pāis ēt d tritico si ēt pfect⁹
cū alia aq̄ v̄l cū alio liq̄re sic
cū vino v̄l cū lacte vel cū aq̄
rosacea. t sic d alij. t vñuer
salit nisi ēt pfect⁹ cū aq̄ sim
plici ex tali pāe n̄ possit pfici
corp⁹ xp̄i. ¶ Scīdū q̄ ex p̄ce
pto t v̄su romane eccle q̄ di
sponētē dñō oīm ecciaz ca
put ē mīr̄ tm̄ḡra. d fo. p̄pe. c.
yl. t iō oēs eccle ei tāq̄ mīr̄
et m̄gr̄ e dñt in oīb̄ obedire
panis d q̄ pfici corp⁹ xp̄i d₃
ē azim⁹ n̄ fermētar⁹. qr̄ l̄ ex
vi sacri i pāe fermato possit
pfici corp⁹ xp̄i. nihilomin⁹

q̄ in pane fermato celebraret
mortalis peccaret t cēt ḡuit
puniēd⁹. ¶ Słotadū etiam q̄
vīnū q̄d ē matia isti⁹ sacri d₃
ēt vīnū d vite. qr̄ i alio vino
sic in vino maloꝝ gnatoꝝ v̄l
moroz v̄l pomoz. v̄l i q̄cū
q̄ alio vino. n̄si in vino d vi
te n̄ pt celebrari. ¶ Słotandū
etiā q̄ in acero vel in agresta
n̄ pt celebrari vel p̄securari. t ī
telligo de acero qd ē oīno a
cetū. qr̄ i vino aliq̄ntulū ace
toso possit p̄securari l̄ n̄ oberez
q̄ possit h̄re alid vīnū. Et est
rō. qr̄ n̄ sūt einsdē spēi cū vīo
cūz hēant h̄rias v̄tutes. In
musto etiā l̄ possit cōsecurari
tm̄ crei. q̄p meli⁹ ē q̄ expecte
tur donec sit bñ defecatus. i.
clarificatū. cū mustū rōneli
mositat̄ vix pt bñ euelli. qn̄
de eo aliqd remaneat i calice
¶ Rō q̄re ista duo sc̄z panis d
tritico t vīnū d vite s̄ magis
matia b⁹ sacri q̄ alia duo est
uta potissima. qr̄. s. xps insti
tuit istd sacřz i ista matia ce
lebrari. si em̄ i alia matia isti
tuissz. illa matia ēt p̄p̄a ma
teria isti⁹ sacri. Sz cōgruēt
xps i ista matia magis istitu
it illud sacřm celebrari q̄ in
alia. qr̄ effeci⁹ corporal pāis t
vīni spūal matie duicit hu

Tracta. IIII. prime partis

rat⁹. q̄ oia sūt absq̄ rōe dicta
Et r̄ndēt ad rōnē alioꝝ ⁊ di-
cūt q̄ dñna ē int istō lac̄m ⁊
alia sacra. nā eēntia alioꝝ sa-
cramētoꝝ p̄sistit i dispensatōne
⁊ v̄su matie. sīc eēntia baptis-
mi p̄sistit i asp̄siōne aq̄ ⁊ plati-
one forme. ⁊ ita ē de alijs sa-
cramētis. sīc eēntia b⁹ sacri eu-
charistic p̄sistit in p̄secretiōne
matie ⁊ n̄ i v̄su ei⁹. q̄ posito
q̄ hostia p̄secreta nūq̄ sume-
ref adhuc cēt vex corp⁹. Et
iō h̄z sacerdos n̄ debeat cōse-
crare. nīs tot hostias q̄t s̄p̄i ⁊
pp̄lo suo sūt ncēarie. tñ n̄ cō-
seclarz mille milia oēs eēnt cō-
secrate. ¶ Solz āt ab aliquo
talib⁹ q̄d moueri circa stam-
matiā. Si eēnt tredecim ho-
stie p̄secrāde ⁊ sacerdos n̄ cre-
deret ec̄. nīs duodeci. nūndā
oēs tredecī eēnt p̄serate. Eld
h̄ndz dñs Berēgar⁹ archi-
ep̄s p̄stellan⁹ m̄gr̄ i theolo-
gia p̄sileſ i qdā q̄dlibeto suo
⁊ dic. q̄ aut iste sacerdos itē-
dit p̄secreare oēs hostias q̄ sūt
ān se q̄tq̄t sūt. tñ n̄ credit q̄
sint nūli duodeci. ⁊ tūc dic q̄
oēs se p̄secrete. Aut itēdit p̄-
cise p̄secreare duodeci ⁊ n̄ plu-
res. ⁊ n̄ detiniat q̄ se ille duo-
deci. ⁊ tūc dic q̄ n̄
ta. q̄r cū q̄libz sūt p̄scr-

ita q̄ n̄ mag⁹ vna q̄ alia. ⁊ sa-
cerdos n̄ detiniat semagis
ad istā q̄ ad alia. ⁊ q̄ q̄rōe tu-
diciſ ista n̄ ē p̄se rata. ita ego
eadē rōe dico q̄ n̄ illa. ⁊ po-
terit d̄ q̄libz dici. q̄re neutra
erit p̄secreta. vñ q̄n sacerdos
h̄z p̄secreare p̄les hostias nō
d̄z se detiniate limitare ad
certū nūcꝝ. sīz h̄z itētōz
p̄secreta d̄cqd ē aā se. Et ista
lufficiāt d̄ matia eucharistie

De forma p̄secratōis eu-
charistie ⁊ sāguis xp̄i. ca. iij

¶ P̄sistū vñ bl̄ is celi ⁊ d̄
termiatis. ⁊ iō forma
sacri eucharistie i aliquo ver-
bis limitat⁹ p̄sistit. Eld scien-
vñ āt i q̄b⁹ vñ p̄sistit forma
ist⁹ sacri sciēdū q̄ i missa sūt
qdā vñba q̄ se d̄ solēnitate tñ
⁊ qdā q̄ sūt d̄ ncēitate. Uer-
ba q̄ sūt d̄ solēnitate sūt illa q̄
solū faciūt ad ornatum ⁊ ad
qndā decorē missē sīc sūt p̄ se
⁊ aliq̄ vñlus q̄ dicūt ifra gl̄ia
in excels̄ do. ⁊ ifra sc̄tūs. ⁊ in
fra agn̄ di. Et ista nihil faci-
unt ad eēntiā missē. imo cre-
do q̄n d̄z eē fmo debent di-
mitti totaꝝ melodie vel ad
min⁹ abbreviari. q̄ plus p̄fi-
cit fmo q̄ talia carmia. cum
ita mulceant aures corporis. ⁊

De eucharistia

se sacro . panis enim h[ab]et naturam
pro fortare . in etia illud p[ro]p[ter]e. Et pa-
nis cor . ho[mo] . p[ro]fir. Ulinus atque h[ab]et
letificare . iuxta eundem. Ulinus
letificet cor hominis. Et istud
sacrum digne suptum sumentem
spiritualiter pro fortat . ne in via h[ab]et
modi deficiat . Iohannes vocat viati-
cū . i. viatores pro fortat et leti-
ficano. Et iohannes vocat eucaristi-
a ab eu[stachio] g[ra]mmoni . et char-
q[ue] e[st] g[ra]m. q[ui] si bona gra[ci]a sume-
tez digne letificat. Dicitur et
panis ex multis racemis offi-
cier in pcepto corpore corporis et sanguinis
xpi fideles ad unicem spiritualiter
coniunctionem. Et iohannes munio-
nem q[ui] est filius ratione q[ui] sit ratione
Ihesus etiam xps pro paravit se g[ra]m-
no frumenti dicens Ioh. xii.
Nisi g[ra]m frumenta cadent in
terram et cetera. Non p[ro]paruit se etiam vita
dicere. Ioh. xv. Ego sum v[er]a v[er]a.
Et iohannes agnus sacrum
corpis et sanguinis xpi in vino
devit et in pane de tritico co-
ficit. q[ui] non poterit etiam q[ui] libet
non sit de essentia materie huius
sacri. q[ui] tamen miscerit cum vino in
calice . sed in modica quantitate .
q[ui] aequaliter p[ro]p[ter]e . iuxta il-
lud Apocalypsi . xviij. Alioquin multe
populi multi. Iohannes miscet
cum vino in calice significat

spiritualiter unionem xpi et fidelis
populi . q[ui] sit virtute istius sacri.
Sed n[on] quod sacerdos possit
in hoc quod quantitate de ista ma-
teria consecrare. Dicitur autem q[ui] do-
ctores q[ui] non . sed solus Christus suf-
ficeret sibi et populo sibi comis-
so . quo ipso est . q[ui] cum isto sacra
ordinata ad usum fidelium sacer-
dos non potest consecrare pl[urim]o . nisi in
tunc sufficit usum fidelium. Alioquin
autem doctores dicunt q[ui] non est de-
minata quantitas ultra quam
sacerdos non possit consecrare
de pane et vino . sed in hoc quod quantitate
presentaret sibi patens et
vinitum in tanta est quantitate possit
consecrare de pane et vino. Quia
enim in forma consecratio pos-
nat isto nomine demonstrati-
vum hic vel hoc optet q[ui] maria
consecranda obsecrat oculum sacer-
dotis. Tamen dicunt q[ui] sacerdos
ex eius in altari non possit consecra-
re totum panem q[ui] est in platea vel
totum vinitum q[ui] est in cellario. sed
totum panem et totum vinitum q[ui] si-
bi offeratur quod quantitate est
possit totum consecrare. Et responde-
re. q[ui] haec p[ro]p[ter]e opinio est vera.
sequitur q[ui] sacerdos ex eius in ob-
sto non possit totum hostias consecra-
re de non possit ex eius in magistris
et sacerdos simili q[ui] possit sacerdos cu-

De eucharistia

Si mo mediceat laguorib[us] aie.
Clerba q[ui] sūt d[icitur] nccitate sūt illa q[ui] directe sūt d[icitur] officio misse. Scīēdū q[ui] duplex ē nccitas q[ui] dā ē nccitas sacri. In missa g[eneris] q[ui] dā sūt vba d[icitur] nccitate p[ro]cepti t[em]p[or]i. q[ui] dā d[icitur] nccitate sacri. de nccitate p[ro]cepti sūt oia illa vba q[ui] a biō petro ap[osto]lo t[em]p[or] ab alijs sumis p[ro]fiscib[us] successorijs suis fuit istituta dici i missa. De nccitate vba sacri sūt illa vba q[ui] p[ro]p[ter] c[on]ceptum sicut faciūt istud istituit. Etē d[icitur] d[icitur] in ista vba. q[ui] si alijs dimitteret ista vba. q[ui] sūt i[m] de nccitate p[ro]cepti. t[em]p[or] diceret illa q[ui] s[ecundu]m d[icitur] nccitate sacri t[em]p[or] h[ab]et itētōz p[re]scrādi p[re]scrār[er]e. v[er]tū mortalissim[us] peccar[er]e t[em]p[or] ētē quis simē puniēdus. si v[er]o diceret oia ista vba q[ui] sūt de nccitate p[ro]cepti. t[em]p[or] dimitteret illa q[ui] sūt de nccitate sacri. q[ui]ntūcūq[ue] i tenderet cōsecrare nullo mōtū p[re]scraret. Lū g[eneris] f[orma] p[ro]m[iss]iō forma sit q[ui] dat ētē rei. t[em]p[or] sine q[ui] res ētē nō p[ro]t. māifestū ē q[ui] illa sola vba q[ui] sūt de nccitate sacramenti sūt forma hui[us] sacri. Ista autē vba q[ui] ad formā p[re]scrātōis corporis se h[ab]et. Hoc ē ei corp[us] meū. Scīēdū at q[ui] h[ab]et dictio emū nō est d[icitur] nccitate sacri. q[ui] posito q[ui] alijs sacerdos cū itētōz p[re]scrāndi p[ro]ferat ista vba h[ab]et corp[us] meū. t[em]p[or] nō diceret emū v[er]e cōsacrare. Utq[ue] at opteat q[ui] p[ro]cedāt alij alia vba q[ui] s[ecundu]m d[icitur] integratō forme. Notādū ē q[ui] mg[ist] Jo h[ab]et scot[us] in. iiii. suo d[icitur] q[ui] oia ista vba ab illo q[ui] p[ro]die t[em]p[or] inclusiue vsc[er]e ad illū locū. sili mō exclusiue sūt nccaria ad formā p[re]scrātōis corporis xp̄i t[em]p[or] sua ē. q[ui] sacerdos p[re]scrātōis in p[ro]sōa xp̄i opter g[eneris] q[ui] alij vba p[ro]cedāt vba p[re]scrātōis p[ro]p[ter] q[ui] de monstra[re] q[ui] sacerdos loq[ue]t[ur] i p[ro]sona xp̄i. ista at vba s[ecundu]m vba ilia q[ui] p[ro]aler[er]t g[eneris] d[icitur] nccitate op[er]e q[ui] illa vba p[ro]cedāt. Et istō d[icitur] clari at ip[er] p[ro]t[er] exēplū. Si alijs diceret. dico xp̄um ihm fuisse mīstrū circūcisiōis dubiū ētē v[er]tū illō verbū fuisse dictū a btō Paulo. s[ed] si ip[er] dicaret. Paul[us] dicit. dico xp̄um ihm t[em]p[or] tūc ētē cūct[us] audiēt[ur] b[ea]tū certū q[ui] istō verbū esset dictū a b. Paulo. Si lī i p[ro]posito vt d[icitur] note[re] q[ui] sacerdos dicit ista vba. s[ed] h[ab]et ei corp[us] meū i p[ro]sona xp̄i optet q[ui] p[ro]cedāt alij vba p[ro]p[ter] q[ui] dat intelligi q[ui] xp̄s dixit ista vba. h[ab]et enīz corpus meū. Ista autem

de sacerdoti
consecratio

Tracta. III. prime partis

¶ba sunt illa q̄ p̄ die r̄c. Alij
at doctores dicūt vt dictū ē
q̄ duplex ē nc̄itas. s. nc̄itas
sacri. et nc̄itas p̄cepti. Dicūt
ḡ q̄ d̄ nc̄itate sacri st̄ tm̄ ista
q̄tuor ¶ba. h̄ ē corpus meū
q̄ cū istis q̄tuor ¶bis fieret
¶secratio si sacerd̄s diceret
ea cū itētōe ¶secretri. Ellia at
sunt de nc̄itate p̄cepti. Et si
q̄s omittet scientie aliqd̄ eoꝝ
peccaret morta alr̄. tm̄ nibilo
min⁹ ¶secrearet. Et r̄ndet ad
rōne suā qn̄ dīc q̄ sacerdos
¶secrās loq̄ i psōa xp̄i. id
opt̄ q̄ dicat aliq̄ ¶ba p̄ q̄ de
noteſ q̄ loq̄ i psōa xp̄i. Di
co q̄ istd̄ d̄ nc̄itate sacri nō
req̄rit s̄ sufficit itētō sacer
dos itētēt̄ loq̄ i psōa xp̄i.
et ppt̄ ista ¶ba. h̄ ē enī corp⁹
meū. sat̄ off̄dūt q̄ sacerdos
n̄ i psōa p̄ha loq̄. q̄ null⁹ sa
cerdos vult dicere q̄ sit cor
pus suū pp̄riū. s̄ loq̄ i psō
na xp̄i c̄ istd̄ ē corp⁹. D̄m
ḡ q̄ forma ¶secretrōis corpo
ris xp̄i p̄sistit p̄cise in his ¶
bis. h̄ ē corp⁹ meū. De h̄ at
qd̄ demōstret istd̄ p̄nomē de
mōstratiūn̄ h̄. cū dicit. h̄ est
corp⁹ r̄c. ē magna dubitatō
Et h̄ at dixit aliq̄ doctores
q̄ istud p̄nomē h̄ demōstrat
corp⁹ xp̄i. Alij dixit q̄ d̄mō

strat subaz pāis. S̄ istd̄ sal
ua reuerētia dicētiū n̄ ē verz.
Et arguo sic h̄ eos fm̄ sn̄iaz
oīm doctoz t fm̄ vītate. ¶ba
sacrālia efficiūt illd̄ qd̄ si
gnificāt. s̄ ¶ba p̄dicta. s. h̄ ē
corp⁹ meū. n̄ efficiūt q̄ corp⁹
xp̄i s̄t corp⁹ xp̄i. q̄ anq̄ ¶ba
ista p̄ferentia corp⁹ xp̄i erat
corp⁹ xp̄i. n̄ etiāz efficiūt q̄
panis s̄t corp⁹ xp̄i. q̄ ista est
falsa. suba panis ē corp⁹ xp̄i
ḡ istd̄ p̄nomē h̄ n̄ demonstrat
corp⁹ xp̄i nec subaz pāis. Et
ppt̄ h̄ dicūt alij q̄ istud p̄no
men h̄ nibil d̄mōstrat. q̄ ista
¶ba dicūt recitatīue a sacer
dote. et iō istd̄ p̄nomē h̄ n̄ te
nef demōstratiūn̄ s̄ materia
lit tm̄. S̄ istd̄ nibil ē dictū
q̄ n̄ tollit difficultatē. q̄ lic̄
ista ¶ba dicāt mō recitatīue
a sacerdote cōsecrante. tm̄ xp̄s
cōsecrans in die cene nō di
xit ista ¶ba ficitatiue. et iō qn̄
dixit ista ¶ba istd̄ p̄nomē h̄
aliqd̄ demōstrabat. et sic re
manet eadē difficultas q̄ p̄us
Et iō dicūt alij q̄ istd̄ p̄no
mē h̄ nibil d̄mōstret detinia
tū s̄ d̄mōstret aliqd̄ idēmū
natū. vñ qn̄ dr̄. h̄ ē corp⁹ me
um i psōa xp̄i optet q̄ prece
dat aliq̄ ¶ba p̄ q̄ det intelligi
q̄ xp̄us dixit hec verba. hoc

De eucharistia

est corp^o meū. tē sensus. h̄ q̄ cōtineat sub illis spēb̄ q̄cqd sit istō ē corp^o meū. Et si ob iūciā q̄ illō qd̄ cōtineat s̄b̄ istō spēb̄ p̄ toto tpe q̄ dicūt yba ē pāis. q̄r corp^o xpī n̄ incipit ibi eē. n̄lī p^o platoz vltie syllabe. sum. q̄ qn̄ dr̄ sic h̄ ē tē. sit sens^o q̄ illō qd̄ cōtineat sub istis spēb̄ sit corpus xpī. erit sensus q̄ panis ē corp^o. qd̄ ē falsū. Dōm q̄ ista ppō h̄ ē tē sic t̄ q̄libet alia donec tota p̄ ferat n̄ est pfecta. nec pfectū sensū generat in aio audito- rīs. t̄ iō nō ē iudicandū d̄ ē p̄ vitate q̄usq̄ sit tota prolata. Lōstat aut̄ fm̄ fidē q̄ istud qd̄ cōtineat s̄b̄ istis spēb̄ p̄ platoz vltie syllabe ē corp^o xpī. Etiō h̄ dr̄ q̄ istud p̄nomē hoc demōstrat illō qd̄ cōtineat sub ill̄ spēb̄ q̄dcūq̄ sit illud. Et ista sufficiat d̄ forma cō- ecratōis corporis xpī.

De forma cōsecratōis sā- guinis christi.

Alia ps̄ q̄rti capitlī.

Ircā formā cōsecratio-
nis sāguinis xpī sciēd̄ ē
q̄ in qb̄ ybis cōsistit
forma cōsecratōis est duplex
opinio. Nā sc̄tūs Tho. d̄ aq̄
no t̄ sui seqc̄es dicūt q̄ for-
ma cōsecratōis sāguinis p̄sistit
de necessitate sac̄ri. n̄lī illud

in his ybis. Hic ē em̄ calix
sanguis mei noui t̄ ecni testa-
menti mysteriū fidei q̄ n̄ vo-
bis t̄ p̄ mult; effūdet i remis-
sione p̄ctōy. Ita q̄ oia ista y-
ba sūt de cēntia forme. t̄ q̄ ali-
qd̄ istoꝝ verborū dimitteret
nihil faceret. Et rō sua ē ista
q̄ de cēntia t̄ integritate ali-
cuī ppōis sūt n̄ solū subiec-
tū t̄ p̄dicatū. s̄cetiā ea q̄ sunt
determinatōes subiecii t̄ p̄di-
cati. sed ista yba noui t̄ ecni
testamēti usq̄ ad p̄ctōy. s̄c̄ d̄
terminatōes p̄dicati. s̄. calix sā-
guinis ei. q̄re oia sūt de es-
sētia t̄ ... gritate isti ppōis.
Hic ē calix tē. q̄re oia sūt de
essētia forme. Mgr̄ at Hē-
ricus d̄ Bādauo t̄ sui seqc̄es
dicūt q̄ i istō ybis tm̄. h̄ ē ca-
lix sāguinis mei. cōsistit forma
cōsecratōis sāguinis. t̄ tūc istō
verb dicit̄ statū ē ibi sanguis
xpī. Alia āt verba q̄ sequunt. s̄.
ecni t̄ noui testamēti. tē. n̄
sunt fm̄ istos d̄ cēntia forme
nec d̄ necessitate sac̄ri. s̄ solū
d̄ necessitate p̄cepti Un̄ q̄ di-
mitteret aliqd̄ istoꝝ verboꝝ
noui t̄ ecni testamēti licet gra-
uit̄ peccaret t̄ vere cōsecre-
ret. Et rō istoꝝ ē ista. q̄ p̄ for-
mas sacramētales n̄ i portat̄
de necessitate sac̄ri. n̄lī illud

Tracta. III. prime partis

qd efficiunt. sed eentia sanguis
xpi in isto sacro directe et ex-
plicite sig p ista verba. g pci
se cōsistit forma cōsecratiois
sanguinis in his vbris. Que
istaz opinionū sit veris fa-
teor me nescire. Primum tñ re-
puto securiore. et ad eā cōfir-
mādā adduci fr̄ Ber. d ga-
nacho qndā cleric⁹ claromō
tēs et baccalari⁹ i theologia
parisius i correctorio suo ḥ
mḡm Hēricū talia duo sig
Primum ē q sacerdos i missa
n̄ oī dī p̄lō sanguine xp̄i ad
adorādu qusq̄ compleuerit
oīa vba pdicta. s. h̄ ē calix et
vsḡ i remissioe. petoz. et sta-
ti hiſ vbris dict⁹ eleuat calice
oīdē sanguinē xp̄i p̄lō ad
adorādū i signa q tūc q ple-
ta ē p̄secratio sanguis et an n̄.
Scdm signū est q b. Amb.
q est vn⁹ de q̄tuor doctorib⁹
pncipalibus ecclie in missali
suo scripsit formas sacrorū
oīm l̄ris aureis. et i eodē mis-
sali scpsit oīa vba pdicta au-
reis l̄ris. ḡ de itētōe bti Am-
broſi fuit q oīa vba pdicta
sūt d̄ forma cōsecratiois san-
guinis xp̄i. Iudicio etiā meo
quod illō videt eē d̄ itētōe illi-
us d̄cretal. Lū mārche exti-
d̄ cele. mis. Lāl em d̄cretal ē

iste. Quidā eīs attēdes et vi-
dens q̄ i nullo euāgeliop̄ in-
ueniūt q̄ aliq̄s euāgelistarū
posuerit ista vba mysteriū fi-
dei. mirabat q̄ fuerit tāte au-
dacie q̄ fuit ausus vba sacra-
libo inēponere ista vba. et sup
h̄ oīsuluit dñm papā. Et co-
stat q̄ intēcio sua erat q̄ istō
eē d̄ integratō forme. alias
q̄stio sua eēt nullā. q̄ eo dem-
mō poss̄ q̄ri d̄ q̄libet vbo to-
ti⁹ canōis. Et papa n̄ rep̄hē
dit eū d̄ q̄one illa. imo cōmē-
dat. Et ḡ videſ q̄ oīa illa ver-
ba sūt de integratō forme. et
q̄cqd sūt de vītate istarū op̄i-
nionū nescio. Lōsulo tñ cui-
libet celebranti q̄ oīa vba p̄
dicta dicat s̄b vñico cōtextu.
et cū actuallō itētōe q̄stū pote-
rit cōsecrādi. Scidū at q̄
p̄ ista vba isti⁹ forme tāgun-
tur q̄tuor bñficia q̄ recepi-
m⁹ a passiōe xp̄i. L⁹ passiō-
nis istō sacrm̄ ē rememorati-
uum. iurta vbu apli Pauli
i. ad Lox. vi. dicēt. Quoties
eūq̄ manducabit̄ panem
hūc et calicē b̄ bes. mortem
dñi anūciabit̄ et c. Prim⁹ ef-
fec̄t̄ siue p̄mū bñficiū passiō-
nis xp̄i ē q̄ p̄ ipazsum⁹ a po-
testate dñis libati. Et istō
tāgit i forma sacri cū d̄. hic

antq De uecharistia

ē calix sanguinis mei. Si cēniz
oliz filii isti fuerit dō ptāte et p/
uitute pharaonis p sanguinem
agni pascalis libati. sic pp̄ls
fidelē a ptāte dō mōis libat⁹
p sanguinem xp̄i. Et qd̄ p̄fiteb.
Johes i Epoc. c. v. de xp̄o.
Redemisti nos dco i sanguine
tuo. Sc̄ds effect⁹ sine scdm
bñficiū qd̄ recepim⁹ a xp̄i
passioē ē q p̄ipam sum⁹ ce-
lestis glie heredes effecti. Et
istud tāgit i forma ista cū dī
noni et eēni testamēti. Si cē
em p̄ cōdēs testamēti filios
heredes iſtituit. sic et xp̄s no-
nū testamēti ordinās fideles
iſtituit heredes glie padisi.
Et istud testamētuſ fuit i sua
passioē p̄firmatū. qz testamē-
tu morte testatoris cōfirmat
vt dīc apls ad heb. ix. Et hē
qd̄ dīc idē i eadē cpla dīces. S
i. Noui testamēti media-
tor ē vt morte intcedēte rep-
missioēz accipiāt à vocati se-
cūne hereditatis. Si cēdū at
qz lex euāgelica dī nouū et ee-
nū testamēti ad dīaz leḡ mo-
sayce q fuit testamēti vel⁹ et
trāsitoriuſ. Et dī nouū. quia
noua pmittit. s. bona celestia
q nūqz legū ſpmissa i veti te-
stamēto. Solū bona tpalia. et
sō qz bona tpalia transitoria

sūt. iſ testamēti vel⁹ trāſito-
riū fuit. h̄ qz bona celestia et
na sūt. iſ testamēti nouū vo-
caſ eternū. Dī etiā nouū. qz
nouo mō fuit iſtitutū. s. a. sa-
guine xp̄i. lex cī moyſaica fu-
it iſtituta cū sanguine ſialū p̄z
qd̄ leḡ et recitat apls i cpla
ad Heb. ix. dīces. q postqz
Moyſes ſcp̄it legē in libro
et legerat corā oī pp̄lō aſp̄it
librū et pp̄lm̄ ſanguineyrlor̄
et hīrcor̄ dīces. H̄ est sanguis
testamēti. h̄ lex euāgelica fu-
it iſtituta mediante ſanguine
xp̄i. s. m qd̄ dīc ip̄met xp̄us.
Lu. xxv. dīces. H̄ic est calix
nomi testamēti i sanguine meo.
et iſtā rōnē tāgit apls Heb.
ix. Hō em p sanguine hīrcorū
aut vitulor̄. h̄ p pp̄ru ſangu-
ine introiuit ſemel in ſeta et
na redēptioē iuēta. et iſ noui
testamenti mediator est. Ter-
tius effect⁹ ſine tertiu ſbñfici-
um qd̄ p passioē xp̄i recepi⁹
ē q p̄ipam sum⁹ dī fide caſho-
lica iſformati. iſtō tāgit i for-
ma iſtu ſacri. cū dī mysteriu
ſidei. Si cēdū dīc. Ambro. i li.
q vocaſ examerō. ſanguis ex-
tract⁹ dī ſub ala dext̄a colū
be valer ad illūmandū oclos
corpales. ita ſanguis xp̄i q exi-
vit dī latere ei⁹ dext̄o pēdes

gē dolore
mali andi.

Tracta. III. prime partis

I crucevalz ad illūinādū oculos spūales aie ad credēduz ea q̄ sūt fidei. Et i h̄ figurā velū tēpli qđ occētabat ea q̄ erāt intra scālcōz fuit i passione xp̄i scissū. i signū q̄ ea q̄ erāt occētata z velata s̄b vmbra leḡ z pp̄haz fuerit māi festata z r̄ferata. Quart⁹ effe ct⁹ sine q̄rtū bñficiū qđ per passionē xp̄i recepim⁹ ē q̄ p̄ipaz sum⁹ a pctis m̄dati. z h̄ tāgl̄ i forma ista cū dī. in remissioz pctōz. Et de h̄ loq̄t btūs Jobes i Apoc. i. dices Dilexit nos z lauit nos a pecat⁹ nr̄is i sanguine suo. Ex his ptz q̄ forma p̄secatōis corporis xp̄i cōsistit p̄cise i his yb̄is. Hoc ē em̄ corp⁹ meū. Mat. xxvi. Mar. xiiij. Io. xiv. Lu. xiiij. z. i. ad Cor. vi. Forma at p̄secatōis sāguinis p̄sistit i his yb̄is. Hic ē calix sāguis mei z c. vsq̄ ibi i remissioz pctōz. Unq̄ quis oīa yba ca nonis debeat dīci cū maḡ attētōe z duotōe z mētis recollectōe. Ista m̄ yba spēalr cū sūma dñotōe et actuallī utētōe q̄ntū possibile ē dñt dici. Et si aliq̄s q̄rat l̄ dubitet q̄re i forma p̄secatōis sāguis n̄ dī. h̄ ē sāguis me⁹. sic i p̄secatōis corporis dī

h̄ est corp⁹ meū. P̄d̄t dici q̄cā h̄ ē ista. Hoc em̄ sacr̄z or diaſ ad vslū fideliū. q̄ vslus ē spūalis z sacralis māducatiō q̄tū ad corpus. z spūalis et sacramental̄ por⁹ q̄tū ad sāguinē. Et q̄r hoies magis abhorreret bibere sāguinē q̄ comedere carnē. iō ad remo uendū horrōre n̄ dī i forma p̄secatōis sāguis. Hic ē sāguis me⁹. sic dī i forma cōsecatōis corporis xp̄i. h̄ ē corp⁹ meū. s̄ dī. h̄ ē calix sāguis mei. Et ē ibi q̄dā figura quā grāmatici vocat methonomia. s. qñ p̄d̄t p̄tinēs p̄ p̄te to. sic qñ dī. bibat istd vas vini. q̄r n̄ ē s̄lēsus q̄bō bibat vas. s̄ q̄ bibat vinū qđ cōtinet in vase. Siſr qñ dī. h̄ ē calix sāguis mei. nō ē s̄lēsus qđ ytrutēboz sit ibi calix. q̄r antea erat ibi. S̄z q̄ibi sit sāguis xp̄i. Si aliq̄s dubitaret. q̄re i forma cōsecatōis corporis xp̄i n̄ dī. h̄ ē corp⁹ meū qđ p̄ vob tradet. sic dī i forma p̄secatōis sāguis. q̄ p̄ vob effundet. cū ita bñ fu erit corp⁹ p̄ nob tradituz sic sāguis effusus. Ad h̄ dñm ē q̄ istud lacrimē rememoratiūnū passiois z mortis xp̄i. ita dicit aplus paul⁹. i. ad Cor.

De eucharistia

nitatē missē sp si possibile sit
debeat dici in eccia psecreta
cū sit multū honorificū t yti
le eccia z e psecreta qz qn a
liqz cā orōnis i trat eccliam
cosecratā pcta vcialia sibi re
mittū. Si cēdū at qz i nauī
nū d3 celebrari missa ppe
piclm effusiois sanguis. In
eccia etiā sanguis vel semis
effusioe polluta n d3 missa ce
lebrari. Et si aliquis ibi cele
braret quic peccaret. Nō iñ
ex h efficere irreglarz sic fu
it declaratū p dñm Bonifaci
um octauū. extra d sen. ex. ca.
is q. li. vi. Si etiā eccia esset
pdicto mō polluta n possz in
cemiterio sibi contiguo cele
brari. qz qn eccia ē polluta.
sibi cemiteriu sibi contiguum
pollutū reputat. n tñ ecouer
so. i. si cemiteriu sit pollutu
qz eccia sibi contigua sit pollu
ta. cū pncipale trahat anerū
t n anerū pncipale. vt h̄ ex
tra d psec. ec. vel alta. si eccia.
li. vi. Unū i cemiterio ptinguo
t anexo eccie pollute n d3 ali
qz celebrare. n etiā d3 ibi a
liqz sepeliri. Sec⁹ et si ce
miteriu nō eet ptinguu ecclie
qz posito qz eccia eet polluta
cemiteriu n ptinguu ipi eccie
nō pollutu. vt p3 in ca. palle

14
dcto
mān
pse
gran

gato. Tpe et intediti n d3 di
ci alta vocen iānis ap̄s mis
sa. n et alie hore i eccia nisi i
qtuor festiuita. s. i die natal
dñi. i die f surre. dñi. i die p
the. i die assūp. b. Marie. ne
at ecclie d fraudare officiū d
bitz. t ne dñm officiū negli
gat. t ne fideliū deuotio mi
nuaf. t ne ifideliū indeuotio
augeat. tpe cujuseūqz intedi
ci iānis claus excoicatz t i
terdictz expuls. cāpanis etiā
n pulsatz d3 missa t totū re
liquū officiū dñm tā diurnū
qz nocturnum dici submissa
voce i eccia. ita q non possit
audiri ab alih q sunt extra.
Qia ista habet extra d se. ex.
t idic. i. c. alma m̄. li. vi. et
q h̄iū fecerit ē irreglarz t ieli
gibil. n et i p̄t eligere. nec
pt absolui. nū i articlo mor
tis tñ nisi q sedē aplīca. vt h̄
d se. ex. c. is q. li. vi. Aliq̄ et ex
coicato pñte null d3 celebra
re i eccia aut alibi alioqñ pec
carci mortalr. t vltra h̄ esset
suspē ab ingressu ecclie. nec
possz absolui nisi ab illo q tu
lit sniaz excoicatois. vt h̄ ex
tra de p̄ult. ca. epoy. li. vi. Et
istd n d3 ptingui qz si suspē ce
lebrarz eet irreglarz. vt h̄ ex
p̄sse extra de se. ex. si cui. li. vi.

Tracta. III. prime partis

Quo tpe d^r missa celebrari
Lapl^m. vi.

v T dīc Salomō Dia
rps hñt. r hñ rōnabilr
res eī penes varietatē tēpoz
maxiam acqrūt imutatōem
Qd euidentissime p̄t appere
i lacuna. q̄ cū tpe sine iunētu
tis frigide r hñide sit nake
fernorisq̄ sanguis r col
tictuia. q̄ frōdescit hñorez
cōnertu. i calidū r siccuz r a
maz qd obest colericz r sup
calefactz. Ex q̄ liqde apparz
qntū res penes mutatiōez tē
p̄oꝝ mutat̄r alterāt Qd sat̄
pulcre fuit figuratū Exodi
xvi. c. vbi legūq̄ māna colle
ctū tpe ðbito erat hñs oē de
lectamētu r oēz saporē suavi
tats. Qñ at colligebat tpe nō
debito. s. dies abbati p̄putre
bat r ymibꝫ scatebat. Et istd
māna erat figura corporis xp̄i
sic dīc i historia de corpe xp̄i.
vbi dīc. Hui^r sacri figura p̄
cessit qñ dñs pluit māna p̄i
b̄ i ðfto. Sic ḡ illd māna n̄
debeat colligi. nisi i tpe ðbi
to. ita istd sacratissimū sacrifici
cū n̄ dīc offerti. nisi i tpe ðbi
to r statuto. ¶ Sciduz ḡ q̄
missa dīc celebrari dīc die r n̄ dīc
nocte. nisi i festo natitat̄ dñi
i q̄ missa celebrati media no

cte. q̄ illa hora fuit nat̄ xps
De hñ maḡ dicet ifra. Un
tiq̄ etiā i vigilia resurrectō
nis dīcebat missa de nocte.
Un i orōe misse adhuc dīc
Deus q̄ hāc sacratissimā no
ctē r c. Rō q̄re missa celebrat̄
dīc die r n̄ dīc nocte una ē. q̄ in
missa remēorat̄ passio xp̄i q̄
fuit facta dīc die r n̄ dīc nocte.
Alia rō ē. q̄ p̄ noctē figura
stat̄ p̄cti. p̄ dīc status ḡre. vt
dīc glo. sup istd ybū apli ad
Ro. xiiij. Abūciam^r oga tene
bray. i. p̄ctā. r induamur ar
ma luci. i. yutes q̄ sūt arma
ḡre. Ad scādū ḡ q̄ ille q̄ dīc
missā dīc eē in statu ḡre r sine
p̄ctō. iō dīc missa dīc die r n̄ dīc
nocte. Qua aut hora dīc dici
missa notādū q̄ tres sūt hore
p̄ncipales q̄bō dīc dīc missa
sc̄z tertia. sexta. nona. Et ma
gis i his tribi horis q̄ i alij^r
dīc missa. Rō ē. q̄ vt enī
freq̄ne dīcū ē r̄ issa dīc i me
moriā passiōis xp̄i. xps i ist
tribi horis fuit crucifix^r r pas
sus. Hora ei tertia fuit cruci
fix^r linguis iudeoz r snia py
lati. q̄ hora tertia clamabat
iudei. crucifige eū. r i illa ho
ra pylat̄ adiudicauit satissie
ri peritōi eoz. Hora sexta fu
it eleuatus in cruce. Un. dīc

De eucharistia

Mar. xv. Erat autem hora quae sexta et crucifixus est eum. Hora autem nona emisit spiritum. Unde dominus in Math. xxvij. Et circa horam nonam exclamauit vox magna. et sequitur. et emisit spiritum. Et istud intelligo de missa quod dominus sole nunc et ecclesia. quod missa predicta respondeat dicitur a pueris aurore usque ad septem. et in diebus ieiuniis. et usque nonam. Post nonam autem nondum erat missa nisi forsitan in diebus ieiuniiorum ratione ordinum. Incidet aliter autem notandum est quod non solum missa. verum etiam omnia hore canonicae dicuntur in memoria passus Christi. Hacutem enim dictum in memoria Christi hora missa tunc fuit capitulo et vice fuit ducitur ad Annam principem sacerdotum ubi fuit multipliciter delata. Et dominus dicit matutinie media nocte iuxta prophetam psalmorum cxvij. Media nocte surgebam ad preficendum tibi regem. Propterea dominus in memoria Christi illa hora in domo caprophe ligatus ad columnam fuit datus summe et sumissime flagellatus. ita quod fuisse quod predixerat Isaia prophetus a platea pendis usque ad vicinum erat sanctitas in eo Tertia autem dominus in memoria Christi illa hora Christi fuit ducitur ad pylatum et crucifixus fuit lignis iudeo per clamantem et dicente

tuum. Tolle tolle crucifige eum. Et fuit illud iesum ipse psalmus xxxi. Apud eum super meos suos sicut leo rapiens et rugiens. Sexta dominus in memoria Christi in illa hora Christi expoliat et illius et a militibus fuit clavatus in cruce. et tunc fuit impletum illud psalmus xxxi. Fodere manus meas et pedes meos. Non domini in memoria Christi in illa hora Christi felle et aceto poterat expirauit dicens. Propterea in manus tuas comedimus spiritum meum et fuit ippletum illud psalmus lxxvij. Dederat in escam meas fel et in suum meum potauerat me aceto. Crescebat autem dictum in memoria Christi in illa hora fuit datum a pylato nobilis dominus curioidi iosephus. et per eum fuit dominus crucifixus depositus. Conpletorium dominus in memoria Christi illa hora a misericordia sua tristissima et aliis sacrae multipliciter lamentationibus et aroma tibus predictis fuit positus in sepulcro. Et sic bonus erat et congruus ut quilibet septem horarum dicere in hora definiata. Juxta illud psalmus cxvij. Septies in die laudes dixi tibi. Ut ergo quod propter te familiaris occupatus vel propter humanam fragilitatem nequit istud suari. fuit enim illud quod ordinatur extra dominum celestem missam. presbiteri. ubi dominus sic. Presbyter matutinali officio expleto. scilicet media no-

d 3

Tracta. III. prime partis

etemane p̄esuz sue fuitutis.
vñz p̄mā. etiā. sextā. nonam
vespamq̄ psolvat. Ita tñ ut
horis p̄petib⁹ iuxta possi-
bilitatē aut a se aut a scolari-
b⁹ publice p̄pleāt. Deinde pa-
ci⁹ hor⁹ visitat⁹ iſfirmis si vo-
luerit exeat ad op⁹ rurale ieu-
n⁹. Et dicāt oēs iste hore per
mod q̄ p̄cipiſtra eo. i. c. do-
lētes. vbi p̄cipi⁹ q̄ officiū di-
niū tā diuīnū q̄ noctū di-
caſt studioſe p̄te ſed deudie. ⁊ q̄
ſciēt trāſgredit iſtū modū at
q̄ mandatū ſciat ſe mortalr
peccare. vt pote q̄ ē trāſgres-
ſor p̄cepti eccie. Notād̄ aī q̄
null⁹ dicat missā q̄usq̄ dixe-
rit matutinū. ſed ɔgruū eēt ⁊
nccariū q̄ p̄ma dicat aī missā.
Alii ēt hore p̄te vespas ⁊ co-
pleroriū p̄nt dici aī missam.
¶ Notād̄ q̄ ſac̄dos n̄ d̄ dice-
re ſeu facere officiū. p̄ volūta-
te ſua. ſz d̄ tpe v̄l̄ d̄ ſc̄is d̄ q̄b̄
agif̄ i illa tra. Quoties d̄
die missa celebrari. La. vñ

Exq̄ diciū ēq̄ missa d̄
e. celebrari d̄ die. restat
dicere q̄tiēs i die d̄ di-
ci missa. Et ē ſciendū q̄ ſm
q̄ d̄ extra d̄ cele. miſ. c. ſu-
luiſli. null⁹ d̄ dicere miſ. Si ni
ſi ſel̄ i die. Vald̄ c̄ ſc̄it ēq̄ di-
gne celebraſat vñ. Excipitur
diſiſitatis dñi q̄ die celebra-

tur tres. ita q̄ vñ ſac̄d⁹ p̄t
illa die celebrare tres missas.
vñ h̄i d̄ ſc. di. i. ca. vi. nocte
ſextā. Et rō q̄redicūt illa die
tres. Una ē p̄pt mysterium.
q̄m p̄ iſtas tres repūtāt treſ
ſtat⁹ ſ. a. n̄ legē ſb lege. et ſtat⁹
ḡie. Illa missa q̄ cātāt in me-
dia nocte repūtāt ſtat⁹ q̄ fu-
it aī legē. q̄n tor⁹ mōs erat i
tenebr̄. Unū i illa missa cātāt
illa p̄phetia Isa. ix. P̄pluſ
gētiū q̄ abl̄abat i tenebr̄ vi-
dit luce magnā. Sc̄da miſ-
ſa q̄ cātāt i aurora ſcat ſtat⁹
q̄ fuſ ſb lege. i q̄ ſtatū incep-
rūt xp̄m ſcire. p̄p̄t dicta legis
p̄phaz ſz n̄ h̄eb̄at p̄fectā no-
ticiā d̄ eo. Et iō cātāt i auro-
ra. q̄n icipit appere lut̄ diei.
ſz ſi clare. vñ i illa missa cātāt
Lux fulgebit. Tertia missa
d̄ i claro die. ⁊ ſt ſtat⁹. ḡie i
q̄ ſum⁹. Et d̄ ſt ſtū. Puer-
nat⁹ ē nob. Alii cā ē ad repū-
tādū treſ ntitates xp̄i. nā p̄-
m a d̄ ad repūtādū ntitatē
etnā q̄ naſcīt ex dō p̄ze. Unū
d̄ i iſtroiu. dñs dixit ad me
fil⁹ me⁹ es tu. Et d̄ ſt illa miſ-
ſa d̄ nocte q̄n c̄ ip̄ ſ obſcuruſ
ad d̄ſignādū ſi illa ntitas ē
nob occulta. Sc̄da d̄ ſt ad rep̄-
tādū ntitatē ſp̄nale q̄ na-
ſcīt xp̄s i aiab̄ iuſtor⁹ p̄ ḡiaſ
Unū cātāt in illa missa. Lux

De eucharistia

fulgebit suus nos. lux fulgur. s.
gra di. Tertia repunitat nititatem
te pale quod natus est et maria
vagina pro salutem. Unum cataph.
Puer natus est nobis. Veritatem
si considerat euangelia quod dicunt
in missis isti. Prima missa repunitat
nititatem pale quod Christus natus est
ex carne ex maria virginie. Unum
illud euangeliu quod legitur in illa
missa. s. Ex hoc edictu et cetero totum
loquitur ista nititatem ut per ipsum intuisci.
Secunda repunitat nititatem spi-
rituale. tunc enim legitur illud euange-
liu. Pastores loquuntur. quod con-
tum intelligi debet ista spirituali na-
tivitate et cetero. Tertia repunitat na-
tivitate etiam quod nascitur ex precio.
Unum tunc de illud euangeliu. In
 principio erat verbum. quod totum lo-
quitur nititatem filii dei. Notandum
est etiam quod in die paschae non dicitur
dici missa. Et rite est. quod istud
sacrarium est figura passionis Christi.
quod illi die fuit facta. et veniente
vitate. s. passio per illa die dicitur
cessare figura. Alijs autem die-
bus non dicitur sacerdos nisi
una missa nisi in casu necessitatis
in qua potest celebrare duas tantas. Et
una causa est si aliquis moritur sa-
cerdos celebravit missam in die
perdicere per defunctos. s. de reque-
sum adhuc sit ieiunium et non
sit alius sacerdos qui celebret.

Alius causa est si sit aliquis in pectore
mortis et petat corpus Christi sibi
dari. et sacerdos non habeat hostia-
m secreta potest iterum celebrare.
dum vero ut predicari sit ieiunius
et non sit alius quod sit etiam patitur cele-
brare. quod super est intelligendum. Alius
casus est propter necessitatem nuptiarum
et anniversariorum. s. ipius nuptiarum rite sit.
Si dicta missa supueniant
aliquod habeatur probere potest iterum
sacerdos celebrare dum vero sit
sic super dicti. Alius causa est propter ne-
cessitatem peregrinorum quoniam s. super
nunt peregrini dicta missa. Et
istud causum ponit Ray in sum-
ma sua. Et salua ei reverentia
ista videat expresse probata. Te
referente extra dominum celestium. La-
sus ei illi capitulo est quod archiepiscopus
Sepotinus in die cena domini de
antiqua profuetudine tenet secreta
recruisima in ecclesia sepotina. et
idem archiepiscopus eadem die ascendet
domino in profuetudine ad garga-
menas ecclesias ut recipiat ibi
peregrinos illius loci. et ibi a clero
et populo celebrare proficit. unde
super hoc iploravit filius pape.
Et papa rite dicit quod in ecclesia se-
pontina in qua tenetur crisma se-
creare tantummodo debeat celebrare.
Ex quo manifeste apparet quod
rode peregrinorum non debet institutio
devonica missa in die celebrari.

d. 4

Tracta. III. prime partis

da transgredi. Unde salvo meliori iudicio magis appabo istam proueritudinem quod fuerit in aliquo eccliesie gallicanis. quoniam scilicet dicta missa veniuit aliquo pegrini ad aliquam ecclesiam sicut ibi aliquis sacerdos per celebrare sacerdos induit se sic si obseruat diceretur missa. et dicere eius officium est beatitudine trinitatis. est illo modo per quod fit peregrinatio. non tamen dicere canonem nec decretum. sed ostendit eis reliquias aliquo loco eleveratiis corporis Christi. Et ista missa vocat missa sicca. Tunc si alibi fuerit consecratio alia iuxta opinionem Raymundi non potest esse. Et in talibus est per accidens. vel utilitas. ut si dicta missa suppetat aliquo psalmam magis quam velit audire missam per sacerdos iterum celebrare dummodo sit ut scilicet dixi. Isti casu ponit glosum super causa scilicet ieiuniu. et tamen est celemissa. De ista necessitate nescio quod dicatur. quod non video tamquam necessitate per beatitudinem transgredi maius statutum est una missa celebranda. propter cuius magne psalmum non multum tempore nisi filii ita afficiantur ad missas. et illi quod officium dum secundum sacerdotes. Alius casus est per necessitatem obitum. sic quoniam secundum eccliesie annectitur et quilibet est curata. id est cura a ieiunio. et hinc redi-

ditus ita tenetur quod non sufficit duobus sacerdotibus sed unus solus sacerdos habet curam utriusque. In isto cauero sacerdos per in una die in quolibet ecclesiis celebrare est illius diebus in quibus tenet populo suo ad dominum missam vel ad ministrandum sacramentum. vel officia alia quod requirunt missam. Et iste casus in multis locis patitur et fuerit in priore tholosanis. et etiam in certis priore alamare. Et credo quod in iure non inuenitur preceptum expressum est unica missa tantum celebranda. cum in omnibus capellis in quibus sit metrum est ista maria ponatur istud ubi sufficit. quod ubi non invitatur vi coactuosa. Losueta tamen ecclie quod permittit cuiuscumque autoritatibus et tamen est idoneum non debet facere per eas. et si facit peccatum et puniri debet. In quocumque autem cauero quoniam sacerdos plures celebrat missas in prima sumere non debet non videtur nec aequaliter per se proprium sagittis. sed solu lauare os et cauere sibi ne aliquod obglutiat. quod sacra et ieiuno sunt recipienda. et in quilibet missa corporis et sanguinis Christi recipiat. Et in vita missa per superniores sagittis Christi recipiat ablutorem quod contineat recipitur non in aliis. ut dixi. habebit ista extra de celemissa. misericordia. et pte. et deesse. di. v. ut ieiuniu. et vnu. q. i. nihil.

De eucaristia

De vestib⁹ q⁹b⁹ sacerdos i
duit in missa. Cap. viii.

Dni tpe vestimenta
o tua sint cādida. vbi⁹
ē sapiēt. Quātu faci⁹
at obit⁹ v⁹ vestim̄toz ad de
bitam administratiōem offici⁹
qđ q̄s exercez satis ondit expi
entia medicoz. Lōptū ē em̄
collirīu qđ ē salubritatis do
loz oclor⁹ mitigatiōnū tritum
ab apothecario induto veste
n die precedēte idut⁹ triverat
viride eris i missū ocul⁹ patie
tē cruciabat. Si ḡ vestis in
debita noc⁹ i pfectiōe collirīu
q̄to magis noc⁹ i plectratione
corpis xpi. Und figuratiō
fuit pceptū legislatori⁹ Mo
ysii Exo. xxviiij. Facies ve
stes sc̄as aarō i q̄b⁹ sc̄ificat⁹
m̄stret mihi. ¶ Unū sciēdū q̄
oēs vestes q̄s iduit sacerdos
i missa dñt ei sc̄ificater bñdi
cte ab epo. ¶ Notadū ḡ q̄ illa
vest⁹ q̄ induit pmo. s. illa ca
misia dua v̄l suppeliū n̄ ē
d. Miseria missi⁹ simplici sacer
dote. h̄ solū d bñ ec̄. Et dico
de simplici sacerdote ppter
epos ⁊ canonicos reglāres ⁊
ce. ellanos dñi pape. q̄rū tal
vest⁹ ē h̄ bñ he noris. ¶ Sc̄iē
dū aut̄ q̄ pputata illa veste
sc̄u camisia d q̄ dictū ē v̄l lo/

co ei⁹ pputato suppeliō. se
p̄tēsūt veste q̄b⁹ iduit sacer
dos i missa. s. illa camisia vel
loco c̄ suppeliū. amictuz
alba. cīgulū. manipul⁹. stola
casula. Et iste septē vestes si
gnificat septē dona sp̄issctū
q̄b⁹ d̄ eē sacerdos p̄fū. Unū
Lu. xxiiij. Induamī v̄tute.
s. sp̄issctū ex alto. Ul̄ fc̄at q̄
d̄ eē sacerdos 5 septem p̄ctā
mortalia munit⁹ ⁊ armatus
vñ apls ad Eph. vi. Indu
ite vos armatura d̄i vt possi
tis st̄are aduersus iſidias di
aboli. Ul̄ fc̄at septē v̄tutes
s. tres theologicalēs et quat
tuor cardialēs q̄b⁹ d̄ eē ad
ornat⁹ sacraos. Unū aplus
Ad Rom. xiiij. Induamur
armaluc⁹. gl. arma f̄ritū. q̄
n̄ ē līcītū idūtū sacco. i. p̄ctō.
aulā regi. i. x̄. q̄ ē rex regū l̄
trare. vt d̄ i lio. Hester. iij.
Ul̄ fc̄at q̄ sacerdos d̄ eē se
p̄tē opib⁹ miscdie obit⁹. Unū
aplus. Induamī dñm n̄m
ih̄m xpm. c̄ sapie nō ē n̄uer⁹
vt d̄ i ps. Ul̄ fc̄at q̄ septē
petitōes orōis dñice exaudi
unt i missa In signū c̄ legit
i libro Hester. q̄ Hester idu
ta vestib⁹ regis fuit exaudi
ta ab assuero rege. Ul̄ fc̄ant
q̄ sacerdos dignecū isti sep̄

Tracta. III. prime partis

se vestib⁹ celebrās hēbit sep-
te dotes i padiso. q̄ tuor. s. ex
pte corporis. t̄ tres ex pte anie.
In c⁹ signū legiſ in Hen. xx.
vii. q̄ Jacob induit⁹ vestib⁹
esau valde bonis habuit bñ
dictōez p̄ris. Ul̄ fcat q̄ pi⁹
ihs toto tpe q̄ mōs durabit
qđ tēp⁹ sepr̄ dieb⁹ voluit e-
rit nobiscū p̄ns in isto sacro
vlḡ ad p̄sumatōez sccl̄. Et
ista pm̄lit ip̄e q̄ n̄ mentif di-
cēs. Ecce ego vobiscū sū v̄
q̄ ad p̄sumatōz seculi. Et vt
spēall⁹ d̄vnaq̄ veste dicat
Sciēdū q̄ illa camissa l̄ sup
pelliciu. fcat q̄ sacerdos d̄;
h̄ē mūdiciā vite. Est etiā il-
la camissa d̄ lino albor mōo
t̄ ppe h̄ d̄ic sacerdos. Lava-
bo iter inocētes mā̄ meas
circūdabo altare tuū domīe
Amictū qđ p̄oī sup caput
fcat eleuatōez mēr̄ ad deuz
quā sacerdos d̄; h̄ē p̄ alij̄s.
marie qn̄ d̄ic missā. vñ dicit
ip̄e. Sursum corda. i. corda
sint eleuata sursū ad deū. Al-
ba q̄ elōga fcat p̄seuerātiā i
bono. quā d̄; h̄ē sacerdos. q̄
q̄ p̄seuerauerit vlḡ i finē hic
salu⁹ erit. Lingulum. i. zona
qđ phib⁹ v̄estes ne fluant p̄
trā fcat iorē q̄ phib⁹ ne aie
flui. p̄ pctm̄. q̄ d̄ic sapiens.

Qui timet dñm p̄gabūt cor
da sua t̄ in p̄spectu illi⁹ sc̄tū
cabūt aias suas. Manipul⁹
fcat fructū bonoꝝ opeꝝ que
boni sacerdotes reportabūt
i padiso. Unde d̄ eis d̄ic p̄s
cxv. Ueniētes at̄ veniēt cū
exultatōe portātes manipu-
los suos. Stola fcat morti-
ficatōem carnis. vñ p̄oī ad
modū crucis ad p̄signādū q̄
sacerdos d̄; portare crucē p̄ e-
nitētie i corde t̄ i corpe suo. t̄
ita d̄ic apl̄s. Mortificatōez
ihu xp̄i i corpe v̄ro circūferē
tes. Lasula q̄ coopt̄ oēs als
vestes t̄ p̄met oīb⁹ alijs fcat
caritatē q̄ p̄met oīb⁹ v̄ni-
b⁹ q̄ opit m̄ltitudinē p̄ctōrū
In charitate gradicati t̄ fū-
dati iuste viuā⁹. vt d̄ic apl̄s.
Vulte alie adaptiōes pos-
sent adduci. sed iste q̄ ad nūc
sufficiant.

Quib⁹ d̄; dari sac̄m en
charistie. Capl̄m. ix
Uoniā nō ē bonū su-
q̄ mere panē filiorum t̄
mittere canib⁹ ad mā
ducād̄. t̄ margarite n̄ se por-
c̄ dāde. Lū i isto sacro sacra-
tissimo p̄tineat pāis v̄iū⁹ q̄
d̄ celo d̄scēdit. xp̄i. s. ver⁹ d̄e⁹
t̄ver⁹ homo. q̄ ē nobilissima
margarita. qm̄ cum iuenerit

De eucharistia

luth. vi. Quotiescumq; mādu-
cabit; panē hūc; calicē bībe-
tis mortē dñi ānūciabit; do-
nec vēiat dies. s. iudicij. Xps
etia īstituēs hoc sac̄m dixit
L. xxii. Hoc facite q̄tiēscū-
q; sumū ī meā p̄mēoratōe.
H̄ ī memorī mee passionis
Passio āt et mors xp̄i meli-
repūtat p̄ effusione sanguis
q; p̄ traditiōe sui corporis. iō
d̄r ī forma cōsecratōis sāgūi-
nis. q; p̄ vob̄ effūdet. t̄ n̄ d̄r ī
p̄secatiōe corporis qd̄ p̄ vob̄
trade. q; Notādū etia q̄licz
ex vītute v̄boz forme p̄seca-
tiōis corporis sub sp̄e panis sit
tm̄ corp̄ xp̄i. t̄ vītute forme
v̄boz cōsecatōis sāgūis sb̄
sp̄e vīni sit tm̄ sāgūis xp̄i. t̄n̄
ex qdaz naturali p̄comitātia
sb̄ v̄traq; sp̄e ē tot̄ xp̄s ver̄
dē t̄ ver̄ hō. ita d̄r in psa de
corpe xp̄i. vbi d̄. Laro cib.
sanguis pot̄. manet xp̄s t̄n̄
tot̄ sub v̄traq; sp̄e.

De loco in q; d̄ missa ce-
lebrari. Capl'm. v.

Estas oīm phoz snā
q̄ mirabilis ī ifluētia
loci. pp̄ij. Et reuera ē
mirabil' intātu q̄ rē mutat t̄
alterat sua nata. sic narrat
Aristo. in li. d̄ plāt. d̄ pomis
ysic̄ dices a ḡslavbi p̄mū. ī
v̄ta

uēta fuēt. Nam illa q̄ nascūt
ib̄ comesta ī inficiūt ea āt q̄
nascūt h̄ se ad comedēdū sua
nia t̄ iocūda. Ex q̄ p̄z māife
ste q̄stū faclōc̄ ad mutatiōz
rei. Et pp̄ter h̄ fuit p̄ceptū fi
l̄hs iſrl̄ ī li. Deutero. xij. c. q̄
fi offerrēt sacrificiū. n̄iſ ī lo-
co quē dñs elegiſſet. Si em̄
sacrificiū israeliticū qd̄ d̄ car-
nib̄ hircor̄ vitloz et agnor̄
fiebat offerri n̄ d̄bebar n̄iſ ī
loco sc̄o t̄ mō. quo magiſ
sacrificiū catholicū in q̄ xp̄s
ver̄ dē t̄ ver̄ hō offert nō
d̄z offerri. n̄iſ ī loco sc̄o t̄ mū-
do. vñ loc̄ ī q̄ ſgl̄arif d̄z miſſa
celebrari ē eccia. Et ita dic̄
Aug. Extra ecciam n̄ ē loc̄
veri sacrificiū. Et dico regla-
rit. q̄a ī aliq̄b̄ casib̄ p̄t miſſa
celebrari extra ecciam. q; Ho-
tādū āt q̄ eccl̄ia q̄ ad nūc p̄t
duob̄ mō ī ſiderari t̄ acci-
pi. Qd̄ vno mō eccl̄ia idēz est
qd̄ p̄gregatio fideliū. q̄ p̄gre-
gant fide t̄ charitate. t̄ ita ac-
cipit Aug. eccl̄iam qñ dic̄ q̄
extra eccl̄iam. i. extra fide ec-
clesie n̄ est loc̄ veri sacrificiū.
Alio mō eccl̄ia idem ē qd̄ iſta
dom̄ matial̄ ī q̄ dicūt hore
t̄ miſſe. t̄ extra eccl̄iam sic di-
cta p̄t ī aliq̄b̄ casib̄ miſſa ce-
lebrari. sic ī honesto exercitu

v

Tracta. IIII. prime partis

vñ qñ ad aliquā festinatē vñ
ad duotōz alic⁹ sc̄ti. vñ obse-
quiū alicui⁹ dñfucti. vñ ad ali-
quā missā nouā. vñ ad aliquid
alid tle p̄uenit m̄ltitudo mag-
ppli. et ecc̄ta ē pua. ita q̄ non
pt ibi ūcipi pp̄ls. pt i cemite-
rio vñ aliq̄ alia pl̄nea bone-
sta et munda erigi altare. et d̄z
ita decēt aptari ne puluis vñ
flat⁹ vñ il⁹ aliquid alid tle pos-
sit ibi aliqd offendicul⁹ ifer-
re. Dēlnia etiā dyoceſani pt
ppt aliq̄ nccitatē missa cele-
brari in domo alicui⁹ i aliq̄
camera apta ad h̄. ita tñ q̄ ip̄
celebret super altare portatiile
qd ponat sup̄ aliquā tabulā
lapidea alicui stipiti annexā
bñdictā ab ep̄o. Et ista tabu-
la d̄z eē ūtegra. q̄ si eē fracta
n̄ deberet ibi missa celebrari
nec et si eēt a stipite amota. i-
mo peccarz q̄ ibi celebraret.
Ista et tabl̄a d̄z eē lapidea et
n̄ de aliq̄ alia matia. Et h̄rō
est vna. q̄ xp̄ys q̄ ibi imolaſ
vocat petra. Un̄ dic̄ apl̄s. i.
ad Lox. x. Peira at erat xp̄s
Alia cā ē. q̄ sepl̄c̄ xp̄i qd re-
pñtat altare fuit excissū d̄ pe-
tra. vt d̄r i Marco. Et ppt
istā eandē rōnē corporalia dñt
tē linea. et n̄ d̄ aliq̄ alia matia
q̄ xp̄s i monum̄to fuit ino-

lut⁹ i sindōe m̄da. i. ilino cā-
didissimo. Et corporalia hc̄t
illa lintheamia i q̄bo xp̄s fu-
it mortu⁹ iuolut⁹. Lalix etiā
non d̄z eē d̄ vitro. q̄ de facili
posset frāgi. n̄ d̄ ligno. q̄ li-
gnū ē porosū. et i poris poss̄
sanguis subitrare. N̄ d̄ cali-
be. n̄ d̄ cupro nec auricalco.
q̄ iducūt fastidū et nauſeaſ
et eēt piculū d̄ vomitu. Pōt
aut fieri d̄ auro et argēto vel
stāno. Sc̄iēdū aut q̄ qñ at-
tare ē totū bñdictū. n̄ optet q̄
sit ibi tabula alia. q̄ Flotādū
etiā q̄ altare siue s̄lti i ecclia si-
ue extra eccliam sp̄ d̄z erigi v-
sus oriente. ita q̄ ille q̄ dicit
missā babeat faciē ad oriētē.
Et rō ē vna. q̄ xp̄s vocat o-
riens. Luç. i. Uisitauit nos
oriēs ex alto. Et d̄ xp̄o cātat
ecclia. O orīes splēdor lucis
ethie. Alia cā ē. q̄ s̄m qd di-
cūt ph̄i. ps orientalē d̄ dexterā
ps celi. Sc̄bz at qd dic̄ xp̄s
i Mat. xv. c. statuet bonos
a dext̄. Ut ḡ i iudicio mere
amur ponit a dext̄ d̄bē ora
re v̄lus oriētē. Et q̄ pñcipa-
lior oīm orōnuz ē missa. iō q̄
dicit missā d̄z h̄re faciē v̄lus
oriētē. Q̄, aut ecclia i q̄ dicit
missa sit p̄secrata vñ nō nihil
facit ad missā. Iz q̄ntū ad soles

De eucharistia

hō abscondit et p̄ gaudio illi⁹
vadit et vēdit vniuersa q̄ h̄z
et emis ea. Iō isto sac̄m nō ē
dādū cāib⁹ v̄l porc⁹. i. p̄tōri
bus crudelibus et imūdis. Et
vidēdū ḡ q̄b⁹ d̄z dari isto sa-
cramētū. vidēd̄ ē p̄mo d̄ mō
māducādi isto sac̄m. Sc̄iē
dum ḡ q̄ isto sac̄m p̄t sumū
corpalr t̄m. et sp̄ualr t̄m. et sa-
cramētalr et corporalr isil. et cor-
poralr et sacralr et sp̄ualr in-
sil. Et f̄m h̄ isto sac̄r q̄ tuor
modis sumit t̄m. Quidā ei
sumit isto sac̄m corporalr t̄m.
sic si aliquis infidelis q̄ nō
credit isto sac̄ro ēē vaciter
corp⁹ xp̄i sumeret hostiā cō-
secratam. sumeret hoc sac̄m
corpalr t̄m. q̄r cōstat q̄ nō su-
meret sp̄ualr cū n̄ recipet fru-
ctū sac̄r. Hec etiā recipet sa-
cralr. q̄r ille recipit sacralit
isto sac̄m q̄ credit veracit in
isto sac̄ro ēē corp⁹ xp̄i. et iste
vt dictū ēn credit. q̄r nō re-
cipit isto sac̄m sacralit. sed
solū corporalit. Et idē dico de
mure v̄l de cane v̄l de q̄cūqz
alia bestia si ḵtingat qd̄ absit
p̄medere hostias secratam.
Quidā recipiūt isto sac̄m
sp̄ualr t̄m. sic fideles iusti et
sc̄ti cū deuotōe audiētes mis-
sa. v̄l h̄ntes duotiōz ad audi-

endā eā. q̄lz n̄ cōicēt. sūt tam
pt̄cipes fruct⁹ isti⁹ sac̄ri. et
sic intelligit̄ v̄bū Aug. dicēt̄
Crede et māducasti crede. s.
fide formata. et manducasti
sp̄ualr. Quidā comedūt si-
ue sumit isto sac̄m sacralit
et corporalit̄ sil. s; n̄ sp̄ualiter.
sic falsi xp̄iani q̄ sumit istud
sac̄r i p̄tō mo r̄li. tales em̄
corpalr sumit. q̄r supponit
q̄ recipiūt sp̄es secratas. et
etiā sumit sacralit q̄r ex quo
sunt xp̄iani credunt sub illis
sp̄eo corp⁹ xp̄i veracit cōti-
neri. et sic vtunqz sac̄ro vt ē sa-
cramētū. sed non recipiunt
sp̄ualit. q̄r nō p̄cipiunt fru-
ctū sacramēti. Quidam re-
cipiunt istud sac̄m corporalr
sacraliter et sp̄ualiter sil. sic il-
li q̄ cū deuotōe et fide ex̄ntes
i charitate et grā dei recipiūt
isto sac̄m. q̄r ex p̄ceptiōe ei⁹
ml̄ta bona recipiūt i p̄nti. s.
gratiā. et in futuro gloriā.
¶ Sc̄do videndum ē que re-
quiruntur ad debitam sūpt̄i
onem huius sacramēti. Et
notādū q̄ tria req̄unt. s. im-
munitas a p̄tō mortali. ele-
uatio mentis ad deū. et mun-
dicia corporalis. De p̄mo di-
ctū ē sup̄ i p̄mo ca. et diceſ ec̄
aliquid i isto. Desecūdo. sc̄z

Tracta. III. prime partis

de eleuatiōe mētis ad deū dīc
sacerdos an̄ inceptōe cano
nis. Sursū corda. q̄sū dicat
q̄ volēs sumere istō sac̄z d̄z
hīc cor suū eleuatū ad deū. de
tertio sc̄z d̄ mūdicia corpali
videm⁹ q̄ tractātes aliqđ sa
cramētū man⁹ suas lauāt. et
iō cū ī isto sac̄o tractet ille q̄
ē sc̄tūlsc̄tōz req̄rit in sumēte
mūdicia corpali. q̄ H̄otāduz
t̄n q̄ imunitas a pctō morta
li d̄ nccitare req̄rit ad sūptio
nē debitā isti⁹ sac̄i. alia autē
duo req̄runf d̄ maḡ p̄gruita
re. et iō cū aliq̄ imūdicia cor
poral habeat aliquñ secū āne
ram culpā mortale et ebetu
dīne mētis. si pollutio q̄ acci
dit ī lōnis. Clidēduz ē d̄ ista
pollutōe quo ipedit sūptio
nē isti⁹ sac̄i. Sciēduz ē ḡ q̄
pollutio q̄ accidit ī lōnis nō
ē pctm̄ dese. s̄z p̄t eē effectus
pcti mortal v̄l venial v̄l null
li⁹. fm̄ q̄ cā ei⁹ p̄t eē v̄l pctm̄
mortale v̄l veniale v̄l nullū.
Sup h̄ ḡ sp̄ recurredū ē ad
cām v̄n puenit ista pollutō.
P̄t at̄ ista pollutio puenire
v̄l ex cogitatiōe p̄terita. v̄l ex
ebrietate. v̄l ex crapla. vel ex
temptōe diabolica. v̄l ex iffir
mitate. vel ex alteuiatōe na
ture. Primis duob̄ mōis n̄

p̄t eē sine peō morti⁹ l̄ veni
ali. qr̄ si cogitatio deliberata
et cū cōsensu p̄cesserit. ebrie
tas vel crapula fuit delibata
v̄l p̄suetudīaria pctm̄ ē mor
tale. Et iō tal⁹ pollutō impe
dit necessario sūptōz isti⁹ sa
cramēti. Si at̄ cogitato n̄ fuit
cū oſesu dlibato v̄l ebrietas
n̄ fuit dlibata v̄l p̄suetudīa
ria ē pctm̄ veniale. et iō talis
pollutio n̄ ipedit de nccitate
sūptōz isti⁹ sac̄i. s̄z t̄n de con
gruitate ipedit. et potissime
si fuerit ī turpi imaginatiōe p̄
pter qua vt cōit dī rephmitur
mēs. S̄z si sit aliqd qđ pp̄o
deret sic reuerētia festiuitat̄.
vel timeat̄ d̄ sc̄adalo n̄ d̄z dī
mitti p̄p̄t h̄ p̄ceptio corporis
xpi. Si at̄ puēiat ex illusiōe
dyabolica nō credo q̄ obeat
dimitti. maxiesi euéniat tēpe
magne festiuitat̄ vel ḡnialis
cōionis. Si at̄ euéniat ex ī
firmitate nafē vel alleuiatōe
nafē si dimittat̄ p̄p̄t reueren
tiā laudabile est. n̄isi sit aliqd
qđ reformet pctm̄. vt dictū ē
sup. Et illō d̄cretu⁹ qđ dicit
q̄ hōp̄ talē pollutōz d̄z absti
nere. xxiiij. horis itelligēdū ē
cū distinctōe sup̄dicta. q̄ Cli
so ḡ q̄t mōis sumēt istud sa
cramētū. et q̄ req̄rūt ad d̄bitā

De eucharistia

bu? sacri sumptoz. videtur est
nunc quod datur sumere istud sacramentum.
Unus scienter quod istud sacrum datur
summae ieiunii. ut huius. vii. quod
nihil de pse. dist. v. ut ieiunii.
¶ Horum etiam duo duplex est ieiuniu
m. quod est ieiunium naturae
quod est ieiunium ecclesie. Ieiuniu
m naturae soluit per suscepitionem
cuiuscumque cibi vel potus vel et
medicie. Ieiunium ecclesie solui
tur per commissione cuiuscumque ei
bi sumptuum modum cibi. una co
missione excepta. Nam ergo dicitur sa
cramentum eucharistie datur summa
ieiuno intelligitur de ieiunio
naturae. quod prout datur intrare in os
christiani ille secundum cibis est
cunque alius cibus. ita quod ille qui sum
mit istum cibum sacrosum nihil
an sumperit illa die per modum ci
bi vel potus vel medicie. Cle
ricum quod necessitas non habet legem. et in
firmis non est iponenda lex. id est
mihi et illi qui sunt in necessitate possi
ti et constituti non sunt obligati ad
hunc in quacumque hora sumere de
die sumere denoces sumere per
prandium sumere an per quoniam eis fuerit
necessitatem istud sacramentum sumere.
Sed quod si aliquis sacerdos vel ali
hus quod datur coicare lauet de macte
sibi os. et forte trahit alii
quod est auctor. non quod ipedit a sum
ptione isti sacramenti. Dico quod non su

ptione isti sacramenti debet esse
libet corporaliter spiritualiter mutetur
se quantum potest. et id lauare os an
sumptuoz isti sacramenti laudo et ap
probabo. ita tamen quod caueat ne ali
quid de aqua trahit glutia scienter
Uterum si aliquid trahit glutia
non in magis et notabiliter quantum
cum salina et per modum saline non
credo quod ipedit a sumptuoz isti
sacramenti. Sed ponio quod aliquis de
nocte per mediat anisum vel feni
et alii vel aliquid alio sumperit. et
aliquid de reliquis remanserit in
ter detentes et cum abluvit os trahit
glutia aliquid de his quod remansit in
ter detentes. non quod ipedit a sum
ptuoz isti sacramenti. Dico quod non ex quo
sciens non facit sed trahit glutia per
modum saline. Istud est sacramentum
non datur summa nisi ab illo qui habet
sumptuoz. Unus non datur puer
autem qui venient ad annos discre
tios. sicut hic in cetero. Dis virtusque
sex. extra dominum per tre. quod non istud
tempus nesciunt discere here int' ci
bū spiritualiter et cibū corporaliter. et
sic non adhibetur debitum reue
recretia tanto sacramento. Eadē est ratio
ne istud sacramentum non est ad amorem
cibis sumere furiosum. Distinguendū
est tamen de istis. quod aut tales fuerint fu
riosi a nativitate. ita quod non quā
habuerunt versus rōnis. et credo
quod talibus istud sacramentum non datur

Tracta. IIII. prime partis

qz isto sacrm reqrunt actualitez
duotoez i suscipiente. et tles n
pnt hre ca. Aut tles aliquies
habueat vsu ronis h amiserit
ipm. ppe aliquam cazz. et hnt ali
q lucida incualla. tpe q hnt
talia lucida incualla si petat
cū duotoe isto sacrm et velit
reciper ueret dz eis dari. ita
tn q tpe furie nlo mō detur
eis ppe cam iā dicta. Frene
ticē et nō dz dari isto sacrm.
matie si timeat d irreuerētia
ad sacrm. sic d spuitoe vel ali
q alio tli. Loqr qz d freneti
cī i qbz ligat̄ eo ino v̄ rōis
Demonicā at si cū reuerētia
et duotoe peteret. credo q de
beret dari. dū tn tles habeat
vsu ronis et actualē duotoez
ad sacrm. Et credo q tātam
deuotoz possēt hre ad sacrm
q pture lacri isti a demonio
liberarēt. Leprosis etiā n dz
dari istud sacrm. qd intelligo
de leprosis sic infectis q nō
possēt corp dñicuz recipere et
tractare i ore suo qn reijceret
ipm. sic se mlci qbz ceciderūt
labia et dētes. et sūt toti coro
si vsg ad guttur. Si c scribi
tur d qdā mācho cisterciē. i
i vita scii Ludouici qndā re
gis fracie. cui qn ponebat si
bi bol i ore cadebat sibi ille

bol. Et tli sic leproso n dz da
ri corp xpi. Alijs aut lepros
bñ p̄t dari. Sacerdos aut le
prosus n dz i pntia ppli cele
brare. s̄ si ad pte i secreto vel
let celebrare possz. Et ita itel
ligo illa capla extra de clericis
egro. de rectoribz. et tua nos.
Hugo etiā dic q sacerdos le
prosus possz celebrare alijs
leprosis pntibz dānat ad mor
te p crimibz suis. qbz nisi de
grā spēali n daf corp xpi. sic
ill q suspēdūt vlsbmergūt l
zburūt. vel quolibet infisci
unk. Ill aut q p crime herez
zburūt si cū duotoe hūilita
te et reuerētia petat debz dari
corp xpi. sic b̄ extra d here.
c. sup eo. li. vi. Si nūqd ex
istēti i pctō mortali dādū est
corp xpi. Ddm q pctm aut
ē notoriū aut occultū. Si ē
notoriū. puta si est notorius
vsurari vel notoriū cōcubia
rius vel quolibz alit notoriū
pctō. nisi dissistat ac s̄m statu
ta eccle pdigne peniteat. n ē
dādū sibi corp xpi qntū
q petat. imo ē sibi dicēdum
Amice n ē bonū sumere pa
nē filioz et mittere ealbo. Si
at ē pctm occltū. aut iste cor
p xpi tpe q tenet cōicare pe
tit. putto tpe ḡnalis cōtonia

De eucharistia

vlqr eis firmo. et sic de cibis et
sib⁹ i qib⁹ tenet qlib⁹ cōicare.
aut perit alio tpe. si petat alio
tpe qnūcūq⁹ petat in publi
co nō tenet sacerdos ipm da
re sibi. s̄z dicere sibi. Amice n̄
e xp̄s mō cōicādi. et iō nō de
beo tibi dare corp⁹ xp̄i mō.
s̄z expecta tps statutū. Si at
petat tpe q̄ tenet cōicare. tūc
aut iste petat corp⁹ xp̄i i pub
lico aut i secreto. si petat i se
creto n̄ e sibi dādū. imo e mo
nēd⁹ ne petati publico. Sz
si tal⁹ sit p̄tinari i malicia sua
et petat i publico sibi dari cor
pus xp̄i. sacerdos d̄z ipm si
bi dare. qr n̄ d̄z eu. pdere. nec
aliquod p̄uari iure suo quicq⁹
sit declaratū ipm amississe ius
illō. Et iō cū qdib⁹ prochīa⁹
hēc ius petendi corp⁹ xp̄ia
suo curato. et curat⁹ sit obli
gat⁹ ad dādū isto tpe corp⁹
xp̄i prochīais suis. et null⁹ fi
del⁹ p̄uefisto iure. nisi p̄ pctm
mortale om̄issū publice. Et
iō qnūcūq⁹ sciat sacerdos sib⁹
dirū suū eē i pctō mortali. ni
si pctm sit notoriū nō d̄z sibi
d̄negare corp⁹ xp̄i. si tpe sta
tuto et i publico petat ipm si
bi dari. Et ita legē fecisse b.
Bern. q̄ cū qdā die cōicare
monachos suos. qdā quē b.

Ber. sciebat eē i pctō mortali
inter alios accessit ad eū. et b.
Ber. d̄dit sibi corpus xp̄i di
cēs sib⁹ missa voce. indicz dñs
iſ me et te. q̄i vell⁹ dicere. dñs
scit q̄ tu idigne accedis et nō
possl⁹ ibi negare. et iō ip̄e iu
dicet inē me tte. et statū ille mi
ser accepto corpe xp̄i cecidit
mortu⁹ i trā. et iō qlibet caue
at sibi ne idigne accedat. n̄ ei
noceret sacerdoti s̄z sib⁹ xp̄i. et
sacerdotes bñ facerēt si istud
exēplū et silia suis subdis fre
qnt nūciaret. Sz nūqd su
spectis in criminē d̄z dari istō
sacrī si reqrāt. Dico q̄ tri
plet e suspicio. qr qdā e vio
lēta. qdā p̄babil. qdā leuis.
Suspicio violēta ēz ouā n̄
admittit. pbatio. sic si aliquod i
nēt cū aliquod inliere corrupta
i lecto sol⁹ cū solo. nud⁹ cum
nuda. loco et tpe ad h̄apt̄. n̄
estate. n̄ pentela. n̄ aliquod alio
obstātib⁹ eēt violēta suspicio
vl̄ p̄suptō q̄ ḡnissz ea. ita q̄
n̄ admitteret pbatio i h̄iu⁹.
Probabil suspicio e illa q̄ ori
tur ex aliquo signis et dictur
pbabilib⁹. sic si aliquod inliere
freqnē cū aliquod loqns i loco su
specto eēt pbabil suspicio q̄
aliquid malū ageret. Leuis su
spicio e q̄ orī ex fatua et iō di
e 2

Tracta. II / Prime partis

nata suspicē alienū. Et ita
dō leuis. i. fatua suspicio. Si
cū si viderē aliquē bonū vi-
rū et aliquā bonā innenculā
salutates se l'sibi arridētes n̄
i loco n̄ tpe suspect⁹ fatuū es-
ser me psumere qmāle agerēt.
Et de tali dicit Salomon.
Qui cito credit leuis ē cord.⁹
Dñ ḡ q̄rī vt̄ suspect⁹ d̄ ali-
q̄ crīmie obēat corp⁹ xpi da-
ri. Dico q̄ si d̄ aliquē habeat su-
spicio violenta d̄ aliquē crīmine
notorio q̄ illi d̄; d̄negari cor-
p⁹ xpi. ybi grā. de aliquē h̄i su-
spicio violenta q̄ sit notorie
heres⁹ yl̄ usurari l̄ ecubia-
ri. et h̄e d̄ alij. Dico q̄ a n̄q̄
de sibi corpus xpi d̄ se pur-
gare de hm̄di crīmie. exira d̄
pur.ca.c. q̄. Si at̄ h̄eat d̄ eo
solū suspicio pbabilis n̄ d̄
sibi d̄negari corp⁹ xpi q̄usq̄
ēt pbatu h̄ eū. Iz notorie ha-
bereat tal⁹ suspicio h̄ eū. tñ eēt
monēd̄ q̄ purgaret se a n̄q̄
accederet ad cōicandū. et si
cōsēiret bñ faceret. Si at̄ p-
scuerat istaret et negaret cri-
mē de q̄. pbabilr psumere h̄
eū. n̄ credo q̄ a n̄ pbato; eēt p-
uād̄ iure q̄ h̄ i petēdo et ac-
cipiendo corp⁹ xpi. pserii cu-
res sua agat. et si idigne acci-
piat noccat ei i n̄ alij. Tñ cre-

do q̄ sacerdos ad trorē p̄ si-
bi dicere et d̄z aliquē yba cōmīa-
toria dicēdo. si digne accepis
pficiat tibi ad salutē corp⁹ xpi et
aie. si idigne iudicer dñs in-
te et me. Si aut̄ p̄suptō leuis
h̄eat h̄ aliquē d̄ q̄cūq̄ crīmi-
ne pp̄etalē suspicōez cū sit le-
uis et fatua. in nullo d̄z agi h̄
cū i spēali. In ḡnali tñ eēt bo-
nū q̄ sacerdos diceret aliquē y-
ba cōminatoria oñdendo q̄
null⁹ d̄z p̄sumi eē mal⁹ nisi cō-
stet p̄ certo. i. e. d̄ p̄supt. q̄ ml̄
ti m̄lta loquunt̄. Et q̄ q̄libet
d̄z se purgare q̄ ad deū et q̄ ad
pp̄lm ante q̄ accedat ad isto
sacim. S̄z n̄q̄d excoicatus
d̄z dari isto sacim. Dico q̄ n̄
q̄dū em̄ sit excoicatus diuissi
sit a pceptōe sacerdot⁹ et a cōio-
ne fidelii. Sed q̄d si aliquis
excoicatus sit i piclo mortis
et petat sibi dari corp⁹ xpi. q̄d
d̄z fieri. Dico q̄ aut̄ iste ē ex-
coicatus a canone siue a iure
aut̄ a iudice. Si ē excoicatus
a canone siue a iure sacerdos
d̄z cum ab̄ soluere si ip̄e petat
h̄uīl̄ absolutōez. q̄ in piclo
mortis simplex sacerdos p̄t
eū absoluere a q̄cūq̄ siuā ex-
coicatōis lata a canone. Ēti
am si absoluatio esset sedi apli-
cere fuit. ut h̄i in capi. pa-

De eucharistia

storāl. d' offi. ordi. Tñ i q̄cū
q̄ casu absoluat d'z absolui
sub hac forma. q̄ si dñs sibi
det et p̄stervitā statim q̄ cito
poēit vadat ad illū q̄ p̄teum
absoluere mandatū illi² sup
ill' p̄ q̄b̄ excoicat² fuerit h̄i
lit suscepitur². Si n̄ fac statū
relat in eadē excoicatōis se-
tētiā ip̄o iure vt b̄ extra d̄ se.
ex. c. eos. q. li. vi. Si autē ex-
coicatus a iudice. aut est ex-
coicat² p̄ p̄sumacia tm̄. aut
p̄ aliq̄ delicto sive d̄bito. aut
p̄ aliq̄ alio tali casu et quocū
q̄ sit d'z absolui si petat h̄i
lit absoluoz. Ita tñ q̄ p̄mo-
det pignora v̄l cautoez ido-
neā q̄ parebit. i. obediet mā-
datis ecclie et satisfaciet pas-
sis iuriā. Et si neqt dare pi-
gnora v̄l cautoez iuret q̄ fa-
tissaciet q̄cito potit. Sed
qd si aliq̄s exns i pctō mor-
tali v̄l excoicat² exns i piclo
morti: mitat p̄ sacerdote ut
p̄fessiōem ei² audiat et eū ab-
soluat. et det sibi corp² xp̄i. et
anq̄s sacerdos: edat ad eū
amittat loq̄lā. q̄ d'z sibi
darī corp² xp̄i. Dico q̄ si itel-
ligat aliq̄d monēd² ēsī n̄ p̄
loq̄ q̄ oñdat aliq̄ siḡ excoicatōis
sic q̄ iunctas man² eleuet ad
deū. et p̄cutiat pect² suis. et p̄

aliqū alia siḡ oñdat se peke ab
solutōz a pctis ei snia excoicatōis. et pentes ei² et amici
d̄b̄t loco ei² et vice p̄mittere
et fide iubere v̄l p̄igra dare si
possint q̄ si dñs p̄stet sibi vi-
ta p̄nitabit se aspectui eius q̄
eū absoluere p̄t mādatū illi²
sup h̄ humilr receptur². et sic
debz eū absoluere et cōicare.
Si at nichil itelligat si p̄stet
et pbari possit q̄ siḡ excoicatōis
et p̄nīe p̄cesserit d'z absolui et
cōicari recept² tñ p̄us cauto-
nibz v̄l p̄igribz v̄l iuram̄to a
pentibz et amich p̄ modū q̄ di-
ct² ē sup.  Sacerdos q̄ cōicat p̄plm suū
et eū monere d̄ aliq̄b̄. Prio-
q̄ n̄ accedat ad istō sacfm cū
p̄scia alicu² pcti mortal. Se-
cudo q̄ remittat oñiū et rāco-
re cuicūq̄. Tercio q̄ nullus
excoicat² accedat n̄ nisi iein-
n² n̄isi i casu necitat. Quar-
to q̄ an̄ cōionē et p̄ abstinence-
ant se ab vxoribz suis ad mi-
n² p̄ tres dies. de se. dist. ij.
Qis hō. xxiiij. q. iiii. sciatis.
Quinto q̄ p̄ sūptoez corporis
xp̄i n̄ sputat i loco imūdo. v̄l
iloco vbi possit sputū calca-
ri pedibz et h̄ an̄ p̄mestidem
p̄ receptoez corporis xp̄i fien-
dā. Sexto q̄ sibi q̄ntū potu-

Tracta. IIII. prime partis

erint abstineāt a vomitu et a
nausea. Notādū etiā q̄ p̄ sū
ptiōez corporis xp̄i d̄z sumi de
vino aliquātuluz ne aliquid de
isto sacro i orare mācat et spu
endo emitat. Ut in aliquo
eccl̄hs ē laudabilis suendo
q̄ i die pasce p̄ cōionē sumi
tur de vinor̄ pane. ¶ De ritu
q̄ debet dici missa. La. x.

Dñia honeste et km
o ordiez siāt i vob. Uer
ba sūt apli i formā: et
i struēt; nos quō ordiate et ho
neste oīa opa nra marie illa
q̄ ad cultuz d̄i p̄tinēt faciā: i
ter q̄ p̄ncipalr̄ ē missa. Si ḡ
i alij s n̄is opib⁹ hōeste et or
diate nos dēm⁹ b̄e. m̄to ma
gis i missa dicēda. D̄im ē ḡ
nūc d̄ ritu missae. d̄ mō q̄ d̄
dici missa. Sciendū ḡ q̄ sa
cerdos armis spūalib⁹ arma
tus. i. sacr⁹ vestib⁹ d̄ q̄b⁹ sup
dictū ē idut⁹. d̄ accedere ad
altare. Et q̄ v̄t d̄ Salomō
Just⁹ i p̄ncipio sermōis ac
culator ē sui. p̄mo sacerdos
d̄ accusare sc̄pm in cōfessio
ne. faciēdo. s. cōfessōez ḡnale
q̄ valet ad remissionē pctōz
venialiū et etiā mortalū ob
litoriū. Sed de mortalib⁹ de
q̄b⁹ recordat d̄ anq̄ induat
se v̄l ip̄e accedit ad altare sacer

c̄raliter cōfiteri. et facta p̄fessi
one pcedat ad missā. ¶ Flotā
dū at q̄te istō sacrum vocatur
missa. km Aug. d̄ missa. q̄
duz istō sacrum cōficiē mittit
celest̄ miss⁹. Et km qd expo
nit Innoc. Iste celest̄ miss⁹
ē magni p̄silij āgel⁹. et mittit
iste ad cōfescrandū. Ut iste ē
sacerdos iūsibil̄ q̄ p̄ncipalr̄
p̄secrat̄ p̄ficiē h̄ sacerd̄z ybicūz
p̄ficiāt. vñ ip̄e ē sacerdos et sa
cificiū. vt d̄c̄ idem Augu.
Aliā rōne assigit Hugo di
cens. q̄ ip̄a hostia p̄t vocari
missa. q̄ trāmissa ē primo a
p̄te vt eēt nob̄cū. postea a no
bis p̄si vt p̄ nobis infcedat.
Sciendū ē at q̄ missa i trib⁹
liguis celebraſ. sc̄ hebraica.
greca. et latīa. H̄ Alla. qmē.
Dsā. Sabaoth sumūl̄
hebraica. Kyrieleyso Xp̄eley
son sumūl̄ o greca Reliq̄ ola
sumūl̄ o latīa. D̄i ē at missa i
istī trib⁹ liguis. q̄ titul⁹ xp̄i
i cruce p̄edēt sc̄ptus fuit he
braice. grece et latīe. Diuidif
ḡ missa i q̄ttuor p̄tes. s. i obse
cratōes. or̄des. postulatōes.
et gr̄apactōes. P̄ria ps p̄tice
ad ppli iſtructionez. sed a ad
matie p̄secratōez. tūa ad ma
terie p̄secrate ūptionē. q̄rta
ad gr̄arūactōz. P̄ria ps p̄tē

De eucharistia

dīsa pñcipio vsq; ad offerto-
riū. Scđa ps ab offertorio
vsq; ad finē orōis dñice. i. vs-
q; ad finē d pñz. Tertia ps
vsq; ad cōionez. Quarta ps
ps p̄t̄d̄ vsq; ad finē. P̄ia
ps p̄t̄ decē p̄tes. Hā pmo
dr̄itroit̄. r̄ dr̄itroit̄. q̄ tūc
sacerdos m̄stratur d̄z ad al-
tare intrare. Et ē sc̄edū q̄ ati
q̄ loco itroit̄ dicebat tot̄
vnū psalm̄. r̄ cātabat a clero
circa gd̄ altar̄. r̄ iō vocat ḡ
duale. Sz.b. Hier. q̄ ex mā-
dato dñi Damasi pape ecclī
asticum officiū p̄ maiori pte
istituit p̄tercātū ordi aut̄ di-
uersos itroit̄ s̄m diuersitatē
diez ac festoz. r̄ de illo psal-
mo q̄ antiquus dicebatur et
cantabat loco itroit̄ accepit
vnū psū. Et ē sc̄edū q̄ l̄ sin/
gul̄ simplicib⁹ dieb⁹ itroitus
bis cātabat ad d̄signdū q̄i xpo
sūt duenāt̄. s. hūana r̄ dīna.
In solēnib⁹ dr̄ ter ad d̄sign/
dū tria tpa. s. tps q̄d fuit an-
telegē. tps s̄b lege. r̄ tps ḡfe.
Uñ duab⁹ p̄mis vicib⁹ dicit̄
s̄bmissa voce. q̄ i p̄mis duo/
b⁹ tpiib⁹ n̄ apten̄ clare loque-
bāt̄ hoīes d xpo. t̄tia at̄ vice
dr̄ alte. q̄ i t̄tio t̄p̄e i oēm trā
exiuit son̄ eoz. s. aploz r̄ euā
gelistaz. P̄it̄ itroit̄ seq̄ Ky-
rieleyso xpeleyso kyrieleyson.

idē q̄d dñne miserere. xpeley-
son̄ p̄o idē q̄d xpe miserere. r̄
dr̄ ter p̄p̄ p̄tem r̄ filiū r̄ spi-
ritūlctm. Et dī nonies p̄p̄
nouē ordies agloz q̄b̄ p̄tu-
te missē associari petim̄. In
dieb⁹ solēnib⁹ p̄ Ryrieleyso
cātab hymn̄ āgelic̄. s. glia i
excels dō. quē hymnuz āgeli-
i nativitate xpi d̄cāta ueru-
z ibi. bone volūtatis. Reliq
oia. s. laudā te. r̄t̄ b. Hilari-
us eī s̄ piccauēk apposuit. r̄
ad missā cātari istituit. Et dī
cātari iste hymn̄ in festis a/
ploz martiz r̄ p̄fessoz. i q̄n̄
hōnōre dedicata est ecclesia. Et
in festinatib⁹ marie Sz. q̄n̄
in dieb⁹ pfest̄ cantat missa d
brāvgie Maria v̄l d spūscō
vel d q̄cūqz alio scō. n̄ d̄z i ea
hymn̄ āgelic̄ vel simboluz
decātari. l̄ i missa p̄p̄ dcan-
tel̄ p̄factō. Et rō ēvt̄ dr̄ extra
de cele. miss. c. d̄siliū. vt̄ int̄ cō
mēoratōez r̄ solēnitatē dr̄na
on̄dat̄. In sabbato at̄ q̄n̄ cā-
tab d̄brāvgie maria credo q̄
d̄z dici glia i excels dō. q̄a il-
la dīc̄ e spēalr̄ d̄dicata beate
marie vgip̄ p̄p̄ m̄lta q̄ n̄ opt̄
h̄ dicere. Dicto hīno āglico
sacerdos puer̄ ad pp̄lm sa-
lutar illū dīcēdo. dñs vobis-
cū. q̄ salutatō fuit sumpta d

Tracta. III. prime partis

veci testam̄to. s. d libro ruth.
qñ dixit Booz messo; ibi su-
is. dñs vobiscū. ¶ Scieduz
dic̄. Pax vob. Et rō ē qz ep̄s
rep̄nitat psonā xp̄i. qz qn̄ salu-
tabat discip̄los suos dicebat
pax vobis. ¶ Etē sciendū qz
q̄p̄t: in ecclia n̄ sit nisi vnus
sqz n̄ d̄ dicere sacerdos. dñs
vobiscū. qz loq̄t toti ecclie. et
eir̄ndet. Et c̄ sp̄ tuō Que-
r̄n̄s fuit sup̄ia ab ap̄lo in e-
pistola. h. ad Thim. iiiij. P̄
salutarēz z r̄missionem subiū-
git sacerdos. Q̄r̄. loq̄ns q̄
syndic̄ in psona toti pp̄li.
Et dictio or̄ē dīc̄ or̄dem. Et
ista or̄ō d̄ collecta. qz oli ep̄s
siue sacerdos om̄i pp̄lo col-
lecto dicebat eam sup̄ pp̄lm.
Or̄ ho tp̄ibō nr̄is nos n̄ pos-
sum̄ ita pp̄lm colligere dici
m̄ or̄dez q̄ antiq̄ z ḡnali vo-
cabulo retēto vocabat colle-
cta. Et sciēdū q̄ iste or̄des de-
bent dici sub certo nūero. ita
q̄ dicat vna v̄l tres vel qn̄qz
v̄l septē. Qñ dryna fc̄at vni-
ratē cēntie q̄i tribi p̄sōis est.
Qñ dicūt tres fc̄at trinitatē
p̄sonaz. Nam p̄ma fc̄at glo-
nā p̄ris. sc̄da p̄sonā filij. tria
fc̄at p̄sonā sp̄issci. Ull̄ dicūt
tres. qz xp̄s i sua passiōe cul̄

is d̄ sac̄m ē mēoriale ter legi-
tur orasse. Pr̄io qñ orauit ut
tr̄asiret ab eo hora sue passi-
onis. Sc̄do qñ dixit. Pr̄ ig-
sce illis qz nesciūt qd faciūt.
Tertio q̄si dixit. In manus
tuas p̄mēdo sp̄m meū. Qñ
dicūt qn̄qz fc̄at mēoriā qn̄
qz vulney xp̄i. Qñ dicūt sep-
tē fc̄at qz sacerdotel si digne-
dicat missaz exaudit p̄ oib̄
septē petitoib̄ q̄ in or̄de dñi-
ca cōtinēt. Ul̄ ad designdū
q̄ petit septē dona sp̄issci sl-
bi z alijs p̄ qbz dīc̄ missā v̄tu-
te missē fūdi. z vt̄dī mḡf io-
bānes beleth n̄ dñt dici v̄l-
tra septē. Etē sciēdū q̄ qn̄ d̄
missa p̄ viuis n̄ d̄ dici aliq̄
collecta p̄ defuncti. etiā qn̄
d̄ missa p̄ defunctis n̄ oj̄ dici
or̄o p̄ viuis. nisi illa cōis. Q̄i
potēs sepiēne dē q̄ viuoz z
mortuoꝝ ic̄. Si at̄ i missa p̄
viuis aliq̄ cāu dicat collecta
p̄ mortuis. n̄ d̄ vlt̄ia dici l̄z
penult̄ia. qz finis d̄ r̄ndere
p̄ncipio. Et dict̄ collect̄ r̄n̄
det amē ad cōfirmatōz. Sol-
lectis finitis d̄ ep̄la. z d̄ ad
pp̄li infōrmatōz. Et d̄ ep̄la
ab ep̄y qd̄ ē sup̄. z stolō qd̄ ē
missio q̄si sup̄missa. qz ep̄le
fuerunt sup̄missē euangelio.
Et nota qz nullus d̄ dicere

De eucaristia

ep̄lam nisi fr̄erit subdiacō⁹
Unū meli⁹ ē q̄ sacerdos d̄icat
cā q̄ puer q̄ iunat eū ac mis-
sā. P̄ ep̄lam d̄r̄ r̄nsc̄lī. qd̄
sic noia. qr̄ v̄hi suo vele ple-
r̄nderedz. Uerf̄ ho d̄r̄ a ver-
tēdo. qr̄ illi q̄ dicū ipm d̄nt
severtere ad orientē. P̄ ea d̄r̄
Alla cū v̄su suo. qd̄ ē cāticūz
leticie. Unū tpe ieiunioz qd̄ ē
tp̄a luce⁹ nō d̄z dici allā. nec
eadē rōne in missa p̄ mortuis
In magnis sc̄ unicitib⁹ d̄r̄
p̄ allā seq̄ntia. I. p̄la q̄ etiā ē
cāticū leticie. Et sic f̄cat ista
duo leticiam glorie paradiſi
ad quam v̄tute missle deueni
resperam⁹. P̄ h̄ immedia te le-
git euāgeliū. z in p̄ncipio il-
le q̄ legit illō salutat ppl̄m et
reddat eū atterū ad audiēdū
euāgeliū. D̄r̄ āt euāgeliū ab
eu qd̄ ē boni. et agel⁹ qd̄ est
nūci⁹. q̄i bon⁹ nūci⁹. qr̄ i euā-
geliū nūciat xp̄s q̄ est magni-
p̄silij agel⁹. Ul̄ qr̄ i eo nūciā-
tur oia q̄ p̄tinent ad salutem
n̄ram. Et nota q̄ qñ euāge-
liū sumit d̄ p̄ncipio d̄z dici
iniciū sc̄ euāgeliū. sic i euāge-
lio Dath. Liber gn̄atōis. z
euāge. Lu. Fuiti dieb⁹ he-
rodis regi. z in euāg. Jo. In
p̄ncipio erat v̄bū. Lū autē
euāgeliū n̄ sumit de p̄ncipio

d̄z dici seq̄ntia sc̄ euāgeliū
z sensus v̄ba seq̄ntia se v̄ba
cī euāgeliū. ¶ Horādū ē q̄ di-
cto tilo euāgeliū debz r̄nderi
Hlīa tibi d̄ne. qr̄ i euāgeliū a
gīe d̄ glīa dī z n̄a. ql̄r. s. xp̄s
vīcī dyabolū z nos f̄demit
et victor ad glīaz p̄ris ascen-
dit. Et iō auditores euāgeliū
letantes ad laudē sui saluato-
ris sine redēptoris exclamant
dicētes glīa tibi d̄ne. q̄si di-
cāt. D̄ne glīa tua q̄ in euāge-
lio p̄dicaſ nobiscū sine fine p̄
maneat et sp̄ crescat. ¶ Horā
dū etiā q̄ qñ legīt euāgeliūz
duo cerei d̄nt accēdi. i signū
q̄ dñs misit d̄scipulos suos
binos z binos q̄n faciē suaz
p̄dicare euāgeliū illō. Ergo
notandū ē q̄ qñ i choaſ euā-
geliū tā clē⁹ q̄ pp̄ls. tā pfe-
rēs q̄ audīes d̄nt se munire
signo cruci i frōte i ore z i pe-
ctore. In frōte qr̄ frōs est lo-
cus v̄cūdie. Unū hoīes iue-
recūdos effrōtes. i. sine frōte
dici⁹. Per h̄ ḡ q̄ frōti signūz
cruci iponi⁹ fcamus q̄n eru-
bescam⁹ credere i xp̄m cruci/
fixū. z eū vez deū z hoīes cō-
fiteri. In h̄ āt q̄ pos z pectus
sigm⁹ oñdim⁹ nos audacter
et lūmpl̄r p̄fiteri ore. z fidelit
et firmit credere corde xp̄m
¶

Tracta. III. prime partis

Crucifixū. q̄ lib legiſt deumz
dñm nrm ecē. Sacerdos ita
q̄ v̄l dyacon⁹ euāgeliū lecū
r⁹ ſe ſiḡ i frōte i ore r̄ i pecto
re. q̄ ſi dicat n̄ erubesco euāge
liū ip̄m ore p̄dico r̄ corde cre
do. Lib⁹ et ſiḡ acfi dicat h̄
et lib⁹ crucifixi. Dñi at euāgeli
um legiſt cūcti deponūt vela
mia capituz p̄p̄ duo. Prio
ad oñdendū q̄ euāgelica do
ctrina oīavclamia legiſt atiq̄ re
mouit Scđo ad oñdendū q̄
oēs q̄nq̄ ſenſus dñi eē apti
ad audiēdū euāgeliū. Et
ſciēdū q̄ ille q̄ dič euāgeliuz
dž b̄e faciē ad aqlone. in ſig
nū q̄ in v̄nute ſcti euāgeliū de
bē nos mūire Ž iſidias dia
boli q̄ veniūt ab aqlone. Ut
em̄ dič Hieremias. Ab aq̄
lone pādet oē malū. Finiro
euāgeliō q̄libet dž ſe munire
cruciſ ſiḡclo Ž dyabolū ne ra
piat euāgeliū ſiue ſmonē e
uāgeliū de ore ſeuð cordi eius

¶ euāgeliū imediate ſeq̄tū
r̄ ſymbolū. s. credo i vnū deu⁹
dñi. q̄d n̄ dž dicituſ i dieb⁹ ſolē
nib⁹. n̄ tñ i oib⁹. ſ; ſolū i ill⁹ de
q̄b⁹ mērio ſit i ſymbolo. Uñ
dž dicituſ oib⁹ dieb⁹ dñic⁹. r̄ in
festu ſcētūtatiſ. i ntūtate dñi
i circūcisiōe dñi. i eph̄ia in fe
ſto paſce. i aſcēnōe. i festo pe
the. in festo oīm ſcđy. i trāſſi

guratōe dñi. i festi b̄tē marie
h̄gi. in fe. oīm ap̄loꝝ ſanctē
cruciſ. In alijſ at festiuitati.
n̄ dž dici. Dicto ſimboſo ſeq̄
tur offertoriū. qđ d̄r ab offe
rēdo. q̄ ſtū offeriſ ea q̄ ſtē ne
ceſſaria ad miſſā. ſ. panēyinū
r̄ aqm. r̄ ſacerdos offert iſta
duo dicēs. Suscipi ſcā trini
tas r̄c. Et fac ſignū cruciſ ſu
per panē r̄ vinū ad h̄ vt de
ea ſcificet. et nota q̄ ſacerd of
bñdic⁹ aqm. r̄ ſi vinū. q̄ aq̄ ſt
pplyz q̄ idigz bñdictōe d̄i. vi
nū at ſcat xp̄; q̄ e ſup oia bñ
dict⁹. Et i h̄ ſc̄ma ſc̄ma ps
miſſe ē q̄ ad pp̄li iſtructōe; r̄
ppatōe ad tñ ſac̄m. Sc̄qt
ſc̄da ps q̄ e ſc̄matia ſc̄eratō
nis. Et iſta h̄; q̄truoſ p̄tē
Pria ps d̄r ſecrēta. ſc̄da ps p̄p
fatio. etia ps canō. q̄rta dñi
ca orō. Recepta oblatōne ſa
cerdos lauat ſibi man⁹ r̄ re
diēs ad altare ſc̄llat ſe pfūde
dicēs. In ſpū h̄uilitat̄. ad d̄
notādū q̄ p̄mūdiciāt ſinocē
tiā vīte r̄ h̄uilitatē r̄ cōtritōz
cordi efficiſ q̄s dign⁹ mīſter
huiſ ſac̄ti. r̄ erigēs ſe ſvit ad
pp̄lm dicēs. Orate p̄ me frēſ
r̄c. Et iō illi q̄ audiūt dñi o
rare p̄ eo dicēdo illū psalmū
Exaudiat te dñs i die ſtūla
tōis r̄c. l̄ dicēdo. Dñs ſi in
corde tuo r̄ i ore tuo vt ſuſci
piat ſacraſciūm ſore tuo d̄

De eucharistia

māib⁹ tuis p̄ tuas n̄a oīm⁹
salute. Et laicis dñe indicare
sūl⁹ et dicere ill⁹ qđ sciunt. tūc
sacerdos dicit s̄b silentio se-
cretas. ¶ Et ē sc̄lēdū q̄ toni-
dē secrete et ī eodē ordī d̄ eis
dēdūt dici q̄ collecte p̄ce-
rūt an ī expordio misse an epi-
stolā n̄ p̄les n̄ pauciores. et
d̄ secrete. q̄ secrete p̄nūciaſ
cū tñ oī altavoce dicere vñ
ab oīb⁹ laic⁹ sc̄ebat. Sc̄dm
deat qđ narrat m̄gr̄ Iohes be-
neb⁹ ī sūme sua. X̄git sel⁹ ī q̄.
dā dīc q̄ q̄dam pastores sup-
qndā lapidē ponere t panē et
dicerēt secrete et alia s̄ba ca-
nonis sup panē. q̄ ad vboz
cor platiōez ē carnē puer⁹
i q̄ dīn⁹ fctā fuit acerrima
vidicta. Nā oēs icu fulmis
mortis fuit. Et iō statutū fuit
vt d̄ ceko iste secrete s̄b silentio
dicerēt ita q̄ nesciat a laicis
Sc̄da rō ēne vilescat sic fac
sc̄fa obseure tradita ē nevi-
lescat. P̄ea saēdos dīc alta
voce. p̄ oia sc̄la sc̄loz. et rñso
amē. sacerdos n̄ viens se ad
pplz salutat ip̄z dicēdo. dñs
vobiscū. De q̄ salutatō et ei⁹
rñsiōe dīcū ē. Et q̄ in illo
sacerdos regrif maḡ elevatō me-
t̄ ad deū. iō dīc sacerdos. sur-
fū corda. q. d. hēte corda sur-
fū eleuata ad deū. iuxta ill⁹

epli. Que sūrū sūt q̄rite. Et
pplz q̄i obedies siue p̄sētēs
dīc hēm⁹ ad dñz corda elaua-
ta. Et q̄ p̄ oīb⁹ d̄ nob̄ cō
tulit gr̄as ei p̄pēdere obē⁹. s̄b
iūgit sacerdos h̄ras agam⁹
dño do n̄o. et pplz rñdū q̄i p̄
sētēs. dignū et iustū ē. P̄ea
seqt̄ p̄fatio. Et d̄ p̄fato q̄i p̄
locutō. i. ad mīsteriū p̄fatio.
ita q̄ i p̄fato enoiant aliq̄ or-
dies āgeloz. q̄i missa āgelos
p̄ntes ēē credi⁹ et assistere sa-
cerdoti. Dicta p̄fato s̄biūgit
cāt⁹ angeloz. s. Sc̄tūs san-
ct⁹ sc̄tūs dñs dē sabao h. i.
exercitū. etiā osāna. i. obse-
cro salua. Et d̄ ter sc̄tūs ad
dīnotādū t̄nitatē p̄sonaz. q̄
dī p̄mo sc̄tūs p̄ p̄sona p̄fis.
sc̄do p̄ p̄sona filij. etio p̄ p̄so-
na spūl̄sc̄ri. Et d̄ dñs deus
i singlari ad oīn dēdū q̄ vna
ēēntia ī tribō p̄sonis. Et su-
mit istō d̄ isaia Isa. vi. Isa-
ias ei dīc se vidisse seraphin
clamātia. sc̄us sc̄tūs sc̄us tē
vñ nos cātica! āgl̄oz d̄cātā⁹
q̄ p̄ h̄ sacrificiū hoīes assūi
ad āgeloz ordies n̄ dubitā⁹.
et iō cū ei ī excels saluari cla-
mā⁹. P̄ h̄ d̄r ali⁹ v̄l⁹. s. Bñ-
dic⁹ tē. q̄ v̄l⁹ sūt et euang.
Math. xxi. et iō dū cātāt d̄z
fieri signū cruc̄. in signū qđ
sumit d̄ euāgeliō qđ est liber

Tracta. IIII. prime partis

crucifixi. et iō ī isto yslu p̄site
mur xp̄m venisse in mōm et
ab eo saluari rogam⁹ Postea
sequit canō. et icipit ibi. Te
igit̄ tē et durat vscq; par dñi
Et dī canon qđ ē nomē gre-
cū. et vult dicere ī latī regla
Et iō dī canon. i. regla. qz p
bmōi yba fit reglārīc hui⁹
sacrī p̄secratio. v̄l qz celebrās
regularit̄ dī ī oīb se h̄re. Et
totū q̄cqd p̄tinet ī isto cano-
ne excepto P̄i n̄ dī sub sile-
tio. Et h̄ cā triplex ē. qz P̄ia
qz de⁹ n̄ attēdit clamore oris
s̄z cordis Uñ dīc. Ber. Non
vox s̄z votū. n̄ cordula musi-
ca vocū. Nō clamor s̄z amor
sonat ī ore dei. Sc̄da cā ē ne
mīster qz cū sūma reuerentia
ac dīuotōe ac mēt̄s recollectō
ne dīb h̄re et p̄ferre om̄ia yba
canonis lōgo clamore fatiga
t̄ ipediaſ v̄l ūficiat a sua de-
uotōne. Tercia cā ē ne p̄ q̄ti
dianū et freqnē vslu yba vi-
lescat. et ī loq̄ n̄ p̄petētib⁹ di-
cant. et sic fiat ī ruinā. vt sup̄
dī pastorib⁹ dīri. In qđā em̄
decreto phibet s̄b anathēate
vt null⁹ n̄i sac̄s vestib⁹ idu-
t̄. et ī libro et sup̄ altare cōse-
cratū p̄ferat yba canonis. et
iō qz vir pollutus labij⁹ ego
sū. et ista sacratissima verba

sūt ita archana qz n̄ l̄ ea hoī
pctōri loq̄. idō de iōpis tacco.
Hoc autē dico qz nulli p̄pa
autoritate n̄i dño papēlic⁹
aliqd de eis subtrabere v̄l ad
dere. Notandū yō qz canō
signt̄ incipit p̄ istā līaz. T. q
antiq̄ siebat p̄ modū crucis
qm̄ sacrificium qd fit v̄tute
istoz yborz ē mēoratiū dñi
ce passiōis. Uñ xp̄s qz institu-
it h̄ sac̄m dīxit. H̄ facite ī me
am p̄memoratō; Luē. xxii.
Et qm̄ ista yba efficaciā ha-
bēt a passiōexp̄i. Uñ p̄pē h̄
imago crucifixi dī ibi ūp̄igi
In istis ēt sacratissimis ver-
bis fit orō ḡnialis p̄ eccīa ca-
tholica. et p̄ papa qz est caput
eccīe. et pro ep̄o. Et credo qd
dī intelligi p̄ ep̄o i. c̄ diocesi
dī missa. et p̄ ep̄o etiā qz ordīla
uit celebratē. Draf̄ etiā p̄ re-
ge qz est dñs tp̄alis. Draf̄ ēt
p̄ oīb orthodoxis. i. xp̄iāis
catholice et ap̄līc fidei culto-
rib⁹. qz yba exponēt ī etiā pte
hui⁹ op̄is qm̄ ager̄ de credo ī
dēū. Unde p̄ ista yba exclu-
dūt scismatici. heretici. iudei
saraceni. pagani. et excōicati.
Et sic nota hic n̄ orari p̄ ex-
cōicati. P̄o h̄ fit orō sp̄eal p̄
illis sine alij⁹ q̄b⁹ obligat̄ ē
sacerdos. Et credo qz sic eis

De eucaristia

ē obligat⁹ ex ordine caritatis.
ita teneat ordinare eos i missa.
ita q̄ pmo ponat illū cui pri
mo ē obligat⁹. et sic de alijs.
Ita m̄ q̄ si sp̄alr dīc missaz
p alijq q̄ vtutē sacrificij refe
rat ad ipm. et p̄ve h̄ nō exclu
dit qn possit et debeat orare
p alijs. Et tñ circa istā orōez
aduertēdū ē q̄ d̄z eē métalis
et nō vocal. Et rō p̄t assig
ri q̄ ad nūc duplex primari
sacerdos sit magis recollect⁹
et attēt⁹. q̄ s̄mo aliquiēs ipe
dit attentōez. Scđo ad oñ
dendū q̄ d̄z nō attendit ad
clamorē oris s̄ cordis. ut su
pra q̄ Horā etiā q̄ nullus
fidel cui⁹ occurrat mēoria d̄z
excludi ab orōe ista. Imo q̄li
bet c̄ occurrit mēoria ē deo
sp̄alr q̄ mēdād⁹ alī sacerdos
peccarz. q̄ Horādū etiā q̄ sa
cerdos anq̄ dīc missā p̄t fa
cere istā orōnē. dicēdo mēta
lit. Dñe d̄s ego i missa itēdo
tibi recōmēdare istū et istūz
postea suffic⁹ q̄ dicat mētalr
i missa. Memēto dñe illorū
q̄s tibi an̄ recōmēdau. P̄ ea
noiānt mlti sc̄i et sc̄e q̄ oēs p
xp̄o se sacrificiārēt exponen
do se morti. Et ista pñūc suf
ficiant q̄ ad verba canonis.
S; d̄m est aliqd de signis

q̄ fūt i canone. Un̄ sciēduz
q̄ fz q̄ dīc Inrio. i li. d̄ mis
sa. Et ruch signōes q̄ fūt i mis
sa s̄t i nūero. xvi. z fūt i septē
vicibz. q̄ sc̄at exp̄ssē passiō ē
xp̄i. Prīa vice fūt tres dice
do illa v̄ba. Hec dona. Hec
mūera. et sc̄at trinā traditōz
xp̄i. Nam pmo fuit traditui
a do p̄t. q̄ eu; i m̄dīm misit.
Scđo a iuda traditore. qui
eu vēdidit. Tertio a iudeis.
q̄ cu pilato ad crucifigendū
tradiderūt. In sedavice fūt
qnq̄s dicēdo illa v̄ba. Bñdi
etiam a scriptam r̄c. Et sc̄ant
qnq̄s psonas q̄ fuerūt i passio
ne xp̄i. s. psonā xp̄ivēditi. p̄so
nam iudevēdēs. et psonas e
mētiū. q̄ fuerūt tres. s. p̄tifi
ces. pharisei et scribe. In ter
cia vice fūt due. dicēdo ill̄d
v̄bu bñdixit. qd v̄bu d̄r pri
mo sup panē. scđo sup vñiū.
et fūt iste due crucēs pp̄t cō
uerſiōne duplīc̄ marie. s. pa
nis et vñi. In q̄rtā vice fūt
qnq̄s dicēdo illa v̄ba. hostiā
purā r̄c. et sc̄at qnq̄s vulnera
q̄ xp̄s p̄culi i cruce. In quī
ra vice fūt due. vna sup cor
p̄. alia sup sanguinem. dicēdo
illa verba. sacrosc̄m filij tui
corp⁹ r̄c. et significat vñclā
q̄b̄ ligat⁹ fuit xp̄s et flagella

Tracta. III. prime partis

q̄b fuit flagellar⁹. In sexta vice fuit tres dicēdo illa yba sc̄ificas riūificas r̄c. r̄ fcāt tres crucifixōes xp̄i. Nā p̄mo fuit crucifix⁹ liguis iudo rū. sc̄do snia pilati. Etio māib⁹ militū. In septima vice fuit q̄nq̄ dīcēdo illa yba. p̄ ipsuz r̄ in ipo r̄c. tres cū corp̄e sup calicez r̄ due al's sup altare a late. r̄ fcāt tres cruciat⁹. s. pas siōis. p̄ passiōis. r̄ cōpassiōis r̄ aqm̄ r̄ sāguinē q̄ fluxerit de late xp̄i. r̄ sic fuit i vniuerso. xv. q̄ ē nūc⁹ cubic⁹ ad desi gnādū q̄ qnūcūq̄ multipli cē sacrificiū ē sp̄ ynu. et isto sufficiat d̄ signis canōis r̄ p̄ dñis de sc̄da p̄emisse q̄ ē ad matie sacri p̄ecratiōez. exce pto q̄ qn̄ d̄ par dñi fuit tres crucies. ¶ Seq̄k tertia ps q̄ ē ad matie sacri sup p̄tōz. Et in ista p̄te p̄mo sacerdos frangit hostiā in tres ptes. q̄z p̄ma fc̄at corp⁹ xp̄i misticū. i. fideles q̄ p̄egrinat̄ i mō. se cūda illos q̄ se i purgatorio. tertia illos q̄ se i padiso. Et dicto p̄ oīa secla secloz. tr̄n so amē. dicit sacerdos. Pax dñi sit sp̄ vobiscum. faciēdo tres crucēs cā vna p̄te hostie sup calice. r̄ fc̄at q̄ p̄ mortez xp̄i fuit pax int̄ deū r̄ hoīem reformata. Et d̄ ter. Agnus

d̄. Agn⁹ d̄ ab agnō q̄ d̄ ep̄i um. q̄ xp̄us ih̄s sua pietate nos redemit. Uel d̄ agn⁹ ab aglēcēdo. q̄ solo balatu agn⁹ m̄re suā agscit. sic xps i pas siōe sua m̄rem suā agnit. r̄ iō d̄ ter agn⁹ d̄i. q̄ xps i cruce p̄dēs tria p̄gnit. s. p̄ez suuz ei obediēdo. r̄ m̄rem suā ygi nē yagini cōmēdādo. r̄ gen⁹ hūanū ipm redimēdo. Et d̄ bis misere. r̄ vltio d̄r. dona nob̄ pacē. ad oñdēd̄ q̄ i mūdo isto r̄ i purgatorio idigē mia d̄i. r̄ i padiso hēbi⁹ pacē et req̄ez opulētā. In missa p̄ defūct⁹ d̄r. dona eis req̄ez. q̄ missa p̄ eis d̄r ut veniāt ad re q̄dēm padisi. Postea ponit vñā p̄te hostie i calicē. r̄ fc̄at illos q̄ sūt i padiso. q̄ se ieb̄ n̄ti gl̄ia padisi. Fm illd̄ ps. xxxv. Inebriabūf ab vbtate do mus tue. Postea accepto pa cis osclo fm q̄sdā ab eucha ristia. fm alios a calice. fm alios ab altari dat pacē dyaco no. r̄ ille subdyacono. r̄ sic p̄ istos d̄scēdit ad alios. ad de signandū q̄ par d̄i q̄ etupat oēs sēsū p̄ xp̄m d̄scēdit ad p̄latos. r̄ d̄ platz ad sbditos. r̄ fc̄at ēt q̄ oēs q̄ volūt eē ptici pes fruct⁹ isti⁹ sacri dñi eēl vīclo pac̄s r̄ caritatis astricti Postea dicta q̄dā orōe sacer

De eucharistia

dos recipit sacram sub utraque
spē. Laicū at nō dat sibi spē vi-
ni ppter picl'm effusiois. P' sūptoz sacri sumat vñ ut ab
luat os nisi eet illa de aliā
missā celebratur. Et mō ecclia
pte. Quarta ps missa q̄ pti
net ad ḡrāfactoz pmo et
cōionez. et dī cōio a cō qd est
sūt vñio. ad dnotādī q̄ illū
sacri pture sum p caritatem
vñit dō p pto. P' cōionez
dī postcōio qdā orō q̄ sic no
mīat. q̄ dī p' cōione. Et de
bet dici iste orōes eodē nū-
ero et eodē ordie q̄bō fuit di-
cte collecte an ep̄lam. et eodē
mō tñiari. Postea salutato
pplo et rñlo. et cū spū tuo. dī
sacerdos. Ite missa ē. et ē sēl'
ite p' me ad xp̄m uelq̄m ēū.
q̄ hostia ē missa p yobis ad
dñm p̄ez placadū. vñ ite ad
ppa. q̄ missa ē xp̄lera. Et no-
ta q̄ ite missa ē. nō dī dici nisi
dicat gl̄ia i exelc. sed dī dici
bñdicam' dñ. et i missa pro
mortuis. rehescat i pace. Si
q̄rat q̄renō in fine cuiuslibz
missa dī ite missa ē. Rñdeo q̄
corp' xp̄i mysticū qd est ec-
clesia ē tr̄plex. istd qd ē i ce-
lo gl̄ificat. i. sc̄i q̄ sī i padis.
Alio qd ē adhuc i cr̄is. i.
fideles q̄ sī h̄ mō. Alio q̄
sā recessit dī h̄ mō nō tm ad

huc ē i padiso. i. fideles q̄ sūt
i purgatorio. Lz ḡ q̄libz mis-
sa totū corp' xp̄i mysticū r̄spi-
ciat. sic p̄z p triplicem hostie
porzoz. tm̄ km̄ istam triplice
dr̄ntiā d̄tigat missas ter app
priari. Quedā em̄ celebrant
ad honorē sc̄tōz. q̄ qr̄ iā s̄ynt
corā dō. iō in ill̄ missis Iniat
ppls et dī ite missa ē. q̄ si dica
tur. ite festinate i ḡredi in illā
req̄ez. Quedā sp̄eal'r celebrā
tur ad salutē viuoz. et qr̄ nō su
m̄ certi dī salute nr̄a. iō d̄bē
ē solliciti ne ḡ negligētiā no
strā i nob̄ missa efficacia ena
iescat. iō dī in istis missis i
fine bñdicā dñō km̄ ill̄ p̄s
xxiiij. Bñdicā dñm i oī tpe.
Quedā dicunt sp̄eal'r ad req̄/
em dñctoz. et i illis dī. reque
scat i pace. Et nota q̄ sacer-
dos qn̄q̄es se p̄tit ad pp̄lmz
cū h̄ septies salutat ip̄m. Q,
at qn̄q̄es p̄tite ad pp̄lz sc̄at
q̄ qn̄q̄es xp̄s appuit i die re
surrectōis sue. Primo marie
magd. in orto. sc̄do m̄lcribo
eūtibz et redētibz dī monum̄
to. ctio. b. Petro. et iō qn̄ se p̄
tit etio sacerdos nō loq̄t alte
qr̄to ap̄ puit discipul' qn̄ itra
uit ad eos ianui claus. et tho-
mas n̄ erat cū eis. q̄nto ap̄
puit duobz discipul' eūtibz i
etiams. Q, at salutat septies

Tracta. IIII. prime partis

ppl'm fcat q̄ fute missē sa-
lute pseqmūr etiā. i q̄ hēm⁹
Septē dotes. q̄ tuor ex pte cor-
poris. t̄ tres ex pte aie. q̄ Ho-
t̄ incipit missā a dextra pte al-
x̄ s̄ m̄ staris. t̄ postea vadit ad sinis-
trā. t̄ itez redit ad dextrā sig-
niscat q̄ r̄pus d̄ dextra p̄ris
venit in sinistrā mudi. t̄ itez
redit i die a cchōis ad dexte-
rā p̄ris. iuxta illō Joh. Exi-
ui a p̄e t̄ vēi i mōm. itez re-
linq̄ mōm t̄ vado ad p̄em.

¶ It q̄rat v̄r̄ canō debeat
dici tarde aut cito. i. an debe-
at sacerdos multū morari in
grāce t̄ canone an n̄. Dōm q̄ sacer-
dos d; cū bona maturitatez
cū magna attētiōe dicere oia
v̄ba canonis. n̄ tñ d̄ ibi mo-
rari multū ne musce verien-
tes pdāt suavitatē vnguenti
id ē ne diabolice rēptatōes
sibi pd̄i faciat suavitatē vñ-
gēti. i. v̄tutē hui⁹ sacrī seu sa-
crificij. q̄r volūtas hois labi-
lis ē t̄ mutabil. t̄ nūq̄ i eos
statu p̄maner. Jō sub figura
h⁹ dictū fuit filijs istl' q̄ co-
mēderēt agnū pascalez festi-
nane. q̄ Horādū etiā q̄ nun-
dō missā debet. t̄ sine lumi-
ne. Et ista deritu missē suffi-
ciant.

De defecib⁹ occurrentib⁹
in missa. Cap. xi.

Si mal⁹ p̄cl'm itēdit
v̄ ibi plen⁹ ē cōsulēdū.

t̄ q̄ i celebra t̄ missē
nisi obito mō fiet iminet ma-
ximū p̄cl'm. iō d̄ defecib⁹ q̄
in celebratōe possēt cōtigere
d; sūmōpe p̄caueri. P̄nt ḡ eē
defect⁹ i missā aī p̄secratōe
v̄l p̄ v̄l i p̄pa p̄secratōe. Enī
p̄secratōz p̄ eē defect⁹ si n̄ mi-
nistret debita matia. puta si
loco vini mistret aq̄. Un̄ po-
no q̄ sacerdos vel mister ei⁹
q̄ fuit sibi i missa ponat i ca-
licē aquā credēs eē vinū al-
bū qd dz fieri. Dōm q̄ sacer-
dos aut p̄cipit istū errorē aī
p̄secratōe vel p̄. Si aī p̄se-
cratōe dz aqm̄ ejcere t̄ mi-
nistrale vinū cum aq̄. t̄ sic p̄
cedere. Si aut̄ aduertat p̄
p̄secratōe. aut aduertit aī sū-
ptōe corporis aut postea. Si
aī ad mīstrari dz vinū cū aq̄
i calice t̄ reicipe ibi Simili
mō postq̄ cenatū est t̄c. Si
āt aduertat p̄ sūptōe corporis
dz ad mīstrare vñā hostiaz n̄
p̄secratā. t̄ p̄dere vinū cū aq̄
i calice. t̄ reicipe a p̄ncipio ca-
nonis fīm quosdam. Tamē
credo q̄ sufficerz fīcipere ab
illo loco. cōcantes. t̄ p̄ficerz

De eucharistia

misterii suū. Et si dicas. qđ
forte iste n̄ p̄cipit istū errorē
q̄usq; sūpserit aqm̄ q̄ loco vi-
ni fuit potata i calice. et sic nō
eēt ieun⁹. Et sic vt videſt nō
d; itez secrare. In iſto cāu-
ſic dico q̄ iſto ē tenendū p̄ re-
gula ḡnali. q̄ q̄nīcungz circa
vnā materiā ſūt duo p̄cepta
for:ti⁹ magis obligat. mō cir-
ca celebratiōz miffle ſunt duo
p̄cepta. Unum p̄ceptū eſt q̄
miffle dicaſt a ieuno. Aliud
ē q̄ ſacr; integrū p̄ficiat. i. q̄
celebrāſ ſp̄ p̄lecret ſb vtracq;
ſp̄. l. p̄aſ ř vini. Lōstat at
q̄p̄ceptūd; iſtegritate ſacr; for-
tius ē q̄ ſceptū q̄ ſumata ie-
uno. cū illō respiciat eſſetiāz
ſacr;. et iſto ei⁹ vſū. q̄re q̄ntū.
cūq; iſte ſūpſerit aqm̄ ſit non
ſit ieunus. nihilomin⁹ tñ d;
facere ſic dictū ē ſup̄. l. q̄ ba-
beat hōſtiā n̄ cōſecratā ř vi-
nū ř aqm̄ admifſret. ř reinci-
piat a p̄ncipio canonis. l ab
illo loco cōicātes ſc. ř ſic to-
tū pſeq̄tysq; ad fineſ. S; qđ
ſi ille q̄ miſtrantivinū i calice
n̄ appoſuit ibi aqm̄ qđ faciē-
dū eſt. In h̄ cāu dico q̄ ſi ſa-
cerdos aduertat iſto aū ſe-
cratōz ſanguinis d; ponere
aqm̄ i calice. ř ſic ſeſcrare.
Si at p̄cipit p̄ ſeſcratiōz

sāguis d; ſteri ſe negligētia
et pcedat in miffle. q̄r vinū eſt
p̄p̄a matia h̄ ſacr; ř n̄ aq. vt
dictu; ē ſup̄. d; tñ admifſeri
ex q̄daz ſgruitate. S; qđ ſi
ſacerdos aduertat venenū i-
mixtu; eē i calice v̄l araneam
vel muſcam ibi cecidiffe. nū
qđ d; ſuer. Lerte q̄tū ad ve-
nenū vel araneā dico q̄ n̄ ne
calix vite ſiat ſibi calix mori
ſz ſāguis iſte d; ponī i aliq;
vale mō ř apto. et d; ponī i
ter reliq;as cu; aliq; ſchptura
notificāte ibi eē ſāguinez xp̄i
et q̄ nō ſumaf ab aliq;. q̄ ſp̄e
bus iſtis admixtu; ē venenū.
Et niſi ſacerdos ſumpſerie
corpus xp̄i d; ponere aliō vi-
nū i calice cū aq. et reic̄pe ab
illo loco. Si iſtū mō ſc. Si ac
ſūpſerit corz. d; h̄ ſe aliam
hōſtiā n̄ cōſecratā. vt dictū ē
ſup̄. Quantū ad muſcam dico
q̄ p̄pt muſcam n̄ d; dimittere
q̄n ſumaf. n̄ tñ credo q̄ ſbe-
at taſglutire muſcam vt q̄dā
dicūt. ſz ſufficit q̄ laueſ ř lo-
tio ſumaf. et ſi timeat de vo-
mitu comedat aliqd. phibēſ
vomitū. et muſca ſburat ř ci-
nis i ſacrario ſkueſ. Et idez
dico de aranea. l. q̄ ſic d; cō-
buri ř cinis i ſacrario refua-
ri. S; pono q̄ q̄ ſacerdos
andi gr̄

Tracta. IIII. prime partis

eleuat hostiā appet ibi spēs
pueri vel carnis quid faciet.
Dico q̄ aut istud apparet oī
bus aut sacerdoti tñi. aut po-
pulo tñi. Si apparet ita oī-
bus in isto cāu dñt fūdi orō-
nes ad deū ut fuertaf ad spe-
ciē panis. et si fiat debet sumi
Si aut dñ bñi alia maria. s.
hostia et cōsecurari. Si aut si
appareat sacerdoti sed pplo
tm dñ sumi a sacerdote. Sed
q̄cōtingere q̄ calix cadat et
sanguis effūdat. qd ḡ faciēdū
et tūc. Dico q̄ qd agēdū sit in
isto cāu edocemur ex quo dā
decreto p̄p̄e. in q̄ decre-
to d̄r sic. Si i p̄ negligētiā ali-
qd de sanguine stillauerit in
trā līgūa lābat terra radaf.
Si yo fuerit tabula ut n̄ cō-
culce loc̄ radaf et i igne su-
mat. et cinis intra altare con-
dat. et sacerdos. xl dieb̄ peni-
teat. Si super altare distilla-
uerit calic sō. beat mīster stil-
las et trib⁹ dieb̄ peniteat. Si
sup lintheū altaris et ad aliō
stilla puenerit q̄ tuor diebus
peniteat. Si v̄sq ad tertiu⁹
lintheū stilla puenerit penite-
at. ix. dieb̄. Si v̄sq ad q̄tuor
lintheū peniteat. xl diebus. et
lintheamina q̄ stilla tetigerit
trib⁹ vicib⁹ ab luat minister

calice supposito. et aqua ab-
lutōnis sumat et in aliq̄ vase
iuxta altare recōdat. Si q̄s
p̄ ebrietate vel vorocitatē eu-
charistiam euomuerit si lai-
cus fuerit. xl dieb̄ peniteat.
cleric⁹ vel monach⁹. lxx. die-
bus peniteat. eps. xc. Si yo
ifirmitatis cā euomuerit. viij.
dieb̄ peniteat. Ista habetur
d̄ cōse. d̄s. h. c. Si p̄ negligē-
tiā. r. c. Si q̄s p̄ ebrietatem.
Et maria illi⁹ vomit⁹ dñ ac-
cipi et v̄buri. et cineres iuxta
altare recondi. Que pn̄ia dñ
cē ista. Dicūt aliq̄ q̄ oīb̄ die-
bus illi⁹ pn̄iedz ieunare in
pane et aq̄ et cessare a cōione.
Alij dicūt q̄ sufficit q̄ faciat
aliquā abstinentiā vel dicat a
liq̄s orōes. Sz ponō q̄ ali-
q̄s sacerdos iduat se ad mis-
sam et postq̄ iaz p̄cesserit ad
missam recolit se aliquā p̄ctm
mortale⁹ mississe de quo non
fuit p̄fessus. vel recolit se ex-
cōicatu⁹. qd faciet iste sacer-
dos. Si p̄cedat videſ pecca-
re mortali. q̄ iudicium sibi
māducat et bibit. si aut ex to-
to dimittat magnū scādaluz
pplo generat. Dicūt q̄daſ q̄
tal sacerdos n̄ dñ dicere p̄ba-
p̄secratōis sed simplici ho-
stiā dñ sumere. Et istō nō est

De eucharistia

verg. imo erroneū. qz faciēdo
sic videſ ſuit peccare. qz tal
videſ deū illudere faciēdo ir
reuerētiā ſacré & pplm deci
peret. qz faceret eū idolatrare
& ita ei ſe aſtrigit. ita h̄r d̄ ce
le. mif. ca. de hole. Et iō dico
qz ſi iſte ſacerdos nō p̄t dimi
tere miſſam abſqz ſcādalo qz
doleat & peniteat & pterat de
pctō ſuo. doleat etiā qz ita tar
de peniteat & pponat confi
teri qz cito poterit h̄r eop
tunitatē. & cōſecret i noīe dñi
qz in iſto cāu ſum⁹ ſacerdos
ſi de⁹ abſolutuſ eū. Et h̄z qdā

at ſile eſſe in ſnīa expōica
tiōis. tñ credo qz in iſto cāu
ſi ſacerdos n̄ pcesserit ad cō
ſecratōeſ d̄ dimittere ſingē
do ſe iſfirmū. v̄l h̄r aliquam
nccitatē legitimā. vel ſi po
ſit dimittere doleat & penite
at. & pponat ſe facere abſoluti
Et credo qz q̄tū ad illō pec
catū abſolut⁹ ē a ſumō ſacer
dote. ſ. a deo. t. hoc qz ad cul
pā. Utqz aut ſit abſolutus qz
ad penā irreglaritatil n̄ d̄ ter
mino h̄. qz S̄z pono qz ſacer
dos h̄eat ſciām eo qz obmi
ſit aliquid d̄ ſybis canonis. nū
qd d̄ ea repeſe. Dico qz aut
h̄z ſciām pbabilez & q̄ſi cer
ta. aut h̄z cōſciām leuē & ſcu
pulosam. S̄i h̄z cōſciām cer

tā v̄l ml̄tū pbabile qz dimi
ſit aliquid d̄ ſybis canonis. d̄z
ea repeſe. potiſſime ſi h̄z talē
pſciāz de ſybis pſecratōis. qz
n̄ intelligiſ iteratuſ qd dubi
taſ pbabilez vel nesciſ eſſe fa
ctū. vt d̄ de ſe. di. iiii. ſi nul
la. extra de pſ. n̄ bap. ca. veni
ens. D̄z tñ vt credo ſacerdos
h̄r eſta itētōz. Si dixi iſta ſy
ba n̄ iſēdo ea repeſe cū intē
tōe pſecrādi. ſz ſi n̄ dixi dico
ea. Argu. extra d̄ bap. & eſ. ef.
c. ii. vbi d̄. Si tu es baptiza
tus n̄ te baptizo. ſed ſi n̄ es
baptizat⁹ te baptizo in noīe
pa. & c. Propt̄ at leuē & ſcu
pulosā ſciām n̄ dñt iterari
hmōi verba. Et iō ſacerdos
ml̄tū d̄ eē attēt⁹ & recollect⁹
qñ dīc hec ſyba. S̄i pono qz
ſacerdos qñ dīc miſſā facien
do ſig cū hostia forte ppe fri
g⁹ vel ppe iaduertētiā v̄l ali
qd aliō hostia cadit i ſāgu
nē. qd d̄ fieri. Dico qz d̄ eā
ibi dimittere n̄ extrahat eaz
inde. ſz ſumat eā cū ſanguie.
qz ſigna & fractōes qz ſiūt cuſ
hostia mag⁹ ſiūt i ſignificati
onē qz ſint de eſſentia miſſe.
Pono etiā qz ppe frig⁹ ſan
guis cōgelet i calice Dico qz
tū ſacerdos d̄ tñ evalare. i.
anhelare i calice qz liquefiat
Eredo tñ qz tuti⁹ eēt qz calix

f 2

qz ſyba
mītā
ſacerdos
ppe ſiūt

Tracta. III. prime partis

inolueret pānis calidis. et si
nō pficeret q̄ ponere in aqua
feruenī. cauedo tñ ne aq̄ itra-
ret. Sed pono q̄ qñ sacerdos
dīc missā morit aut peccat a
liq̄ infirmitate. Ita q̄ nō p̄t fi-
nire missā q̄d faciendū est in
isto cān. Dico q̄ circa istam
materiā evna regla gñali q̄
sp̄ ille q̄ dīc missaz dīc sumere
et pficere istd sac̄m s̄ possit.
si nō p̄t ali⁹ dīc sumere et pfice
re loco eius. In cāu ḡpposi-
to dico q̄ aut sacerdos mori-
tur aut ipedit al⁹ q̄ infirmitate
aut inceptōez canonis aut p⁹.
Si an̄ nō curādū est. si p⁹ aut
an̄ p̄secretoez vel p⁹. Si an̄
ali⁹ sacerdos dīc se iduere et re-
incipe ybi dimisit. Si vero
moriat v̄l ipedit p⁹ p̄secre-
tione. ali⁹ sacerdos dīc supple-
re q̄d remanet supplēdū et re-
cipere sacram. Sed ponat q̄
morit v̄l ipedit postq̄ sp̄s sic
corpus et anteq̄ sumui san-
guine. In isto cāu dico q̄ a-
li⁹ sacerdos dīc sumere sanguine
et p̄plere officiū. Sed po-
no q̄ mus vel aliq̄ alia bestia
sumat sp̄s consecratas. Di-
co q̄ si possit extrahi ille spe-
cies ab illo animali dīc illud a iāl
apiri et sp̄s ille reuerenter re-
poni in sacrario. et a iāl p̄bu-

ri. et cineres iūra altare recōdi-
ri. Sed pono q̄ aliđe sacer-
dos tanto tpe refuauit illas
species q̄ia sūt purefacte &
corrupte q̄d dīc fieri de istis
sp̄eb. Dico q̄ istd i materia
ista bñdū ē p̄ regula gñali q̄
tādiu manet sub istis sp̄ebus
corp⁹ et sanguis xp̄i q̄dī sub
istis manet suba panis et vini
Et rācto sub isti sp̄eb desig-
nit ēē corp⁹ xp̄i et sanguis q̄d ci-
to. Dein ibi ēē sp̄es panis et
vini. Et iō ille sp̄es venit ad
tanā corruptōez q̄ nō pl⁹
apparet ēē sn̄es panis et vini
iam nō est ibi corpus nec sa-
gnis xp̄i. et iō nō dīc sumi sic
cōsecrate. Sed sacerdos p⁹.
q̄dī sumperit in missa corpus
xp̄i sumat eas reueret sed nō
vt p̄secratas. Si at n̄veniūt
ad tātā corruptōez q̄n appa-
reant ēē species panis et vini
dīc sumi vt cōsecrate. Sed
q̄dī si ex illis sp̄eb corruptis
sunt generati ymes. q̄d dīc fi-
eri de illi ymby. Dico q̄ dīc
cōburi et cineres iūra altare
recōdi. et sacerdos excūt ne-
gligētia accidūt ista dīc gñie
puturi. et iō sacerdos dīc caue-
re ne nimis lōge tpe refuet
eucharistiā. v̄l q̄ nō fuet eam
l loco nō bñido. ita q̄ ille sp̄es

De Ordine

possint δ facilis corrūpi. Hec circa eucharistie sacrm̄ et ei⁹ ministrum ac ornamenti p̄ strincti breviter. ut simplices sacerdotes in talib⁹ certitudi nē inuenirēt. et in alijs q̄ lōgū tractatū erigūt daref̄ eis occasio cogitandi dubitandi et interrogandi.

Continuatio ordo sacror̄ dicēdorum.

Rdinē i⁹ libelli p̄n-
cipio possitū p̄seq̄ndo
dicto δ sacris q̄ pdū-
cūt et p̄mouēt ac p̄seruat ho-
minē in eē spūali q̄ se baptis-
m⁹. Confirmatio . et eucharistie
sacrm̄. dōmēδ sacris p̄ q̄ si
cederit hō faciūt vt reur-
sat. Et ista sūt p̄nia q̄ saluat
hoīem a pctō. et sacrm̄ ettre/
me vñctōnis q̄ sanat reliqas
pctōr̄. Vlex q̄ i⁹ scđa p̄ticula
b⁹ libelli agit de cōfessionuz
audiētia et p̄niaz impositiōe
iō tractat⁹ de sacro p̄nie vs/
q̄s huc differatne oporteat se
pe iterare eadē. q̄ etiam dig-
nius d̄ p̄cedere min⁹ dignū
sacrm̄ at ordinis mai⁹ ē et di-
gn⁹ sacro extreme vñctōis.
iō p̄bus dicendū ē de sacro or-
dinis q̄ de sacro extreme vñ-
ctionis.

Tractatus

q̄ntus p̄me p̄tis de sacro or-
dinis. Et h̄z q̄nq̄ cap̄la.

Via con-

ferre sac̄z ordīs δ iu-
re et reglārit ad solos
ep̄os p̄tiet. q̄ vñctōz sac̄i q̄
eos teste b̄o Johē δ oibus
edocet recipiūt. Idcirco cir-
ca materiā sac̄i ordīs pauca
dicā. Lū sc̄tōs et venerabiles
ep̄os sic habeo i⁹ p̄ies et dños
b̄e desiderē i⁹ mḡros. verum
q̄ sacerdotib⁹ oīb⁹ tota eoꝝ
pt̄as i⁹ collatōe ordinū tribu-
it. iō aliq̄ de sacro ordīs expe-
dit eos scire q̄ sub b̄eui p̄pē
dio p̄phēdā. Et hec q̄ ad nūc
ad q̄nq̄ p̄nt reduci. de q̄b⁹ p̄
ordinē ē agedū. P̄rio q̄d ē or-
do. scđo q̄t sūt ordīes. tertio
si i⁹ q̄libz ordīe ip̄mīc carac.
qrto i⁹ q̄ actu ip̄mīc caracter
cuīusliber ordīs. q̄nto q̄ req/
rūt in suscipiente ordīnes.
Et hec sufficiant.

Quid ē ordo. La.i.

o Rdo ab h̄igōe δ sc̄tō
victore de scribit̄ sic.
Ordo ē sigculū q̄ddā q̄ et p̄
q̄d spūal pt̄as seu officiū tri-
buīc ordinato. Et ponit ibi
pt̄as q̄ ad ordīes p̄pē dictos

Tracta.v.prime patris

sed officiū ibi ponit q̄ ad or-
cines communie dictis.

Quos sunt ordies. La. q.
Hūero ordinū dicit sicut
doctores canoniste et theolo-
gi. Doctores em̄ canoniste
dicunt q̄ sūr nouē. s. psalmista
tus. ostiariat. lectorat. exor-
cistar. acolitar. subdyacō-
tue. dyaconat. psbyteratus
et p̄p. Et rō forte q̄ mouet
doctores canonistes est. qm̄
eū in qlibet ordie tribuat spe-
cialis ptas vel officiū. s. vbi
ē speal ptas v̄l speale officiū.
ibi ē sp̄al ordo. h̄i ep̄atu tri-
buſt speal ptas. r̄ in psalmi-
statu speale officiū. id ep̄at ē
speal ordo et psalmistatus.
Ut ḡ militari eccīa corrīde-
at trūphāti. sic i trūphāti se-
ix. ordies angloz. ita i mili-
tantī sūt. ix. ordies mīstrorū.
Et ē sat̄ opta pgruētia. Do-
ctores p̄o theologī ml̄ti et q̄
p̄les ex eis tenet q̄ n̄ sūt nulli
septē. q̄ ponunt q̄ psalmista-
tus n̄ ē ordo. n̄ ē p̄atus. vt
sic septiformis ḡre h̄i sūssāci
corrīdeat septē ordies. Quic-
q̄d sit d̄ isto sat̄ puto q̄ psal-
mistat n̄ ē ordo. sic nec p̄ma
tōsura d̄ q̄ magi vides. cum
psalmistar. p̄ferat a simplici
sacerdote. p̄ma p̄o tōsura or-
diarie ab ep̄o p̄ferat. Unū vt
dicūt doctores p̄ma tōsura

n̄ ē ordo h̄i dispositio ad or-
dies. Dispositio inquā n̄ ne-
cessitas h̄i gruētia. De ep̄a-
tu at v̄t̄ sit speal ordo dubi-
to. et id isto dimicato dēniatō
n̄ maioz Thomas at i q̄rto
suo dicit q̄ ordo tripl̄r dic̄t.
Uno mō ē nomē officiū. sic
psalmistar. est ordo. Seco-
mō est nomē dignitatis. sic
ep̄al ē ordo. Alio mō est r̄o
mē cuiusdā speal ptas. sic
n̄ lūt nūl. vñ. ordies tm̄. Et
isto mō p̄nt p̄cordari iura et
opinōes doctor. Hūer. at
et sufficietia istoz. vñ. ordinū
cōiter doctor. sic p̄t b̄si. N̄is
ordo id d̄r ordo. q̄ ordiantur
ad corp̄ xpi. put in sac̄o ea-
charisticie cōtieb. et fm̄ q̄d dīc-
b. Aug. fm̄ q̄d magi pp̄lq
accedit ad h̄i sac̄m eucharis-
ticie fm̄ h̄i d̄r maior l̄ dignior
ordo. P̄ot ḡ aliquis ordo ordi-
nari in sac̄o eucharisticie. et h̄i
v̄l ad corp̄ xpi p̄secrandū. et
sic ē p̄sibiat. cui. ē corp̄ xpi
p̄secrare. v̄l ad ip̄m p̄secratū
pp̄lo. et sp̄eladū. sic ē dyaco-
nat. et ē rigt̄ erat sāguinem
xpi pp̄lo disp̄esare. Unū dixit
b. Laurēti b̄tō Sixto. Nū
qd̄ d̄generē me pbasti cui cō-
missisti dñici sāguis disp̄esa-
tione. Uel ordiaſ ad matias
d̄ q̄ p̄fici p̄b̄o p̄ntādaz vel
pgandā. et sic ē sb̄dyaconat.

De Ordine

c^o ē hostiā r cālicē cū vīno r
aq ad altare p̄pare. v̄l ordiāt
ad h̄mōi māteriam ad altare
apportādāz. r sic ē acolitāt^o.
c^o ē p̄xidē cū hostia r v̄ceco-
los cū vīo r aq ad altare por-
tare. Ill ordiāt ad diaboluz
efugādū ne hoies a s̄p̄tiōe
b^o sacri p̄ediāt. r sic ē exorcī-
sta. c^o ē d̄mōes adiurare. l or-
dinat ad dignos admittēdū
r idiḡs exclūdēdū. r sic ē osti-
ariāt^o. c^o ē ostiū cecīe custodi-
re ne indigni īrēt. l ordinat
ad ea q̄ d̄ xpo ī isto sacro p̄te-
to i v̄eti testam̄to vīcia erant
pponēdū. r sic ē electo. c^o ē p̄-
pherias v̄etis testam̄ti ī mis-
sa legere. Et sic h̄r nūer^o r suf-
ficiētia septē ordiātū cōit dī-
ctoz. H̄oꝝ ordiātū q̄da. vo-
cāt mōres r n̄ sacri. s. lecto-
rat^o. ostiariat^o. exorcistatus.
acolitat^o. Alīh āt tres. s. subdy-
aconat^o. dyaconat^o. r p̄sbyte-
rat^o vocent̄ maiores r sacri.

An i q̄libet ordie impma-
tur carater.

Lap. iii.

Ulm fm q̄d dictū fu-
it sup̄ cū ageret̄ d̄ sa-
cristi i gnali carater sit
q̄dā speal p̄tās p̄ q̄n scipiēs
sacrīm ip̄mēs carater ē p̄fa-
cere v̄l recipē aliqd̄ q̄d n̄ p̄t il-
le q̄n recepit h̄mōi sacrī. v̄l
recipiēs quēlibz ordiātē pos-

sit facere aliqd̄ spēale q̄d non
p̄t facere ille q̄ carz ordie illo
sic p̄sbr̄ p̄t p̄scrare. q̄d si p̄t
facere ille q̄ n̄ est p̄sbr̄. r sic de
alīh. r iō i q̄libz ordie ip̄mē
caract. Et sic dicas q̄ n̄ ordi-
nat^o p̄t facere ea q̄ s̄t ordi-
nāt^o sic si acolit^o p̄t portare hosti-
a m r v̄ceculos ad altare. ḡn
optz q̄ i q̄libz ordie ip̄mē
caract. nō valz. qr fm q̄d dī
cōit. Ill d̄ n̄ possū^o q̄d d̄ iure
possū^o. null^o āt p̄t facere d̄ iu-
re ea q̄ se ordiāt n̄ si ordiā-
tus. q̄ Horādū ēt q̄ caracteres
oīz ordiātū p̄supponūt cara-
cterē baptis̄mi. cū baptis̄m^o
si ianua r fundamētū oīz sa-
cramētoz. Et fm aplm. vbi
fundamētū n̄ ē supedificari n̄
p̄t. Et iō null^o n̄ si bapti-
zat^o p̄t eē capax alic^o sacri. ex-
tra d̄ p̄. n̄ bap. c. veniēs. Sz
n̄ uīd̄ carac̄vni^o ordiāt p̄sup-
ponūt caraterē alīt^o ordiāt. i.
vt. ille q̄ n̄ ē subdyacon^o p̄t
ordiari i dyaconū. v̄l n̄ dyaco-
nū i p̄sbr̄m. Dico q̄ d̄ n̄ cī-
tate carater vt. ? ordiāt n̄ p̄
supponūt caraterē alteri^o or-
diāt. Ulī n̄ subdyacon^o p̄t
ordiari i dyaconū. l n̄ dyaco-
nū i p̄sbr̄m. Iz n̄ ðbeat. imo
de rigore iurī d̄z deponi si ex-
malicia v̄l ex igratia aliquēs
ordiāt p̄t termiserit. sed ex

Tracta.v.prime partis

In his episcopi imposita ei p[ro]niap eo
quod negliget vel ignorat medium
ordinem pertinuit ad ordinem p[re]te
missum poterit promoueri iterum a
superioris ordinis executore suspensus.
quod secundum breviarym ordinatus ad
ordines ascendet dum est. Nam casu
apparet quod ad summi loci fasti
gia postpositus sedibus per abru
pta quod ascensu. clvij. dist. sic
oli extra de cle. pmo. per sal. c.
vnico. ¶ Sed nunc quod character or
dis presupponit primam tonsuram vel
characterem confirmationis. Iz hu
go dicat quod nullus nisi habeat
primam tonsuram potest ordinari in sa
cerdotem. ar. di. xl. Sic tamen do
ctores theologi tenent certe quod
character ordinis non presupponit necessitate
primam tonsuram. nam etiam
confirmationem immo non confirmatur
potest ordinari. Iz non debet fieri.
Dictum est enim super quod tonsura est dis
positio ad ordines agnuntie
im. non a necessitate. Flotardus autem
quod secundum illos qui ponunt quod episcopatus est
ordo quod character ordinis episcopatus per
supponit characterem sacerdotalis.
quod non sacerdos nullo modo potest
esse episcopus. Et istud videlicet setire illud
capitulo extra dictum excessus. propositum
est. Ordo enim sacerdotalis est quod subale fundamentum ordinis
est palis. Et hec sufficiat.

In quod actu impunit character
in quilibet ordine. La. iij.

Iso quod in quilibet ordine
impunit character videtur
enim quod actu impunit character
ratus in quilibet ordine. Et est sciens
dum quod cum in scilicet ordine character
fit res et sacramentum. optet quod ad i
psitionem characteris occurrit
duo quod requirentur in omni sacramento. scilicet ali
quod ceremoniale signum. quod est
matrix sacra. et aliquod forma sacra. In a
ctu ergo in quod impunit character in sacramento
ordinis optet quod sint ista duo. scilicet
traditio alicuius instruendi deputati
ad executionem illius ordinis. et
platio aliquoddus proborum. In or
dine sacerdotum impunit character
secundum Thos. in traditione ca
licis cum pauperi et vino et platoe prob
orum qui tunc dicitur episcopus. scilicet accipe
potestate preserandi et ceterum. Alij dicunt
quod in vincitu manu subiungitur character. Primum tamen reputa
tur verum. In diacono impunit
character in traditione libri euange
liorum cum probis ad hoc deputatis
Subdiacono impunit character
in traditione calicis. tamen sine pa
peri et vino. per quod differt a sacer
dote cui traditio cum pauperi et vino
Ecclesiastico impunit character ut dicit
quod in traditione candelabri.
Thos. dicit in traditione vicecomitis. et
istud reputatur probum. quod vicecomitem dire
ctum est spiritu eucharistiæ quod cande
labrum exorciste impunit character in

De Ordine

traditōe libri exorcismorum
Lectori in traditōne c. brile
cōis p̄phetiaz. Hostiario i
traditōe clauis ecclie Ita m̄
q̄ in alibet ordine dicant s̄l
cū traditōne istri yba ad h̄
deputata. q̄ sine ybis nihil
sieret. Credo erā q̄ n̄ sufficit
q̄ eph̄ porrigit hm̄oi istra
imo opt; q̄ ordinād̄ corpa
lit tangat ea. cū isto videant
sonare yba forme q̄ pfert eph̄
dū porrigit hm̄oi istra. vñ
dicit accipe. Et iō aduertat
circa hoc diligenter q̄libz or
dinandus.

Que redruntur in suscipi
ente ordines. Cap. v.

Tionā fīm p̄m. A.
q̄ actus actuoz sūt i pa
tiente p̄disposito. Iō
vt ordies dignerecipiantur
sciendū ē ad h̄ q̄ ordies rite
elecitic̄ z digere piāt i ge
nerali q̄tuor req̄runt. Pri
mū ē sex⁹ debitus. s. q̄ si ma
sculus. Unū ml̄ier n̄ possz or
diari nec possz recipe caracte
re alic⁹ ordis clerical. vt dīc
Amb. sup̄ epl̄am ad Thim.
z h̄. xiiij. dis. ml̄ier. z. xxiiij.
q. v. ml̄ier. z extra d̄ sen. ex. d
mōialibz. Rō at q̄re n̄ p̄t mu
lier recipe caractere alic⁹ or
dis ē. q̄ eph̄ q̄ t. sc institutor

sacri ordis n̄ pmouit aliquā
multerē ad aliquē sacrū ordi
nē. Licet em̄ br̄issima virgo
Maria dignior z excellenti
or fuerit oibz apl̄is. nō tñ illi
sed istis d̄ s̄is claves regni ce
loz om̄ise. at. extra d̄ pe. z re
nova. Et si forte in at̄ s̄ capi
tulo iūciaſ ml̄ier vocari dy
conissa v̄l p̄sbra. intelligēdū
ē q̄ illa vocat dyaconissa su
p̄ quā fūdebat aliq̄ bñ dictō
rōne cui? p̄seq̄bat aliqd̄ offi
ciū sp̄fiale. forte legēdo ome
lias i matu. vel aliqd̄ aliud.
qd̄ nō licebat alijs mōialibz
Presbytera aut̄ appellabat.
q̄ fīm morem p̄mitive eccle
erat vxor p̄sb̄i. vel forte aliq̄
vidua. d̄ rebz eccle curā hñs
ad istar m̄fissā milias vocat
p̄sbitera. z ita exponenda sūt
oia capla q̄ loquunt d̄ ista ma
teria. q̄ Scbz qd̄ f̄qr̄t ē etas
legitima. Circa qd̄ scienduz
est q̄licet doctores canonū
faciunt multas arēgas circa
istā materiā. tñ vidē occula
ta fid̄ nr̄is epl̄o pmoueripu
eros z inabiles seu s̄berbes i
p̄sbroz z ad alios sacros or
dies. imo vidē aliqd̄ ad dig
nates z p̄sōat z ēt ad ep̄atū
z cardialatū infra t̄ps a iure
taxatū ad s̄bdyaconatus su

Tracta. v. prime patris

ptionē p'motos. Qd qz fit ex
dispēlatōe sedis aplice q spū
scō dirigif n dō ab aliq rep
bari. iō p'nuū lupsedeo. Istō
tū regularitē tenēdū ē q nisi i
fauorē religiōis fiat null? dō
pmoueri ad subdiaconatus
ordinē nisi attigerit. xvij. an
nū iaz inceptū. Nec ad ordi
nē diaconal? nisi sit in. xx. an
no iam incepto. Nec ad ordi
nē saēdotū nisi attigerit. xxv
ānū iā inceptū. vt h̄r de eta. et
qli. or. pfi. in. c. H̄nālē. in cle
mē. Lredo āt q dñi cpi nccē
fuerit possint in his dispēsa
re et dispensat q tide. put exi
git nc̄itas q n bz lege. extra
d re. iu. qd n ē licitu. q i oib⁹
istis dō attēdi. Tertiū qd re
qrit est mox honestas. Cum
ei portē dignitatuz vel ordi
nū infamib⁹ et suspectis pate
ren̄ debeat. vt. lxxi. di. dicū
extra d iureiū. Relatū. Su
per oia reqritur. i pmouēdo
ad ordies seu ad eccl'sastical
dignitatē q sit bone fame et
bonet? i morib⁹ vīta. Lui?
p'ditōis sit. et q's mores debe
at ordinad⁹ et pmouēd⁹ ad
sacros ordies b̄fe oñ ditap o
stol⁹. i epl'a. i. ad Thim. ij. et
ad Titū. i. ita dices. Optet
epum irrepheſiblē et sine cri
mie ēē vni? vpor⁹ vīz sobriū
ornatū. prudētē. pudicū. bo-

spitale doctorē. n vinolētū. n
pcussoř. s modestū. n litigi
osū. nō cupidū. s domui sue
bū ppositū. nō neophitū. et
s ista autoritas videat intel
ligi de epo. tñ fm August. et
Amb. extēdēda ē ad alios or
dinados sup di. lxxxi. ap'los
et dis. xxxiiij. 2gscam⁹. Notā
dū ēt q de singul' cōditōib⁹
posuis i autoritate p'dicta ml
ta ēēē dicēda. tñ qz reqreret
magnū tractatū qsi supficia
lit p'rāseūdo pauca dicam.
Diē g p'mo sine crimine. qd n
ē itelligēdū d̄ oī crime cū ne
mo sine crime viuat. Et vt
diē Hiero. Res pene s̄ natu
rā ē vt aliq's sine pctō sit. iō i
telligēd̄ ē d̄ pctō enormi sue
vngato et notorio. Et nota
q exīs i pctō mortali qcūq's
sue occīto sue māifesto pec
cat mortalr r̄cipiēdo sacros
ordies. si c̄ r̄cipiēdo alia sacra
xl. di. ml'ti. xcvi. di. illō. xl. dis.
an. Et iō dō qlib; p'fiteri an
q̄s r̄cipiat sacros ordies. Se
cūdo dī vni? vpor⁹ vīz. et
istō ē itelligēdū negatiue. i. n
pluriū. lxxij. dist. pposuiti.
qz si intelligeret affirmatiue
seqret q v̄gīes et q nullā ha
buisset vpor⁹ n possēt p'mo
ueri. qd ēē absurdū. Et loq'
tur apl's fm morē primitiue
ecclie. i q licitu erat ordlatos

De extremaunctione

h̄c vñā vxorē dūmō habuīſ
ſet ipaz vñies. mō āt n̄ ē lici-
tū. cū vñtū caſtitat̄ ſacr̄ or-
dinib⁹ ſit ānētū. De bigamis
āt q̄re n̄ pmoueaf. z h̄d ē bi-
gamia. z q̄ modis h̄fif q̄ ad
nūc taceo. q̄r excederē metas
h̄ tractat⁹. Alię āt p̄ditōes.
ſ. ſobriuz prudētē z cete ſatis
ſūt note. z iō d̄ eis nihil dicā.
Notādū āt q̄ d̄ diuerſ capi-
tul̄ d̄ corpe d̄cretor̄ z d̄creta
liū colligūt alie p̄ditōes q̄ n̄
dū eē i ordinādo. vñz q̄ nō
ſit ſolēnē penitē. n̄ curial̄. n̄
fu⁹. n̄ ad rōciniā obligat⁹.
corpe viciat⁹. n̄ de p̄ſb̄o. vel
aliam illegitīc nat⁹. n̄ adulē. n̄
egritudine baptizat⁹. n̄ pegri-
n⁹. n̄ iſg⁹. n̄ mioris etat⁹. De
q̄lib⁹ iſtoz pſeſq̄ exigeret ma-
iore traſratū q̄ pñs opuſcu-
liū expostlat. Quartū q̄d req̄
rif ē p̄ināl̄. Uñ pmouen-
d⁹ z ordinād⁹ ad regimē aia
rū d̄ h̄c noticiā z pitiam ſa-
cresc̄pture ad aias iforman-
das. z ppe h̄ ſtatutū ē i eccl̄yſ
metropolitanis vt teneād̄ do-
ctores theologie. z q̄ clerici
exeūtes puiciā ad audiēduz
theologīa p̄cipiat itegre ſti-
pedia ſua. z ſi n̄ ſufficiāt eis
eccia d̄ eis miſtrare nccaria
expia d̄ magi. q̄r nōnli. Dñt
etiā h̄c p̄tinā ſeclarī ſciarū

z h̄ ad eruditōneſ. vt poſſine
diſcernere vñz a falſo. z p eaſ
h̄c adiutū ad theologiaſ. et
iō ſtatutū ē vt teneanf mḡi
artiū libaliū i ſingul̄ eccl̄yſ
cathedralib⁹ z i alijs q̄r pos-
ſent ſufficieſ faciliates. q̄ eaſ
eccl̄yſ clericos z alios ſcola-
res paupes ḡtis iſtruāt. ppe
q̄d aliqd̄ ppetēs bñſciū ma-
giſtro i eccl̄ia aſſigneſ. extra
c. palle. Et iſtelligo d ſciētis
truiuſib⁹ ſiue ſimociōalib⁹ ſi.
grāmatica. logica. rethori.
Et marie d grāmatica. q̄d q̄-
driniales ſcie. ſ. arifmetica.
geometria. muſica. aſtronome-
ria parū aut nihil faciūt ad
ſcias pietatis. vt ait Piero.
xxvij. di. ſi q̄s grāmaticam
De h̄. ſ. q̄m ſciaz dñt ſacerdo-
tes h̄c req̄re ſup in p̄hemio
h̄ libelli. Et l̄ mlt̄a alia cir-
ca matiā ſacri ordiſ poſſent
dici. iſta tñ ſufficiūt q̄tū ad
h̄ q̄d pñs libell⁹ expotulat.

Tractat⁹. vi. pme p̄tis d ex-
trema vñctōe. Ethz. vij. ca.

Unc d ſacri extreme
n vñctōiſ d ñm ē. Circa
q̄d pliderāda ſc. vij. p
mo q̄ ē ei⁹ matia. ſcđo q̄ ē ei⁹
forma. etio q̄s ē ei⁹ mister. q̄r
to q̄s ē effcūs. q̄nto q̄b d̄
dari. ſexto i q̄b ptib⁹ corporis
d̄ fieri. septiō vñz dēat ſcari

Tracta. VI. prime partis

De materia huius litterarum

Lapl. m. i.

Ateria sacri extreme
m vncios est oleum oliuarum
ab epo bñdictum. Et
rōqre oleum oliuarum est materia
huius sacri est institutio xp̄i q̄
instituit istud fieri in oleo qñ
misit ap̄los oleo vngere ifirmos
et sanare eos. Et huic
cordat pmulgatō b. Jaco.
q̄ dīc. Infirmat̄ q̄s ex vobis
iducat p̄sb̄os eccie et orient
sup eū vngētes eūz oleo sc̄to
Et ē sc̄iedū q̄ qñ i scripturis
inuenit simpl̄r oleum intelligi
tur d oleo oliuarum. qz illud est
simplex oleum. alia autē n. s. fū
erūt inuēta p̄p̄ defectū illius
olei. sic oleum nucis oleum lini et
silia. v̄l ppter aliquā medici
nā. sic oleum amigdaloꝝ v̄l la
trinū et silia. Rō at p̄gruētie
q̄re tale oleum est materia h̄i sacri
est. qz p̄petas isti olei maxie
p̄uēt effectui h̄i sacri. Est ei
oleum mitigatiūdoloz. iō po
nit in vulnerib⁹. Unū ille sa
maritan⁹ ifudit oleum i vulne
rib⁹ saucitari vt dīc Lu. s. fē/
fecit isti sacri ē mitigare do
lorē spūale et corpalē. vt dice
tur infra qñ aget de effectib⁹
isti sacri. q̄re oleum oliuaruz ē
materia p̄pa isti sacri. ¶ Notā

dū aut̄ q̄ ad h̄ q̄ oleum sit p̄pa
materia et puenies istius sacri
opt̄ q̄ sit p̄mo ab epo bñdi
ctū. Et istud inuit. b. Jaco.
qñ dixit. vngētes eū oleo sc̄to
i sc̄ificato. Rō aut̄ q̄re opt̄
q̄ sit sc̄ificatū posita ē sup
in tractatu de cōfirmatōe. c.
q̄. vide eam ibi.

Quel sit forma extreme vni
ctōis.

Lapl. ii.

¶ Doma isti sacri sunt
f v̄ba q̄ dicit sacerdos
qñ iūgitifirmū. s. ista
Per istā sc̄tam vnciōem et su
am p̄fissimā miā indulge
at tibi de q̄cqd deliq̄sti p̄ vi
sū. p auditū rē. Ita q̄ in ista
forma tāgit v̄t isti sacri. o
q̄ dicit ifra qñ agef de ei effectu
Et sc̄iedū q̄ dñia ē in
formas alioꝝ sacroꝝ et istius.
qz forme alioꝝ sacroꝝ sūt in
dicative. vt p̄z ituēti discur
rēdo p singulas formas. sed
forma isti sacri ē optatia. vt
p̄z inspiciēti. ¶ Notā aut̄
q̄ i missali ambrosiano inue
nit ista forma. Unigo oculos
tuos vel aures tuas. rē. Et p
istā sc̄tam vnciōz tuā rē. De
h̄ aut̄ nō ē curādū s. forma q̄
v̄t romana eccia ē seruāda
Si at aliq̄s q̄rat q̄re i forma
isti sacri magis v̄t romana

De extremaunctione

ecclesia optatino verbo q̄s i
alijs formis. H̄dm e q̄s iō q̄
vt videt isto sac̄m n̄ d̄z
dari nisi pp̄q̄s morti q̄ sūt
sā in recessu. iō sic moris e q̄
illis q̄ sūt i recessu optat sal̄
ita in forma ita eccia optat
salutē recedētib⁹ ex hac vita.

Quis sit minister extre-
me vnc̄ois. La. iij.

mister h̄b⁹ sac̄i e p̄sb̄i
ter i n̄ ali⁹. vñ null⁹ ni
si sic p̄sb̄i p̄t mīstrare il
lud sac̄m. Ist⁹ p̄t et p̄dicta
autoritate b̄ti Iaco. Infir-
maq̄s r̄c. Rō aut̄ q̄resol⁹ p̄
sb̄i e mister h̄b⁹ sac̄i e. q̄ ille
q̄ h̄b⁹ disp̄lare sac̄m corporis
xpi mysticuz optet q̄ habeat
ptatē super corpus xpi verū
s̄ iste e sol⁹ p̄sb̄i. q̄re solus p̄
sb̄i h̄b⁹ mīstrare sac̄a. Nec e
instātia de baptissimo. q̄r ba-
ptism⁹ e sac̄m maxie nc̄ira-
r̄. iō optet q̄ h̄b⁹ mīstrare
xime cōem. vide h̄ sup̄ de ba-
ptismo. c. iij. Utq̄ at optet q̄
sint p̄les p̄sb̄i vel sufficit v-
n̄ videt ex autoritate allega-
ta q̄ debeat eē plures. q̄r dic̄
p̄sb̄os in plurali. Tho. i iij.
suo videt dicere q̄ si n̄ possit
h̄b⁹ p̄les sufficiat vn̄ cū mī-
stris. ita tñ q̄ sp̄ p̄sb̄i d̄z inū-
gere et dicere yba. et si anteç̄

p̄fecerit morias vel alie ipedi-
atur ali⁹ d̄z p̄ficere ill⁹ q̄d re-
manet p̄ficiendū. s. residuū
sac̄i b̄ extreme vnc̄onis. q̄
sufficiat p̄ p̄nti.

Quis sit effect⁹ h̄b⁹ sac̄i.
Lapl. iij.

e Effect⁹ b̄i⁹ sac̄i e iste
Sic em⁹ e in infirmi-
tate corpali ita suo mō d̄z eēt
e i infirmitate sp̄uali. Infir-
mitate aut̄ corpali sic e q̄ po-
sito q̄ aliq̄s sit curat⁹ ab ifir-
mitate adhuc remanet in eo
aliq̄ debilitas corporal pueni-
ens ex p̄stina ifirmitate. et iō
idigz duplixi medicia. Una
q̄ sit eruditia sanativa v̄l et
pulsiva. et alia q̄ sit debilitatis
q̄ remanet regativa. Sic est
sp̄ualr̄. sp̄ualis ifirmitas est
petim. Un̄ p̄s. in p̄sona pec-
cator. Dicere mei dñe qm̄
ifirmit⁹ sū. sana me r̄c. Dedi-
cina sanativa ill⁹ ifirmitat⁹ e
pnia. s̄ postq̄ h̄o sanat⁹ e ab
ista ifirmitate adbuc rema-
net in eo qdā debilitas sp̄ua-
lis. et h̄ istā debilitatē ordiat
ist⁹ sac̄m. Unde effect⁹ isti
us sac̄i e sanatio ist⁹ debili-
tatis sp̄ual. Est et ali⁹ effect⁹.
q̄r p̄ ip̄; petā venialia et etiā
mortalia oblitera remittunt. et
grā habita auger et noua cō

Tracta.VI.prime partis

feret. et isto intellige si digne su
scipiatur. Est etiam alio effectus
qr si sit expediens a se suscipiē
tis sanitatis corporalis sibi resti
tuire et tute sacrum istum. Probā
tur oia ista p autoritate iude
ctā Jaco. v. Infirmitas q̄s ex
vo. indu. p̄s b. ec. torēt sup eū
vngē. eū oleo scđ. et alleluia
bit eū dñs a lang. suis. et si in
pctis sit dimittēt ei. rē

Quibz dñ dari isto sacrum.
Capl'm. v.

X predicta autoritate
e colligit q̄ isto sacrum
n̄ dñ dari. nisi infirmis
qr dñ Jaco. v. Infirmitas q̄s
ex vob. At dñ dari q̄bus
cūqz infirmis. s̄z solū ill̄ q̄ sit
in piclo et sūt ppinq̄ morti q̄
eū denotōe q̄m petierit istud
sacrum. Positio etiā q̄ sint fre
neci. Lū em̄ istud sacram sit
sacrum exercitiū dñ dari nisi ex
euntibz. vel illis q̄ iā sūt pati
ad exitū ab hac vita.

In q̄bo p̄ibz corporis fieri
dñ isto sacram. Capl'm. vi.

Uia purgata matia
q̄ medicis dñ applicari
pticē patiēti. iō mate
ria petū purgata per pñiam
istd sacram q̄d est medicina. vt
dictū ē h̄ debilitatē derelictā
dñ applicari mēbris q̄ sūt or
gana sensuum. p̄ q̄s morbus

pctis intrat in aiam. Unū dñ sa
cramēto isto dñt inūgi oculi
aures. os. nares. pedes. et re
nes. Ita q̄ ad oc̄los dicat p̄
istā scđam vñctōez et suā pñj
simam mīam indulgeat tibi
de q̄cqd peccasti p̄ visū. ad
aures. p̄ auditū. Ad os per
gustū. Ad nares. p̄ odoratū.
Ad pedes. p̄ gressum. Ad re
nes. p̄ ardor libidinis. p̄mittē
do in singulis. p̄ istaz scđam
vñctōem. Sz q̄d fiet de cocco
a nituitate q̄ n̄ peccauit p̄ vi
sū. vel etiā de surdo a nituitate
q̄ n̄ peccauit p̄ auditū. v̄l de
clando q̄ n̄ peccauit p̄ gressū
n̄q̄d dñ inungi in illis mē
bris. Dico q̄ sic. qr lz cec' nō
peccauit vidēdo. tñ peccauit
forte inordinate visū appetē
do. et idē dico dñ surdo et clau
do. Estimo et q̄ q̄bz alibz n̄
haber et oc̄los vel alia mem
bra in q̄bo sit vñctio debz n̄
inungi in locis circūuicinis
ppter rōnem iā dictam.

Utrū debeat sacram isto
iterari.

Capl'm. vii.
Ulm i isto sacro non
c imp̄ma carac̄ mani
festū ē q̄ ill̄ sacram ite
rari pot. Lū homo possit ad
mortē multoies infirmari.
Utz ati eadē infirmitate pos

De matrimonio

sit aliq̄s m̄l̄t̄tiēs iungī. Di-
co q̄ infirmitatū qdā sūt bre-
uis t̄m̄t̄is s̄c̄finochia v̄l̄
finoch⁹ vel causon. ⁊ sic d̄ alii
is. i ist⁹ infirmitatib⁹ n̄ d̄ ist⁹
sacr̄m̄ icari. Tn̄ si recidivaz
aliq̄s cū recidiuū sit alia infir-
mitas a prima. in recidivo
posset icato iungī. Allie sūt i-
firmitates diuturne. sicut fe-
bris. tussis. ethica. ⁊ silles q̄
durāt p annū v̄l̄ pl⁹. ⁊ sic cū
in talib⁹ infirmitatib⁹ hō pos-
sit m̄l̄t̄tiēs venire ad p̄ic̄m̄
mortis i talib⁹ p̄ ist⁹ sacr̄m̄
icari. Ista ē s̄nia Tho. i. iiii.
suo. Dic̄ tñ q̄ si ineniat s̄nia
alicui⁹ doctoris i h̄riū q̄ nō
p̄dēnet eā. Ist⁹ āt qd̄ dicūt q̄
dā q̄ ille q̄ fuit inūct⁹ q̄ si. cu-
re n̄ d; se postea balneare: est
qdā satuitas. qz seqr̄t q̄ epl̄
cuius caput fuit inūct⁹ cr̄s-
mate n̄ deberet lauare caput
cum eius v̄nctio dignior sit
ista. Tn̄ qñ aliq̄s infirm⁹ in-
ungidz ibi eē aliq̄s m̄st̄ter d̄
cum stupā absterget locuū v̄n-
ctionis. ⁊ postea illa stupa d̄
comburi.

Tractatus
septi⁹ p̄ me ḡs d̄ m̄rimonio.
Eth⁹ duas p̄tes sub se

Expedi-
to cū dei adiu-
torio tractatu-
de sacris. q̄ ge-
nerant vegetat
nutrīunt. promouent ⁊ rep-
ant hominez in vita spūali.
Restat tractandū de sacro q̄
hoīem p̄ducit ⁊ generat i ēē
et vita corpali. s. de sacro ma-
trimonij. Quia h̄o libellus
iste p̄posi⁹ ē p̄p̄t simplices
q̄ n̄ lut m̄lt̄ p̄fecti i iure ca-
nonico ⁊ ciuili. Allegatioq̄
multorū iuriū tā de iure ca-
nonico q̄s ciuili q̄ in ista ma-
teria p̄ius q̄s in alijs p̄cedēti
bus adducunt simplicib⁹ ⁊
minus p̄fectis p̄fusionē idu-
cat. Idcirco ab h̄m̄i allega-
tionib⁹ tñ pōto abstinebo
cū simplices h̄m̄i allegati-
ones neq̄ legere neq̄ itēilige-
resciret. Qm̄ aut̄ fm̄ p̄h̄m si
cuit dispositio p̄cedit formā.
sic sponsalia p̄cedit m̄rimo-
nium. ideo primo despensa
libus est agendum.

Prima pars
septimi tractat⁹ p̄ me p̄tis h̄n-
cipialis de sponsalib⁹. Et b;
qñq̄ capitula.

g 2

Tracta. VII. prime partis

Arca et

e go spōsalia consi
derāda sunt q̄nos
Prio qd̄ s̄nt spōsalia. r vnd
dicāt. Seco q̄liter ūhātūr.
Tertio i q̄ etate pñt ūhi spō
salia. Quarto q̄s sit effectus
spōsalii. Quinto i q̄b̄ casib⁹
dissoluit. Quid s̄nt spon
salia r vñ dicāt. La.i.

sponsalia

*miss derinak
num*

f ptiarū pmissio. Exq̄
diffiniūde q̄ cois e ca
nonistis r legist⁹ p̄t q̄ spōsa
lia dñi pcedere m̄rimoniūm
sic pñs pcedit futur⁹. Dicūt
at spōsalia a spondeo es. qd̄
idē est qd̄ pmitto tis.

Qualr ūhāt spōsalia. La.ii.

c q̄tuor modis. Uno
modo nuda pmissio
qñ dñ. accipiā te i vxore r ac
cipiā te i viz. Alio mō da
nis arris spōsalii. s. pecunia
vñ aliquib⁹ alij⁹ rebo. Alio mō
anuli subarratioe. Et iud vo
cas vulgariter desponsatio. sed
p̄ subarratio nuncupatur
Alio mō insuñete iuramē
to. ita tñ q̄ spōsint ūba de fu
turo r dictū ē. q̄ si c̄ent ver
ba de pñt iam n̄ c̄ent spon
salia sed m̄rimoniūm.

In q̄ etate pñt ūhi spon
salia. La.iii.

q̄ p̄ etate. vii. ānoz. taz
pueri q̄puelle incipit

b̄e discretioez q̄ req̄rit i spō
salib⁹ ūhendis. iō p̄ septēni
um pñt ūhi spōsalia. Si vo
ante septēniū ip̄i vel pentes
ip̄oꝝ vice et noīc eoꝝ sponsa
lia ūhant nihil agunt. nisi cū
veniūt ad septēniū incipiāt
eis place. q̄ extū valēt ita
q̄l⁹ spōnsus n̄ ūgscat cā car
nali. cōsanguineā tñ ei⁹ n̄ po
terit b̄se i vxore nececontra.
Et nota q̄ etas ūhendi m̄ri
moniū apta ē i puella. r. an
no. i puer. viii. r si an ūhāt
nō est m̄rimoniū. sed spōsa
lia tñ. nisi fuerint etate nubili
li ita p̄pinq̄ q̄ possint carna
lit cōmiseri. cū etatē vidicat
tūc malicia suppleuisse.

Quis sit effectus spōsalii
Capl.iii.

f spōsalia ūhūt duob⁹
modis. q̄r qñq̄ ūhāt
sub p̄dictioe apposita.
qñq̄ pure. Si ūhāt sub cō
ditioe apposita. H̄ p̄t c̄e m̄ltū
modis. q̄m aut p̄dictio appo
sita ē possibil⁹ aut i possibil⁹
aut necaria. Si sit possibil⁹
puta q̄r dicit ūhāt c̄enū ten

De matrimonio

gero dígito celū. Ant s'uccā-
ria. puta qr' dīc. ḥā tecum sū
solozas eras. v'l alid sil'e. iste
ꝝditō dñi h̄ip n̄ adiect'. i.
p n̄ apposit'. Si át ꝝditō sit
possibl' aut ē hōesta aut iho
nesta. Si sit hōesta. puta qr'
dīc. ḥā tecū sī p̄ me' volue-
rit. l̄ si deder' mihi cētū mar-
cas. Si ꝝditō n̄ adi pleat n̄
tenet m̄rimoniū ꝑsumare do-
n' ꝝditō fuerit adi plēta. etiā
si hēdo sp̄osalia fuerit appo-
sitū iuram̄tū. Sz d̄z intelligi
sp̄ nisi carnal' copla fuerit s̄b
secura iter eos. qr' tūc d̄r ver
m̄rimoniū int' eos. qr' tūc vi-
def ꝝditō apposita recessisse.
Si hō ꝝditio ihōesta sit z sit
h̄ naturā z subaz z bona m̄ri-
monij. puta qr' dīc. ḥā tecū
si pecures tibi venena sterili-
tat' v'l p̄ pecūia adulterādaz
te tradas. l̄ donec iugēnā alia
pulciorē. Ista ꝝditio viciat
h̄ctū. ita q̄ nec s̄t sp̄osalia n̄
m̄rimoniū. Si vo ꝝditō sit
ihōesta s̄z n̄ sit h̄ naturā z s̄b-
statiā z bōa m̄rimonij. puta
qr' dīc. ḥā tecū si hoiez ite-
cer' l̄ si furtū fecer' l̄ siliq. p n̄
adiecta d̄z h̄ri. z ē ab h̄ciēdaz
tenet sp̄osalia. q̄ Notandū tñ
q̄ l̄ dīcū l̄. q̄ sp̄osalia p̄nt
h̄bi sub ꝝditō p̄missē pecu-

nie. n̄ tñ p̄mitti pecūia in
modū pene. z s̄pmissa fuerit
n̄ tenet penepmissio. n̄ p̄t pe-
ti. vt si dicat sic. nisi h̄ero te
cū tibi dabo cētū marcas. n̄
ei valz ꝝditō pene cuz libera-
dñt eē piugia. ff. d̄v. ob. l. tua
d̄ sp̄. c. velut. extra eo. c. req'
suit. r. c. gēma. L. d̄ sp̄. l. ar-
ras. r. l. ml̄ier. Si át ḥātūr
sp̄osalia pure. i. sine ꝝditō. z
sūt ábo apti ad m̄rimoniū ḥ
hēdū. si i sp̄osalib⁹ ḥhēdis ic
uēit iuram̄tū ꝑpellēdi s̄t p̄ ex-
cōicatōz ꝑsumare m̄rimoniū
nisi forte timeat d̄vroricidio
l̄ d̄ alid alio piclo. z si alt ipo-
rū h̄xerit cū alia p̄ yba d̄ p̄sē
ti iūūgaſ ei pn̄ia d̄ piurio z fi-
de mentita. z absoluat ab ex-
cōicatōe. si át n̄ intuēit iura-
mētū monēdi s̄t m̄rimoniū
ꝑsumare n̄ cogēdi. qr' inuite
nuptie solēt malos. puer⁹ h̄fe
xxxi. q. ij. c. i. z. ij. Si át neut
ē i etate nubili tenet expecta-
re donec veniat ad ános etat⁹
legitiue ad m̄rimoniū ḥhēdū
Ec idē dico si vn⁹ ē i etate le-
gitia. al⁹ n̄. qr' ille q̄ ē i etate
legitiua tenet aliū expectare. l̄
si se mutuo absoluūt poterūt
iudicio ecclie separari.

In q̄b⁹ casib⁹ sp̄osalia d̄s
soliūt. Cap. v.

Tracta. VII. prime partis

Ex spōsalia sūt sel̄. h̄cta sel̄ ligāt. ita q̄ si h̄c
hāp̄ postmod̄ spōsalia
cū alia. t̄ n̄ ē pcessū ad carna
lē copulā cū illa scđa. spelle
d̄ ē r̄d̄ire ad p̄mā. Si v̄o v̄g
uit scđaz carnalr̄ cuz iā m̄ri
moniū dicat d̄ remanere cū
scđa t̄ n̄ ē dire ad p̄mā. Sol
ito. v̄mūt̄ at̄ i octo casib⁹. Pri⁹ ē si
ca⁹ m̄nō alt̄ ipoz vult trāsire ad religi
onē. qđ facere p̄t aleo inuito.
P̄e. v̄d̄ etiā si fuit m̄rimoniū p̄ v̄ba
d̄ p̄nti h̄ctū. d̄ūmō n̄ fuerit p̄
carnalē copulā v̄sumatū. t̄ il
le d̄ r̄māet i seckō remāet ab
solut̄ aviclo spōsalii. t̄ h̄ qñ
alt̄ fuerit pfess⁹ i r̄ligiōe illa
h̄ ille cas⁹ extra d̄ puer. piu.
c. ex publico. extra de sponsa.
duo. Iz p̄t solitū. Secū cas⁹
ē qñ spōs⁹ n̄ iueit. q̄ trāsfert
se ad alia regionē. recepta tñ
p̄ p̄nia d̄ p̄nrio v̄l fide m̄e
tita. si p̄ eū steterit q̄ m̄i m̄ri
m̄diū fuerit v̄sumatū. h̄ iste
cas⁹ extra d̄ spō. c. ill. at̄. Ter
ti⁹ cas⁹ ē si ale ipoz p̄ p̄cta
spōsalia icurrit leprā v̄l pali
fiz. aut ocl̄os pedes man⁹ v̄l
nasū amūsit. t̄ aliqd turpius
sibi euenerit. P̄oīt iste cas⁹ ex
tra d̄ piu. lepro. c. l̄as. d̄ iure
iur. c. quēadmodū. Quartus
cas⁹ si sup̄eit affinitas. pu
ta q̄ spōl⁹ v̄saginēaz spōse
v̄guit. l̄. ecōuerso. Et ad h̄p̄
bādū suffic̄ sola fama. h̄ iste
cas⁹. vñ. q. ij. qđā spōsalia
extra d̄ spō. t̄ af. sup̄ eo. Qui
t̄ cas⁹ si mutuo se absoluereit.
h̄ iste cas⁹ extra d̄ spō. c. pte
rea. qđā tñ n̄ recipiūt istum
casū. vñ dicūt q̄ illa d̄cretal
allegata n̄ ē d̄cretal. l̄ loq̄ de
p̄missiōe v̄patina. Sexti⁹ ca
sus ē si ale eoz fuerit fornicat
i. h̄ iste cas⁹ extra d̄ iureiūt.
c. quēadmodū. Septi⁹ cas⁹
ē qñ spōsus d̄ facto cū alia. l̄
spōsa cū alio h̄bit p̄ v̄ba d̄ p̄
sentivel p̄ v̄ba de fuco. t̄ seq̄
carnalē copula. tūc soluūt spō
salia p̄t mai⁹ v̄culū supue
niēs. h̄ dñt agere p̄niaz de p̄
iurio v̄l de side seu p̄missiōe
mētita. p̄oīt iste cas⁹ extra de
spō. c. v̄sluit. extra de spōsa.
duo. c. tua nos. Octau⁹ cas⁹
ē qñ m̄ior v̄eit ad etatē legiti
mā t̄ pfectā. t̄ petit absolui a
viclo spōsalii t̄ vari sibilice
tiā nubēdi alij. h̄ iste cas⁹ ex
tra d̄ spō. ipu. d̄ ill. t̄. c. a no
bis. Et no. q̄ oēs isti cas⁹ p̄t
pmū. l. qñ vult trāsire ad reli
gionē itelligēdīs d̄ spōsalia.
d̄ fuco. q̄ v̄e t̄ p̄pe dicūt spō
salia. Et nota ēt q̄ in duob⁹
casib⁹ p̄dict⁹ ipo iure soluūt
spōsalia. s. qñ irat r̄ligionez
t̄ qñ h̄bit m̄rimoniū cū alio l̄

De matrimonio

cū altera. In cetero casib⁹
soluēda sūt p iudicē ecclie.

Secūda pars
septimi tractat⁹ pme p̄t̄ p̄n-
cipal⁹ m̄rimonio. Et habet
octo capitula.

Ostqui a3

p tractat⁹ ē d̄ sp̄sa.
dōm ē d̄ m̄rimōio
Lirca qđ siderāda sūt octo
Prīo qđ ē m̄rimōiu⁹ r vñ di-
cat. Secō qđ ſhaſ m̄rimō-
niu⁹. Tertio qđ r vbi r q̄b⁹ ſ
bis fuit iſtitut⁹ m̄rimōium
Quarto qđ fuit cā iſtitutōis.
m̄rimoni⁹. Quinto qđ pñt ſhaſ
m̄rimoni⁹. Sexto qđ mōis
d̄r m̄rimoni⁹. Septimo qđ ſe-
bona m̄rimoni⁹. Octauo qđ i
pediūt matrimonium.

Quid ē m̄rimoni⁹ r vñ
dicat. *Lap. i.*

Atrimoni⁹ aut̄a do-
ctorib⁹ ſic diffinitur:

M̄rimoni⁹ ē viri et
ml̄ier⁹ legitia ſiūctō ſdiuidu-
am vite ſluctudinē retinet⁹.
Hō d̄ viri r ml̄ier⁹. v̄l̄ v̄iroz
r ml̄ier⁹. qđ nec vñ vir plu-
res ml̄ieres. nec vna ples vi-
roſh̄e p̄t̄. Dic̄ ēt̄ ſdiuiduaz
vite r c. h̄ ēq̄ neuter eoz abs-
q̄ ſelsu alt⁹ p̄t̄ ſlūctia p̄fī

teri vel orði vocare. Et inter
eos dū viuūt p̄manet vincu-
lū coningale. Elliter diffinit⁹
ſic. M̄atrimonium est virz
mulieris ſiūctio. cōsortium
vite cōis. diuiniz humani iu-
ris cōmunicatio. Dic̄ aut̄e
m̄rimoni⁹ de mater tris: t̄
munio nis. vñ m̄rimoni⁹ ē
qđ m̄ris muni⁹. i. offici⁹. qđ
dat ml̄ierib⁹ cē m̄res. Ul̄ iō
mag⁹ denoiaſ a m̄re qđ a pa-
tre. qđ ei⁹ offici⁹ mag⁹ appa-
ret i m̄rimōio qđ offici⁹ viri.

Qualit ſhaſ m̄rimoni⁹.

Lapitulu⁹ ii.

Olo aut̄ ſelsu ſhitur
m̄rimoni⁹. qđ ſi ſolus
deſit cetera ēt̄ ipo coi-
tu n̄obſtāte celebrata fruſtrā-

tur. Exq̄ ei p̄yba de pñtivir
cōſelit maritali affectu i mu-
liere r ml̄ier i viru⁹. ſine ſb̄is
cōſuetis. vt ſi vir dicat. acci-
pio te i meū. r ipa rñdet. acci-
pio te i meū. v̄l̄ ſi vir dicat v̄o
lo te de cetero h̄fe in v̄corē. r
ſha ſidear. olo te de cetero
h̄fe in viru⁹. v̄l̄ qbuscūq̄ alijs
ſb̄is vel ſignis exprimatur
consensus statim est matri-
monium. Et dico ſignis. qđ
ſurd⁹ r mut⁹ pñt ſheremri-
moni⁹. vez tñ ſilog vñ ſhe-
tes m̄rimoni⁹ ſb̄as ſccaria

Tracta. VII. prime partis

qntū ad ecciaz cōsēlū mutu
um p̄tinētia vel exp̄mētia rē

Qñ vbi r q̄b̄ v̄bis fuit isti
mutū m̄rimoniū L.a.iiij.

A padiso t̄restri fuit i
stitutū m̄rimoniuz r
an̄ p̄cīm. q̄b̄ at̄ v̄bis
fuit iſtitutū dīct aliq̄ q̄ ill̄ v̄b
Gen. ii. Crescite r m̄ltiplica
mī. r ſp̄letrā. Sz isto n̄ cre
do v̄ez. ſuet ei v̄ba illa poti
us b̄ndictio nubētiū Uñ di
co q̄ v̄bis ade ore pp̄hetico
plat̄ fuit. iſtitutū. qñ adā di
xit. Hoc nūc os ex ossib̄ me
is r caro d̄ carne n̄ ea. Qua
pp̄t relinq̄t hō p̄ez r m̄fez r
adherebit v̄pori ſue. r erunt
duo in carne vna. Ulide d̄ h
ſup̄ d̄ ſacris in ḡnali. c. i.

Que fuit cā iſtitutōnis
m̄rimoniū. Lapi. iiij.

V̄ſut cause p̄ncipal
d̄ leſ iſtitutōis m̄rionū
licz ſint multe ſcdarie.
Pr̄ia cā p̄ncipalē ſuceptōp
lis. Et pp̄t bāc iſtituit deus
m̄rimoniū i padiso an̄ p̄cīm
inter p̄mos gentes. q̄b̄ dīct
Gen. ii. Crescite r m̄ltiplica
mī. Scda cā ē vitatio forni
catōis. r iſta cā h̄z locū poſt
p̄cīm. Et d̄ iſta dīc apl̄s. i. ad
Loz. vii. Propt̄ fornicatōez
ſupple vitandā vnuſq̄z v̄
xorē ſuā h̄eat. r vnaq̄z ſuuz

viz. Laufe ſcdarie ſt m̄ltes.
pach reformatō. p̄lcrītudov
xoris. diuīcie r ſilia. Ita tū q̄
p̄ncipalē intētio eoz q̄ ſhēt
nō ferat ad iſta. Sz ad duo p̄
ma r p̄ncipalia.

Qui p̄n̄ ſhē m̄rimoniū.

Dnis hō q̄ L.a. v.
o ſetire p̄t i ſingalez af
fectū r carnalē copulā
exercere. niſi exp̄ſſe phibeat
p̄ ſhē m̄rimoniū. Dico q̄ cō
ſetire p̄t. q̄z lz puer iſra etatez
legitimā iſtitut⁹. h̄ e iſra. xii
ii. anū. r puella iſra. xii. dicat
v̄ba ad m̄rimoniū ſhēdū ap
ta. tñ q̄ ſetireñ p̄n̄. nullū ē
m̄rimoniū. d̄ ſp̄. c. tue ſſnita
ti. Siſt ille q̄ iſan⁹ ev̄l furio
ſ⁹ lz dicat illa v̄ba n̄ ſhēt. q̄
ſetireñ p̄t. xxx. q. ii. neq̄ ſu
rios⁹. r h̄ evez q̄dū ē i ſuria
iſtitut⁹. qm̄ ſi aliq̄n̄ h̄eat lu
cida iſuallaz aliq̄n̄ r̄dit ad ſa
nā mētē nubere p̄t r testari. r
oia alia q̄ alij p̄n̄ p̄t. vt. L. d
codicil. l. nec codicillos. vii.
q. i. q̄uis ſit eſte. Dico etiā q̄
carnalē copulā p̄t exercere. r
iō q̄ caret v̄ga virili. l̄ v̄troḡ
testiclo. l̄ ē naſalr frigid⁹ ſh
heren̄ p̄t. extra d̄ fri. r male. c.
q̄ ſi. Dico etiā niſi exp̄ſſe phibi
eat. q̄ edictū de m̄rimonio
ſhēdo ē phibitoriū. Jō ois
q̄ non phibet r admittitur r

Conſa ſcindaria
coſa

ſcindia

De matrimonio

phere p̄t extra d̄ sp̄o. cū ap̄d
fēdē. Prohibet em̄ aliquid p̄p̄e
vōtū t̄ pp̄ter ordinē. t̄ ita de
alij̄ sp̄edimētis d̄ q̄b̄ diceſ
infra. Et nota q̄ m̄rimoniū
h̄bi p̄t abſētes t̄ p̄ pecurato
rē ſicut faciū fuit in d̄ m̄ re
gem arogonie t̄ dominā re
ginam q̄ nūc ſūt. extra de p̄
cu. c. finali. li. vi.

Quot modis d̄ matrimonio
nūm. La. vi.

M̄rimoniū d̄r multe
modis. Nam m̄rimo
niū aliud legitiſtū. ali
ud clādeſtinū. M̄rimoniūz
legitiſtū ē q̄n ab hiſ q̄ ſup fe
minā būt p̄tāe vxor petiſ a
pentib̄. sp̄o ſat t̄ legib̄ doce
tur. t̄ a ſacerdotib̄ vt moris
ē bñdicif. t̄ a paranymp̄his
cuſtodiſ t̄ ſolemniter accipif.
Hō tñ intelligas q̄n ſine ſo
lēnitatib̄ iſtis poſſet cē verū
m̄rimoniū. S; ſic ē in alij̄ ſac
rifis q̄ qdā ſūt de neceſſita
te ſacri. qdā ſunt de ſolēnitā
te tm̄. Ita in m̄rimoniō qdā
ſūt p̄nētia ad ſubſtātiā m̄ri
monij̄. ſicut cōſel̄ p̄ verba d̄
p̄n̄ exp̄ſſus. t̄ iſte ſolus ſac
m̄rimoniū. Quedaz ſe ibi
ad ſolēnitatē t̄ decorez. ſicut
ſūt ſolēnirates prediſte. ſine
quibus eſt veruz t̄ legitimū

m̄rimoniū ſt̄um ad virtutē
tēl̄z nō q̄tū ad honestatē.

Clādeſtinū m̄rimoniū ē q̄ſt
ſit ſine ſolemnitatib̄ p̄missis.

Et q̄ ſic h̄bunt exponunt ſe
magno p̄iclo. poſſet ei alt al

ter dūmittere q̄ſt vellet. t̄ de

facto euz alio v̄l̄ aua h̄bere
et ſic in adulterio manerent.

Unū talib̄ cōſuleđū eſt i foro

p̄n̄ie vt d̄ nouo in facie ecclē

h̄bant. Itē m̄rimoniū aliud

initiatū. aliud p̄fectum ſine

q̄ſumātū. Initiatū p̄ verba

d̄ p̄n̄i. P̄fectū ſine plūma

tū p̄ carnālē copulā. Notā

dū tñ q̄ m̄rimoniū p̄tē p̄fe

tū duob̄ modis. Uno mō

ſtitute. Alio mō ſignificatō

ae. M̄rimoniūg p̄tē p̄fec

tū ſacritate aū carnālē copu

lam. Unū Flugu. ſcribens ad

qndā q̄ ſimul cū viro ſuo vo

tū caſtiratis emiſſerat ſic dic̄ i

t̄ cetera. Hō q̄ p̄tē p̄tabat̄

a ſilicē carnali. iō maritus

tū ſeē d̄ſiderat. iō rāto ſacri

no cōingeo manebatis q̄t̄o

ſactiora cōcor d̄ſ placita ſer
uabat̄. S; m̄rimoniū n̄ eſt

p̄fectū ſignificatō aū carnālē

copulā. Lōiuetio em̄ cor

poꝝ viſi t̄ vxoris ſcat ſiua

cōtōz naſe dīne t̄ būane i p̄

ſoſa filij̄ di. yið d̄ h. s. d ſacri

Tracta. VII. prime p artis

in gñali. c. i. Et sic solvit ista
qđ vr̄u in br̄issimā v̄ginem
mariā et ioseph fuerit pfectū
m̄rimoniū. qđ fuit pfectū sc̄tū
tate s̄z n̄ significatōe. Quidā
dicit m̄rimoniū initiatū per
sp̄salia d̄ fūto. ratū p̄ s̄lesū
d̄ p̄nti. ōsumatūp carnalē co
pulā. Itē m̄rimoniū aliō le
gitimū et n̄ ratū. aliō ratū et n̄
legitimū. et aliō ratū et legitimū.
M̄rimoniū legitimū et
n̄ ratū ē int̄ fideles. et d̄r legi
timū qđ legali iſtitutōe et pui
cie morib⁹ n̄ iuſſiōe dñi n̄
bit. s̄z n̄ ē ratū m̄rimoniū. qđ
sine fide fit. Aug. Ad ē ratuz
cōngiū qđ sine dō est. Ratū
et n̄ legitimū m̄rimoniū ē qđ
est int̄ legitias p̄sōas et fide
les. s̄z sine debita solēnitate n̄
bit. Ratū et legitimū m̄rimo
niū est int̄ legitias et fideles
pſonas cuž debita solēnitate
sc̄tum. Quot sūt bo
na m̄rimoni⁹. La. viij.

Ona m̄rimoniū p̄nci
palis sūt tria. s. fides.
ples et sac̄m. Augu.
Auptiale bonū triptitū est.
fides ples sac̄m. In fide at
redit ne p̄ v̄iculū p̄iugale cū
alio vel alia coeat. In ple vi
amāter suscipia et religiose
educa. In sac̄o vt p̄iugiū

n̄ sepeſ. Et nota qđ duo p̄ma
bōa qñq̄ sūt i m̄rimoniū. qñ
q̄ n̄. tertū v̄o inseparabilē ad
heret m̄rimoniō.

Que ipediūt m̄rimoniū. Et
bz. xvi. pticulas. La. viij

P̄pedim̄ta m̄rimo
i n̄ sūt duodeci qđ iped
diūt m̄rimoniū bz en
dūt dirimūt iā sc̄tū. Si tñ
ipa l̄ aliqđ ipoz p̄cedat m̄rimo
niū. tūc s̄lesū p̄iugale exclu
dūt. si v̄o seqñt m̄rimoniū
nullū p̄stāt ipedim̄tū. sic p̄t
p̄ ista exēpla. Furios⁹ n̄ p̄
bzere m̄rimoniū. si tñ p̄ q̄
bz erit efficiā furios⁹ n̄ p̄p
bz soluit m̄rimoniū. Itē qđ bz
v̄rūq̄ testiculū sectū. i. euul
sū n̄ p̄ bzere m̄rimoniū. si v̄o
p̄ sc̄tū m̄rimoniū sectet. i. ca
stren̄. p̄p bz soluit m̄rimoniū
Et ē intelligēduz de alijis iped
im̄tēs. Que at sint ipedim̄
ta m̄rimoniū cōtinēt i his qđ
tuor v̄sib⁹. Errō: ōditio vo
tū p̄gnatio crimē. Cult⁹ dūs
paritas vis ordo ligamē ho
nestas. Sisis affinis. si for
te coire neq̄bis. Hec facien
da yetat zhobia facta retrai
ctat. Prez ista. xij. ipedim̄ta
qđ ipediūt m̄rimoniū bzēdū et
dirimūt iā sc̄tū sūt alia qđ im
pediūt m̄rimoniū bzēdū s̄z n̄

De matrimonio

ut mūt iā h̄ctū. s. t̄ps feriayz
z int̄dictū ecclie v̄l. Ecclie
veritū necnō t̄ps feriayz. ista
verat fieri p̄mittū facta tene
ri. Que q̄lē teneri debeat di
cendū ē de vnoqz ipoꝝ.

De ipedimēto erroris m̄rimōi.

Uneras oibꝫ ipedi
mēt̄ dōm ē de vnoqz
ipoꝝ. Et p̄mo de iped
imēto erroris psone q̄ ex sui
nata n̄ ex iſtitutōe ecclie m̄ri
moniale pſesū excludit. qm̄
q̄ errat n̄ cōſecit. ff. d̄ iurisdic
om. iiii. l. si p̄ errorē. z erratiuꝝ
itas nulla est. L. d̄ iur. z
fac. ig. l. cū p̄ testamētu. z l. n̄
idcirco. Unū si mulier vel vir
erret i m̄rimōi h̄edo nullū
ē cōſel⁹ q̄ sol⁹ faē m̄rimōiuz
Tū nota q̄ t̄plex p̄t cē error
circa psone. Prīm⁹ ipi⁹ p̄sōe
vt si d̄ petro credaf q̄ sit iohā
nes ybi erraf circa psonom.
Elli⁹ error fortūe. vt si d̄ pau
pere credaf q̄ sit diues. Elli⁹
ē error q̄litatis. vt si d̄ igbili
credaf q̄ sit nobil. v̄l de cor
rupta credaf q̄ sit ygo. Dō
error psone ipedit m̄rimōiū
vt si credēs h̄he cuꝝ petro h̄i
bit cū iohe. v̄l si credēs h̄he
re cū martha h̄bit cū bertha
nullū ē m̄rimōiū. Error at
q̄litat⁹ z fortūe n̄ ipedit m̄ri
mōiū. Verbi ḡia. aliq̄s h̄bit

cū aliq̄ credēs cē yḡies v̄l fi
lii regis. z tñ ipa ē meretrix l̄
filia rustici t̄z m̄rimōiū. vel
credit h̄here cū diuite z h̄bit
cum paupere t̄z etiā m̄rimō
niū. xxi. q. i. His ita.

De ipedimēto p̄ditōis.

P̄pedimētu p̄ditōis ī
troductū ē ab ecclia ī fa
uorē libtas. Et d̄ h̄ breuit̄ ē
sciendū q̄ si mulier liba h̄bit
cū suo sciēt. l̄ lib cū acilla t̄z
z validū ē m̄rimōiū in eis
Si h̄o liba h̄bit cū suo igrā
ter. q̄ credit cū cē libez. l̄ lib
cū acilla ēt igrāt. q̄ credit ea
cē liberā nullū ē m̄rimōiū
int̄ eos. n̄iſ postq̄ vñ noue
rit p̄ditōeſ alteri⁹ cē tale cōſe
tiat ī eū v̄bo vel facto v̄l car
nali copula. ¶ Nota tñ q̄ er
ror cōditōis detioris ipedit
m̄rimōiū h̄bedū z dirimit
iā h̄ctū. n̄ at error par⁹ l̄ meli
ors. vt si fu⁹ h̄bit cū sua quā
credit liberā. l̄ cū liba qm̄ cre
dit eē fuā. q̄ n̄ decipit n̄ h̄z
qd ob̄h̄ciat ei o p̄ditōibꝫ ap
posit⁹ ī m̄rimō. viii. s. d̄spō.
c. iii. q̄ idē iudiciū ē h̄. z ibi.

De ipedimēto voti.

Ircā ipedimētu vo
ti nota q̄ intelligit d̄
voto continente sine
de voto castitatis. ¶ Circa
quod notandum q̄ duplex

Tracta. VII. prime part. 3

est votū cōtinētie. Nā qddā est simplex. aliō solēne. Votū simpler ipedit m̄imoniū ūhēdū h̄ n̄ dirimit iā cōtractū. Sz solēne votū ipedit ū bendū r dirimit iā ūctuz. qd aut̄ sit votū solēne h̄ oliz fuit altricatio inter doctores. tñ hoc est declaratum p Bonifa. viij. extra de voto r ro. redēp. c. vñico. li. vi. vbi dici tur. qvotū solēnizat ūstū ad dirimedū m̄imoniū duob̄ modis. Uno mō p susceptō nē sacri ordīs. s. subd̄aconatus v̄l̄ dyaconat⁹ r p̄sbyteratus. Alio: nō p pfessionē ex p̄ssam vel tacitā faciā alicui de religionib⁹ approbat⁹. p̄ moti ḡ ad sacros ordines v̄l̄ religiosi n̄ p̄nt ūhere matrimoniū. ¶ Nota penale cōstitutōe in cōstitutiōib⁹ domī Clementi. pape ū religiosos ūhēntes m̄imoniū defacto s. q̄ sunt excōicati r irregula res. nec potest cum eis nisi p̄ sedē apliçā dispensari.

De cognatōe carnali.

Ognatio ē triple. q̄ dā carnal. qdā spūal. qdā legal. Prīo vidē dū est de cognatōe carnali q̄ nañal p̄cedit alias r ista vo ea ūsanguinitas. Cidendū

est ḡ qd sit ūsanguinitas r vñ dicat. qd si linea ūsanguinitatis. r q̄t sunt. r q̄t sunt grādus. r quō cōputant. r v̄sq; ad quem gradū phibeat m̄rimoniu. Lōsanguinitas est vinculū psonarū ab codē sti pite descēdētiū carnali p̄p̄gatōe ūctū. Stipisēdico il lam psonā a q̄ aliq̄ duxerūt origi. sicut Adā fuit stipisē Layn r Enoch. r filioz qui ab eis descenderūt. Et dī cōsanguinitas a cō qd ē sil. r sanguis. q̄l̄ cōcm sanguinē habētes v̄el de uno sanguine pcedentes. Linea ē ordiata collectio psonaz consanguinitate p̄iūctaz ab codē stipite ūscēdētiū diuersos ḡd⁹ ūtines Linee sūt tres. s. ascēdētiūz descēdētiū. r transuersaliūz Prīa ē ascēdētiū. s. illorū a q̄bus traximus originez. sicut p̄. m̄. au⁹. auā. pau⁹. p̄. auā. abauus abaua. Scđa est descendētiū. s. illorū q̄ duxit originē a nob. sīc fili⁹ filia. nepos neptis. pnepos p̄ neptis. abnepos abneptis. Tertia ē transuersaliū. s. illoz a q̄bo non duxim⁹ originem. nec ipa a nobis. vt frat̄ soror fili⁹ duoz fratrū. q̄ dicūt fratres patrules. fili⁹ duarum.

Imperamenta acti
Supplaria

ad S. Petri et S. Pauli
apostolorum
confessorum
martyrum

Cognatōe carnali
H. Gregorius

De matrimonio

soror. q̄ dicunt fr̄es p̄sobrini. et eorū dē filij vel nepotes v̄sq; ad q̄rtū ġdū. Horāt ista xxxv. q. v. p̄mo ġdu. Et nota q̄ due linee descēdētiū faciūt vñā linea trāsversalē. vt p̄z in hoc exēplo. Filij duoz fratrū attinēt sibi i linea trāsversali. et q̄libet ip̄oz i recta linea descendit ab uno eoꝝ cōi q̄ fuit stipes eoꝝ cōis a q̄ traꝑerū originē. sic d̄ oīb̄ alījs ē intelligendū. Hūc vidēdū est q̄d est ġd̄. Et nota q̄ alie p̄putat ġdus canoniste et ali ter legiste. Nā f̄m canonistas due p̄sonē i linea transversali faciūt vñā ġdū. Scđz at le gistas q̄libz p̄sona facit vñā ġdū. puto duo fr̄es sunt i uno ġdu f̄m canonistas. q̄ f̄m le gistas sunt i duobz. et sic d̄ sin gul. Itē filij duoz fratz̄ sunt i scđo gradu f̄m canonistas. f̄m leges v̄o sunt in quarto. S; q̄ istō p̄z aut nihil fac ad p̄positū iō dīmittam. Et videam⁹ q̄d ē ġdus. Brad⁹ est habitudo distantium per sonaz q̄ ḡscit q̄ta ḡnatiōis distātia due p̄sonē in se differe rūt. Brad⁹ itaq; sic cōputat̄ in linea ascēdēti p̄f z m̄f sunt in p̄mo ġdu. Au⁹ z auā sunt in scđo ġdu. pauius et proaua

sunt in tertio. abau⁹ abaua sunt in quarto. In descēdēti cō putant̄ sic. fili⁹ et filia sunt in p̄mo ġdu. nepos et neptis s̄e in scđo. pnepos et pneptis s̄e in tertio. abnepos et abneptis sunt in q̄rto. In transversali v̄o linea cōputantur sic. duo fratres sunt in p̄mo ġdu. filij duoz fratrū i scđo. nepotes eorū dē. i. duoz fratz̄ in t̄rio. pnepotes eoꝝ in q̄rio. Ultra quē gradū nulla p̄sanguinitas p̄cedit q̄stū ad ip̄diēdū et dirimēdū m̄fimēdū. Iz anti q̄tus p̄cederet v̄sq; ad septi mū ġdū. Uidēdū ē ḡ qualr f̄m istam doctrinā p̄sanguinitas iueniēda ē et p̄putāda int̄ aliq̄s. Unū si tu vis scire d̄ alīqb̄. puto d̄ bartholomeo et bertha in q̄ ġdu p̄sanguinitat̄ attinēt sibi. Accipe cōez pentē. a q̄ abo h̄erūt originē. Verbi gr̄a. Pet̄ ḡnauit ia cacobū et iohem q̄ fuerit fr̄es ecce p̄m⁹ ġdus. v̄l si n̄ potis scire quis fuit p̄i eorū dices. Jacob⁹ et Jobānes fuerunt fr̄es q̄ ut dictū ē faciūt p̄mū gradū. Hoc iō dico q̄ si fugrint duo fr̄es sunt ponēdi in p̄mo gradu. vel frater et soror vel due sorores. p̄cede ḡi cō putatōe dices sic. Jacob⁹ et b

Tracta. VII. prime partis

Iches fuerit fr̄es. q̄ ut detinē
ē faciūt p̄mū ḡdū Jacobus
gnauit Andream. ecce sc̄ds
ḡdus. et Andreas generauit
philippū. ecce tertī ḡdū. phi-
lippus vō gnauit bartholo-
meum. ecce q̄rtus grad⁹ d̄ q̄
nūc agit. Mo reuertaris ad
Joh̄em q̄ fuit fr̄e Jacobi.
z pcedē sic. Jacobus z Jo-
hānes vt dictū est fuerūt fr̄es
Iches genuit Thomā. ecce
sc̄ds. Thomas vero genuit
Berthā d̄ q̄nūc agit. ecce ter-
tius grad⁹. Uides q̄ Bar-
tholome⁹ et bertha attinēt
sibi ex vna pte in tertio gradu.
ex alia in q̄rto. z hoc loq̄ndo
visualr. tū fīm fīstātē nō atti-
nēt nisi i q̄rto. z sic nō pōt eē
m̄rimoniū int̄ eos. Illō idē
faciēdū ē de illis q̄ magis v̄l
minus viciniūt in consan-
guinitate dicendo. in tali. z i
tali gradu attinēt sibi. Et q̄
ita cōputandi sunt grad⁹ et
nūerande p̄sōe colligīt exp̄s-
se ex illis duab⁹ decretalib⁹.
extra decōsan. z affi. tua nos
et extra d̄ testi. Iz ex qdā. S̄
pone q̄ due p̄sone attinēt si-
bi ex pte vna in sc̄do vel tēcio
gradu z ex alia in q̄nto. nun-
qđ peterūt h̄ere m̄rimoniū
inter se. Dico q̄ sic. q̄ sp̄ stā-

dum est remotiori p̄sone i cō
sanguinate. extra de p̄san. z
affi. ca. vlti. In h̄ em̄ casu re-
motior p̄sone extra metas cō
sanguinitatis existit. vñ non
attinet sibi. ex q̄ nō ē p̄sanguini-
tas int̄ eos. q̄r sicut antiqui-
tus ois cōsanguinitas emi-
naba in septio gradu. ita ho-
di eternia in q̄rto. Ex p̄di-
cīs patere pōt q̄ p̄sanguini-
tas impedit z dirimit matri-
moniū v̄sq̄ ad q̄rtū graduz
p̄sanguinitatis inclusiue. z n̄ v̄l-
tra. Et intellige in transi- z sa-
li linea. nō aut̄ in ascēdēte. q̄r
in illis in infinitū extēdit cō
sanguinitas inclusiue. sed in
trāuersali v̄sq̄ ad q̄rtū pien-
dit p̄sanguinitas z nō v̄ltra
q̄si dicat q̄ q̄nt⁹ grad⁹ ape-
rit porā ad m̄rimoniū h̄ēd.

De impedimento p̄gnacō/
nis sp̄ualis.

Iso de cognatōe car-
v̄ nali vidēdū ē de cog-
natōe sp̄ualis. Und vi-
dendū ē qđ ē coḡtio sp̄ualis
z q̄t sūt eius sp̄es. z quō ipē-
diat matrimoniu. z in q̄bō sa-
c̄ris h̄ēd. Lognatio sp̄ual
est propinq̄tas pueniens ex
sacrī datōe administratiōe vel
susceptiōe. Uerbi grā. sacer-
dos baptizat puerum. tu su-

De impedimento p̄gnacō/
nis sp̄ualis.

Cognatōe sp̄ualis. s̄ h̄ēd
m̄j latez v̄kz m̄j v̄kz
z̄z k̄z p̄gnacōe sp̄ualis
m̄j latez

De matrimonio

scipis eū. vterq; ē p; spūalis
ipū pūni r cōpater parentū
ei. pūn legi. xxx. q. i. omnis.
Spēs cognatiōis spūalis se-
tres. Prīma dī pāenitas. a
cō qd ē sil r patnitas. qsi sil
paternitas. v'l qsi cōis patni-
tas. nam v'n' cōpat sp ē pat-
spūalis pueri r alter carnalis
Alia dī paternitas. r ista at-
tendit inē eum qui suscipi-
tur. r illū q suscipit. i. int' pue-
rum r patrinū. Alia dī frat-
nitas q attēdit inter filiū tu-
um spūale r filios tuos car-
nales. Restat s; videre qd in-
ris sic de m̄rimoniō calū. r p
mo dōm est de pāenitate.
¶ Horādū ē g; p duplex ē cō-
paternitas. qd ē dīrecta
scz illa quā ego ſho p meipz
r ista impedit r dirimit m̄ri-
moniū. vt si ego ſuscipio fili-
um Berthe mlieris. v'l ipa-
meū. nūq; poto eam habere
in uxorem. r si accepo eā ſep-
andū ēt m̄rimoniū. ita dīcit
extra de cogna. spi. ca. veniēs
Alia dī pāenitas indirec-
ta ſine emergens. illa qm v-
nus ſiugū p; q; ſunt vna ca-
ro effecti ſbit p actū alterius.
ſicut ſi uxor mea poſtq; a me
carnaliter ē cognita ſuscipit
filiūm alioꝝ. ambo parentes

pueri ſūt cōpatres mei. qnūl
ego ſi ſuscipia eū. qm ſiugel
cōicāt ſibi adiuicē actōnes
Et dī ſi ponit exēplū euiden-
tiūm in qdā decre. extra dī
cogna. spi. c. martin'. vbi dī
ſic. Martin' dixit bertham
i uxore r lothari' tebergam.
p' m̄rimoniū lothari' leua'
uit de ſacro fonte filiū Mar-
tini r Berthe. demū mori'
ē Lothari' r Bertha remā-
ſit. il'r Martin' r Teberga
Qui marit' ſu' lothari' acqsi-
erat cōpaternitatē p filiūz
Martini. qrebat vtz Martin'
poſſ ſhere m̄rimoniūz
cū dicta Teberga. Et rūdū
papa q nullo mō. Et ſic p'z
q pāenitas tā dīrecta q ſi
dīrecta ſpedit m̄rimoniū ſi
hēdū r dirimit ia ſctū. Mō
vidēdū ē dī paenitate spūali
q attēdit inē ſuscipieē ſi ſusce-
ptū. i. int' patrinū r filiolū
matrīna r ſioliā. r dōm est
q nūq; p' eē m̄rimoniū ſi ta-
les. r ſi ſherit de facto ſe ſepā-
di. xxx. q. i. de eo q ſtergat'.
r ca. ſi q ſacerdos cum filia
spūali. Ulcio dōm ē de fra-
nitate spūali q attēdit in ſi-
liolū ſine ſioliā et filios ſine
filias carnales matrine v'l
patrini. Et h' doctores aīq;

b 2

Tracta. VII. prime partis

varia dixerūt circa istā matē
riā. tñ firmiē r sine dubitatō
ne tenēdū est q̄ oēs filiū duo
rū cōpatrū sine aī p̄ paterni
ratē sine post geniti p̄nt legi-
time r m̄imōialit copulari.
excepta illa p̄sona mediante
q̄ puentū est ad cōpaternita-
tē. nā illa nunq̄ p̄t copulari
m̄imōialit alicui filioz pa-
tris sui vel m̄ris sue spūalis.
xxx. q. iiii. c. nō opter. h. sup q̄/
bus p̄suluit extra d̄ cog. spi.
c. i. r. c. laudabile. r. c. tua nos
¶ Itē nota q̄ cōpater p̄t lici-
te in vxore filiaz p̄ patris sui
accipe. nī sit illa q̄ mediāte
compatres effecti sunt. xxx.
q. iiii. llud. ¶ Solet autē q̄ri
vtrū aliq̄s posset habere du-
as cōmatres in uxores vñā-
scz post alia. Ad hoc dōm̄ est
q̄ refert vtruz cōmaternitas
p̄cedit m̄imoniū vel sequat
Si p̄cedit licite p̄t hēc duas
commatres in uxores. Cler-
bi grā. Maria r Martha sē
cōmatres. postea martinus
z hit cū maria r eā cognoscit
ea mortua pōt p̄here cū mar-
tha. r est cā. quia p̄ vñionem
carnis seq̄ntem nō trāsit ad
vñionē spūis p̄cedentez. xxx.
q. iiii. post obitum. Si autē
cōmaternitas sequatur ma-

trimonium supple per carna-
lem copulam cōsummatum
tunc distingue. qr si vxor tua
suscepit filiū alterius. tūc ista
cuīs filiū suscepit efficitur
cōmater tua p̄ factum vxorū
tue. r mortua vxore tua non
poteris eam habere in vxore
et eandem cōpaternitatem i-
telligas acquiri vxori per vi-
rum. Si vo filium vxorū tue
quē d̄ alio genuit aliqua mu-
lier de sacro fonte leuauerit.
vel ad confirmationē tenuer-
it coram epo ipsa mulier est
cōmater vxoris tue r nō tua
quia nō fuit ibi cōmaterni-
tas acquisita. vnde mortua
vxore tua poteris eaz habere
in vxorem. Idem ē si filiū tu-
us quem de alia muliere ge-
nūisti suscipiat ab aliq. qr nō
est acq̄sita cōpaternitas uxo-
ri tue. r i hoc cā sicut i alio
p̄t aliq̄s hēc duas cōmatres
in uxores. r aliq̄ duos cōpa-
tres in maritos. Et istō p̄t
haberi vel sciri p̄ istos q̄ttuor
ysus. Qui mihi v̄l cui⁹ mea
natuz de fonte leuauit. Hec
mea cōmaterni fieri non valet
vxor. Si q̄ meenatū non ex
me fōte leuauit. Hac post fa-
ta mee nō inde vetabor hēc.
Cōpater cūs nati piuge nō

De matrimonio

phibet. Ambas matres fac
actio passio non debet. q. Notan-
dū est quod laicū non potest here mīri
mōniū cū illa qm baptizauit.
et si de facto hererit ē mīrimo-
niū dissoluēdū. extra de cog.
spi. c. ne dū. li. vi. q. Itē nota
q. filii vel filia sacerdotis l' al-
teri viri q. baptizauit puer
sive puellā nō potest here cum
ista puella vel cū isto puerō.
vt i. c. pallegato. ne dū. q. No
tādū etiā q. solū p. sacramen-
tissimi et affirmatiōis h̄is co-
gnatio spūalis q. ipedit mīri-
moniū h̄endū et dirimit ia-
ctū. Per cathēcismū at licet
h̄at tal' aḡto q. ipedit mīri-
moniū h̄endū. nō tñ h̄is tra-
lis q. dirimit ia-ctū. extra d
cog. spi. p. cathēcismū. lib. vi.

De cognatiōe legali

Uia cognatiōe legalē q
q. adoptō d̄vir aut nū
q. h̄i i vsl. et parū tra-
craet d̄ ea in iure canonico. iō
de ea suspedeo q. ad nunc

De impedimento criminis.

Kiminiū qdā ipeditū
c. mīrimoniū h̄endū s̄z
nō dirimit ia-ctū. sic
incest⁹. v̄xoridū. rapt⁹ alie-
ne v̄xor⁹. solēnis pnia. et si q̄s
insidiado mīrimonio ppriū
filli d̄ fote suscepit vt possit

puare vxore debito carnali et
copula sui. Itē homicidiu
psbyteri. oia ista crīmia et for-
te mīta alia ipediunt ut dixi
mīrimoniū h̄endū. s̄z nō diri-
mūt ia-ctū. Imo si sint ado-
lescetes et timeat d̄ eaz incon-
tinētia eccl̄ia d̄z eis dare līcē-
tiā nubēdi. extra de eo q. cog.
elan. v̄x. sue. c. ex l̄is. Sunt
aut̄ tria crīmia q. nō solū impe-
diunt mīrimoniū h̄endū imo
dirimūt ia-ctū. Primū qn̄
alichō adulterat cū aliq̄ p̄iu-
gata. et ipē vel ip̄a machinat
cū affectu i mortē viri sui. sc̄z
adultere. l̄ i mortē vxoris vi-
ri adulteri ut siml̄ h̄at. in h̄
casu here nō dñt. et si hererit
sunt seperandi. xxxiii. q. i. Si
q̄s v̄vente. extra d̄ eo q. dux.
i ma. qm polluit p. adultere. c.
sug. h. et. c. i. r. h. Sedm est
si adulter p̄stet fidē adultere
q. ducet eā p̄ mortē eius le-
gitimi mariti. v̄l adulteria ad-
ultero q. p̄ mortem vxoris
viri adulteri ip̄m ducere ve-
lit. xxii. q. i. relatū. et in oībus
p̄diciō capl̄is. Tertiū est qn̄
nō p̄stat fidē deducēdo eam
s̄z p̄ntialr eā ducit et cū ea h̄-
bit. qz vt ait celestinus papa
plus ē ducere q̄s fidē dare de-
ducēdo. extra de eo q. dux. in
b 3

Tracta. VII. ¶ sine pag.

ma. quā pol. p adul. c. cū ha-
berz. r. c. ex lfaruz tuaz iſinu-
atione. Et istū casū intellige
qñ p̄mū m̄rimoniū e verū t
legitimū. qm̄ si n̄ fuit verū. s̄
putabat esse verū nullū p̄re-
stat ip̄dimētū sedo m̄rimo-
nio. Si h̄o nullū casū sup-
dictoz in tñ herū bñ p̄t q̄s
h̄ere cl. a q̄m polluit p ad-
ulteriū. ¶ Nota ēt q̄ m̄lier q̄
h̄it cum cōiugato si scit eu-
eē cōiugatā nūq̄ p̄tū h̄rē ēt
post morē v̄por. Si aut̄ iſ
raret eū ēsse cōiugatū immo-
crederet eū ēsse solutū nō ob-
stante co q̄ h̄it cū eovī uete
v̄tore legit̄ia potit h̄ere cū
to post mortē legit̄ie v̄poris.
extra de eo q̄ dux. i ma. quaz
pol. p adul. c. pposuisti. r i. c.
veniens. extra de spon. c. cūz
apostolica.

De impedimento dispari- tatis cultus.

D b̄ q̄ m̄rimoniū. sit
a ratū t legitimū opter
q̄ v̄terq̄ p̄tingū sū si-
delis. fidel' ei n̄ p̄t h̄ere m̄ri-
moiū cū iudea. saracena. gē-
tili vel pagana. r si h̄erit de
facto nullū est m̄rimoniuim.
Sponsalia tñ p̄t fidel' cū in-
fideli h̄ere sub ista cōditiōe
q̄ fidel' p̄uerat ad fidēz. xx

vñ. q. q̄. caue xp̄iane. r. c. non
optet. Infidelis tñ p̄t h̄ere
cū ifideli dñ tñ sint eiusdē ri-
t̄. s. iudea. sarracen⁹
cū sarracēa. ¶ z pono q̄ ale
cōiugū p̄uerat ad fidēt re-
maneat i ifidelitate. qd fier d̄
ist. Dico q̄ si ifidel' nō vule
cohltare cū fideli. vel si vule
habitat. nō tñ vult cohabi-
tare sine p̄tūlia creatoris vel
absq̄ h̄ q̄ h̄at eū ad ifidel-
tate v̄l ad p̄ctū morile. ¶ ist
casib⁹ trib⁹ p̄tūlia creatoris
soluit u. s m̄rimoniū q̄tū ad
ifidelē. r p̄t fidel' licite h̄ere.
vt h̄ extra de diuor. ca. h̄to
mag⁹. r. c. gaudem⁹. Hec est
differētia q̄tū ad h̄ v̄tū con-
uersus fuerit iude⁹ v̄l pagā⁹
q̄ idē iuris chodie i v̄tūq̄.
extra d̄ quer. ifi. c. laudabilē.
Si at ifidcl' vult cohabita-
re cū fideli absq̄ alio p̄dictio-
rū casū. si tñc fidcl' vult co-
habicare secū bñ facit. vt dic̄
apl̄us in p̄ma ep̄lo ad L o-
rinth. vñ. c. Si at n̄ vult co-
habicare secū nō est p̄pellēd̄
tñ illo v̄l illa v̄tūtē nō potit
h̄ere cū alio. cū adhuc durz
m̄rimoniū. vt in palle. decre.
interrogastis. ¶ z qd si ins-
de⁹ v̄l pagan⁹ h̄it cū cōsan-
guinea sua f̄m ritum suum.

De matrimonio

postea cōuertunt ad fidē. nun
qd post talē cōuersiōē rema
nebit tale m̄rimoniū. Dico
q̄ sic dū modo nō h̄erent in
gradib⁹ a lege diuinaphibis
q̄ ponūt Leui. xviii. q̄ ifide
les n̄ coarcēnt canonich⁹ isti
turib⁹. t p̄ sac̄m bapt̄smi
nō soluunt ſingia ſz crīmia
dīmittunt. Itē vn⁹ pagan⁹
plures h̄ns v̄xores conuerți
tur ad fidē. nunqđ reinebit
oēs v̄xores v̄l solū vnam ex
eis. Dico q̄ ſolū retiebit illā
q̄ p̄mo fuit ei⁹ v̄xor. q̄ nulla
aliaz fuit vera ei⁹ v̄xor. Si
autē cōīngū fideliū relaba
tur in heres̄. v̄l in infidelita
tē. ille q̄ manet i fide nō p̄t cō
trahere. immo tenet & tinere.
q̄ ſz in iſto cāu magis appa
reat & tūclia creatoris q̄s i pri
mo. m̄rimoniū tñ fideliū ra
tū ē. t nullo cāu ſupueniente
p̄t diſſolui. q̄ q̄s de⁹ cōiū
xit homo ſepare nō p̄t. Da
rimoniū at̄ ifideliū n̄ ē ratū
t̄ oī diſſolui legitime p̄t. ſez
ſe aleer ſingum cōuertaſ ad
fidem. extra de diuor. ca. q̄n
to magis. circa finem. t in. c.
pallegatis.

De impedimento violē tie

Jolentia de ſuī naſa
v̄ etiā ſine p̄ſtitutiōe ec
clesiē ipedit m̄rimoniū
um. q̄ excludit libez ſensū
q̄ ſol⁹ facit m̄rimoniū. nam
vbi met⁹ l̄ coactō iteruenit n̄
p̄t ſensus locū h̄ie. extra ſ
ſpon. cū locū. S̄z q̄ magna
ēdifferētia inter v̄m t metū
ideo videndū eſt q̄d ſit vis l̄
coactio. t q̄d met⁹. t q̄ violē
tia excusat. t q̄s metus. Uis
ſine coactio vel violentia eſt
maioris rei ipet⁹ q̄ repelli n̄
p̄t. ff. q̄ me. cā. l. i. c. vi. De
tus ē instantis vel futuri pi
culi mentis trepidatio. vt ðr
in eadē. l. Uis ſine coactio l̄
violentia q̄ p̄ codez accipio.
aliam leuis. alia violenta. Le
uis non excludit ſensū m̄ri
monialem ſed violenta exclu
dit. ar. li. disti. p̄ſbyteros. ex
tra ſ ſpon. c. veniēs. Violē
ta coactio eſt cum aliq̄s capi
tur trahitur inuitus ducitur
vel ligatur. Item metus ali
us cadit in constantē virum
alius non. Ille q̄ cadit in co
stantē virum excludit conſe
ſum m̄rimonialem. ff. q̄ me
tus cauſa. l. metus. extra co
ti. c. i. t. iñ. t. c. ad audientias
extra de ſpō. c. veniēs. Quid
autem ſit metus qui cadit in

Tracta. VII. prime partis

constantē viz. Dicendū qd
mel mortis cruciat corporis
seruit est stupri. et de h sūt y
sus. Excusare met̄ hos pos
se puta quia nescis. Stupri
sue seruit verberū atq; nec
¶ Notandū aut q yn met̄
posset cadere in vñā psonam
q non caderet in alia sicut ta
lis met̄ posset cadere in me
q nō caderet in regem. qz nō
est vñile hoīes clare dignita
tis pp̄ met̄ i vrbetimuisse
vel qz q rex p metum sc̄z mi
litis timet. ff. q met̄ cā. l. nō
est vñile. Uerū tamē si p ap
tissimas pbatōes cōstaret d
metu repellit p̄suptio q h cū
est. vt d̄ ibidem. Et sic index
fm statū et diuersitatē psona
ruz. cēpoy et locoz indicabit
qualis sit met̄ vel violētia
et fm h indicabit p matrimo
nio vel h. ¶ Notanduz tñ q
q̄liscuz sūt metus vel violen
tia si steterit mulier per annū
cum dimidio cum viro non
debet postea audiū si alleget
metum vel violētiā. extra de
spon. ad id qd p tuas. de illis
q matri. accu. poss. c. insuper
adiecisti. de eo q dux. in m̄ri.
quā polluit p adulterium. c.
significauit.

De impedimēto ordinū

Rdinū ut dictū ē sup
o qdam sūt minores. sū
cū ostiariatus. lecto
ratus. exorcistatus. accolita
tus. Et isti nō impediūt ma
trimoniū p̄hendum. nec diri
mūt iā ptractū. Alij sūt ma
iores. s. subdyaconatus. dy
conatus et p̄ byteratus et isti
ordinēs ipediūt m̄rionuž
p̄hēdū et dirimūt iā ptractū.
quia istis ordinib⁹ votū solē
ne continentie est annexum.
extra de vo. et vo. redemp. ca.
q̄ votum. li. vi.

De impedimēto ligam̄s.

D̄ pedimētu isto sc̄z
i cū q̄s alligat̄ ē alteri
vrori adeo sp̄ fuit va
lidum q̄ ante q̄s alio cōstitu
tio eccie sup h emanaret nū
q̄ alligat̄ vrori p̄t v̄l potuit
alia recipere. nec vñes licet h
absq̄ sp̄eali disp̄satōe dei. q̄
fuit institutor m̄rimonij. sic
disp̄saluit d̄ cū Abraā et ia
cob et alijs patriarchis. S
qm̄ alijs p̄t eē alligat̄ alicui
mulieri p sp̄osalia tm̄. et alte
ri p m̄rimonij. vidēdū ē qd
iuris sit in vñisq̄. Et iō no
tādū est q̄ si alijs ptracterit
m̄rimonij v̄l sp̄osalia cū ali
q̄ p v̄ba defuturo nō d̄z con
trabere cuž alia. nec illa cum

De matrimonio

alio. et si p̄ixerit cuz alia sp̄osa/ua p̄ v̄ba de futuro. debet di-
mittere secūdā et redire ad h̄-
mā. s̄i si p̄trixerit cuz alia sp̄o-
salia p̄ verba de p̄nti vel p̄ v̄-
ba de futuro. et fuerit secura
carnalis copula tūc d̄z stare
m̄tūm̄ cū sc̄da. etiā n̄ sp̄o-
salia cōtracta cu p̄ma fuerit
iuramento vallata. sed debet
agere p̄niam d̄ piurio et fide-
metita. extra de sp̄o. duoz. c.
Let de sp̄o. c. sic ex l̄ris. Si at
m̄rimonialr̄ ē alligat̄ v̄tori
si n̄ sit secura it̄ eos copula
carnal̄ p̄ alter altero iuncto
religionē itrare. et q̄ remanet
in seculo p̄t cuz alio vel alia
p̄trahere. extra de eccl̄ nuer. cō-
liga. verū post cōsensū. et ca-
ex publico. extra d̄ sp̄o. c. licet
pter solitū. Si aut̄ fuerit int̄
eos carnal̄ copula secura n̄
q̄ q̄diu v̄ixerint p̄nt seinui-
cē dimittere n̄lī eā fornicati-
onis. et tūc si se dimiserint aut
recōciliēt aut remaneant in
nupti. q̄r fm̄ v̄bū salvatoris
Math. vi. c. Q̄is q̄ dimise-
rit v̄tore suā tc. q̄ Sed po-
n̄t q̄ nat̄ q̄ v̄xor credēs maritum
m̄tūm̄ et mortū p̄trabit cum alio po-
stea ille r̄uertit. quid fieri. Di-
co q̄q̄diu ita erit nec ip̄e re-
vertit ip̄a excusas ab adulterio.

rio vel fornicatiōe p̄p̄ igno-
rantiā facti. et filiū si q̄s ex se
cūdo suscepit iudicant̄ legiti-
mi. s̄i statim cu reuertit p̄m̄
d̄z recedere a sc̄do et redire ad
p̄m̄. q̄d si n̄ facit adulteria in-
dicatur. xxiiij. q. ii. Cum per
bellicaz. et c. si virgo. Sz q̄d
si n̄ reuertit credit tm̄ eū vi-
uere. q̄d faciet. Nō exigat de
bitū a marito quem accepit.
reddat tm̄ exig. c. Istud cōsi-
lūm̄ sibi datur. extra de se.
nup. c. d̄ns ac redēptor. Itē
pone vir iūlī ad exercitum p̄
larracenos vel in regionē lō-
ginquā zno reuertit nec sc̄it
an sic viū vel mortū. q̄d fa-
ciet v̄x. Dico q̄ q̄tūcunḡ
sit i. uēcula p̄trahere n̄ p̄ do-
nec sit certificata d̄ morte ma-
riti. extra d̄ spon. c. in p̄ntia.
Sed q̄lit̄ certificabit̄. dico
p̄ iuramētū ill̄ sub q̄ milita-
uit. vel ēt socioz. q̄ eī moriē
nouerit. Et fm̄ leges adhuc
d̄z expectare p̄ annū post in-
ramētū anteq̄z nubat. fm̄ v̄o
canones statim p̄ iuramen-
tū p̄stū p̄ cōtrahere. extra
d̄ sc̄dis nup. c. sup illa. Ad h̄
facit q̄d dicit apl̄s. i. Lorū.
vñ. licet. Mortuo viro nubat
mulier cui vult s̄ dño. et Nic-
ronimus nouas nuptias nō

b. s

Sic dīc p̄ v̄tore et iuramētū
nō nubat v̄to et illa nubat

Itēt̄ v̄tore v̄tore et iuramētū
nō nubat v̄to et illa nubat

Tracta. VII. prime partis

condemnat. imo approbat.
xxxi. q. i. aperiat.

De impedimento publice
honestatis iusticie.

Ublige honestatis iu-
p sticia est impedimentum ab
eccia introductum propter
ei honestatem. Cuius due spes
erat. nunc autem est una tamen que
contrahitur ex desponsatione. pu-
ta si aliquid desponsavit puer-
la septem annorum. unde licet eam
non sanguinare ei posse haere uxore
nec ipse aliam de sanguini-
tate eius extra despone. c. i. uue-

an septigenis. Id dixi septem annorum.
minus dicitur quia si ante septenium sponsa-
lia pura et certa. i. sine redditore
contrahatur nulli sunt momen-
ti. nec aliquod probatum impedimentum
nisi post septenium ipsa ap-
probauerit. extra despone. ipu-
ca. lras. et c. accessum. Nota
etiam quod declaratum est hodie de
iure novo quod licet sponsalia
sunt nulla ratione consanguinitas
aut affinitatis aut religiosis
aut frigiditatis aut quacumque
alia causa. dum non sunt nulla ratione
etatis probatum impedimentum
publice honestatis iusticie.
extra dominum despone. ipu. c. i. li. vi.

De impedimento affinitatis

Finitas est primitas
a persona ex carnali co-
pula pueris oī carē
parentela. Et dixi ex carnali
copula. quod tam p fornicariā est
p matrimoniali copula contrahi-
tur affinitas. xxxv. q. iii. nec
eam extra de eo quod cogit. sanguis.
uxo. sue. discretio. et dominus san-
ctus affini. super eo. Et huius oī es-
sent tria genera siue tres mo-
di affinitatis. hodie tamen primū
genitum stat. secundum et tertium de
medio sublatiss. Nota ergo quod
primū genitum affinitatis probatur ex
persona addita sanguinitati per
carnalē copulā. iuxta illā re-
gulā quod dicitur Persona addita
persona p carnis propagationem
mutat secundum attinētie. sed non mu-
tat genus. sed persona addita perso-
na p carnis distinctio mutat
genitum attinētie. sed non mutat gra-
dū. v. Mutat nuptia genitum sed
generata gradū. Et ut melius
intelligatur ponatur exemplum. Ecce
ego et soror mea sumus una con-
sanguinitas. accipiat soror mea
maritum vel amasum. s. Petrus.
Iste petrus quod est persona addita
sanguinitati mee p carnis con-
sanguinitatem mutat genus atti-
nētie sed non mutat gradū
quia petrus non est conanguineus meus sed est mihi af-

De matrimonio

simis. et sic myrat gen^o attinētie sⁱ hō gradū. quia sicut so-
ror mea sit sanguinea mea
in pmo gdu. ita perr^o ē mibi
affinis in pmo gdu. Et id est
intelligas d^o maris siue ama-
sis oīm cōsanguineaz mea
arū. qz in qto gdu cōsanguini-
tatis ipsa attinet mibi eo-
dē gradu affinitatis viri vel
amasi eaz attinet mibi. et q
dixi d^o maritis vlamasi cō-
sanguineaz meaz idē intelli-
gas p oīa d^o vxori vlamasi cō-
sanguineoz meoz qz
in qto gradu ipi sūt mibi cō-
sanguinei i codē gdu ipē sūt
mibi affines. Nam si aliqz es-
mibi sanguine^o in scđo gdu
vroxlamasia ē mibi affinis
i scđo gdu. et sic d^o alijs gđib^o
Idē dico d^o sanguineis vro-
ris mee. qz i qto gdu sūt sibi
cōsanguinei i codē gdu sūt af-
fines mibi. et oēs sanguinei
mei sūt affines vrox mee i il-
lo gdu i q sūt mibi sanguinei.
Et iō nota qz sic sanguini-
tas vsc ad qmū gdu impe-
dit m^o noriuz h̄bēdū r diri-
mit iō tractū. ita affinitas
vsc ad eu dē gdu facit h̄ idē
¶ H̄bēdū ēt qz cū grad^o i af-
finitate habeat ortū ex con-
sanguinitate cū dubiak d^o affi-
nitate aliqz recurreduz ead
aliā psonā mediāte qz sūt vē
tū ad affinitatē. et regredūz ē
i qto gradu distat ab illa pso-
na d^o q agit fm modū. s. assi-
gnatū de sanguinitate. vbi di-
ctū ē. quō d^o pucādi s^e grad^o
i sanguinitate. qz i qto gradu
distat i sanguinitate in tali di-
stāt i affinitate. ¶ H̄bēdū
ēt lic^o vxor sanguinei mei sit
mibi affinis. fili^o tñ que sus-
cepit ex sanguineo meo n̄ est
mibi affinis sed cōsanguine^o
¶ Si h̄bēt filiū ex alio q mi-
bi nihil attineret ille fili^o n̄ ē
mibi affinis n̄ cōsanguine^o. fi-
li^o āt sanguinei vxoris mee erit
mibi affinis sic parēs su^o. sⁱ i
alio gradu. qz si parēs ē mi-
bi i pmo gradu. fili^o erit i se-
cūdo. r d^o alijs. ¶ H̄bēdū ēt
qz moriat sanguine^o me^o
mediāte qz h̄bi^o affinitas. pso-
na tñ q supiuuit fmāt mibi
affinis. ¶ H̄o. ctiā qz dictū
sit qz affinitas contrahatur
per concubitum fornicariuz
intelligendū est ordine et mo-
nake. qz si qz zḡcerz aliquā
otra naturā. H̄ est si aliqz ex
tra vas debitū pollueret ali-
quā. ¶ Quis talis pollutio sit
execrabil^o criminosa et dāno-
nulla tñ ex tali peccatu etra-
bit affinitas. qz talis peccati-
o n̄ fac sanguis mixtio; nec

Tracta. vii. prime partis

carnis vnitatē p̄ qm̄ ſbit af
finitas. Et idē videt mihi di-
cēdū ſi q̄ ſuasit clauſtrū pu-
doris alicui⁹. l̄ posuerit v̄gā
virile intra mēbrū ml̄iers. n̄
tñ puenit ad p̄fumatoeſ ope-
ris q̄ ex b̄ n̄ ſbit aliq̄ affini-
tas. ita dicit Ray. et Hosti. qr̄
comixtio ſeminuz req̄rit ad
affinitatem ſhendam.

**De impedimento impotē
tie coeundi.**

Ater alia impedimenta m̄ri monij ipotetia coeundi maxi me obtinet locū. qz ḥriat di recte ex naſa sui m̄rimonio. qd ordinat ad plē suscipien dā et fornicationē vitandā. et vtriqz istoz ḥriat impotetia coeundi. qz vo n̄ oīs ipoten tia facit h. videndū ē qd sūt i potetia coeundi. qt sūt ei⁹ spe cies q̄ ipediūt m̄rimonij ḥbē dū et q̄ nō. Impotetia coeudi est viciū animi v̄l corpis vel vtrialsqz q̄ q̄s ipedid̄ alti carnalr̄ et misceri. Spēs ipi us ipotetie sūt m̄lte. qm̄ alia ē natural. alia accidētal. Na turalis ē frigiditas i viro. ar ratio i m̄liere. defec⁹ etatis i puer. Accidētal ē vt castra tio. maleficium qd sit p qdam maleficia q̄ dicūt sortes siue fata. ¶ Itē ipotetia naturalis

alia t^apalis alia ppetua. Na-
turalⁱ ipotētia si ē t^apalis ip-
dit m^rimoniū p^tpē q^d durat
sic defec^t etatis in puer. qr
q^d diu ē minor^s etas n^o p^t h^e
re m^rimoniu. xxiiij. q. h. ca. i.
extra defrig. z ma. q^d sedem.
vide sup^d despōsali. c. iiij. Na-
turalⁱ ipotētia sic frigiditas i
viro si sit ppetua i pedit m^rि-
moniu h^edū et dirimit ia
pctum. xxiiij. q. h. c. i. z. h. ex-
tra de fri. z male. c. laudabile.
De artatōe q^d ē i m^liere dicat
ita. qr si p^t ei subueniri bñfi-
cio medicinē l^p assiduū vñ
cū hoie sueniet^s stature n^o p^t
nec ipedit m^rimoniu cū illo
a q^d p^t carnal^r gnosci. extra
de fri. z male. c. ex lris. Et no-
ta q^d si ppter artatiōe separe-
tur ab eo qr eā cognoscere n^o
p^t. z p^t assiduū vñ alterius
cui se copulauit sit facta ido-
nea seganda est a scđo z red-
dēda p^mo. extra de fri. z ma.
c. fraternitati. Si vo sit talis
artatio q^d nullo mō ei subue-
niri possit nec beneficio me-
dicie ipedit m^rimoniu h^edū
z dirimit ia pctu. vt i p^di-
ctis ca. c. ex lris. z. c. fraterni-
tatis. Si aut^s sit ipotētia ac-
cidētalⁱ sic calstratio firmit^s te-
nendum est q^d talis ipotentia

Acantho ^{is} in n. h. 20

e matrimonio

impedit m̄rimoniū phēdūz
z dirimit iā ſctū. intelligeſ ſim
iñferi⁹ dicta. extra deſtri.
z ma. q̄ ſedē De maleſicio at
diſtingue. q̄ aut ē tēpale aut
ppetū. Si ſit tēpale nullum
pſtat ipedimentū m̄rimoni⁹.
Si ſit ppetū ipedicit m̄rimoni⁹
iā ſhendū z dirimit iam ſctū. exxiiij. q.i. ſi p ſorziariias.
Si q̄ris quō ſcieſ ſi ſit tēpale
vel ḡnetū. Dico q̄ a princi-
pio oē maleſiciū reputaſ tē-
porale. ſed poſtq̄ p triennū
cohabitauerint dātes ſtudi-
oſe operam copule carnali ſi
ad huc durat ipedimentū re-
putaſ maleſicium ppetuum.
¶ Nota tñ q̄ illud qđ dictū ē
d caſtratione z maleſicio in-
telligendū ē qñ pcedunt m̄ri-
moniū. z ſupueniāt p m̄ri-
moniū n̄ ipediūt nec pſtar i-
pedimentū. extra vt li. n̄ cōteſt.
q̄m frequeſ. ff. d iūr. do. l. ſi. et
ide itelligēdū ē d q̄libz alio i-
pedimento. Et itellige oia q̄ di-
cta ſunt de m̄rimoni⁹ fideli-
um. q̄ d m̄rimoni⁹ qđ ē in-
iſideles nihil ad nos. Nā de-
diuortio qđ fit ppet ista ip-
edimenta non dico aliquid. q̄
iſtud pertinet ad officiales l. p-
latos. nō aut ad curatos q̄bo
dirigit pñs libellus.

De impedimento interdi-
cti ecclie.

Icto de impedimentis
d q̄ impediūt m̄rimoni⁹
phendum z dirimunt
iam ſctum. ddm ē de impe-
dimentis q̄ impediunt m̄ri-
monium ſhendum ſz n̄ diri-
mūt iā ſctū. Et iſta ſunt duo
ſz tps feriaꝝ z interdictum
eccie. Ergo circa tēp⁹ feriaꝝ
nota q̄ in tpe feriaꝝ pñt ſhi
ſponsalia et etiam m̄rimoni⁹
um qđ ſolo conſenſu ſhitur.
ſed traductio vxoris. nuptia
rum ſolēnitas z carnal' copu-
la. phibet. exxiiij. q. iiii. c. non
optet. z. c. non lz. extra de ma-
tri. cōtra. ſ interdic. eccleſie.
c. exlīſ. ¶ Et nota q̄ temp⁹
feriarum est ab aduentu dñi
vſq; ad octauas epiphanie.
z a ſeptuagesima vſq; ad octauas
pasce. z in tribus diebꝫ
ante aſcenſioneſ dñi vſq; ad
octauas pēth. extra de ferijs
c. capellan⁹. z d ſ habet vſq;
Lōingū phibet aduet⁹ hi-
lariuſq; relaxat. Septuage-
ſima vetat octaua pasce rela-
cat. Rogamen vetat cōcedit
trina ptas. Itē alij verbiſ.
Alſpiciēs veterē circū. q̄ vo-
b̄ndicta. Aduent. ſeptuage-
ſima vetat rogaſio nupti⁹. Octa-

Edy ſatgez hiat in genitivo
z dī ſ ſo. Jeſna pñlida
pñlida ſ ſo. Mō. ſo. ſo. ſo. ſo.

Tracta. VII. prime p.

ne stelle pasceq; relaxant.

De his q̄ cōtrahūt bānis
p̄tmissis.

Ira inedictum eccie
c̄ istd firmis tenendū ē
q̄n aliq̄s phibet ſhere
re cū aliq̄. vt qr d̄r forte cōſā-
guinea vel affinis vel forte
ſpōla alteri n̄ d̄ ſhere. ſed ſi
ſhat niſi aliq̄d ipedimentum
q̄ inedictuz ecclie impeditat
p̄nt inſil manere r n̄ ſūt ſepa-
randi. Arguit ſ̄ h. qr p̄mo. ſ.
ppter ſanguinitatē ſepatur
m̄rimoniū. extra deſponsa.
affi. c. nō d̄. Et etiā in ſeſo
caſu. ſ. ppter affinitatē ſepat
m̄rimoniū. vt in. c. ex l̄ris. r. c.
ſponsaz. extra deſponsa. Et
ſimilr in etio. ſez q̄n aliq̄s ſ̄
bentium ē p̄ ſ̄ba de p̄nti alte-
ri deſpōſat. ſi poſtea ſ̄bit di-
rimit ſ̄ctus ſecundus. extra
de ſpō. duoy. c. accepiti. r. c.
l. Solutio. d̄m qr non ſūt
ſepandi. ſ. in trib⁹ ſ̄mis caſi-
bus niſi ad tēp⁹ vt agāt pe-
nitētia. qr mādatū eccie con-
tēpserūt. r ita exp̄ſſe legit ex-
tra d̄ ſpō. de m̄liere. r extra d̄
matri. p̄tra. ſ̄ inedict. eccl. eo
dē. c. d̄ m̄liere. Et ita intelli-
gēdi ſunt oēs canones q̄ di-
cūt eos fore ſpandos. qr et-
ponēdū n̄ ſimp̄t ſed ad

tēpus. Sane vt diuersa cir-
ca m̄rimoniū p̄cpla enitē
ſtatū tuit in p̄cīl. ḡnali. vt
cum m̄rimonia fuerint ſhe-
da in ecclia q̄ p̄ſbyteris pub-
lice ppalentur cōpetēti tēmo
p̄finito vt infra illū q̄ vo-
luerit r valuerit legitimū im-
pedimentū apponat. Et iō
ſacerdotes nihilomin⁹ inue-
ſigēt vtrū aliq̄d ipedimentū
obſter. Lū aut̄ apparucrit p̄
babīl cōlectura ſ̄ m̄rimoniū
cōtrahēdū. p̄trac⁹ exp̄ſſe p̄-
hibet illis donec q̄d ſit faci-
endū ſup eo maniſtis
terit documentis. par
rochial ſacerdos istd facere
cōtēpſerit. v̄l q̄libet regularis
q̄ in m̄rimoniū clādestino fue-
rit p̄ triēniū ab officio ſuſpe-
datur r graui⁹ puniat ſi cul-
pc̄q̄litas postulauerit. S
bis q̄ taliter copulare conte-
pſerint etiam in gradu con-
cesso p̄digna p̄nia iniungat
Si q̄s aut̄ cōtra m̄rimoniū
legitimū malicioſe ipedime-
tū obiecerit p̄ter p̄niam quā
deberet facere p̄ pctō canon
cā n̄ d̄ cffugere v̄ltionez. Et
istd optime ſuatur in ecclīs
gallicanis. rbi per tres dies
dñicos vel tres dies ſolēnes
anteq̄ contrahat m̄rimo-

affo by nos de confititioſis
ad ſup̄to come p̄tib
et ſpandos q̄ ſeſtis
affo ſup̄t p̄m̄tis

2. ad h̄t p̄tib ſuatur in ecclīs
gallicanis. rbi per tres dies
dñicos vel tres dies ſolēnes
anteq̄ contrahat m̄rimo-

Ecclia pars totius libri

nū indicat in ecclia q̄ si aliq̄ sciat aliq̄ impedimentū q̄re matrimonii nō obbeat fieri pponat. et isto vocat banum in francia. Et q̄cunq̄ istis ptermis̄is ſhūt sūt excoicati. vna tñ quezecia in suo ſenſu abūdat. Et hec de m̄imōio dicta ſufficiāt. Et ſic terminat p̄ma particula h̄ libri. in qua de omissis et mi- nus bene dictis veniā petēt ob ſecro lectorem beniuoluz ut h̄ ſagittas detractoruz cli- pecum orōnis opponens mi- nus bñ dicta corrigat et emē det.

Explicit p̄ma particula
huius libri.

Incipit ſecū
da particula h̄ libri in q̄ agit
de penitētis et his q̄ p̄tinet
ad p̄fessionū audiētiā et peni-
tentiarū impositiōem. Et h̄z
q̄tuor tractatus p̄ncipales.

Erus

v
deus ac pi^r
ſamaritanus
dulcis ih̄s.
q̄ vinū et ole

um infudit in vulnerib⁹ ſau- ciati a hierlm̄ i hiericho deſ- cēderis q̄ iciderat in latrones ſtatū ruināq̄ peccati eiusq̄ medelā et remedii insigni et mirabili pabola declarauit Hierlm̄ eīn q̄ viſio pacis dī
innocētia baptiſmal' eſt per quam Bersabee q̄ putens ſa- turitatis ſiue ſatiatiſ inter- pretatur. i. aīa cuīnlibet xp̄i- ani baptiſmalis aque puto ſatiata. vero et pacifico ſalo- moni. pio. ſ. iefu. qui eſt vera pax faciens utraqvū iuxta verbum pphete deſponsatu- ra in fide congrue repreſentat Hiericho ſo que luna q̄ nū
q̄ in eodem ſtatu manet in- pretatur ſtatum peccati in q̄ homo ſtul^r. id eī homo pec- cator teſtante ſapiente velut luna mutatur euidentiſſime prefigurat. A hieruſalem ergo in hiericho homo deſcen- dens eſt peccator qui baptiſ- malem innocentia deſcrens per deuia vicioſum plabitur et deſcendit. et ſic ab iferni la- trōibus ſpoliatur bonis ſeu donis gratu. et extutus. et in naturalib⁹ ſauciatus. Hunc pierat ac miſcide ocul' respi- ciēs dominus noster Ieſus

Tracta. I. secūde partis

christus p̄ eius sanatōne de
summo celoz ad ima desce-
dit. et in vtero ſtemerate vir-
ginis Marie carnē assumēs
et ſauiciati vulnera in ara cru-
cis alligāſ funicul̄ charitatis
vinū mortificatōis penitētie
et oleū indulgētie lenientis
infudit in iþis. In cui⁹ rei ſi
gnū ſue ſalutifere p̄dicatōis
exordiū iſto ſalubri ac ſuauiſ
ſimo themate iſigniuit. Pe-
nitētiā agite. appropinqbit
eſti regnū celoz. Ubi iñdicit
pniam et p eam patriam re-
promittit. Demū ope qđ ſi-
bi p̄ dederat p̄fumato. ſauici-
ato. ſ. hoīe iam ſanato ne euz
abſqz cuſtode deſereret iþm
ſauiciatiū omen dauit ſtabula-
rio. i. ſacerdoti curato. et de-
dit eis duos denarios. ſ. du-
as claves cccie. ſ. diſcernēdi
ſciām ac ligādi et ſoluēdi po-
teſtate adhibēs dicit. Luraz
illi⁹ habet. Ut iñḡ ſacerdotes
qđ n̄ ſunt mltū iure canonico
vel ſacra theologia puecti a-
liquā noticiaz haberet p̄ qm
poſſent inter leprā et leprā di-
ſcernere. et ſic pn̄e ſalutaris
miſtrare medelā in ſcda p̄
te h⁹ opis aliq̄ ex diuersorūz
doctoz ſentēijs et maiorum
meoz dictis diligēti ſtudio

vt meli⁹ et breui⁹ potui cōpi-
lani. ut ſi qñ neophyti et mi⁹
puecti curati in foro pn̄e du-
bitauerint. iſtō opusculuz ſit
eis q̄lecuq̄ introductoriu et
aliqđ directiu. Hec aut̄ nō
p̄lumenē d̄virib⁹ p̄prijs cum
nulle ſint acceptaui. ſ; confi-
dens de clemētia ſaluatoris
qđ bñ oia fac̄ ſis ſurdos facit
audire et mutos loqui. vñ le-
ctor affectū meū. ſiderā ſe
lingua toxicata n̄ mordeas.
et ſi aliq̄ iuenias utilia ea at-
tribuas ſoli deo. min⁹ aut̄ utili-
lia vel prorsus inutilia me et
ea fraterna corrigas et emen-
des cbaritate.

Tractatus
prim⁹ ſcde p̄tis p̄nci palis d̄
pn̄ia in generali. Et habet q̄t
tuor capitula.

E peni
tētia iñgit tra-
ctatur⁹. p̄mo
dicā aliqđ d̄ pe-
nitētia in gñā
li. et poſtea dicaz de q̄libet ei⁹
pte in ſpēali. Capl'm ſmuſ
quid ēpn̄ia. et vnde dicatur.
et q̄t ſunt ei⁹ ſpēs. Capl'm ſe-
cundū d̄ pn̄ia ſolēni. Capl'm

De penitentia

tertium de pena publica Capitulum quartum de pauata pena.

Quid est pena. et unde dicatur. et quomodo sunt ea species.

Lapsum probum

Enitentia secundum Ambro-

pum diffinitur sic. Pena est per-
terita peccata plangere.
et plagēda iterum non remittere.
Secundum augustinum diffinitur sic. Pe-
nitentia est quod dolens vindicta
punies in se quod se dolet remis-
se. Et secundum penitentiam est pena pene. et
teneo tenes. vii. pena quia pene
tertio. in quantum. s. penitentia est pe-
nā quam sustinet punit se. ppter il-
licita quod misit. Probatur ista secun-
dum penitentiam diuinam. circa penitentiam. Aug. in
li. v. resurrectione diffinitur sic peni-
tentia. Pena est quod res optime et
prefecta oes defecit reuocans
ad prefectum. Ulex licet a docto-
ribus varie et multis distinctiones
ponantur de pena. s. quoniam est ipsius et
sacram. moueat et circa hanc
materiam multe quoniam. obmis-
sis oibhill cū magis consumptio-
nes edificatioes continentur aliae.
et diuinis de penitentia est agendum. Seci-
endum ergo quod penitentia uno modo diuinis
dicitur sic genitivus spes. alio modo di-
uiditur sicut totum in peccatis. Pri-
ma diuina est quod penitentia alia est
solennis. alia est publica. alia
est priuata.

De solenni pena. La. q.

Irra solennem penam que
tuor sunt notanda. Pri-

mo quis sit vel quis sit ei
forma. ubi sciendum quod ista pe-

nitentia non est solennis quod fit in
publico. sed quod ponitur cum solen-

nitate tali. Tertium sciendum quod feria
quarta in capite ieiunij. id est die

cinerum. illi qui dominum agere istam pe-

nitentiam preferuntur se in ecclesia coram
episcopo et sacerdotibus. et episcopis premis-

sa aliqui monitorem ostendit eis gra-
uitatem et enormitatem peccati et suo

rurum et idutus cilicio ejicit eos secundum
ecclesiam. catando illorum rursum. Ben-

ii. In sudore vultus tui. et sic
sunt extra ecclesias vestigia ad diem

cene. qui die recipiuntur et admittuntur
ad ingressum ecclesie. non enim ad

communionem quibus sunt per episcopum re-
cogniti. Et secundum hunc plene et per
fectum. id est in capite. Secundo no-

tanda est secundum hunc solennitas. et tri-
plex. Una est ad exemplarum et ero-
rum aliorum. alia est ad erubescientiam

delinquentium. Alia est ad significati-
onem electorum ad secundum padiso.

Tertium cum gradibus suspensus est
sibi denunciare episcopo quod sic ad-

ppropter peccatum suum fuit electus de
secundum. ita ipsis propter peccatum suum
ejectus est de ecclesia. Et ideo sic habet

xxvi. q. v. c. vi. capitulo pena non est
iterada. et sic intelligit verbum.

solenne

Tracta. I. secūde partis

Amb. qd̄ ponit d̄ pe. d̄ s. i. q̄
dic. q̄ sic vnicū ē baptismū.
ia ē vnicā pnia. c. r. loq̄ d̄ pe
nitentia solēni q̄ nō d̄z iterari.
nisi de cōsuetudine alic̄ ecclie
alicqd̄ alid̄ obtineret. nū enī
posset sine pīcklo itari. . pe.
d̄ s. iii. c. i. h. ex psō. ¶ Tertio
notadū p̄ q̄bo criminib⁹ z q̄bo
psōis d̄z iponi ista pnia. Ul̄
scīdū q̄ nō d̄z iponi nū. p̄ ḡ
ui z enormi z vulgarissimo
crimie qd̄ totā cōmouerit vr̄
be vel cōitatem. Ad d̄z iponi
clericō nū d̄posito. z q̄ semel
cā egerit nō p̄t p̄moueri ad
sacros ordies. nec īm stratei
ordies suscepito. vt ptz. l. di. ex
per sc̄tib⁹. xxvi. di. ill̄ fatos.
Rō b̄. phibitōis ē q̄druplex.
Prima ē ordis excellēta. qz
nō sūt digni recipere vasa. s. sa
c̄toz. i. ordies q̄ dudū fuerūt
vasa vicioz. llcz em̄. p̄ctm̄ sit
deletū p̄ pniam. remanet tñ
aliqū cicatrix. i. aliqū irregulari
tas q̄ ipm̄ ipedit a suscep̄tōe
sacri ordis. Secda cā est tñor
labēdi ex p̄stina cōsuetudine
asurgēs. p̄ferēs ei memorā
di criminis labē nō bz sacerdo
tñ lucida dignitatm. lxi. di.
i sacerdotib⁹. Tertia cā pp̄t
scādalū pp̄l. cū enī talpnia
nō iponat yll̄. p̄ crimie enor

mi z vulgarissimo qd̄ totam
cōmouerit vr̄be. non posset
tal sine mag scādalo mīstra
re. l. dist. de his clericis. Quar
ta cā ē. qz n̄ bz frōtē redargu
endi alios. cū ip̄e sit p̄sc̄l̄ sibi
se 2mīssile cādē q̄ corripit v̄l̄
maiora. xxvi. di. pm̄ Dispē
sat at cū solēni pnia i mōri
b̄ ordib⁹. pp̄t necessitatē v̄l̄
litatē ecclie. vt d̄r. l. l. dis. Pla
cuit. Et si q̄. q̄s p̄t facere di
spēlatōz. Dico q̄ ep̄o. exq̄ n̄
ē ci spēal̄ phibitū. extra d̄ se.
ex. nup. Et si dicas h̄ p̄ illud
qd̄ d̄r. l. d̄. c. ex penitētib⁹ vbi
d̄r. q̄ ep̄o sciēter ordinans so
lēni penitētē d̄z p̄uari p̄tē
ordinādi. Dico q̄ n̄ obstat qz
stelligit ill̄d̄ cūz ordiat absq̄
dispēlatōe. vel cū ordiat sit. e
cā legiūtā lōrdiate dispēlat.
l. di. q̄ i aliq̄. Solēnit etiam
penitētē n̄ p̄t p̄here mīmo
nū. si tñ h̄pēt tenebit. pbāt
ista. l. di. Ill̄d̄ qz nob̄. z. xxvi.
q. vi. c. xl. ¶ Quarto notadū
ē a q̄ p̄t iponi solēnnis pnia.
Ecce tñsc̄l̄ dū q̄ solēnnis pnia
n̄ d̄z iponi. nū ab ep̄o vel de
mādato el̄ a sacerdote. So
lus etiā ep̄us vel in articulo
ncēitatis d̄ mādato el̄ sacer
dos p̄t fccōciliare solēniē peni
tētes. z si bñ penituerit pote

De penitentia

rūt recōciliari infra octauias
pasce. et cōicare. et h̄e igressū
ecclie. sūnāt remanebūt sic
vsc̄ ad finez vite. Et hoc h̄
xxvi. q. i. c. xl. Et q̄ ista ma-
teria magis tāgit reverēdos
ac sc̄tissimos epos q̄rū fūus
et discipul⁹ sū q̄ simplices sa-
cerdotes. id nihil plus dica⁹
de ista materia.

De publica pn̄ia. La. iij.
Ublīca vocat p̄p̄ il-
p la q̄ fiti facie ecclie. n̄
tū cū pdicta solēnita-
te. sic q̄n iniūgi⁹ pegratio p
mūdu cū baculo cubitali. v̄l
cū veste aliq. vel cū aliq alio
tali. Et hāc poss̄ ut credo i-
ponere q̄libet ḥfessor p̄fēti
sibi. q̄ n̄ iuenio phibitū. nisi
forte cōsuetudo teneret h̄riū
vel n̄i ep̄us rep̄auerit sibi.
Et ēsciēdū q̄ ista pn̄ia n̄ d̄
iponi clerico. nisi d̄posito. n̄
etiā d̄ iponi laico nisi p̄ cri-
mie ḡui et manifesto. et q̄ iu-
dicare d̄ crimib⁹ ḡuib⁹ et ma-
nifestis p̄siet ad epos credo
et sc̄ulo q̄ ille cui ess̄ tal⁹ peni-
tēta iponēda cēt ad ep̄m re-
mittēd⁹. pbāt ista de pe. dist.
vi. cui aut̄ debeat. h̄. sacerdos
Et credo q̄ tal⁹ pn̄ia posset
iterari totiens q̄tēs iteratur
peccati. p̄ q̄ iponēda. d̄ pe.

dis. iij. c. rep̄iunt̄. et. c. septies
i die cadit iustus. et. c. adhuc
instant pfidi.

De p̄uata pn̄ia.

Cap̄l'm. iij.

Enitētia p̄uata ē illa
p q̄ singularit̄ et priuate
fit q̄tidie cu⁹ q̄s p̄tā
sua cōfite⁹ secrete sacerdoti. et
d̄ ista sp̄ēalr intēdit̄ h̄. Et est
sciēdū q̄ q̄libet pn̄ia pfecta i
tres p̄tes diuidit̄. s. cordis cō
tritioez. oris ḥfessioez. et opis
satissactōz. Et ista est sc̄da di
uisio pn̄ie. Un̄ Iohes os au
reū. Perfecta pn̄ia cogit pec
catorē oia sufferre. in cor d̄ ei
ē cōtritio. i ore cōfessio. i ope
satissactio et tota hūilitas. et
hec ē fructifera pn̄ia. de pn̄ia
d̄is. i. c. penitentia vera. h̄. p̄f
cta. Quia enim trib⁹ modis
offendim⁹ deum. videlic⁹ de
lectatōe cogitatiōis. impru
dētia locutōis. i subbia opis
Et p̄m regulam medicorum
cōtraria cōtrariās curantur.
trib⁹ modis oportet q̄ sati
faciam⁹. s. cordis cōtritio. oris
confessione. et operis satissa
ctione. Unde penitentia sic
perfecta est illud felix et bene
ficium triduū quod petebāt
filii israel. id est christiani
deum per fidem videntes in

i 2

Tracta. II. secūde partis

egipto. s. i tenebr̃ p̃ctōz exi-
stētes. dū dicebat. de⁹ hebre
oz vocauit nos vt eam⁹ viā
triū diez. s. p̃fessiōis. p̃tritōis
z satissaciōis. i solitudine h⁹
mūndi. z sacrifici cem⁹ sacrifici
um pnie dño deo m̃o. ne for
te accidat nob⁹ pestis. i. culpa
i p̃nti. z gladi⁹. i. pena i futu
ro. Pnja etiā sic pfecta est il/
la scala bñdicta cū iustis trib⁹
gradib⁹ quā vidit iacob ere
ctā vlsq; ad celū. z dñm inni
xū ipi scale. z h⁢ pp̃ tria. Pri
mo vt ascēdētē p̃ ea fortiter
sustineat. Scđo vt si necesse
fuerit ascēdētē p̃ ea manum
porrigat. Tertio vt ascēdēs
p̃ ea cū fatigat⁹ fuerit ad ipz
respiciat factā totā curā suā
leo. Nō ē el̃ ita crudel⁹ vt ait
Aug. vt ipm cadere p̃mitrat.
In p̃mo gradu ē dolor. In
scđo pudor. In tertio labor
Debis igif p̃tib⁹ pnie p̃ or
dinem ē dicendum. Et p̃mo
de contritō.

Tractatus se
cū d⁹ scđe p̃tis de p̃tritōe. Et
bz sepiē capitula.

Arca cō
c̃ tritōnem septē sunt

p ordinē p̃siderāda Pr̃c qđ
ē p̃tritio i se. Scđo de q̃nri
tate p̃tritōis. Tertio de eius
q̃litate. Quarto de ei⁹ durati
one. Quinto de q̃bz bz eē cō
tritio. Sexto q̃ ē cā inducl
ua cōtritōis. Et sept̃o q̃s ē
effectus contritōis.

Quid ē cōtritō. La. i.

D vidēdū qđ ē cōtriv
a tio notādū q̃ p̃tritio
sumif hic ad silitudi
nē p̃tritōis q̃ sit in corporib⁹
Uñ sciēdū q̃ pres dr corporib⁹
conteri qñ in minutā p̃tes
cōteri. sic sp̃es aromaticē in
mortario cōterūt. Uñ differ
entia ē iter p̃tritōnem z fra
ctōez. nā fractio ē qñ res frā
git̃ i magnas p̃tes. Lātritio
est qñ res frangit̃ seu terit̃ in
minutā p̃tes. Dolor igif d
p̃ctis dr cōtritio nō fractio.
ad designādū q̃ ñ solū peni
tēs de p̃ctis suis in generali
pteris. imo de q̃libet ln sp̃ea
li. de h̃ tñ magis dicet infra
i. v. ca. h⁹ tractat⁹. Sed q̃re
magis dr cōtritio q̃s dolor.
Sciēdū q̃ fm q̃ dīc̃ beatus
Bef. sup cāti. iō dīc̃ cōtriv
tio z nō dolor. q̃a sicut vngē
tū sanatiūz̃ficiū ex ml̃t̃ her
bis trit̃ i mortario. sic vngē
tū cōpūctiōis p̃ficiū ex herb

De contritione

multorum peccatorum natu*ri* aia pec-
cari*c*e. q*uod* ut d*icitur* i*psalmus*. lxxij. In
tra deserta i*uia* et in aqua*tristis*. tri*s*
i*mortario* p*ec*cie. Et h*ic* isto*v*e
fit et scissime dictu*m*. n*on* t*u*n*red*
dit Ber*r*on*e* hu*is* q*uo*d q*re*va
tur. q*uod* s*imilis* mag*is* dicere*eb* ho*pe*
teres q*uo*d c*o*ter*is*. et pet*rum* dice
re*c*o*tritum*. Et i*o* sc*ied*u*m* q*uo*d in
c*o*trit*o*e*tria* se*attred*eda. Pri
mo q*uo*d e*illud* q*uo*d c*o*ter*is*. Se
cundo a q*uo*d p*terit* T*ertio* ad q*uo*d
p*terit* siue ad q*uo*d p*tritio* ter
mit*at*. Ill*o* q*uo*d c*o*ter*is* e*corpo*
p*ec*t*oris*. q*uo*d e*vas* q*uo*d f*ictile* re
pletu*m* veneno*p*eti*m*. Et ideo
Joel. p*ph*a*ia* idic*as* autorita*te*
de*ei* c*o*trit*o*e*tria* d*ixit*. Louer
tim*u* ad me i*toto* cor*devro*. i*sc*i*eu*
n*io* et fletu*m* et plactu*m*. et sci*en*
dite corda v*irg*. s*i* c*o*trit*o*. Il
lud a q*uo*d p*terit* cor*p*ec*toris* e*st*
duplex mola. q*uod* v*na* e*st* sug*o*
or*i*. i*sursum* elen*as*. et ista e*st* spes
venie*p*uenies ex*c*onsiderat*o*e
d*ine* mie*Alia* e*st* mola de*orsu*
de*ph*mens. et ista e*st* timor pene
venies ex*c*onsiderat*o*e*dine* i*usticie*. Et i*st* duas molas
d*icitur* tenere ver*itas* penites n*on* v*n*
q*uo*d d*icas* deserere nec eas di*abolo*
p*ignori* tradere. In cu*ius*
figura*o*dr*is* i*Deuteronomio*. xviiij.
No*no* accipies loco*p*ignoris
superiore*et* inferiore*m*ola*m*. i*n*

desperes p*pe* magnitudine*z*
et enormitate*z* p*ec*t*oris* tu*or*. s*ed*
sp*er*era*in* di*u* misericordia*n*
plumas*h* time*g*uitate*z* tor
met*o*re*z* ex*dei* i*usticia*. Illud
ad q*uo*d p*tritio* term*ia* e*st* cor
p*ec*t*oris* dur*u* ut lapis emolle
sc*at* et li*q*fiat ut cera. q*uod* scrip
tu*m* e*L*or*d*ux malehabeb*it*
i*nouissimo* die. Et i*o* v*e* c*o*
trit*o* p*er* dicere. Factu*m* est cor
me*u* t*ac*cer*al* li*q*sc*es*. Et de
tali corde d*icitur* ps. l. L*or*
pri*tu* et h*abiliat*u** de*o* n*on* despices
U*iso* i*git* p*petate* i*sti* no*is*
p*tritio*. vid*ed*u*m* e*st* q*uo*d sit p*tritio*
Et e*sciendu* q*uo*d c*o*trit*o* a ma
gistris sic diffinit*ur*. C*o*trit*o*
e*st* dolor voluntarie*p* p*ctis* as
su*pt* cu*m* p*posito* c*o*fit*ed*et
fa*ci*aciendi*z*. Et ad euid*entia*
i*sti* diffinit*o*is v*ia*nd*u* e*st* o*mn*
singul*u* p*ctib* pos*it* i*diffiniti*
one*d* i*ei*. p*tritio* e*st* dolor. Cu*m*
ei s*imilis* q*uo*d dictu*m* e*st* h*aria* h*ab*is cu*m*
ran*u*. et medicina d*icitur* e*st* h*aria* i*firmitati*. et p*tritio* s*it* medici
na*p*ct*u*. et p*tritio* fuerit delecta
tio opt*er* q*uo*d i*c*o*tritio* sit do
lor*z*. Et ita o*mn* i*apo*c. xviiij. c.
Quat*u* glificau*it* ser*u* i*delici*
is fuit*u* p*cti* p*petrato*e*z*. t*at*u*m*
date*z* et torment*u* et luct*u* i*in* c*o*
trit*o*e*z*. Et not*ad*u*m* q*uo*d n*on* so
la*z* i*p*erit*o*e*z* e*st* dolor*z* et*ia* e*st*

i3

Tracta. II. secunde partis

ibi et gaudiū. qm̄ cū p̄cōr̄ re cordaſſe per p̄ctm̄ offendisse dēū creatorē ſuūq̄ eū creauit ad imaginē ſuā. p̄rem ſuū ce leſtē q̄ euz pascit corporaliter et ſpūalr̄ et redēptorē ſuū q̄ euz liberauit p̄ p̄priū ſanguinez ſuū a penar a ppeina dānati one. recolit etiaꝝ ſe amilisſe p̄ p̄ctm̄ ſuū gl̄iaꝝ gadiſi. t̄ cur riſſe penā iferni dolere debet Sz qn̄ cogitat ſep̄ iſtū dolo re clōgari a p̄ctō et recōcilia ri deo gaudet. Et n̄ imerito. ſic ei gaudz q̄ naufragiū ena ſit. ſic vere cōtrī d̄z gaude re dū ſevidet p̄cti naufragiū enaſiſſe. Seqꝝ. volūtarie aſ ſūpe. Lū em deo nō place ant coacta fuitia niſi dolor cōtrīoſ eēt voluntari⁹ ſi eēt do ḡt⁹ nec accept⁹. ſic enī p̄ctm̄ teſte. b. aug. adeo ē vo lūrariū q̄ ſi ſi ē volūtarium iā nō ē p̄ctm̄. ſic cōtrīo d̄z eſſe adeo volūtarie aſ ſūpe q̄ ſi n̄ eſt volūtarium iā nō eſt cōtrīo. Et rō iſtoꝝ eſt iſta. q̄ actus meritor⁹ et demeritor⁹ opt̄. q̄ ſit a volūtate dicit⁹ v̄l im patus. alias nō eſſet merito.
sacraſſiūs v̄l demeritor⁹. Seqꝝ. aſto ꝑtōs cū p̄poſito cōſideri et ſatiffaciē di vere ei cōtrī d̄z ee in p̄poſito cōſideri et ſatiffaciē

di qn̄ habet oportunitatem. alias cōtrīo ſua eſſet falſa et nulla. Erō ē. q̄ cū ad pfecti onem totius int̄eglis req̄rat q̄ oēs ei⁹ p̄tes ſint ſil. ſic ad pfectoꝝ dom⁹ req̄rit q̄ ſint ſimul tectū parietes et ſūda mentū. ita et ad pfectoem ve pn̄ie req̄rit q̄ iſta tria. ſ. con trīo. cōfessio et ſatiffaciō. q̄ ſunt p̄tes int̄eglis. ei⁹ inq̄ntū ſt ſac̄m ſint ſimul in re v̄l i voto. Uñ in q̄libet pn̄ia pſe cta ſunt tres. p̄tes. ſez cordis contrīo. oris cōfessio. et opis ſatiffaciō. quas tangit Joel. p̄pha cuꝝ diē in pſona dñi. Lō uertimini ad me i to to corde v̄ro ſc̄. ſaḡit cōtrīo ne et p̄fessionē fieri i toto cor de. Ille aut̄ i toto corde con uertiſ. q̄ illō qd̄ ore diē corde ſentit. q̄ cū cor et ligua nō di ſcrepāt dulcis eſt ſymponia. Et cū diē v̄terius in ieiunio ſc̄. Idicat ſatiffaciōz. Sc̄d̄ em qd̄ diē Joh. Quicqd̄ ē i mūdo aut̄ e ſcupia carniſ. aut concupiā oculorum ſc̄. Ideo contra cōcupiā carniſ dicit in ieiunio. ḥ ſcupi ſc̄tiā oculoy dicit in ſletu et planetu. et ḥ ſupbiām v̄te dicit. Sc̄in dite corda v̄ra et n̄ vestimenta v̄ſtra.

De contritione

De quantitate contritionis.

Lapl. iii.

Quantitas contritionis mea
quod surat penes quantitatem doloris quod essentia liter
est ipsa contritio vel causatus a contrito. Notandum quod duplex est dolor in contrito. Nam quod dolor dicitur duobus modis. Nam dolor uno modo idem est quod displicencia voluntatis. in quantum. scilicet voluntati displiceret aliquam reforem fuisse. Alio modo dolor idem est quod passio resultans sive redundans in sensualitate. scilicet in carnem. in quantum. scilicet propter sensitum sentit aliquis dolor ex illatione alicuius nocimenti. sicut quantum per scinditur membrum vel vulneratur corporis vel aburitur. vel aliquod taliter. Loquendo de dolore primo modo. put. scilicet dolor est displicencia voluntatis. taliter dolor est essentia liter ipsa contritio. scilicet dolor contra tritionis deus est. et est maximus si sit ipsa contritio. Unde dico quod peccatum tuum deus sic displicere voluntati et rogi quod nullo modo et nullo pacto nec modo non. scilicet modo per illare velles in ipsum contempsire vel considerasse. Et ratio huius est. quod contritio si sit vera non poterit esse sine caritate. immo sed etiam charitate. Ad hanc autem quod aliquis habeat charitatem quantumcumque

parvum necesse est quod diligat deum super omnia. sic quod per nullo deum non vel modum offendit offendere vel offendisse deum. Et iuste cum peccatum sit offendit deum. permittit deus deus displicere voluntati formate charitate. qualis deus est et est voluntas veri contriti quod nullo modo. nulla sorte. nullo deum vel in deum vel in ipso facere vel fecisse. et hoc est quod deus in hieremias. vi. capitulo. ubi dicitur. Luctum unigeniti fac tibi placitum amarum. ubi dicit glosa. Docet penitentia quod facere debet. Et sequitur. nihil dolenter morte unigeniti. ita erat nihil dolenter debet esse quod offendisse deum per peccatum. Et sic dico quod loquendo de dolore putdolor dicit displicientiam voluntatis. dolor contritionis est maximus. ita quod non possit esse maior. Si autem loquamur de dolore put nomine dolorum causatum in sensualitate. sic talis dolor est effectus contritionis. in quantum aliquis vere et perfecte fuerit contritus ex dolore primo. scilicet ex displicencia voluntatis de peccato et in quantum est offensum dei prorum. pit in fletum et lamenta et lacrymas. sicut legitur dominica i. 4.

Tracta. II. secūde pat.

Maria magdalena. et d' beato petro aplo. sic dico qd nō oportet qd in contritiōe iste dolor sit maior quocunq; alio dolore. Videlicet em̄ multos viros et multas mulieres yē penitentes fm qd hūanitas p̄t cognoscere qd magis flent et plorant p̄ morte piaguineorum v̄l amicorum suorum. l̄ p̄ amissione alieni rei tpalis qd plorant et flent p̄ petis suis. Et r̄ est. Lū em̄ dolor iste sit in affectiōe sensualitatis. et affectio qd ē in sensualitate sequatur experimentalē et sensualē cognitionē. et pauci imo paucissimi sūt qd ita habeat sensualem seu experimentalē cognitionē dīne dilectōis. sicut habent cognitō; dilectōis factōrum tpalium. id pācētimo paucissimi sūt qd ita sensualitatem doleant de petō. sic dolēt de aliqdāno tpali. Sz si iuuenirentur aliquid esset multū laudādi. Sic ḡ p̄ qd loquendo dedolq reput dolor dīc displicētis et dissensum voluntatis dolor contritiōis dz esse maximus id ē maior qdūq; alio dolore loquendo aut de dolore qd dicit passionē resuante in sensualitate. sic nō ē nc̄ariū qd dolor contritiōis sit maior qdūq; alio

dolorē. cēt tñ multis cōgrua. Sed qd nūqd verus contritus et penitētē dz pl̄ velle sustinere quācūq; pena inferni vel quācūq; alia pena tpale sicut infirmitatē vel mortē qd peccasse vel peccare. Dico qd nullū i mētesu dz sibi ponere talē qdōnē. nec etiā alicui alij. qd istō effici seipm̄ vel alium ponere i cōpiatōz. et mēs hūana ē multū infirma ex parte sensualitatis. qd sēp refugit mortē et mala corporalia. etiā qdūcūs sit hōpfectus. sicut p̄ i salvatore nō ieu xpo. qd imminente passionis hora dicebat. Tristis ēaia mea et h̄ qntū ad sensualitatē. vsc̄ ad mortē. et p̄ponens seipm̄ dit. sp̄us. voluntas rōnalis prompt̄ et supple ad sustinendū mortē. caro aut. i. sensualitas infirma qd fugit mortē. Quare nēo dz se ponere in tali pplexitate. n̄ cōfessor dz h̄ interrogare. Istō aut̄ rediatur de nc̄itate in qlibz vere cōtrito et reue penitēte qd vbi nc̄itas fuit. qd sustineret oēm pena qd offendere deū qd peccatū. Et hec de qntitas et contritiōis sufficient.

De eius qdūtate
Capl'm. iij.

¶ **C**unc de q̄litate cōtritō
nis dōm est. Līca q̄
sciēdū est q̄ cōtritio
dōz habere septē conditōes.
Primo em̄ deb̄z esse dīscēta
vñd̄z eē cū spevenie. ita q̄'ye
contrit⁹ nūnq̄ dōz despare de
dei mīsc̄dia. q̄ plus pōt de⁹
parcere q̄ hō peccare Unde
Aug. sup illud v̄bū qd̄ dicit
cayn Gen. viii. scz. Maior est
iniquitas mea q̄ ut veniā me
rear. dicit Layn mentiris q̄
maior est di pietas q̄ tua ini
q̄ras. Et Amb. Nemo dīspe
ret. q̄ iudā pd̄itorē non sce
luo qd̄ om̄isit s̄ sua despatō
fecit penit⁹ interire. S̄ q̄
nemo sciū vt q̄ sit dign⁹ amo
re v̄l odio dei non dōz nimis
plumere s̄ sp dōz tāmere. q̄ in
itū sap̄c̄ ē timor dñi. Et iō
verus penitens granū id est
aīam suā dōz terere inter duas
molas. s. timoris et spei. et fa
rina sic trita barutello discre
tōis l̄ passiōis mūdata aq̄
lacrimaz. i. apūctōis p̄mir
ta. panē bonū clibano co
dis igne coritaz decoctū fa
ciat hospitiū r̄pō. ita q̄ in
die iudicij dicatur s̄ibi. Esu
riui et dedisti mihi manduca
re. Secdo deb̄z eē amara. Et
ita dicebat ille sanct⁹ rex ze

chias. Isa. xxxviii. Recogī
tabo tibi oēs annos meos i
amaritudine animē mee. Et
si sit talis faciet pacē iter dē
aīam peccatrix. Unde idē
chias. Ecce in pace ama
ritudo mea amarissima. A
mara dōz eē cōtritio. q̄ p̄ctor
delectatus fuit in cogitatiōe
illicta. amarior et consensit.
amarissima q̄ op̄ illictum
ppetrauit. Et si sic fiat potē
nit dicere cōtritus illud qd̄ se
q̄f. Tu aut̄ eruisti aīam meā
vt nō piret. plecisti post ter
gū oīa p̄ctā mea. Tertō dōz
eē lacrimosa. Ut p̄. vi. La
uabo p̄ singulas noctes lec
tū meū. lectū. s. cōscie. lacri
mās meā strātū meū rigabo.
Et sic fecit bā maria magda
lena q̄ lacrimis lauit pedes
dñi nr̄i iesu christi. ideoq̄ fu
erūt s̄ibi p̄ctā fīmissa. Quar
to dōz eē p̄meditata. vt in au
toritate p̄allegata. Recogita
bo tibi oēs aīnos meos z̄c.
Et dicit Isaias loq̄ndo aīe
peccatrix. Sumē cytharaz
scz penitēcie. circui ciuitatez
s. aīe cogitādo et remēorādo
singula p̄ca. et dōz cogitare ho
ras diei et tēpa et loca. hm̄di
meretrix. i. aīa peccatrix que
peccādo cū diabolo fornicā
i §

Tracta. II. de pat.

ta est et obliuio tradita est a deo ppter pctā obliterata. ¶ Qui-
to dī cē vniuersalis. i. de oibz
pcis. ¶ Serto dī esse dura-
bilis. i. cōtinua. et de his dice-
tur infra in caplis duobz se-
qntibz. ¶ Septi dī cē i reg.
id ē cū pposito fitēdi et satis
faciēdi. als nō esset cōtritio.
sed derisio. Et de hī dictū est
sup in pmo caplo. Et sic p̄z
q̄lis dī cē cōtritio

Quātū dī durare p̄tritō.

Lapl'm. iiiij.

D̄ sciēdū q̄ntū dī du-
rare cōtritō notādū ē
hī q̄ fīm qd̄ sup̄ dictū
ē in. c. hī. in p̄tritōe est duplex
dolor. Un⁹ est dolor q̄ idem
est qd̄ detestatio sine displice-
tiā voluntatis. et iste semp̄ dī
durare q̄d̄ diu hō viuit. ¶ Ho-
tandū aut̄ q̄ cū p̄ceptū dī cō-
tritōe sit affirmatiū. et p̄ce-
ptū affirmatiū obligat sem-
per et nō ad semp̄. s̄ p̄ loco et
tpe. p̄ceptū de cōtritōe sic ob-
ligat q̄ nō optet q̄ hō sit sp̄ i
actu cōuerēc̄. sed q̄n cuncq̄
occurrit sibi mēoria de p̄ctō
q̄ displiceat sibi illō fecisse. et
ira intelligitur vbiun beati
Aug. i li. d̄ p̄nia. vbi dī. Se-
per doleat et d̄ dolore gande-
at. Et seq̄. vbi dolor finitur

ibi p̄nia deficit. Un⁹ qn
sp̄ doleat. intelligēdū ē qn oc-
currat memoria d̄ p̄ctō. Si
milit qn dīc. vbi dolor finit.
intelligēdū ē finit vel de actu
vel d̄ habitu. Et cā quared;
sic durare cōtritio ē. q̄ nemo
est certus de lege cōmuni si
p̄ctū ē sibi p̄ cōtritōe remis-
sum. q̄ nescit si cōtritio fuit
sufficiēs. vñ dī in ecclastico
De ppiciato p̄cō noli cē sine
metu Posito etiā q̄ aliq̄s sci-
ret p̄ reuelatiōem dīnam pec-
catū sibi fore remissum. ad-
huc debet sibi s̄p̄ displicere
peccasse qn occurrit sibi me-
moria d̄ p̄ctō. als peccar̄ no-
uo p̄cō. q̄ sic cl̄pa ē velle pec-
care. ita culpa ē velle peccas-
se. Alt⁹ dolor ē in cōtritōe. s.
dolo. q̄ resultat et redūdat in
fēsualitatē. qn. s. hō ex disipli-
cēta p̄ctū prūpit in fletū et la-
crimas. Et talis dolor non
optet q̄ sp̄ duret. cū pauci v-
mo paucissimi sūt q̄ etiā vna
hora sic possent plorare pec-
cata. q̄nto min⁹ tāto tpe vite
sue. Esset tñ multe p̄fectōis
q̄ s̄ p̄ qn recordaret de p̄ctis
posset ea plorare. sic legit de
beato petro aplo q̄ sp̄ porta-
bat sudariū in sinu cū q̄ ter-
gebat lacrimas. q̄ qn recor-

De contritione

dabat peccati qđ fecerat qñ
xpm negauerat n̄ poterat la-
crimas cōtinere. et tñ bñ scie-
bat xpm sibi dimisisse pctm.
De q̄b̄ d̄z eē cōtritio.

Capl'm. v.

Eccatū qđdā ē actua-
le. qđdā originale. Ac-
tuale ē qđ p̄hīc actu p-
trio. s. qñ hō agit qđ agere n̄
debet. Et isto mō diffiniē sic.
Pctm est om̄e dictu; vel fa-
ctum v̄l' p̄cupiti h̄ legē dei.
Originale pctm ē qđ h̄bit hō
ex origine. inqntū. s. hō desce-
dit ab adā fīm rōnē sine nati-
onē seminalē. ita q̄ pctm ori-
ginale formalr nihil aliud est
q̄ carētia iusticie originalis.
¶ Un̄ sciēdū q̄ adā ī sui crea-
tōe accepata dō qđdā donū
supnaturale. qđ donū voca-
bat iusticia originalē. q̄ iusticia
ita ordiabat hoīem ad deūz
q̄ aīa hoīis ī oīb̄ obediebat
deo. ita q̄ in nullo mouebat
h̄ voluntatez dei. et corp⁹ ita
obediebat aīe q̄ in nullo mo-
uebat h̄ voluntatē aīe ī. h̄ im-
periū rōis. Et p̄ illō donum
oīa aīalia erāt subiecta hoī.
et obediebat sibi ad nutū. in-
tra illud ps. viii. Dia subie-
cisti sub pedib̄ ei⁹ oues⁹ bo-

ues vniuersas. insup ⁊ peco-
ra campi. volucres celi ⁊ pi-
sces maris. Istō donū acce-
perat ada; nō solū p̄ se sed p̄
tota posteritate sua. ita q̄ in-
oēs q̄ descēderēt ab ei⁹ semīe
īpē trāsfunderet istud donū.
id ē istā iusticiā originālem.
Et isto dono p̄ pctm suū īpē
panuit se ⁊ tota; posteritatez
sua; ita q̄ oēs q̄ descēdūt ex
ei⁹ semīe carēt isto dono. Et
talīs carētia vocat pctm ori-
ginale. Ad videndū ḡ de q̄b̄
debet esse cōtritio. p̄mo vidē-
dum ē vtrū hō cōteri debeat
de peccato originali. Et est
sciendū q̄ nō. Luius rō ē q̄
solum de illo d̄z hō dolere et
cōteri qđ est actu p̄prio cō-
missum. vel qđ fuit in p̄tāte
sua nō p̄mittere. h̄ pctm ori-
ginale nō fuit actu p̄prio con-
tractū. nec fuit in p̄tāte alicu-
ius nō h̄bere illō. q̄re nullus
tenet dolere vel cōteri de pec-
cato originali. Et dico nullū
teneri de necessitate. Lōgru-
um em̄ eēt adulto q̄ accedit
ad baptisimum q̄ displiceat
peccatū originale non in spe-
ciali quia fuit contractū. sed
in generali inq̄. Atū. s. oē qđ
separat a deo d̄z displicere. De-

Tracta. II. secūde partis

peccato aut̄ actuali quō hō
d; cōteri de eo notāduz q̄ in
genere duplex ē p̄ctū actua-
le. Hā q̄dā ē mortale. q̄dā
veniale. De p̄ctō mortali d;
hō p̄teri et p̄fiteri singularit̄
et singillat̄ de q̄libet. ita q̄n̄
sufficit cōfessio generali. imo
quilibet vere penitens debet
diligenter examinare et discu-
tere conscientiam suam. ita q̄ re-
cogitet dies. horas. loca tem-
pora. p̄sonas. et oēs circūstā-
tias in q̄bus et cum quibus
peccare potuit et peccauit. et
ita sicut occurret sibi memo-
ria de p̄ctō singularie et spe-
cialiter. conteratur de quolibet.
ita tamen q̄ licet de quo
libet p̄ctō mortali ver̄ peni-
tēs dēat maxima et sume do-
lere. tamen fn. q̄vñ pecca-
tū ē graui. q̄ aliud. in cōsūm
debet dolere et cōteri de uno
q̄ de alio. ¶ Sed qd̄ sicut de
peccatis oblitis. Dico q̄ ali-
q̄s potest ē oblit̄ p̄ctōrum
suōz duob; mōis. Uno mō
q̄ sit oblit̄ in sp̄ciali h̄z nō in
generali. id ē. q̄ bñ recordat̄
se peccasse mortaliter. sed ta-
men nō recordatur de specie
peccati. puta si fuit fornica-
tus vel furat̄. et sic de alijs.
Et talis debet dolere et con-

teri de peccato in ḡnali. et in
speciali tenet cōteri de negli-
gentia sua p̄ quā venit i obli-
uione peccati sui. et tenet fa-
cere q̄d in se est. sc̄z q̄ recorde-
tur i speciali de peccato suo.
vel cogitādo vias suas. v̄l o-
rādo deuz q̄ reducat sibi ad
memoria. Alio mō potest ēē
oblitus peccati sui. ira q̄ nō
recordat nec in ḡnali nec in
speciali. et adhuc tenet conte-
ri in generali. Ervoco cōteri
i generali nō sub cōditione
cōteri. i. dicēdo vel cogitādo
deoleo et p̄tero si peccani. Sz
voco conteri in generali pte-
ri sub extimatōt. pbabilis. d;
em hō pbabilis credere q̄ in
multis offendit deum quoq;
non recordat. et sic sub ista ex-
aminatione doleat et peniteat.
sicut si certus esset tunc con-
tritus est et penitens. Unde
quilibet debet dicere freqūe-
verium ps. xxiij. Delicta in-
uentutis mee ei ignorantias
meas ne memier. Quā aut̄
hō d; cōteri de p̄ctō veniali.
¶ Notāduz q̄ tria sūt genera-
p̄ctōz venialia. nā q̄dā ēve-
niale ex surreptōe. i. subituz.
vel nō p̄da voluntate sed ex
surreptione. et de tali non te-
netur homo cōteri in sp̄ciali

De contritione

nisi de pigris. Quoddam est veniale ex voluntate. cui si consenserit icidit hoc in mortale. sic delectatio morosa in cogitatione de actu carnali est peccatum veniale. sed si sit ibi consensus est peccatum mortale. Et de tali veniali quoniam occurrit memoria de eo de hoc ceteri et penitentia et diligenter aduertere ne sit ibi vel fuerit consensus. Qodam est veniale quod per frequentationes sui agent libidinem peccandi. et tanta poterit ibi esse libido peccandi per illud quod de sua natura erat veniale ex illa libidine fieret mortale. sic medacium iocosum de sua natura est veniale. sed potius per iterari quod augebit intentum libidinem mentiendi et ex tanta libidine poterit hoc potius metiri iocose quod peccabit mortaliter. Et de tali de hoc ceteri et penitentia aduertendo et permanendo non multiplicetur. De his tamen magis dicet quoniam agitur de confessio pecatorum venialium. quod eodem modo tenet hoc de eis certiori quam tenet ea confiteri.

Quae sunt cause inductive contritionis *Lap. vi.*

Ause inductive contritionis sunt tres sicut in *Prima et Principalis est amor dei.* Illud enim quod principium iterum

honestum retrahere a peccato. et si peccauerit quod corrigat et emendet se est amor dei. Et iste amor generaliter sicut in anima peccatoris. Cum enim amor sequitur cognitionem. quod videtur *Aug.* *Cognita diligimur.* *Icognita neque.* quoniam peccator cogitat et recognoscit dei bonitatem et iusticiam cui disponit oem malum. et nullo modo relinquit aliquid malum impunitum. et recogitat se multa mala commisisse. quod displicet domino voluntati. et propter quod est dignus puri grauitatis timer. quoniam etiam cogitat ulterius dei pietatem et misericordiam quod paratus est omni dolenti et penitenti per cere et remittere culpas quoniam cumque magnam sperat de venia et sic mouet ad detestandum peccatum. et iste motus vocatur attrito. scilicet contritio imperfecta. Et ita de quod non habet deficit insufficit lumen gratiae in anima peccatoris. Et illo lumine peccator illustratur calefit in amore dei et detestat peccatum. ita quod timor suus procedit et preparat cor peccatoris ad contritionem amorem et seruorum charitatis perducit ipsam. Et de his ponit exemplum *Aug. di.* quod si in sutura sutorium seta porci procedit et facit vilam filo. non tamen remanet in sutura. sicut contritio procedit timor penitentie et preparat

exem
seta recessiva

Tracta. II. secūde partis

ad caritatē et amorez dei. que
postq̄ iā ē iāia expellit oēm
timorē. vt dīc btūs Joh. i p̄
ma sua canonica di. Perfe-
cta caritas for̄ mittit timorē
sttimorē filiale q̄ est timor pene
nō aut timorez filiale q̄ est ti-
mor offense. Q̄ Sēd a cā ē pu-
dor. i. vecūdia de pctis om̄is-
sis. Prouer. xij. Res dignas
p̄fusōe gerit. et Haū. iii. Re-
uelabo pudenda tua in facie
tua. Q̄n em̄ pctōr cogitat q̄
oia ei⁹ pctā q̄ntūcūq̄ secreta
et occulta sint. sūt deo mani-
festaz apta. et q̄ nisi peniteat
et cōterat d̄ eisdē. d̄ ruelabit
et manifestabit ea tori mūdo
mouet ad tritōez et pniaz d̄
pctis. Un̄ boet⁹. Maḡ est
nob̄ indita nc̄citas p̄bitatis
cū oia agam⁹ i ocul iudicis
cūcta cernētis. Tertia cā ē
detestatio. i. abomiatio vili-
tatis pcti. tāta ē ei⁹ vilitas pcti
et defilio dei facit seruū dia-
boli. Un̄. b. Pet⁹. Qui fac-
pctm̄ seru⁹ ē pcti. a q̄ ei q̄s su-
pat⁹ ē seru⁹ ei⁹ ē. Cū ḡ pctōr
sit. pp̄t pctm̄ a diabolo supa-
tus pp̄t pctm̄ ēseru⁹ diabo-
li fac⁹. Un̄ Ans. Fecisti me
d̄ne ad tuā imaginē et ego su-
pinduci horribile imaginē.
Un̄ aia peccatrix vides et co-

siderās vilitatē pcti p̄t dicere
v̄bū q̄d dīc hieremias. Uli-
de d̄ne et cōsidera q̄m fac⁹ sū
viliſ. Q̄ Quarta cā ē cōsidera-
tio de die iudicij et penit̄ iſer-
ni. q̄n ei⁹ pctōr cōsiderat q̄ de
oi⁹ dīcto facto et cogitat q̄ le-
ge dei optebit eū reddere rō-
nē i die iudicij iuxta v̄bū sal-
uatoris i math. di. De oī v̄
bo ocioso q̄d locuti fuerint
hoies sup terrā reddet rōnez
i die iudicij. vbi pcōrē monz
ad tritōez et pniaz de pctis
sinis. Un̄ hier o. loqns d̄ die
iudicij dīc sic. Quotiescūq̄
illā diē cōsidero toto corde cō-
tremisco. Idē Siue cōmedā
sive bibā sive aliqd alid faci-
am sp̄ videt⁹ i aurib⁹ meis il-
la tuba terribil⁹ et horribil⁹ in-
sonare. surgite mortui venite
ad iudicij. Q̄n pctōr attēta
mēte ista cogitat tot⁹ tremit
in corde suo. Si em̄ vt dīcit
btūs pet⁹ aplus. i. Pet. iiiij.
Et si iust⁹ qdē vir saluabitur
ipi⁹ et pctōr vbi apparebit. et
Gre. Quid faciet ygula des-
ti. i. pctōr. vbi cōcūtis cedr⁹
padissi. i. iust⁹. Q̄ Quinta cā ē
de amissōe celestis glie. q̄n ei⁹
pctōr cogitat se. pp̄t peccati
sūi gloriam padisi perdidis-
se. n̄ e mirū si dolet. imo mis-

Lvi labo p̄dēndā
tia in faciō tia
Nām. 3.

andi p
de m dī
dei

De confessione

Et si non crepat per mediū. Si enim plorat et dolet hoc per amissiōē pecūnie. quanto magis deplora re et dolere de amissiōē celestis glorie. Et iō dicebat be. Ioh. in apoc. iij. Tene quod habes ut nemo accipiat coronā tuam. ¶ Hecca eā ē dolor dī mītiplicis offēla creatoris. qm̄ em̄ p̄tōr cogitat et considerat se offendisse deū qm̄ c̄reavit dī nihilo. et insigniuit eū sua imagine. et redemit suo sanguine. n̄ ē mirū si doleat et peniteat de p̄tō sue. Deh̄ dīcē būtūs bēf. dolor de p̄tis dī eīc̄ acer acrior acerrim⁹. Acer q̄r offen dim⁹ deū creatorē. Acrior q̄r offendim⁹ p̄z nos t̄q̄ p̄scit nos multipliciē et gubernat. Acerum⁹ q̄r offendim⁹ redē p̄tōr nostrū q̄ nos liberauit suo sanguine a vinculo p̄tōr et crudelitate demonū. et ab acerbitate gehenne. ¶ Notandum tñ q̄l p̄tōr sicut dictum est debeat dolere et cōteri de p̄tis. tñ dī p̄spare in dīo et in pietate et in misericordia sua. ita q̄ dī p̄spare de venia et dī gloria et ut dicit sapiens Prover. xxiij. Qui sperat in dīo salubritur.

De effectu cōtritōis.
Caplīm. vij.

Effectus cōtritōis ē mītiple. Prim⁹ p̄z ex vnois ipsi⁹. Dī ei cōtritio q̄si sū vel ex toto cōtrito. qd̄ intelligēdū ē sic q̄ i cōtritō et cōtritū cor p̄tōr ad līaz scidat et partiat p̄ nimia agustia et dolore. ira et idigōe q̄ p̄cipit p̄tōr. Unū dīs p̄ pp̄bas Joe. lē. q̄. c. Scidit corda vestra Itēps. Sacrificiū deo spūl p̄tribular⁹. cor p̄tinū et hūili atū de⁹ n̄ dīspicies. Et fīm qd̄ dīcēb. Bēf. Lōtricō mūdat aīaz a ūratu culpe et libat ape na gēbēne. et ab horreda demonū. societate et vīlliūna p̄tōr scrūtūte. restitu. bona spūlā q̄ p̄tōr amiserat per p̄tētū. restiuit etiā societates spūlā. s. eccie cōionē. bonoz. q̄ oīm q̄ ea fūt p̄ticipatōz. Defilio ire effīcē filiū grē defīlio diaboli effīcit filiū dī. et p̄ cōseqns p̄cīpēz felicitas et hereditatis etēne. ¶ No. adū at q̄ dī h̄ quō. s. p̄ solā cōtritōnē ūmittit p̄tētū ūtvarie opiniōnes. Dicūt eīn q̄daz q̄ ūtib⁹ modis offendim⁹ deū. s. corde. ore et opere. ita et trib⁹ modis ē necessariū dō ūtissa cīdū. s. p̄tōrē cordis. p̄fessiōne oris. et ūtissatiōne opis. alias nō ūmittit peccatum.

Tracta. II. secūde partis

Isti fūdant intētōe; suā sup illō. c. d̄ pe. di. i. c. pñia. s. pfecta. r̄ di. iii. pfecta. r̄ dicūt q̄ oēs autoritātes q̄ dicūt pctā sola cordis contritōne dimitti sunt intelligēde cū articulus necessitatīs excludit oris cōfessiōez. i. qñ aliq̄s a mittit loqlā. vel qñ nō p̄t p̄s biter reñire i p̄fessiōe. Alij dicūt q̄ i p̄tritōe dimittit pctā sub cōditōe. s. si cōfiteat. r̄ fundant isti intētōe; suā sup illud q̄ d̄ de pe. di. iii. c. sane in fine. Tertij dicūt sola cordis contritōne dimitti pctm̄ culibet adulto. s. si veñterit r̄ pponat ab his abstinenre r̄ p̄fieri. et de eo satissfacere fm̄ in iudiciuz ecclie. Et fūdat isti intētōe; suam p̄ istud d̄ pe. di. i. magna est pietas dei. vbi d̄ q̄ ad solā p̄missiōez pctā dimittit. n̄ dū pñuiciat ore. r̄ tñ d̄ iam au dit i corde. Et hec opinio ē verior r̄ maḡ tenet a docto ribo. Et q̄ ista opinio sit veri or p̄t p̄exemplū lazeri. quē p̄mo suscitauit r̄ d̄s anq̄s a discipul̄ solueret. Lazar⁹ enīz mortu⁹ ē pctōr q̄ ē mortu⁹ p̄ pctm̄. iuxta vñuz Eze. xviii. dicēt. Elia q̄ peccauerit ipsa moriet. Iste suscitat a dñō qñ sibi remittit pctm̄ i cōtri-

tōe. r̄ postea soluit a cōcipul̄. i. absoluīt a sacerdotib⁹ i cōfessiōe. Patet etiā p̄ exemplū de decē leprosis. q̄ in via anq̄s veniret ad sacerdotes mūdati sūt. Isti em̄ leprosi sunt pctōres. q̄ dū vadūt ad sacerdotes. i. dū p̄tritōe; habēt et p̄positū p̄ficiēdi mūdāt a pec catis. Et ita dicit ps. xxxi. Dixi p̄ficebor aduersū me in iusticiā meā d̄. i. o. r̄ tu remissi sti i p̄ietatē pcti mei. dixi. i. firmit̄ in aio p̄posui. ¶ Horan dū ḡ q̄ ista c̄rla sūt s̄l sp̄eliez habeant ordinem naturalez iter se. s. iustificatio. cōtritio. pctōz remissio. Necesario ei habeo ītelligere q̄ p̄us q̄s habeat grāz q̄s cōterat. p̄cedit ḡ grā et seq̄ d̄iectio. q̄niā q̄ h̄z grām diligit. r̄ seq̄ cōtritio. qm̄ q̄ diligūt cōterat ad cōtritōem seq̄t pctōz remissio. Et iste pcessus colligif de pe. dis. i. ois q̄ nō dili git manet i morte. r̄ Au. Si ne caritate quō q̄s verā contritōem cordis h̄z e poterit. P̄t̄z ḡ quō sola cōtritōe pecatū remittit. Quid aut̄ faciat absoluīt sacerdotis ad remissionē pctōz diceſtra qñ aget de cōfessiōe. Et ista suf ficiant de cōtritōe.

De confessione

Tractatus

terti⁹ scđe p̄tis de cōfessiōe.
Et h; vndecim capla.

Ircacon

c fessiōz cōsiderāda s̄t
vndeci P̄rio d̄ istitu
tōe cōfessiōis. Scđo d̄ ill' q̄
tenet ad p̄fessiōem. Tertō de
tpe q̄ hs̄ tenet ad cōfessiōem
Quarto cui facienda ē p̄fessio
Quinto d̄ q̄b̄ siēda ē cōfessio
Sexto d̄ p̄ditōib⁹ q̄s d̄ h̄c
p̄fessio. Sept̄o d̄ itatōe cō/
fessiōis. Octano quō d̄ se sa
cerdos h̄c ad p̄fitētē Hono
d̄ p̄ditōib⁹ t̄ interrogatōib⁹ fi
endis i p̄fessiōe. Decio d̄ p̄tā
te clauū t̄ effectu p̄fessiōis.
Undecio d̄ sigillo p̄fessiōis

De institutōe p̄fessiōis.

Caplīm.i.

a De uideūtā eoz q̄ dicē
da sūt de cōfessiōe no
tādū q̄ in schitura dñob̄ mo
dis accipit p̄fessio. Uno mō
p̄fessio ē idē qđ dei laudatio
vñ p̄fiteri isto mō idē ē qđ de
us laudare. t̄ isto mō accipit
qñ dī. Lōfitemi dñ. i. lau
date dñz. qm̄ bon⁹ t̄c. Alio⁹
idē ē qđ p̄tōz corā sacerdo
te māifestarō. Et isto mō dis
finiūtū. Lōfessio ē legitia co

rā sacerdote q̄ claves h̄z t̄ po
testatē absoluēdi p̄tōz d̄ clā
ratio. Ad euideūtā isti⁹ diffi
nitōis vidēdū ē d̄ singul̄ q̄ i
ipa ponūt. D̄ p̄mo cōfessio
ē legitia p̄tōz d̄claratō. h̄ il
los q̄ p̄tā occultātūl excusā
do l̄clādo. D̄ et h̄ illos q̄ re
citāt bona sua in p̄fessiōe. v̄l̄
cōfiteſ p̄ abnegatōez p̄tōz.
vt nō sum adulter t̄c. D̄ co
rā sacerdote q̄ claves h̄z t̄ po
testatē absoluēdi. vt oñdant̄
oēs p̄ditōes q̄ ad verā p̄fessi
onē exigit̄. Et d̄ p̄fessio q̄ si
s̄l̄ velet toto l̄ vñdiḡ fassio
Et d̄ p̄fessiōe isto mō dicta i
tēdim⁹ h̄ agere. Uidēdū ē ḡ
qñ fuit istituta t̄ q̄ fuit istitut̄
or p̄fessiōis. Quātū ad p̄mū
sciēdū ē q̄ duplex ē p̄fessio. s.
mētal̄ t̄ vocal. Lōfessio pec
catorz mētal̄ ē d̄ dictamē le
ḡs naētē adiute qđāmō p̄ fidē
qñ em̄ h̄o pp̄edit se offēdere
v̄l̄ offēdissē deū. qđ nō videt
nūl̄. aliquē radiū fidē. natu
ra dictas q̄ ab eo est miscdia
hūliliter postulāda. t̄ h̄ nūq̄
ē nisi recognoscat cl̄pa. qđ fīc p̄
p̄fessiōez mētalez. Lōfessio
vocal ē duplex. qđā q̄ sit dō
t̄ qđā q̄ sit h̄o. Loq̄ndo ḡ d̄
cōfessiōe vocali q̄ sit dō cre
do q̄ p̄fessio isto mō fuit de

k

Tracta. III. secūde p[ar]tib[us]

ncēitate salutis statū p[ro]p[ter] lapsū
pmi hoīs. Et rō q[uod] me mouet
ad h[ab]ē ista. Q[uod] i[ps]e ī q[uod] fuit rē ī
firmitas fuit necessaria me-
dicina ī illā ifirmitatē. s[ed] ista/
tim p[ro]p[ter] lapsū pm[i] hoīs fuit ī
firmitas p[er]tī nō solū origia-
lis s[ed] et actual[is] ad min[or] q[uod] ad
m[ax]imos. g[ra]m p[ro]p[ter] lapsuz pm[i] hoīs
statiz fuit necessaria cōfessio
facta dō etiā vocal[is]. Et istud
p[er] ex q[ua]dā glo. posita sup illō
ybū H[ab]en. iii. Adam vbi es.
vbi dicit glo. sic Uerba sūt ī
crepāt[ur] et ad cōfessionē cogēt[ur]
nō igrat[ur]. Et ɔstat q[uod] loq[ue]t[ur] dō
cōfessiōne vocali siēda dō. q[uod]a
tūc de[bet] nō hō vocal[is] loq[ue]bat[ur]
ipi[us] ade. g[ra]m ab illo i[ps]e fuit nec-
essaria confessio isto mō dicta.
Loq[ue]ndo āt dō cōfessiōne voca-
li siēda hoī dico q[uod] fuit istitu-
ta ī legē noua xp[ist]o. s[ed] incarna-
to. Et nō fuit ɔgruū ātea talē
cōfessiōne istitui. Et rō q[uod] me
mouet ad h[ab]ē duplex fm q[uod]
ɔfessio ordinat[ur] ad duo. s[ed] ad
p[er]tī delectatōz et manifestati-
onē. et ad recōciliatōz facien-
dā dō et eccie ei[us]. Ex p[ro]mo p[er]
q[uod] solū ī legē noua debuit isti-
tui cōfessio. q[uod] Notādum ad
evidētiā istoz q[uod] stat[us] p[er]tī vo-
cal[is] tenebre. et stat[us] g[ra]m elux. vt
dīc apl's ad Eph. v. loq[ue]ns

ipis postq[ue] uersi fuerūt. et ī
statu g[ra]m dicēs. Erat enī ali-
q[uod] tenebre. nūc āt lux in dñō
Et i[ps]e plā ad Ro. xiiii. Abhici
am[us] opa tenebraz. glo. i[ps]e opa
p[er]tī. et iduamur arma lucis. i[ps]e
vtutes In ea g[ra]m lege d[omi]n[u]s
tui ɔfessio faciēda hoī q[uod] or-
ta fuit lux q[uod] illūiat oēz hoīez
veniētē ī h[ab]ē mūdū. I[ps]a est
lux noua. xp[ist]o. s[ed] incarnat[us]. igit
ī legē noua d[omi]n[u]s debuit istitui talē
cōfessio. Ex scđo. s[ed] h[ab]ē q[uod] cō-
fessio ordina[re] ad recōciliatōz
faciēdā dō et eccie ei[us]. p[er] etiā
q[uod] debuit istitui in noua lege
io enī ɔfessio fit hoī. vt hō sit
index et arbiter ī dēū et ho-
minē p[er]tōrē. Arb[iter] autē talē
dō ecē q[uod] possit manū ponere
in utrāq[ue] p[er]tē. io ille cui faciē-
dā et cōfessio dō posse ponere
manū in dēū cui p[er]tōr vult
recōciliari. et ī hoī e[st] q[uod] p[er]ficit.
talē autē ee nō potuit q[uod] usq[ue] de-
us fact[us] ē hō. q[uod] tunc dat[us] est
mediator dei et hoīm hō xp[ist]o
ihs. Et h[ab]ē postq[ue] corporaliter
ascēdit ī celū reliqt[us] aliqu[is] ī ec-
clesia q[uod] loco sui ɔstituit ec-
clesie rectores et arbitros. q[uod]
bus cōmisit autoritatē recō-
ciliādi p[er]tōres deo et ecclesie
sue. ideo ī legē noua. christo
scz incarnato debuit istitui

De confessioē

cōfessio. Cū eī pfectio habeat efficaciam ab absolutōne. et absolutio ex pture clauiuꝝ. q̄ dē clavē date fuerūt hoi i noua lege dicēto xp̄o btō petro. et in ip̄o oībꝫ alijs math. xvi. Tibi dabo claves regni celoz. et Joh. xx. c. Quoz remiseritis pctā remittunt eis. Manifestū ē ḡ q̄ cōfessio facienda hoi in lege noua fuit i stituta. Precessit tñ i figura ī gele antiq̄ in h̄ q̄ sacerdotibꝫ data erat pīas rautoritas discernendi int̄ leprā et lepram. et iē ppbanū et scim. Et ista grāt qdā corporalia et non spūalia. Et hac figurā oñdit xp̄s ī legē noua fuisse impletā qn̄ leprosos mundatos mittebat ad sacerdotes dices. Ite oñ dite vos sacerdotibꝫ. Dese cūdo q̄s fuit institutor cōfessiois. Dico q̄ ip̄emēt xp̄us. Et rō tacta fuit sup̄ i h̄ma pte h̄ libri. qn̄ agebat d̄ sacram̄ in generali. Et intelligo q̄ fuit institutor cōfessionis autoritatine. Et credo q̄ beatus Jacobo minor q̄ fuit xp̄s h̄ie ro soliman⁹ et p̄mus int̄ aplos celebravit missaz qn̄ dicit. Lōfitemi alterutruꝝ pctā vīa. fuit p̄m̄gator istiꝝ sacrī et institutois. Simile dictū

est d̄ sacramento extreme vñctionis.

Qui tenet ad cōfessioem.

Lapl'm. ii.

o Nones adulti postq̄ ad ānos discretōis pueniūt ita q̄ pñt discernere ī ter bonū et malū. tenet sel' in āno. i. ī q̄dragesima p̄fiteri ex statuto p̄ciliū ḡnāl. qd̄ ponit extra d̄ pe. et re. c. oīs vtriusq; seꝝ. Et h̄ trāgressores illius statuti p̄dīt p̄ea ibide. q. s. vi uētes ab ingressu ecclie arceātur. et moriētes xp̄iana careāt sepultura. Et huiꝝ salubrini statuti potuit eē rfuit triplex rō. Prīa fuit vñuersal idigēti. a. Dēs em̄ vi dīc apls pecauerūt et egēt grā dei. Hōē ei q̄ faciat bonū et nō peccet. vt dicit sapiēs. Vñ qlib; d̄ deū gl̄ificat p̄fitēdo se eē p̄ecatorē. q̄ ei pctōrē se eē cōfite tur deū gl̄ificat. oñdēs se dei grā et mia indigere. Scđa cā fuit sacre p̄munionis ruerentia. Cū omnes ieneāt in pasca p̄municare. ideo vt digne et mūde possint acce dere ad tātū sacramētū op̄tuit p̄mittre remedū purga tōis et lotōis pctī q̄ sit in cōfessioe. Tertia cā fuit discre tio gregis dñici. ne sc̄z lupi

K 2

Cracta. III. secūd partis

abscōderēt in grege q̄ mādu
carent agnos. Iō statutū ē vt
rectores eccliaꝝ aḡserēt vul
tū ouīū suar̄ ne heretici sub
pelle īnocētie maliciā suam
palliarēt. Iō oēs q̄cūqz z cu
iuscūqz p̄ditōis sint tenēt ad
mīn̄ sel̄ iāno p̄fiteri. al's pec
cāt mortalr̄. z debēt pena su
pradicta puniri. ¶ S̄z pone
aliquis ē q̄ n̄ h̄z cōsciaꝝ d̄ aliqu
pctō mortali. s̄z solū d̄ vēialia
b̄. s̄z h̄o n̄ tenēt pctā vēialia
p̄fiteri. igit̄ tal̄ n̄ d̄ cōfiteri.
Dico saluo meliori iudicio
q̄ aliquis p̄t teneri d̄ p̄fessiōz
p̄p̄t duo. Uno mō p̄p̄t vīn
culū pcti. alio mō p̄p̄t vīculū
p̄cepti. Pctā at̄ vēialia n̄ te
nen̄ q̄s p̄fiteri p̄p̄t vinculuz
pcti cū possint r̄mitti sine cō
fessiōe. in̄ sūt p̄fiteda p̄p̄t vī
culū p̄cepti. q̄ tenēt q̄libz cō
fiteri iāno sel̄. q̄n̄. s̄. cōfiteris
n̄ h̄z n̄i pctā vēialia. vñ si
h̄et mortalia q̄ cōfiterēt n̄ te
net de necessitate ad vēialia.
De h̄ in̄ lat̄ diceſ ſira. ¶ Ul
teri p̄o. aliquis ē ita attēt̄ cir
ca dīna q̄ n̄ h̄z remorsū cō
ſcie de aliqu pctō nec vēiali
n̄ morili. tenēt tal̄ p̄fiteri v̄l
n̄o. Sinō tūc n̄ oēs obligāt
ad p̄fessiōez. cui⁹ ſriū dictū
ē. Si attēneſ z n̄ h̄z pſciaꝝ

de aliqu pctō mortali nec ve
niali tenetur ad cōfitudendum
et dōm h̄cōsciam suam z ita
mētiri. q̄d nephas eēt dicere
gad min⁹ tal̄ n̄ tenēt p̄fiteri
Dico q̄ ſi ſepties in die cadit
iust⁹ vt ſapiēs ait. ipoſſibile
vīdet ſim ſtatū viatorꝝ cōem
q̄ aliquis trāſeat vna die l̄ vna
ſeptimana ſine remorsu pcti
venialis ad min⁹. z q̄ totum
vnū anū trāſeat h̄ habeo ma
gis p̄ ipoſſibili. H̄ credo q̄
iſtō donū ſit vñq̄ collatuꝝ
alicui ſcti. ali xpo z bſe ma
rie ſgl. nec credo iſtō donū
aplōs habuisse. q̄ venialis
peccauerit. vt dicit̄ Breg. et
Aug. ilī. de naſa z ḡra. Si
oēs ſcti et ſctē dei adhuc vi
uerēt z iterrogati forēt vtrū
ſine pctō eſſēt oēs vna voce
dicere. Si dixerim⁹ q̄ pec
catū n̄ h̄em⁹ ipi nos ſeduci⁹
z vītas i nob n̄ ē. excepta btā
vgle. de q̄ cū d̄ pctis agit p̄
p̄t hōne ſe filiū nullā p̄ſius q̄
ſtione volo haberī. z Hiero.
Res pene ſi natura; ē vt ali
q̄s ſi ſi. etō. Iō h̄o q̄ntū
cūqz ſit p̄fectus d̄ cogitare
corde z p̄fiteri ore ſe cē pctō
re. q̄r vt dič Bre. Bonaz mē
tiū ē ibi tiere culpārb̄i culpa
non eſt. de obſcr. ie. c. cōſiliū.

De confessione

Cum de cōi lege tenet oēs ad pfectiōēz. et si dē de spēalissima grā daret istud donū alii cui q̄ nō mortalr nec vēialr peccaret. credo q̄ tal' adhuc ut nō cōtēneret pceptuz ecclie dberet se pfectori suo pntare. nō q̄ diceret se pctōrē q̄ mētire. s̄z dberet dicere. Nō ha beo psciam d̄ alīq̄ pctō. m̄ p̄t pceptū ecclie me vob̄ pfecto. s̄c dīri. s̄. de sc̄ificato in vtero q̄ d̄ suscipe sac̄m bap̄tismi. licet nō habeat pctm̄ originale.

Dicte q̄ tenet hō pfecteri.
Caplīm. iiii.

Estesapiēte oia tpus
būt. et iō nūc videndū
ē d̄ tpe q̄ faciēda ē cōfessio. s̄.
si faciēda ē statī p̄ ppetratōz
pctū. vel an possit differri vs
q̄ ad tps statutū in decreta
li. Qis vtrū. q̄s securus. s̄. vlsqz
ad q̄dragēsimā. Ad h̄ ḡeui
dētiā sciēdū ē q̄ de cōfessiōē
possim⁹ loqvl̄ qntū ad ppo
sitū interi⁹. l̄ q̄tū ad v̄bū ex
teri⁹. Si p̄mo mō sic dicūt
cōit oēs doctores q̄ tenet p
ponere velle pfecteri tpe statu
to. et p̄mo d̄ pctō cōteri. q̄ si
ne pposito cōfitedi et sarcissa
ciendi n̄ dimitit pctm̄ ī p̄tri
tōne. Et dico q̄ p̄mo tenet

p̄teri. q̄ sic dīctū ē sup̄. q̄n̄ oc
currīt memoria d̄ pctō tenet
hō sp̄ dolere et cōteri de eo. si
cut dīctā ē sup̄. licet etiā fues
rit ip̄m cōfess⁹. Tñ exq̄ legi
time ē pfect⁹. nō tenet ip̄z ite
rū pfecteri. De h̄ tñ maḡ dī
cēt ifra q̄n̄ ageē d̄ iteratōe cō
fessiōis. Et q̄ statī cū hō ad
ueritūt se peccasse mortalr te
net p̄teri. iō etiā tenet eē in p
posito pfectēdi. S; si loqmur
de cōfessiōē actuali. s̄. si hō te
net actualr confiteri. In ista
materia doctores sūt diuersi
Quidā ei dicūt idistincte q̄
qntūcūqz alīq̄s peccauerit n̄
tenet cōfiteri an tps statutuz
sed tenet p̄teri et eē ī pposito
cōfitedi. et fuld̄ īt intētōz suaz
ex duobz. Prīmū q̄ pceptuz
de pfectēdo ē pceptū affirma
tiū. iō nō obligat nisi ploco
et tpe definiat̄. tps autē def
iniatū ab eccia est q̄dragesi
ma. iō null⁹ tenet an quadra
gesimam pfecteri. nec īnata
linec ī pēthecostes. vt p̄z per
ca seclāres. d̄ p̄se. di. iij. et. ca
ois hō. r. c. et si nō freqnci. ni
si eēt in p̄iclo moris. Sc̄do
q̄ act⁹ cōfessiōis n̄ ē necessari
us ad iustificatōz. q̄ p̄ p̄teri
tōz ē iustificatio. et ita solū cō
fessio est necessaria ex pcepto

k 3

Tracta. III. secūde patti.

et obligatōe eccie. et an festuz
pasce ecclia nō exigit. qd an il-
lud tps nō tenet nisi in arti-
clo morti. Elij dicunt qd petrō
exīs in petō mortali statī qn
bz discreti et idonei sacerdos-
copiā et pcti et missi mēoriaz
bz pfiteri petm suū. Hec ob-
stat ista dcretal. Qis vñsqz
sex. qz illa dcretal n̄ dicit qus
bz pfessio sit differēda. bz q n̄
expecte vltra. sic ēt phibz ne
qz vltra anū remaneat in ex-
cōicatōe. nō tñ dat lniam re-
manēdi vñsqz ad illā horam.
Itaz fuit illa dcretal edita
nō p negligētibz bz ne zlīgē-
tes. Bz anq̄ illa dcretal est
edita petrō tenebat confiteri
statī qn̄ offerebat se optuni-
tas. si videbꝫ tenebat p̄ eius
editōez. Que aut̄ itaz opini-
onū sit vñor fateor me nesci-
re. bz dicere sicut dicit pma pi-
culosū vñor diceret sic scđa vi-
go i pto de dux. Sctus at Tho. d
meli et aqno in qdā qōne de qdlibe
m̄ qficiis pōit alijs cas̄ i qbi exīs
statim in petō mortali statī tenet cō-
fiteri. Prim⁹ ē qn̄ ei infirmi-
tate de q iminet sibi piculuz
morti. et iste cas⁹ p̄ intelligi ex-
bis q dicit extra depe. et re-
ca. cū ifirmitas. Scds cas⁹
ē qn̄ bz aliqd facere de q imi-

net piculū morti. lz p̄ spe illo
sit san⁹. sic qn̄ bz trāstre ma-
re vell. ḡ facere via. vel pu-
gnare. vel aliquid aliud tale.
Terti⁹ casus ē si bz facere ali-
qd qd exīs in petō mortali
n̄ p̄t facere sine alio petō mor-
tali. sicut si bz dicere missam
vel recipere vel mīstrare aliqd
sacram ecclie. Quart⁹ cas⁹ qn̄
zmisi aliqd petm d q cura-
tus su⁹ nō p̄t eū absolvēre. et
timet q p̄e statuto n̄ poterit
forte bz e copiā ipi⁹ cōfessor⁹
tūc tenet statī cōfiteri. Qui
⁹ cas⁹ qn̄ sua p̄ficia dictat si
bi statī ēt pfitedū. qz tenet d̄
ponere eā. aut facere fin eam
cū nō sit erronea sed salubris
Dēs ei dicunt. lz n̄ sit necessa-
riū statī pfiteri. est tñ multuz
zgruū. iuxta dictū sapiētis.
Hō tardes querit ad dñm. et
ne differas d̄ die i diē. subito
ei veniet ira ill⁹. et i p̄e vñdi-
cte dispdet te. Jō Ray. i sum
ma sua ponit qnq̄ rōes p̄p
q̄s m̄līrūtile ēt zgruū statī
pfiteri. P̄ia ē p̄p̄ incertitu-
dinē hore morti. Un̄ dñs in
euā. Lu. cū. Vlēet dñs ser-
ui ill⁹ die q n̄ sperat et hora
q nescit. et p̄t ei⁹ cū ifidelib⁹
ponet. Itē dñiti p̄mitētis
bllōgā vitā fuit dictū. Scul

De confessio

te hac nocte repetet demōes
alaz tuā a te. et ea q̄ ḡgregasti
cul⁹ erūt. Scđa cā ē. q: mo
rās i pctō sp̄ accumlāt pcm̄
pctō. r p ḡnīs penā pene. Un̄
apl̄s Ro. h. An i gr̄as qm̄ be
gnitas dī te adducē ad pn̄iaz
km̄ duriciaz át tuā r ipētēs
co: the; aurislas tibi trā i die
tribulatōis r reuelatōis iusti
iudicij dī. q̄ reddet vnicuiqz
iuxta opa sua. Et Osee. uñ.
Maledictū r mēdaciū r fur
tū r homicidii r adulteriū i
undauerūt. r sāguis sāguinē
tetig. i. pctm̄ adducit aliud
pctm̄. Un̄ greg. Pcm̄ qd̄ p
pn̄iaz n̄ delef mor suo pon
deread aliđ trahit. ¶ Tertia
cā ē. q̄ qnto maior ē morā fe
cerit i pctō. tāto maḡ elōga
bis a dō. r p ḡnīs tāto diffici
lior erit cōuersio. iuxta illud
qd̄ dī Quidio dī fīmedio a
mors. Nec te vēturas differ
i horas. Qui nō ē hodie cras
min⁹ ap̄ erit. Et Quidius
Prīcipijs obsta. sero medici
na paraf. Lū mala p longas
qualuer̄ moras. Et ps. lxxij
Quia ecce q̄ elōgāt se a te pi
būt. ¶ Quarta cā ē. q: i mađ
angustia r egritudie vix pōt
aliqz bñ penitere se etiāz de
petis cogitare. Un̄ Hiero.

Lū egritudie opp̄meris vix
poter̄ aliđ cogitare q̄ sc̄is.
Et illic rapit itētio mētis vbi
ē vis dolor̄. M̄ta eī vt ait
aug. occurrit tē ipedim̄ta. nā
morib⁹ v̄get. pena terret. filij
v̄xor r mūd⁹ q̄ illicite dilexit
eū ad se vocāt. d̄ pe. disti. vii.
Tene ḡ certū r dimitte icē
tū. i. age pn̄iaz r p̄fiterē dū sa
nus es. r n̄ differas v̄sq̄ ad
ifirmitatē iuxta p̄siliū sapiē
t̄ dicēt. Uli⁹ r san⁹ p̄fitebe
r. Quīta cā ē. q: nisi pctō i
vita sua exaudieric dūm̄ cla
mātē q̄ p̄fiteat r faciat peni
tētā. clamabit postea ip̄e ad
dñs r n̄ exaudiet. Exēplū d̄
diuite epulōe i iferno sepl̄to.
q̄ n̄ ē etiā exaudit⁹ p̄ vna gut
ta aq. pp̄t q̄ n̄ differēda l̄ car
dāda ē p̄fessio. s̄ ē multū vti
le r cōgruū q̄ statiz fiat. R̄i
char. tñ i q̄rto suo sup̄ snias
loq̄ns d̄ hac matia dīc. q̄ alie
cēsēdū ē i illo cāu d̄ religioso
alit d̄ laico. Nā religios⁹ cuž
totum tps v̄te sue sit sib⁹ p̄i
pn̄ia habita copia sacerdotis
idonei si peccauerit mortalit̄
credo q̄ tenet statū sine mora
p̄fiteri. Et intelligit sine mora
sic recta rō ordiabit. Laicus
vero rōnabilr p̄t expectare
tp̄s q̄dragesie. qd̄ ē tps pn̄ie

k 4

Tracta. III. secūde partis

vñ cū illō ipsi sit laic⁹ magis
oportunū ad p̄fiteādū r satil-
faciēdū. si expectet illō rōns-
ibilis audeo iudicare q̄ n̄ pec-
cauit. dū tñ pponat firmiter
tūc t̄pis cōfiteri. De clericis
at iudicare n̄ audeo. Silium
at sanū do q̄ oēs q̄ cadunt p̄
pctim mortale p̄fiteāt statim
cū p̄nt. Nō em̄ videt cōtrit⁹
q̄ tādū vuln⁹ p̄tū orat oc-
cultum. Vba sunt Richardi.
Quicqd sit ista maria cre-
do q̄ in caib⁹ q̄s ponit san-
ct⁹ thomas d̄ aqno de encī-
tate tenet q̄liber statū habita
op̄orūnitate p̄fiteri. Credo
enī q̄ cōsilii Richardi sanū
est r salubre. r d̄z exeq̄ cū ma-
gna diligentia r vtute. Hec
sufficiant de tēpe q̄ tenet hō
confiteri.

Lui d̄z hōfiteri. La. iiii.
Uoniā ille cui facien-
q̄ da ēfessio sacral⁹ op-
ter q̄ habeat claves. vi
dēdū ē p̄mo aliquid d̄ clavib⁹
Notādū ē ḡ q̄ h̄ nomen cla-
uis trāsslatū ē i corporib⁹ ad
spūalia. Clavis em̄ i corporali-
b⁹ ē instrūm ad ūmouēdū ali-
qđ obſtaculuz qđ ip̄ediebat
vt n̄ possit h̄i bñ aditus ad
domū. Sic i spūalib⁹ illō q̄
remouet pctim mortale qđ ē

obſtaculū ad īgredieō ad re-
gnū celeste vocaē clavis. Et
ista clavis ē triplex. Nā ē cla-
vis autoritatis. r ista sol⁹ h̄z
de⁹. Nā de ista clave loqbāt
iudei dū dicebāt. Quis p̄te
mittere pctā n̄isi sol⁹ de⁹. q̄si
dicerēt null⁹. r h̄ ē vez auto-
ritatiue. Allia ē clavis excellē-
tie r hāc h̄z sol⁹ x̄hs hō. Et d̄
bac clave loq̄t Iasias in pso-
na dei loq̄ns dēxpo. Dabo
clave dāvid sup humerū ei⁹
Et d̄r x̄ps hō h̄ie clavē excellē-
tie īqntū p̄ passiōez suā ip-
se satissfecit p̄ oīb⁹ pctis nr̄is
imo p̄ pctis tot⁹ m̄di. vt di-
cit btūs iohes. Et h̄ ē veruz
q̄ntū ad efficaciā. Ull̄ x̄ps hō
h̄ie d̄r clavē excellētie īqntū
effectū ſacrif̄p̄t dare ſine ſa-
cramēt. Tertia clavis ē mī-
ſterij. r ista clavē h̄n̄ ſacerdo-
tes. r dāt eis ī collatōe ordī ſa-
cerdotal⁹. Et de ista dictiū
ſuit petro. Dabo tibi claves
regni celoz. r de isti clavib⁹
loq̄t h̄. Scīēd ē ḡ q̄ duplex
ē clavis mīſterij. vna est ſcia
discernēdi. alia est ptas ligā-
di atq̄ ſoluēdi. De ſcia aut
discernēdi quō ē clavis r q̄.
mō nō. r si est alia clavis ſm̄
rēa ptātē ligādi r ſoluēdi est
magna diuersitas int̄ docto-

richard, non videſſ
contib⁹ ḡ fons dī
m̄t̄y peccati portat
contin.

De confessione

res theologos. et iō non dico
nūc ampliō d̄ ista matia. p̄ser
tim cū dñs papa Iohes qn̄
dā loqns de clauib⁹ i qdā ex
trauagati sua q̄ incipit. q̄rū
dā. faciat mētō; d̄ ista diuer-
sitate doctoz et nihil d̄termi-
nat. Cū exq̄ relinq̄t indeter-
miatū temerarium eet aliquid
diffinire. Istō tñ firmis tenē-
dū ē q̄ iste claves cuilib⁹ sa-
cerdotiū dāt i sua ordinatione.
S̄z iste claves n̄ p̄nt extre in
actū dōnei sacerdos habeat
materiā i quā agat. et h̄ vel ḡ
missiō; cure aiaz. sīc habēt
archip̄biteri i v̄es h̄ntes cu-
rā aiaz. v̄l p̄ p̄uilegiū sīc h̄nt
frēs p̄dicatores v̄l minores
vel aliquid ex p̄uilegio dñi pa-
pe vel ep̄oz p̄nt p̄dicare vel
cōfessiōes audire. Ex his ḡ
patere p̄t cui sūt sacrāl̄ cōfessio
faciēda. Et dico sacrāl̄ con-
fessio ad excludēdū cōfessio-
nē cōsiliariā sive directiūā. s.
qñ p̄t̄ or̄ p̄fiter alicui p̄t m̄
sūt̄ vt sibi sup̄ eo cōsulat et cū
dirigat. nō vt eū absoluit. q̄
rat p̄t fieri cuicūq̄ bonovi-
ro q̄ p̄t̄ p̄sulere l̄ orādo v̄l in-
struēdo. S̄z loqndo d̄ cōfessi-
one lac̄ali q̄ sit p̄p̄ absoluti-
onē dico q̄ exdict⁹ patēt due
cōfessiōes. Prīa ē cōfessio sa-

cramētal̄ ē faciēda sacerdoti
et nō alteri. i. n̄ p̄t fieri nisi ha-
bēti claves. et iste ē sol⁹ sacer-
dos. Et rō ē. q̄ absolutio fit
fūtute clauiū. ita q̄ null⁹ p̄t
absoluere i foro p̄nie nisi ha-
beat claves. qd̄ p̄t. q̄ ut di-
ctū ē claves ordināt ad absol-
uēdū. Istō tñ meli⁹ dicet in
fra qñ agef de p̄tāe clauiū.
S̄z null⁹ h̄z claves. n̄i sa-
cerdos cū claves dāt i colla-
tōe ordīs sācdotal̄. ḡ cōfessio
sacrāl̄ n̄ p̄t nec d̄ fieri nisi so-
li sacerdoti. Et ita dīc beat⁹
Eug. et p̄oīt d̄ pe. di. vi. Qui
vult p̄fiteri pctā sua vt iueni-
at p̄niaz. q̄rat sacerdotē scie-
tē l̄ taf et soluere. S̄cda cō-
clusio ē q̄ faciēda ē p̄phō sacer-
doti. et ista cōclusio p̄t sic licet
em̄ ut dictū ē q̄ oēs sacerdo-
tes habeat claves. nō tñ oēs
h̄nt matia. i. prochianos in
quā p̄nt extre cere v̄sum clau-
um. h̄z solū illis q̄b⁹ p̄missa ē
cura aiaz. q̄h̄nt v̄sluz p̄tatis
respectu illorū q̄z cura ē eis
p̄missa. Et iō solum talib⁹ ē
cōfessio faciēda et tales s̄pp̄rū
sacerdotes. ḡ solū p̄p̄issac-
dotib⁹ ē cōfessio faciēda. S̄z
pt aliq̄s dicere. q̄s ē p̄p̄ sa-
cerdos. Aliq̄ dicūt q̄ p̄p̄ sa-
cerdos ē parochial̄ sācdos

K 5

Tracta. III. secūde partis

q̄ h̄z administrare ecclesiastica sa-
cra. et isti confessio ē facienda Et
viōr dīctū istoꝝ fūdari ī rōe
ista. Illi dī fieri confessio q̄ h̄z
mistrare sacrꝝ eucharistie ad
h̄c ē datū p̄ceptū d̄ p̄fītēdo
ī q̄dragesia ut fideles digne
accedat ad sacrꝝ eucharistie
ī pasca. Lū ḡ sacerdos pro-
chial sit obligat⁹ et teneat ex
officio suo mistrare lacrm̄ eu-
charistie prochianis suis. iō
omnes prochiani sui sibi te-
nēt p̄fīteri d̄ nccitate ad mī⁹
ī q̄dragesima. et ita viōr ee in
terio illi⁹ d̄cretal. Qis v̄cus.
q̄ sex⁹. et illi⁹ d̄ pe. dī. vi. pla-
cuit. Istō etiā viōr d̄ intētōe
sacre sc̄pturei veti testam̄to.
vbi d̄ Prover. xxvij. Dilige-
ter aḡsce vultū pecor̄ tui. h̄z
glo. vult⁹ ē sc̄lia q̄ n̄ p̄t aḡsci
nisi p̄ cōfessiōz. ergo optet q̄
ille qui habet curam aḡscat
cōfessionē. qđ nō p̄t fieri ni-
si audiat eam. Hoc aut̄ idz
viōr dicere sc̄ptura etiā ī no-
uo testamento. vbi dī Heb.
vi. c. Serui obedite per oīa
p̄p̄elitis v̄ris. ipi ei guigilat̄
q̄si rōnem redditi p̄ aīabus
v̄ris. ḡ si ille q̄ h̄z curaz tenet
rōes reddere p̄ aīa subdit̄. vi-
det nccariū q̄ sc̄iat statū aīe
sb̄dit̄. qđ n̄ p̄t facere nisi au-
diat el⁹ cōfessiōem. q̄re optet

q̄ q̄libz subdit⁹ p̄fīteat cura-
to suo. Alij distiguūt d̄ p̄po
et dīcūt q̄ p̄priū d̄ duobus
mōis. Uno mō d̄ p̄priū
fm q̄ diuidit̄ h̄ alienū. Alio
mō d̄ p̄priū fm q̄ diuidit̄ h̄
naturā cōdem. Dīcūt isti
q̄ q̄libet teret p̄fīteri p̄po sa-
cerdoti fm q̄ p̄priū opponit̄
aliēo. n̄ āt fm q̄ p̄priū oppo-
nit̄ cōi. Hā p̄stat et certū ē q̄
si aliq̄s p̄fīss⁹ fuiss⁹ p̄ctā sua
pape v̄l ep̄o v̄l archiep̄o. fa-
tuū esset dicere q̄ tenet̄ illa
eadē p̄ctā p̄fīteri p̄po suo pa-
rochiali curato. Lūz ḡ isti q̄
ex p̄uilegio p̄dicat̄ et audiūt̄
p̄fīss̄ līcū vicarū dñi pape
et ep̄oz. cōfessiō eis n̄ tenet̄ ite-
rū p̄fīteri sacerdoti suo paro-
chiali cū tales sint q̄si q̄dam
penitētiārū p̄tīclāres. et iō si-
cut p̄fīss̄ penitētiārū dñi
pape et ep̄oz nō tenet̄ itez cō-
fīteri curati suis. ita nec p̄fīss̄
ist̄. Et ita ē hodie dēcīmatū
p̄ dñm n̄m dñm Ioh̄ez pa-
pā. xiiij. i q̄dā sua extrauagā-
ti. q̄ līcipit. vas electōi. Istō
etiā viōr ee de intētōe illi⁹ d̄c̄-
retal Bonifacij. sup cathe-
drā. q̄ ponit̄ extra d̄ sepultu.
et d̄ pe. tre. i p̄fīst̄. dñi Lemē-
tī. c. dudū a bone mēorie vbi
dī q̄ fīres p̄dicatores et mio-
res habeāt tātū d̄ p̄tē i cō-

Deconfessio

cessioib⁹ audiēdis q̄tū pro-
chiales sacerdotes d̄ iure no-
scūt h̄e. s̄ p̄fessi prochialib⁹
sacerdotib⁹ n̄ tenēt itez p̄site
ri. ḡn⁹ p̄fessi ist⁹. Et fm̄ istā
viā decretal illa. Dis v̄trius
q̄b̄ seb⁹. loq̄t de sacerdote p̄-
f̄ o p̄p̄t p̄p̄rū diuidit h̄ alie-
nū. nō p̄t p̄p̄rū diuidit h̄
cōe. vñ ē sen⁹ q̄ p̄siteat p̄p̄o
sacerdori. i. n̄ aliō. Et q̄cqd
sit d̄ h̄ m̄ si illi q̄ audiūt cōfes-
siōes ex p̄uilegio dñi pape i-
duceret sibi p̄fūtētes ad cōfi-
rēdū sc̄l i āno curas suis bñ
faceret. Et ad h̄ iducūt i illa
decretali dñi Bñdicti. xi. q̄ fu-
it d̄ ordine p̄dicator⁹. q̄ incipit
In cūctas. et tenēt ad h̄. q̄
h̄ illa decretal sit renocata in
q̄nū h̄riat decretali bonifa-
cī. q̄ incipit sup cathedralam.
nō iñ q̄stū ad illa q̄ cōstatem
et rōnem cōtinent ē reuocata
S̄z nūq̄d sācdos prochi-
alis p̄t absoluere prochianū
nō p̄t suū de ei p̄cō suo. Q̄ Dōm̄ ē
sacerdos q̄ Ray. i lūma sua p̄oīt q̄nq̄
ad m̄x casus d̄ q̄b̄ prochialis sacer-
dos nō p̄t se itromittere. n̄i
spēal̄t sibi fuerit cōmissum.
Prīm⁹ ē q̄n̄ ē sibi solēnis pe-
nitēcia ilūgēda. Sc̄ds evbi
cūq̄ iñvenit irregularitatē h̄
cī. Terti⁹ ē q̄n̄ p̄cō ē ānēxa

excōicatio. Quār⁹ ē d̄ icēdi
arijs. Ist⁹ casib⁹ q̄ttor hosti-
ensis addit⁹ tres cas⁹. et sic sūt
seprē. Un⁹ q̄n̄ cas⁹ ē depub-
lico peccatore. sc̄z de publico
blasphemō. Sext⁹ casus ē d̄
falsarijs l̄faz dñi pape. Se-
ptim⁹ cas⁹ et q̄n̄ fm̄ Ray. ē
si sūt p̄fuctudo i ep̄atu q̄ aliq̄
certa crīmī ad ep̄m refūen-
sīc obtinet p̄fuctudo i pleris-
q̄ ptib⁹ seu ep̄atib⁹ d̄ homici-
dis. sacrilegis. sortilegis. falla-
rīs. violatorib⁹ imūltat̄ ec-
clīostice. sodomit⁹. leckuoſ.
piur⁹. et alīs enormib⁹ crīmī
bo. q̄ ep̄i sibi retinēt fm̄ q̄ cis-
vīdr expēdīes. d̄ q̄b̄ certa re-
gla dari n̄ p̄t. s̄z vnuſq̄s q̄ cu-
ratus h̄z suū synod. i le cū q̄ se-
dirigat. In materia ista dñs
Bñbelin⁹ durādi i ſptorio
suo dīc. q̄ ponere tot casus n̄
ē n̄iſ auferre p̄tātē suā cura-
tī. cū possint oia d̄ iure q̄ non
sūt eis p̄hibita exp̄sse. hoc p̄
bat. c. nup. de sen. ex. aī fine.

S̄t. Flotadū etiā q̄ Ray. i lūm-
ma p̄oīt sex casus in q̄b̄ vñ
sacerdos prochial p̄t absolu-
ueret audire cor. fēſſionē ſub
dītoruz alterius ſacerdotis.
Prīmus cum ille extraneus
deliquit in prochia ſua. Se-
cūd⁹ ſi mutauit dōmīciliūm

Tracta. III. secūde partis

*of proposito non faciat
ad hanc.*

sicut de scolaribz studentibz
Parisi⁹ colonie. ⁊ alibi. Ter-
ci⁹ ē si sit vagabūd⁹. sicut isti
paupel q̄ vadūt vagabūdi p-
mūdū. Quart⁹ ē qñ aliq̄ bz
sacerdotē iperitū vel malicio-
sū ⁊ oīno insufficiētēz. ⁊ vult
ire ad mag⁹ pūtūr sufficiētē
q̄ sibi meli⁹ cōsulat. p̄t ire ad
eū. petita tñ p̄us ⁊ obtēta li-
cētia a p̄po rectore siue sacer-
dote. ⁊ sacerdos teneat eam si-
bi dāre. Quint⁹ casus est qñ
aliq̄ volēs facere longū iter
vtpote ire ad sc̄m iacobū. l'
ad quācūq̄ aliā pegrinatiōz
seu locū. petita lnīa a curato
suo q̄ possit in itinere p̄fiteri
q̄ tūc q̄libet q̄ habet audire
cōfessiōes poterit cōfessiōes
ei⁹ audire. Sextus est qñ ē
in articulo nc̄citatil. q̄ ī isto
cāu p̄t p̄fiteri cuilibet sacer-
doti. In alijs aut̄ casibz p̄fa-
tis exceptis nō p̄t p̄fiteri ni-
si potēti audire p̄fessiōes. v̄l
ex om̄issione vel ex p̄uilegio.
¶ q̄d fiet de miliribz siue
de nobilibz vel de q̄buscūq̄z
alijs q̄ hñt domiciliuz in di-
uersis prochij. ⁊ p̄ vñā p̄tē
anni morant in uno domici-
lio ⁊ p̄ alia p̄tē morant ī alio
domicilio. cui p̄fitebūt isti.
Dōm q̄ tales dñt p̄fiteri illi

curato in cui⁹ prochja habet
p̄ncip ale dominium vel do-
miciiliū. vel ī cui⁹ parrochia
morant p̄ maiore p̄tē ani⁹. ¶
pone. h̄ ē vna ml̄ier fragil̄ et
pna ad p̄cm timet d̄ curato
suo q̄ elenq̄ ⁊ lubricus. q̄ si
cōfiteat sibi q̄ sollicitet eā de
pctō vel q̄ reuelet cōfessiōez
suā. nūqd cōfitebit ista sibi.
Dico q̄ si timeat v̄silt et p-
babill̄ de isto v̄l de aliq̄ isto-
ruz d̄ petere lnīam a curato
suo q̄ p̄fiteat ali⁹. v̄l si p̄t h̄ie
copiā superioris. sic epi v̄l pe-
nitētiarj sui. v̄l alicui⁹ religi-
osi habet p̄tē audiēdi con-
fessiōes p̄fiteat sibi. ¶ q̄d
si forte ista nō p̄t h̄ie copiāz
alicui⁹ istoꝝ. et curatus ē ita
maliciosus q̄ n̄ vult sibi da-
re lnīam p̄fiteri ali⁹. q̄d fieri
ista p̄sona. Dico q̄ si timeat
de sollicitatōe cōmēdet se dō
orādo q̄ eripiāt eam a tēptā-
tōe. ⁊ donet sibi p̄tē ⁊ con-
stantiā resistēdi. ⁊ cōfiteat in
loco publico. Et de⁹ q̄ teste
aplō neminē tēptari p̄mittit
ultra id qđ p̄t faciet cum tē-
ptatōne p̄uentū ⁊ adiuuabit
eā. ⁊ sic n̄ p̄mouebit. In cāu-
āt q̄ timeret d̄ reuelatōe con-
fessiōis. credo q̄ si tñor eēt iu-
st⁹ ⁊ rōnabil̄ n̄ leuis ⁊ fatuus

De confessione

quæne lñia sua si ipse negaret
ei ius accedat sibi. scz q[uod] alteri
h[ab]ent p[otes]tate audiēdo confessio[n]es
possit cōfiteri. ita tñ q[uod] sit i p[ro]p[ri]o
posito q[uod] si h[ab]et curatū suffici
ente p[ro]fiteret sibi. Si c[on]t[em]n[er]it ille q[uod]
h[ab]it m[is]ericordiā apponēdo
p[ro]ditōz i honestā h[ab]et subaz m[is]eri
moniū p[ro]uat iure m[is]ericordiū. vt
et[em] q[uod] iiii. in[te]r cera. xxxii. q[uod] ii.
aliqui solet q[ui]ri. extra p[ro]di ap[er]to.
po. c. iii. d[icitur] sp[iritu]l. c. vlt. ita sacer
dos nō seruās ea q[uod] sūt d[icitur] sub
stātia confessio[n]is. imo faciēs h[ab]e
ea ē p[ro]uat iure q[uod] habebat i
audiēdo confessio[n]es. Lū g[ener]tene
re secretū sit de suba cōfessio
nis q[ua]ntū est ex p[ro]pte p[ro]fidentis et
confessoris sacerdos reuelans
confessionē ē p[ro]uat iure q[uod] ha
buit i audiēdo confessio[n]es. Et
iō si timeat iuste et r[ati]onabiliter
q[uod] iste curat[ur] reuelabit confessio
nē null[us] tenet sibi p[ro]fiteri. ve
rū ē q[uod] ista r[ati]o nō excludit nisi
h[ab]et q[uod] reuelas ē cōfessionem
h[ab]et h[ab]et q[uod] reuelatur ē. Ites
fm q[uod] d[icitur] brūs Be[atus]. q[uod] p[ro] ca
ritate i[n]stitutū ē h[ab] charitatez
militare nō d[icitur]. H[ab]it p[ro]fessio in
stituta ē p[ro] charitate q[uod] q[ui]libet
tenet diligere se ad honorem
dei cū gl[ori]ficādo. et se h[ab]iliā
do cū sibi recōciliādo. g[ener]t te
militare h[ab] charitatē scip[er]t

sum p[ro]dēdo et diffamādo. q[uod]
faccret si h[ab]o teneret illi cōfite
ri de q[uod] iuste et r[ati]onabiliter time
ret seu plumeret q[uod] reuelaret
cōfessionē. Utli aug. hor[t]as
ad confessio[n]es et p[ro]niaz d[icitur]. H[ab]o
dico ut te pdas. Sz si aliq[ui]s
sciēt cōfiteret alicui q[uod] confessio
nē reuelaret p[ro]deret se. g[ener]t non
d[icitur] sibi p[ro]fiteri. Sz pone p[ro]
prius sacerdos est heretic[us] vel
scismaticus. vlt[er] notorius symo
niac[us] l[et]er[atus] excoicat[us]. nūqd d[icitur] si
bi p[ro]fiteri. Dico sine p[ro]iudicō
q[uod] nō. Et rō g[ener]alis q[ua]ntum ad
o[cc]es talē. Lū ei p[ri]ncipare cū
excoicato in sacris sit pecca
tū mortale. et o[cc]es tales sūt ex
coicatio[n]i iure. et confessio sa
cramentalis sit sacra. q[uod] cūq[ue]
talib[us] p[ro]fiteret peccaret mor
talit. Sz q[ua]ntū ad hereticū ē
sp[iritu]l[is] rō. q[uod] hereticus ē facili
sibi cōfiterē ponere i errore[bus]
vlt[er] iduceret i despicio[n]es. sicut
fecerū t pharisei iudei q[uod] p[ro]fes
sus fu it eis dicens. Peccauit
tradēs sanguinē iuste. et illi lo
co boni p[ro]siliū diceret ei. q[uod] ad
nos tu videris. Sz Ult[er] pone
d[icitur] cōfite et vez ē ut declarabis i
fra q[uod] nullus d[icitur] diffamare nec
accusare alios i cōfessio[n]e. sed
pt[er] cōtingere q[uod] si aliq[ui]s p[ro]fiteat
curato suo oportebit q[uod] dif

Tracta. III. secūde partis

famet aliū. siē ponat q̄ alīq̄s
peccauit cū m̄fē sua v̄l cū so-
rore q̄s etiā curat̄ bñ nouit.
opt̄ q̄ tal̄ exp̄mat ⁊ noīet p-
sonā i p̄fessione dicēdo. pegi-
tale rē cū m̄fē v̄l cū filia l̄ cū
sorore. ⁊ cū iste sint note cura-
to vt dictū ē f̄manebūt diffa-
mate apd̄ eū. Dico q̄ tal̄ d̄z
p̄fiteri s̄ h̄ēat oportūtate ta-
li q̄ n̄ h̄ēat noticiā istaz psōa-
rū. vñ tal̄ d̄z v̄eire ad' curatū
exponēdo ⁊ dicēdo sibi. dñe
ego casū hēo quēn̄ ðbeo p̄fi-
teri vob. nō q̄n̄ vos s̄is suffi-
ciēs s̄z cas⁹ ētal̄ quēn̄ ðbeo
dicere vob. iō peto lnia; a vo-
bis alt̄ p̄fitendi. ⁊ sacerdos
d̄z eā sibi dare. ⁊ ea habita te-
neſ h̄ē p̄fessorez idoneū. qui
nullā noticiā habeat ð psōa
cū q̄ peccauit. Et p̄lulo sacer-
dotib⁹ curatis q̄sint faciles
ad tales lnias p̄cedendas. q̄
ex h̄ puenit duplex bonum.
Unū ē q̄ ip̄i exonerat̄. Alio
ē q̄ p̄ctōres aptius meli⁹ ⁊ se-
curi⁹ p̄fiteri. ¶ Sed nūqđ
mulier q̄ peccauit cū curato
suo tenet sibi confiteri. Dico
q̄ cū vecūdia sit magna pars
satissatisfactionis. ⁊ h̄ō nō tñ ve-
cundet ð illo q̄ est cōsci⁹ sce-
lers q̄ntū de vno alio. mulier
ista n̄ d̄z sibi cōfiteri. n̄ ip̄e

d̄z eā audire. imo d̄z sibi dice-
re v̄ad̄ ad aliū. Tñ s̄ p̄fiteret
sibi ⁊ absoluere eā eēt abso-
luta. Sacerdos at̄ curatus
cui p̄fitebit. Dico q̄ q̄n̄ sibi
p̄mitt̄ cura ip̄e petat ab ep̄o
lniam q̄ possit eligere p̄fesso-
rē. vñ s̄ i p̄missiōe cure dicerz
sibi ep̄s. ne ex h̄ q̄ h̄ēs curaz
alioz detrimentū aīe tue pa-
tiaris p̄cedim⁹ tibi q̄ possis
eligere idoneum p̄fessore ūt te
absoluere valeat. h̄ eēt ml̄tu se-
cuz. Teneſ tñ cōit q̄ i p̄mis-
sione cure det̄ eis tal̄ lnia ip̄li-
cite. al's p̄missio cure eēt eis
ml̄tu nocua. Sz nūqđ ex h̄
possit p̄fiteri simplicib⁹ sacer-
dotib⁹ q̄ n̄ h̄ēt autoritatē seu
ptatē audiēdi cōfessioes. Di-
co q̄ nō derigore iuris. Et ē
duplex r̄d̄. Una ē. q̄ iste n̄ ē
mod⁹ dādi iurisdictioez ei q̄
alias non h̄z. Alia ē q̄ l̄z cu-
rati sint licētiati q̄ possint a-
līs p̄fiteri. tñ isti nō sūt licē-
tiati q̄ p̄nt eos audire. tñ cre-
do q̄ exq̄ epiſciunt q̄ curati
cōfiterēt istis ⁊ ip̄i absoluūt e-
os ⁊ n̄ phibēt imo dissimu-
lāt vidēt eis tacite dare p̄ta-
tē audiēdi ⁊ absoluēdi cura-
tos. ¶ Notādū at̄ q̄ si alīq̄s
sit i piclo morti ⁊ n̄ possit ha-
bere copiaz sacerdotis p̄t ⁊ d̄z

De confessione

¶ rilaico fidelium non exco*ci*. o. ut huius peccatis. i. quod peccatum
de*pe*c*ta* di*u*. iiii. l*xxvii*. Et aug^{ust}o.
Totata est vis confessio*ni*s ut si i*n*
mineat articul*um* necessitatis. et de*pe*
est sacerdos profite*re* prixio*m*. Ta
lis tun*us* confessio non est sacrament*m*. c*um* dicitur
sit ibi illud quod est formale in sa
c*re*. s. pret*er*as clavis. ration*e* et i*n* b*on*e
voluntat*is* quia precedit et pecun*ia*
die quod incurr*it* absolu*re* a do*ctori*.
Et ille quod audit*ur* confessio*ni*s tenet
orare proprio*m*. Dominus misere*re* tui
re*cti*s. sed c*onf*iscat. vel pref*er*it. Ita tun*us*
si evadit picul*um* tene*re* illi*m* uer
confiteri quod est pre absolue*re*.

De quod dicitur fieri confessio.

L*xxviii*. v.

e Expedito quod si superficialiter
cui facienda est confessio*ni*s re
stat videre dicitur quod dicitur fieri. Et est
scied*um* quod dicitur fieri dicitur prec*ter*is. ita
dicitur i*n* ips*o*. Dominus profite*re* aduer
me i*usti*. m. dominus. In i*ustici*a
dicitur n*on* i*ustici*a. Et i*n* canonica
iacobi. Confitem*re* alterutru*m*
prec*ter*a v*er*a. n*on* b*on*a l*itter*at*ur*. sic
faciebat pharise*m* dices. Habas
ago tibi dominus. quod n*on* sunt sic ceti
hoies. fornicatores. adulteri
velut et h*ab* publican*m*. ie*uno*
bis i*n* sabbato. decias do*ce* o*m*
quod possideo. dicitur g*ener* fieri dicitur prec*ter*is.
¶ Notandum autem quod prec*ter* quod dicitur
sunt venialia. quod dam mortalia.

Quatu*r* ad venialia prec*ter* sim
prelo*q*uando n*on* sunt profite*da* de
necessitate. C*um* ei*m* na*ma* sua
sint venialia. quod eti*m* ip*m* no
m*en* importat prec*ter* quod se venia*m* co
se*q*u*uod* sine prop*ri*am iteriore ha
b*ed*o*m*. s. trit*o*ez i*n* g*ener* i*n* ip*m*
sine proextiore*m* assup*ta* sic prop*ri*
c*ter* i*n* pector*s* et s*ilia*. Un*us*
notandum quod venialia m*al*it*ia* mo
dis remitt*ur* eti*m* abs*q*u*o*z profes
sio*m* sac*ra*li. Uno m*o* prop*ri*o*m*
processione*m* generalem quod fit i*n* p*ri*ma
et i*n* completorio*m*. et i*n* p*ri*ncipio
miss*er* i*n* fine p*ri*mo*m*. Alio m*o*
prob*abil*o*m* ep*iscop*ale. et id*em* credo
no*m* assero*m* dicitur b*on*dict*o* sacer
dot*s*. quod fit i*n* fine miss*er* Alio m*o*
proasp*lio*z a*q* b*on*dicte*m*. dicitur c*on*se*re*
di*u*. iiii. Aliquam sale asp*sa* pp*lic*
b*on*dic*re* vt ea c*on*c*ei* asp*si* sa
ctific*er* et purific*er*. Alio m*o*
prop*ri*o*m* pector*s*. Alio m*o*
quod quod d*omine*m* or*do*z d*omi*nic*ia*
s. pref*er*it. et h*ab* fruct*u* illi*m* y*bi*. di
mitte nob*is* ob*lig*ita nostra Alio m*o*
vt dic*u* ali*q* p*ro*gress*u* ec
clesie*m* se*cre*te*m*. et intellige quod in
gredit*ca* or*do*nis. Alio m*o* proe*le*
el*os* sine larg*it*o*m*. v*n* i*n* Danie
le. iiii. ca. ¶ P*re*c*ter* tua el*os* in*is*
redime*m*. de*pe*di*m*. i*n* medicina*m*.
Et credo quod proquod libet bon*u*
op*er* de*lean*ti*m*. vt*u* c*on*p*allegato*.
Alio m*o* prode*vo*ta sumpt*o*z*

Tracta. III. secūde part.

alicui⁹ sacri⁹. potissimum sacri
eucharistie. d^o pse. di. q. cū oē
trime. intelligat tñ qñ dico sic
pc̄tā vēialia dimitti qñ 2sōa
nō hz nisi pc̄tā venialia. qz si
h^z et pc̄tā mortlia nūqz vēia
lia sibi remitteret quicqz mor
talia eēnt rmissa. qz quis ac vēi
alia qz tñ ē d^o nata sua n̄ sint d^o
nc̄citare pfitea. tñ ē ml̄tum
zgruū marieviris pfec̄t. sic
sūt plati z r̄ligiosi qz cōfiteat̄
qz pēa eoz ml̄tu minuit ytu
te clauis. ¶ Notādā āt qz i ca
su aliq hō tenet pfiteri pc̄tm̄
vēiale. z h duobz mōis. Pri
mo ppe dubiū. qñ pbabil^r
dubitat de aliq vtz sit mor
tale aut vēiale. qz si n̄ pēiteat̄
sic d^o mortli discrimini se expo
nit. z iō d^o pfiteri sic iacet in
pscia sua. z iudicio sacerdoti
relinq^f vtz sit mortle v̄l ve
niale. Et psulo sacerdoti qz n̄
sit nimis. pn⁹ ad iudicandū
pc̄tā ee mortlia. sed p̄t dicere
ee pc̄tm̄. z iudicare hoīem ad
pniaz. Teneat etiā scđo hō cō
fiteri pc̄tm̄ vēiale ppe ecclia
sticū statutū. qñ. s. n̄ hz r̄mor
sū pscie d^o aliq pc̄tō mortali.
qz cū ex statuto ecclie tenet qz
libz pfiteri i q̄dragēsima. te
tenet pfiteri. et cū nō habeat̄
pc̄tā mortalia qz pfitea vtz

qz pfitea vēialia. Dicūt en
aliq qz suffic̄ qz vñct le sacra
doti dicens. dñ non habeo
cōscia^z d^o aliq pc̄tō mortli. tñ
p̄stero me vob v̄t videat̄ con
sciāt meā. Tñ p̄mū reputo
veri⁹. Teneadū ē g qz n̄ est ne
cessariū cōfitedi pc̄tā vēialia
sm qz talia sūt. tñ ml̄tu vtile
ē z expediēs. n̄ tenet qz ad
pfitedū ea nissi d^o bono z eq.
nissi duobz casibz p̄dicti^r l^z qz
ligat^a. p̄pha pscia. qñ. s. dubi
tat vtz sit mortle vel vēiale.
v̄l aōstitutōe ecclastica. qñ. s.
nō hz mortlia qz confiteatur.
¶ Quātū āt ad pc̄tā mortlia
dico qz oia pc̄tā mortlia ta^z
occlta qz manifesta tenet qz li
bet distice z singillat^r pfite
ri. z si exciderit a mēoria sua
tenet laborare qntū porit qz
recordet. Qz autē tenet pfite
ri pc̄tā mortlia māifesta etiā
sacerdoti p̄z. qz ad h^z qz sacer
dos absoluat pc̄tō rē opt^r qz
sciat pc̄tā v̄t dē^r cui⁹ locū te
net z cui⁹ autoritate absolvit
Dz n̄ p̄t sciret dē^r nissi dicā
tur sibi i p̄fessioe. Ergo qntū
cūqz pc̄tm̄ sit māifestū p̄fesso
ri pc̄tō d^o sibi dicere i p̄fessi
one ip̄m pc̄tm̄. Uñ sic i foro
iudiciali nō sufficit qz iude
sciat cām v̄t p̄uata persona.

De confessione

mo opt; vt sciat eā vt iud ex
a i foro pñiali nō sufficit q
fessor sciat pctm vt hō. i.
q dīcat sibi i confessio. Tene
tur etiā pñiceri pctā qntūcū
q ecclia. Cur rō ē. Si enī
medic⁹ corporal nō p̄t dare sa
lubrē remediu nisi p̄gscat iſfir
mitate. ita pñessor q̄ ē medic⁹
aīe nūq̄ p̄t ip̄dere pñia; sa
lubrē nisi p̄gscat pctm. Non
p̄t aut cogno' cere pctm occ'
tu nisi fñuel sibi i confessio. q̄
opt; q̄ pctm qntūcūq̄ eccl
tu cōfiteat. iſtū ē ei y pñcōr
q̄ n̄ erubuit peccare i cōspec
tu dei cui nūl p̄t occultari.
nō erubescat ip̄m pñiceri hoi
pñcōri. Apparet q̄ pñcā
mortalia q̄cūq̄ sine sint occ'
ta sine manifesta oia; t singu
la distincte t singillati sibi cō
fiteda. ¶ S; nūqd circūstā
tie pñcōr sūt cōfiteda. Dōm
q̄ circūstātie q̄ sūt attēdēde i
confessio in b̄ yslu continent.
Quis qd vbi p̄ q̄s cui quo
qñ. Quiubz attēdat anie me
dicamia dādo. Dictei q̄s. i.
vtx ip̄e pñcōr sit mascul⁹ vel
femīa. senex v̄l iunēis. nobil⁹
v̄l ignobil⁹. liber v̄l fa⁹. i di
gnitate seu officio pñstitutus
aut plāt⁹ sane met⁹ v̄l iianui

scīes v̄l iegrās. solut⁹ l̄ piuga
tus. claustral⁹ cleric⁹ v̄l laic⁹
q̄slāguim⁹ affinis l̄ extrane⁹
christian⁹ heretic⁹ iude⁹ vel
pagan⁹. t silia. Quid. i. virū
p̄misit adulteriu v̄l fornicati
onē. stupr⁹ l̄ homicidiu. aut
sacrilegiu. t silia. Itē vtrum
qđ pp̄trauit sit enormel me
diocre v̄l pñu. Itē an illud
sit māfestū l̄ ecclia. antiquū
v̄l nouū. t silia. Ubi. s. i. loco
pp̄bano an sacro i domo dō
mini aut alibi. Per q̄s. s. me
diatores aut nūcios. q̄ oēs
tales facit cē pñcipes crīmū
t dānatōis. t ip̄e ē. e⁹ p̄ pctis
coꝝ. Itē p̄ q̄s. i. cū q̄bꝝ. p̄ q̄bꝝ
t q̄s. Quoties. i. q̄ties cog
uit adulterā l̄ fornicariam. t
vtx vñā l̄ plures. q̄ties dixit
prio yba x̄tūelosav̄l iurio
la. t q̄ties itauit iurias. t si
milia. vuln⁹ ei iteratū tardī
sanaf. Cur. s. q̄li tēptatōe vel
occasiōe b̄ fecerit. t vtrum p̄
uenerit ip̄am tēptatiōem vel
fuerit pñet⁹ ab ea. Itē vtruz
spōte v̄l coact⁹ t q̄ coactōne
pñtōnali v̄l absoluta. Itē
vtx cupiditate v̄l pauprate.
Itē vtx ludēdi v̄l nocēdi a
nimō. t silia. Quō. i. de mō
agedit paciēdi qđ mel⁹ actu
q̄ lectiōe seu locutōe scitur
l

Tracta. III. secunde par

Qn. s. an i tpe sacro. pura die
bus festiuis. xl. ieuniorz vel
alijis dieb. Itē si an acceptā
pniaz yl p frāgēdo ipaz pe-
nitētiā. Iste ḡ sūt circūstātie
q̄ sūt i oī pctō attēdēde gruz
qdā r̄spiciūt psonā ip̄l pctō
r. aut psonā illi cui facta ē i
iq̄tas. sic ē q̄s. Quedā r̄spici
unt ip̄m pctō. z b̄ l̄qntū ad
subam facti. z sic ē qd. l̄qntū
ad modū agēdi. et sic ē quō.
yl qntū ad cām finalē. z sic ē
cur. yl qntū ad cāz adiuuācē.
z sic ē q̄s. yl qntū ad freqntiā
act. et sic ē q̄tēs. Quedā re-
spiciūt tpe. z sic ē q̄s. qdā re-
spiciūt locū. z sic ē vbi. Ha-
rū aut̄ circūstātiaz q̄ dā mu-
tāt spēm pcti. sic acciperē ali-
enā i uito dñō est pctō furti.
mō isti petō addat̄ ista circū-
stātia vbi. s. q̄ accipiat d lo-
co sacro. iā mutat̄ spēs pcti.
q̄ n̄ solū ē furtū imo sacrile-
giū. Silt̄ ɔgscere mlierē nō
iā ē fornicatō. addat̄ ista cir-
cūstātia q̄s. s. q̄ ista sit con-
dolim̄ ingata iā ē adulteriū. yl q̄ sit
ygo. iā ē stupriū l̄q̄ sit cōsan-
guinea. iā ē icest. yl addat̄ ista
circūstātia quō. i. q̄ n̄ ɔgscet
mō debito. iā mutatur spēs.
q̄ est pctō ɔ naturaz. Silt̄
me. iari de sua natura nō ē
petm̄ mortale. addat̄ ista c
cūstātia q̄tēs. q̄ iā h̄z iv
q̄ febrierē. iā ē pctō mors
le. Silt̄ alij penitēre iūrie
ē pctō. addat̄ ista circūstātia
d̄s. s. q̄ ille q̄ penitēs̄ clericō
iā mutat̄ spēs. q̄ ibi ē excōi-
catō. z sic d̄ alij ei cūstātis
Quedā yō circūstātia n̄ mu-
tāt spēz pcti. z aggūat̄ pctō
Uerbi gfa. Logscere solutā
n̄ suā ē fornicatio. mō addat̄ ē
ista circūstātia q̄n. i. q̄ ɔgscet
tur tpe sacro. z n̄ mutat̄ spēs
pcti n̄ aggūat̄ pctō. yl ad-
dat̄ ista circūstātia qd. i. q̄
fornicet publice z māfeste,
certe iā aggūat̄ pctō. z sic de-
alij circūstātis. Quedā yō
circūstātis sūt q̄ s̄euāt̄ pctō
sic penitēre clericū ē pctō. ad-
dat̄ ista circūstātia. s. q̄ aliq̄s
penitēt eū ludo iā minuitur
pctō. Silt̄ accipere alienā
ē pctō. addat̄ ista circūstātia
q̄. i. q̄ aliq̄s accipiat ea tpe
magne necitatis. certe minu-
itur pctō. z sic d̄ alij. Patz
ḡ q̄ circūstātiaz qdā sūt que
mutat̄ spēm pcti. qdā q̄ agḡ
uāt̄ s̄ n̄ mutat̄. z qdā q̄ alle-
uiāt̄. De circūstātis c̄ mutat̄
spēm pcti dicunt̄ ɔcordit do-
ctores q̄ sūt de necessitate cō-
fitēde. Unū nō sufficit dicere

De confessione

In confessione accepisti alienam rem.
Imo si accepta fuerit de loco sacro optime quod expiatio diceret
Accepti illud de ecclesia vel de tali loco. Non enim sufficere dicere, peccatum cuius muliere, imo optet quod expiatio si sit iungata vel virgo vel stagninea vel religiosa et sic de aliis. De circumstantiis autem agguaribus non mutatis inter docet. Nam quod dicunt quod tenetur necessitate. Alij autem dicunt quod non sicut est necessitate confitende. Est in multis argumentis et utile quod confiteantur et huius marie viri perfectis et intelligentibus, et credo quod confessores dominum interrogare debent circumstantiis, et potissimum simplices. de his tamen magis dicetur infra. De circumstantiis autem alluviantibus dicunt doctri. quod non dominus profiteri nisi forte interrogaret ab eis. Ex predictis per quod tantum pars peccata mortalia sunt confitenda. Quae autem sunt peccata mortalia dicetur infra quoniam agitur de interrogatoribus fidelis in confessione, quod si ponatur hic oportet retinere ponere ibi.

Qualiter dicitur esse confessio.

Lapsum. vi.

a Dicte quod quis dominus est confessio. Non tam quod dominus videtur sed et psalmo penitenti. quod est

trices imus in ordinem ponit super marie conditores confessio dicens. Dixi profitebor aduersum me iniusticias meas domino. et tu remisisti iniquitatem peccati mei. Ubi inuitus quod confessio dominus esse primo premeditata. id dicit dixi. in corde meo disposui Secundo dominus est enim apta non palliata. id dicit. confitebor. in non tacebo et non palliabo. non excusando nec defendendo me. Tertio dominus est accusatoria. id dicit. aduersum me. in non excusando et defendendo me. Quartus dominus est secunda. id dicit iniusticias. in. peccata de quibus habeo secundas. Quintus dominus est prima id dicit. meas. non alienas. Sextus dominus est meritoria. Nam scilicet et tu remisisti iniquitatem peccati mei. Ut autem magis particulariter procedamus non tandem est quod confessio ad hoc quod perficiat debet habere. xvi. conditores qui in his verbis continetur. Sit simplex humilius confessio pura fidelis. Atque frequens nuda discreta libens verecunda. Integra secreta lacrimabilis accelerata. Fortis et accusans. et sit parere preparata. Prima ergo conditio est quod sit simplex. Simplex dicitur quasi sine plica. Unde

l 2

Tracta. III. secūde partis

Pfessio d^r esse sine plica alicu
ius falsitatis. ita q^r nō raseat
ver^r. n^r admīstret falsū etiaz
būllitas cā. vñ Elug. Lū hu
militariſcā mētir^r si n^r eras pec
cator anq^r mētiebar^r mētiē
do efficiens re^r. Uñ pfites n^r
d^r celare q^r d^r fecit. nec dicere
qd^r nō fecit. s^r simplr^r r d^r pla
no narrare oia pcta sua. q^r y^r
dicit sapiēs. Qui abulat sim
plicit abulat cōfident. Se
cūda d^r d^r e^r q^r sit būll. Tal
fuit pfessio publicani. d^r q^r ait
xps i^r Luca q^r si andebat ad
celos ocl^r os leuare. s^r p^r cuie
bat pect^r suu dicēdo. d^r ppi
c^r esto mihi petōri. r i^r rces
sit iustificat^r. Iō d^r beatus
petr^r apls. Hūiliamīb^r po
tēti manu dei vt vos exaltet
i^r tpe visitatois. q^r vt d^r iob
Hūilem spū suscipiet glia.
Tertia d^r d^r e^r q^r sit p^r d^r a. q^r
n^r fiat p^r hypocritim l^r p^r
vanā glia. s^r fiat pure ppter
dēu. r n^r fiat timore futili. i. ti
more pene iferni. s^r timore fi
liali. i. timore offeſe diuine. sic
dictū fuit sup de p^r trīo. Si
at erā sine fictiōe. q^r tal^r pfes
sio eēt pfessio lupi. d^r q^r fabu
lose narrat q^r sel^r cōfirmebat. et
pfessor dicit sibi. Pac^r sigfa
cis. animū tū extimo fallacē

Uix solitā vitā mutat solit^r
habit^r. Uix amic^r er^r ouib^r
q^r cqd dicas. q. d. lic^r p^r edas
p^r trīo; r pniam ext^r i facie
maliciā tū retines in aō ite
ri^r. i. i. corde. Quarta d^r d^r
e^r q^r sit fidel. s. vi taz pfites q^r
pfessor sint i ride catholica. r
fiat fīm docēnā ecclie r n^r fīm
docēnā heretico^r. Ita erām
vt fiat sub spe venie ne sit sic
pfessio iude. pditor^r. q^r p^r q^r
fuit optie pfessus dices. pec
caui tradēs sanguine instū. de
spauit d^r venia. r abies laq^r
se suspedit. pbāf ista d^r pe. di.
i. q. i. quē pēitet. r dist. vi. qui
vult. Quinta d^r d^r est q^r sit
freqns. q^r duplr^r itelligēdū e^r
Uno mō vt q^r freqnt cecide
r p^r p^r mortale freqnt re
surgat per pniam. de h^r h^r de
pe. di. iii. c. hec ve caritate. h.
repiūt. r. h. septies i die cadit
iud^r. r. h. adhuc instat pfidi.
Alio mō vt eadē pcta freqnt
pfiteat^r. Uñ aug. Quato pfis
tet q^r plurib^r tur^r itudinem
crimis tāto facili^r pleq^r ve
niā remissiōis. De h^r tū quō
ad h^r tenet q^r dicet ifra quā
do age^r d^r iteratiōe pfessiōis.
Sexta d^r d^r e^r q^r sit nuda
q^r n^r d^r pfiteri p^r nūciū nec p^r
cplam. s^r viua voce ore p^rpo.

De confessione

¶ pñalit. vt q̄ p se peccauit p
se erubescat. Itē nō d̄z cōfite
ri v̄bis vel noīb̄ criminum
palliatuīs. sed qđlibet pct̄m
noīe ppho suo qntūcūqz tur
pe exp̄mat. tñ honeste. z oēs
circūstātias qntūcūqz turpes
z abomīabiles exp̄mat. vt sic
tota sanies apostematis expel
lat. De circūstātis quō sūt
cōfiterē hēs. s. cap. pcedēti.
¶ Nota etiā q̄ mut̄ p̄t z d̄z
p̄fiteri p̄ sig. et hō q̄ ē alteri
lige z idiomati. Ita q̄ si cō
fessor nō itelligeret eū d̄z; p̄f
teri p̄ iterpt̄. z iterpres ita te
nēt tenere cōfessiōez sic sacer
dos. ¶ Nota etiā q̄ si aliq̄s
scribat pct̄ sua icartia vt me
liꝝ recordē de eis z legat car
tā corā sacerdote bene facit.
¶ Septiā p̄ditō ē q̄ sit discrē
ta. s. vt disticte z separatim con
firat pct̄ sua. n̄ p̄fuse. iuxta
illō p̄s. Lauabo p̄ singulas
noctes. i. p̄ singlā pct̄. lectū
meū. i. p̄sciam mea. Itē z eli
gat p̄tū iudicē Aug. Sacer
dotez qras q̄ te sciat ligare et
soluere. z de h̄ q̄re. s. cui faci
enda ē p̄fessio. ¶ Octaua cō
ditō ē q̄ sit libēs. i. voluntaria
vt nō sit sicut p̄fessio achor.
q̄ coact̄ p̄fessus ē z lapidat̄
s. sic p̄fessio dext̄i latrōis in

cruce. Licet ei dolere obbeat p
pter pct̄ q̄ p̄misit tñ gaude
re d̄z p̄t vitā quā recuperat.
vñ otigit gaudiū et dolores
etiā sil' z semel eēi eodē subie
cto. Unū i p̄s. Scđz mltitu
dinē doloz meoruz in corde
meo p̄lo. tue letifi aliam meā
¶ Hona p̄ditio ē q̄ sit vecū
da Lū maḡ ei vecūdia d̄z cō
fiteri pct̄or. z sic merebit ve
niā. Aug. Laboret mēs pati
endo erubescētiā. Et qm̄ ve
cūdia ē maḡ pēa. q̄ erubescit
p̄ pct̄o fit dign̄ venie. d̄ pe
di. i. quez penitet. Nō tñ tāta
d̄z esse vecūdia q̄ p̄t ea z di
mittat dicere vitatē. Unū sa
ies Eccl. iii. Ne p̄fudar̄ p
aīa tua dicere vez. est em̄ p̄fu
sio adduces ad gl̄iaz siue ad
veniā. ¶ Decima p̄ditio ē q̄
sit itegra. s. vt dicat oīa pct̄
sua. nō dīcēdo ea int̄ duos sa
cerdotes. sed dicat oīa vni ni
hil penit̄ dimittēdo. Dē ei
sumē pfect̄ op̄ impfectiōis
nō nouit. aut eīi totū holez
sanat aut nihil. Versus circa
h. Sūma dei pietas veniāz
n̄ dimidiabit. Aut nihil aut
totū te penitētē dabit. Aug.
Lauas ḡ ne vecūdia duci
diuidas p̄fessiōez. ¶ Undeci
ma p̄ditio ē q̄ sit secreta tam
l 3

Tracta. III. secūde pāttis

ex pte p̄fiteri q̄ ex pte p̄fesso
rī. Ex pte p̄fiteri q̄ ut n̄ p̄dicet
pctā sua i plateis ne alij scā/
dalizet i pctō. z nesit de illi q̄
cū malefecerit glānt. Quo
āt dīz eē secrēta ex pte p̄fessōrī
dices ifra qm̄ aget de sigillo
p̄fessōis. Q Duodecia pātō
ē q̄ sit lacriabīl. Et dīz Hie
remias ait. Per diēz et noctez
n̄ des req̄ez tibi. neq̄ taceat
pupilli ocli tui. Unū dīz Jō
han. chris. Lacrie laūat deli
ctū ad pudorē p̄fiteri. Lū
vitate magnū signū sit p̄trū
tōis lacrime potissime i ho/
mie adlō. Nā i pūnlo z nū
licere n̄ ē ml̄tū curādū d lacri
mis. Nā demūlicere dīz Dñi.
Ut flerēt oclōs erudiere su
os. Q Deedecia p̄ditō q̄ sit ac
celerata. i festina. Et dīta co
ditōe req̄re. s. i caplo qm̄ faci
enda ē cōfessio. Q Deedeaqrta
p̄ditō q̄ sit fort. ex vlo beate
marie magdalene. q̄ aē o fu
it fortissi penitēdo pp̄t amarā
int̄ opūctōz q̄ nullo pudo
re obstatē publicē p̄fessa fuit
turpitudinez p̄ctōz st̄z. sic
p̄ctōr dīz eē fortis in penitēdo
z p̄fendo pctā sua q̄ nullo
mō frāhat a p̄fessōe illorū.
q̄ septū ē i Lāti. Fortis est
vt mors dilectio. Q Quicade
cima p̄ditō q̄ sit accusatoria
lez q̄ dicat se pctm̄ omisisse
et p̄p̄a malicia. accusando se
foruit. nō p̄tēdēs excusatiōes
in pctis. sic seceit p̄mi parē
tes. Unū sapies Iust̄ i p̄nci
plo accusator ē sui. Ulenjet a
mīc̄ ei z excusabit eū. Iste
amicus ē de. z nīsi p̄cōr mō
se accusat coram isto amīcor
corā sacerdote dī vicario ha
bebit i futurō ml̄tos accusa
tores. s. dēū. p̄p̄am p̄scia. dī
ab olū. pctm̄. z etiā totū mū
du. q̄ vi dīc̄ sapies. Pugbit
tot̄ orb̄ eraz z insensato. i.
p̄cōres. Si āt mō accusat se
p̄ctōr. de excusabit eū i fuso
Q Sedecia p̄ditō q̄ sit pare
re pat̄. i. q̄ sit obedīc̄. Aug.
Donat se p̄tēs oīno i ptāte
iudicē. i. i iudicēo sacerdotis
nihil refūas. z oīa eo iubēte
pat̄ sit facere p̄p̄. p̄p̄anda vi
ta aīc̄ qm̄q̄ facere p̄p̄. p̄eutan
da corporis morie. z h̄ cū deli
ctio. q̄ sc̄upat vitā ifinitā.
Lū gaudio ei dīz facere imor
tal futur̄. q̄ faceret p̄ differē
da morte moriūrūs. Q Ray.
mund̄ aut̄ i sumā sua addit
alias dras p̄ditōes. Prīa ē
q̄ sit p̄p̄a. s. q̄ seip̄m accusat
p̄ctōr z n̄ aliū. Unū dīc̄ p̄. De
us vitā meaz annūciātib̄ i

De confessioē

vitā in meā nō alienā. ali-
as si crīmē vel p̄cīm ale⁹ p̄-
deret nō eēt crīmīs ill⁹ corre-
ctor. sed pditor vel d̄ractor.
Tū null⁹ d̄z alii noīare i cō-
fessioē. nec sacerdos d̄z d̄ no-
mīcēn interrogare. Fallit aut̄
iſi d̄ q̄n cīrcūlātā p̄cīm. pu-
tasi q̄guit mīre⁹ vel filia⁹. qd̄
at r̄ quō faciēdū sit in h̄ cāu-
dictuz. E. S. cap. cu facienda.

Sed a cōdūrō cōfessionis
quā addit Ray. ē q̄ sit moro-
sa. vt nō dicāt p̄cā intran-
tu sic cāplores cōpurātum
mos. Sz cū mafitate z moro-
sa d̄liberatōe. vt ex h̄ actēdāf
duotio z maior habeat p̄tri-
tio z p̄cūdā. Cōfiteat ergo
p̄cīd̄ iūtra formā sup̄dictā.
z habita remissio p̄cīd̄ ha-
bebit p̄mia beator̄.

De iteratōe p̄fessiōis.

Capl'm. vii.

Icz vt dictū ē sup̄ ml̄
tū vtile sit z fructuo-
su freqnēz filteri. aliqui
tm̄ ē nc̄cariū. Nocādū ḡz
doctores ponūt aliq̄s casus
i q̄b̄ d̄ nc̄cīrō. salutis p̄fes-
sio ē iterāde. P̄m̄ ē pp̄ter
enormitatē sceler̄. q̄n̄ aliq̄s
bz aliquē casū d̄ q̄ p̄fessor su-
us n̄ p̄tēn̄ absoluere. z remit-

tit tū ad sup̄iore⁹ d̄z cōfessiō;
quā fecerat inferiori iterare su-
piori vt sciat q̄ p̄nia sit ei im-
ponēda. nisi forte sup̄ior q̄n-
tū ad casū illū p̄mitter̄ vices
suis inferiori. p̄baſ ille cas⁹.
xxix. q. n. c. latorem. extra d̄
pe. z re. significauit. Sed s̄
casus est pp̄t ignorantiā cō-
fessoris. si ei cōfessor sit iper-
tus. z nescit sibi iponere peni-
tentia p̄ p̄cis p̄fessis d̄z eūz
remittere ad p̄fessore⁹ p̄tūz q̄
ei scit p̄niā salutarē ipone-
re. z iste tēz p̄cā p̄mo p̄fessa
itez cōfiteri. Tū augu. Sa-
cerdotē q̄ras q̄ te sciat solne-
re z ligare. Tert⁹ cas⁹ ē p̄
p̄tēdū latissactōis. vt q̄n̄
aliq̄s fuerit cōfessus d̄ p̄cis
suis et p̄tēp̄t facere p̄niā
sibi iposicā et c. adit a mēo-
ria sua que suit illa p̄nia. tēz
itez cōfiteri illa ac eadē p̄cā
si recordēde eis. p̄baſ iste ca-
sus de pe. dis. iij. si apl's. Di-
stinguēdū tm̄ ē in isto cāu. qz
aut iste cōfiteat eid̄ confessori
cui p̄mo erat cōfess⁹ aut ali⁹.
Si d̄fiteat eid̄ aut iste cōfes-
sor recordat d̄ p̄cī p̄p̄tēs.
tēz tēz nisi velit itez cōfiteri
ea sibi sz sufficē dicer. dñne ego
als fui cōfessus yob. z vos
scordam̄ d̄ q̄b̄. sciat q̄ ego

Tracta. III. secūde partis

ptēpsī facere pñiazquā mihi
iposuist̄. n̄ recordor q̄ fuit.
iō vēio ad vos vt illā v̄l alia
pniaz mihi iponat̄. Si aut̄
Pfessor n̄ recordet̄ d̄ pctis p̄
mo sibi Pfessis credo q̄ tenet̄
itez Pfiteri. Et idē dico si cō
fiteat̄ alij. Quart̄ casus est
ppt̄ maliciā fictōis pctōs. s.
qñ alijs scient̄ retinet̄ aliqud
mortale pctm̄ i pfessioē q̄ quis
Pfiteat̄ oia alia pcā sua tenet̄
illō qđ retinuit̄ z oia alia ite
rū Pfiteri. Et rō ē. qz pma cō
fessio n̄ facta fuit i charitate.
cū ip̄e remaneret i pctō mor
tali. ḡ fuit ip̄ossible pctā alia
sibi dimitti. ḡ si n̄ fuerit dimis
sa tenet̄ itez ea Pfiteri. Unde
Aug. Scio dñm ūnicuz oī
crimioso. quō ḡ q̄ pctm̄ reser
uet de alij recipiet veniā. de
pe. di. iij. sūt ples. q̄ Flota tñ
distictōz posita i pcedēti cāu
qz si Pfiteat̄ eidē sacerdoti suf
ficit q̄ dicat. qñ fui Pfess̄ vo
bis retinui maliciose istō pec
catū. z b̄ si Pfessor recordet̄ de
alij pctis. s̄ si n̄ recordet̄ te
net̄ itez oia Pfiteri. Et idem
dico si Pfiteat̄ alij. Et q̄ i ist̄
q̄tuor casib⁹ sit Pfessio iterā
da d̄ nc̄citat̄ recordat̄ om̄es
doc. Sūt tñ alij casus in q̄/
bus doctores variat̄. Prim⁹

est ppt̄ pct̄ oblit̄ recordat̄
Scds ē ppt̄ recidivat̄. Dicūt ei doctores aliq̄ q̄ qñ
alijs recordat̄ d̄ aliq̄ mortali
pctō qđ nō fuerit cōfessus v̄l
qñ recidiuat in aliqd̄ aliud
pctm̄ qđ antea fuerat Pfess̄.
puta q̄ fuerat Pfessus d̄ adul
terio. itez Pmittit z relabit̄ i
adulteriū. itez tenet̄ oia pctā
p̄ Pfessa itez Pfiteri. Et q̄tū
ad p̄mū casū ē rō. qz al's non
eēt cōfessio inteḡ. Quātū ad
sc̄z casū ē rō istoz. qz dicūt
q̄ oia pctā q̄tūcunq̄ p̄ d̄
missa redeūt ppt̄ lgratitudi
nē in recidivat̄. Alij dicūt
q̄ sufficit dicere i gnali se ali
as peccasse. z d̄ nouo de hoc
pctō recorda tū suisse. velde
nouo b̄ pctm̄ om̄ississe Tercij
dicūt q̄si medio mō dicētes
q̄ i pdicis duob⁹ casib⁹ pctā
eiusdē gn̄is tenet̄ itez cōfite
ri i spēali. pctā p̄o alti⁹ gene
ris sufficit Pfiteri in gnali. v̄
bi gn̄a. Alijs recordat̄ se mō
om̄ississe pctm̄. s. furtū. si al's
fuerit Pfess̄ d̄ furto tēt̄ iterā
Pfiteri d̄ codez furto i spēali.
vt dic̄ opinio p̄ma. d̄ alij s̄t̄
pctis suffic̄ cōfiteri in gnali.
vt dic̄ sc̄da opinio. Et idem
dico d̄ recidivo. Que istarū
opinionū sit melior z verior

De confessione

elinq̄ iudicio meliori. et yr⁹
q̄sq̄ quā voluerit eligat. mḡ
go defrid⁹ d̄ Fōtanis i theo
logia parisi⁹ mḡ i qdā qdli
beto suo additēnū alīn casū
s. qn̄ aliq̄ p̄fiteret.
et nō dolet nec p̄eit̄ p̄cisa
vel d̄ pctō p̄terito. nec pp̄it̄
abstiere i fūto. tal̄ tenet̄ iterū
p̄fiteri. Et inē mltas rōnes
q̄s ad h̄ adducit yna ē. Qm̄
i eentiaſr ordinar̄ posteri⁹ nō
p̄tē sine p̄ori. et multo mi
n̄ p̄t̄ stare cū opposito p̄or̄
sic aliq̄ n̄ p̄t̄ cōfirmari. nisi
fuerit baptizat⁹ q̄ baptism⁹
et p̄firmatio h̄nt neccariū et es
sētiale ordinē in se. Sz con
fessio et p̄tritio h̄nt neccario es
sētiale ordinē iter se. q̄re ad h̄
q̄ confessio hm̄oi valeat optet
q̄ p̄tritio p̄cedat p̄fessioz. v̄l̄
ad min⁹ sit s̄l̄ cū ea. sz i eā p̄
posito p̄tritio nō p̄cedit. n̄ ē
s̄l̄ cū cōfessioz. Imo ei⁹ oppo
sitū ē s̄l̄ cū p̄fessioz. s. dilecta
tio et placētia i pctō. q̄re illa
p̄fessio v̄l̄ il valuit. et iō optz
et itē. L. et q̄ si Beſ. ga
nacho d̄ galliato baccalari⁹ i
theologia. et qndā elect⁹ cla
romō. i correctorio suo d̄ di
ctū mḡ in godo. dīc q̄ tal̄ n̄
fēt̄ d̄ neccitate itē p̄fiteri. sz te
nef̄ itē p̄teri d̄ pctis p̄ con

fessio fice. et d̄ ip̄a fice. et p̄/
tute p̄fessiois facte et p̄tritōis
p̄n̄s remittūt sibi p̄cā Argu
it ḡsic. T̄n̄ valer et p̄t̄ p̄tritō
i p̄tute p̄fessiois facte. Et tū
valz et p̄t̄ p̄tute p̄fessiois fa
ciēde. Sz p̄tritio i p̄tute p̄fessi
onis fide delet oia p̄cā. vt
tz docēna fidei xp̄iane. ḡ et in
p̄tute p̄fessiois iā facte Con
fessio ei iā facta habuit ex̄ti
am reale et iō p̄t̄ ei⁹ p̄t̄ op̄ari
meli⁹ q̄ all⁹ p̄fessiois q̄ non
dū fuit. Que starz opinionū
sit p̄ior nescio. tñ credo q̄ tēt̄
p̄fiteri saltē in ḡnali. s. q̄ fue
rit alias cōfesus multa p̄cā
de q̄bo n̄ p̄eitebat nec p̄pone
bat abstinere. Sz mō p̄terit de
ip̄is. et p̄par⁹ facere p̄niām i
nūctā. Et credo q̄ si in spēa
li p̄fiteret oia p̄cā bñ facerz.
Et istō vid̄ sētire Ray. i sū
ma sua Rōez ei⁹ vid̄. s. i isto
eod̄ ca. ysl̄. q̄rtus casus.

Quō debeat se h̄re sacer
dos ad p̄fiteē. La. viii.

S̄t̄lo d̄ p̄fessioe q̄ er
o q̄lis deat ee. restat on̄
dere d̄ p̄fessore. Et p̄
mo quō debeat se h̄re ad p̄fi
teē. q̄ Lirca qd̄ notād̄ q̄ cō
fessor d̄ gerere vicē spūal̄ me
dici. pctōr̄ho vicē spūal̄ eḡti
Sic ei corporalis medic⁹ ad

Tracta. III. secū de partis

egrotū accedēs pmo mulcet
ipz egrotū r ppatif ei se pfor
mādo ifirmo. vī blādīf. sa
nitatē pollicef. vt eger cōfidē
ti? dtegat morbi qntitatez et
dolor acerbitatē. sic sacerdos
qsl̄ medic⁹ spūal dū ad eū ac
cedit pctōr q ē qsl̄ spūal egro
t⁹. dz pctōr ē vī allicere. blā
dimēs mulcere. vt facili⁹ eg
t⁹. i. pctōr detegat morbus. i.
pctm. Dz g cōfessor pctōre⁹
docere r monere vt ad pedes
el⁹ hūilie sedeat. n⁹ patiaſ eū
sedere & pari. Et si sit mulier
dz eā docere vt sedeat ex trāſ
uerso ne respiciat sacerdos fa
ciē mulier⁹. qr vt dr in Aba
cuc. Facies ml̄ieris facies le
onis r vēl⁹ vrēs. Hec etiā re
spiciat quēc ūqz pficētē i faci
ez. qr exide audaci⁹ cōfitebit⁹
Et inde pio ac dulci suauiqz
colloqz dz ipz iducere ad cō
pūctōz pponēs bñficia que
xps ei vult potissime i pas
siōe sua. qsl̄. s. p saluadis pec
catorib⁹ vōluit tñ dolorē su
stiner. Itē qr ipz dixit. Nō
veni vocare iustos s̄z pctōres
Itē oñdat ei q illi q pl⁹ pec
cauerit si bñ penitēt magis di
ligūf a deo postea r exaltant
sic patz i David. Petro. pau
lo. Maria magdalena. r la

trone. q oēs fuerūt magi pec
catores. Et qr bñ penituerē
de petis suis postmodū fue
rūt amati r singulariē a deo
exaltati. Exponat etiam sibi
pietatē. mīam. caritatē r mā
suetudinē dei. qby parat⁹ ē re
cipe pctōres. Guadeatēt ei
q nō verecūdet cōfiteri sibi.
qr ipē sit pctōr sic r ipē q cōfi
tet. imo forte pl⁹ q ipē. et q
n̄ cōfitebit⁹ ei sic hoi. s̄z sic te
nēti locū dei. r q ipē cūt⁹ di
mitteret se infici q̄z q reuel
ret pctā ipi⁹. Et si forte ex oī
bus istis pctōr n̄ vult cōfite
ri pponat ei cōfessor terrore⁹
iudicij r penal iferni. r qnta
mala pata sūt pctōrib⁹. r q̄z
dire punit de⁹ eos q nolūt pe
nitere. r q̄z misericorditer pcut
penitētib⁹. r oīb⁹ istis exposi
tis audiat simplr pfessiōz ipi⁹.
Laueat autē cōfessor ne expu
at vel aliqz signū abomīatō
nis oñdat. qntūc ūqz pctōr
pfiteat pctm flagitiosuz r e
norme. s̄z oia audiat cū man
suetudine r pietate.

De interrogatōib⁹ facien
dis i cōfessiōe. La. ix.

Clavis qdā dicūt q i
q terrogatōes n̄ s̄t faciē
de in cōfessiōe tñ qr di
ctū eoꝝ est multū piculosuz

De confessioē

opt̄ simplicitatē r̄ vecūdiaz
hoīm. iō credo h̄nū. s. q̄ se fa
ciēde interrogatōes in cōfessiōe
Uñ aug⁹. sup illū locū. Qui
sine nctō ē p̄m⁹ i ipaz lapidē
mitteat. inq̄t. Laueat sp̄ualis
index q̄ sic ē m̄ilisit crīmen
neq̄cīa. ita nō careat munere
scie. opt̄z em̄ q̄ sciat q̄gīcere
q̄cqd̄ d̄beat iudicare. Judici
aria ei pt̄as h̄ expostulat. vt
q̄d̄ dz iudicare p̄gīcet. Dili
gēs iūḡz inq̄sitor expīmat sibi
r̄ subtil̄ investigator sapīet et
q̄i astute ierogeta p̄cōre qd̄
forſitan iāgrat. v̄l verecundia
velit occītare. Lognito itaq̄z
crimine r̄ var. tatihi ei⁹ nor
dubitet inuestigare r̄ locū et
tgs r̄c. Quib⁹ cognitis affī
beniūol⁹ pacl⁹ exigere r̄ se
cū on⁹ portare. h̄eat dulceū
nē i affectōe. vīcītē i alterius
crimīe. diſcrenīoēz i varietate
Hec r̄ multa alia ponunt de
pe. di. vi. Lui aut̄. h̄. opt̄z. E
t vult Bre. Laniis ap̄tōis
ē fīmo correctōis. q̄ introgā
do r̄ increpando culpā dete
git quā sepe nescit ip̄e etiāz q̄
p̄petravit. xlīij. dīs. si rector.
Et ita fz ybū bī Job. Sb
tilit educēd⁹ ē deſinu p̄tōr̄s
manu obſtricāte. i. l̄duſtria
cōfessoris colu. r̄ tortuosus

Ulio ḡ q̄ interrogatōes facē
desūr i p̄fessiōe. vidēdū ē de
q̄b faciēde sūt. r̄ q̄ ordīe. vñ
scīd̄ q̄ interrogatōes faciēde
sūt d̄ p̄ctīs mortalib⁹ r̄ circū
stātīs eo vñdē. Ut ḡ scīaſ de
q̄b sūt faciēde interrogatōes
opt̄z scire q̄t sūt p̄ctā morta
lia. Pro q̄ notād̄ q̄ p̄ctīm p̄t
ē mortale dupl̄r Uno mō ex
nata sua sic fornicari ē p̄ctīm
mortale ex nata sua. Ulio mō
aliq̄s ac̄ p̄tē p̄ctīm morta
le ex intentōe. sic cātare i ecclī
n̄ est p̄ctīm mortale. imo p̄t
ē m̄itrorū. s̄z cātarevt pla
ceat m̄lieri vt alliciat eaz ad
peccandū mortale est p̄ctīm.
Et q̄ intentōes hūane sūt q̄sī
infinite. iō de his q̄ sūt p̄ctā
mortalia ex intentōe nō p̄t
certa regla dari. Loqmur ḡ
d̄ his q̄ mortalia sūt ex nata
sua. Un̄ scīd̄ q̄ oēs trāſgres
sōes p̄ceptoꝝ decalogi sunt
p̄ctā mortalia. de his tñ dice
tur i tīa p̄e huīis op̄is qn̄
do agēt de decem preceptis
decalogi. Quedaz em̄ nume
rantut z̄b apostolo in episto
la ad Romanos. xiiij. c. vt est
idolatria. vīcīt̄. ſ̄ naturā ūq̄
tas. malicia. fornicatio. au
ſicia. neq̄cia. iūdīa. homicī
dū. p̄tēd̄ dol⁹. maliḡ. vñz

p̄ctā
mortale

Tracta. III. secūde partiz

ra. susurratio. & tractio. cōfūlia. supbia. elatio. iūētio ma-
ioꝝ. iobediētia. iisipētia. scō-
positio. Et isti adiūgit illos
q̄ sūt sine affectōe. sine federe
sine mīa. Et q̄ omia ista sīnt
pc̄tā mortlīa p̄z ex h̄ qd̄ seq̄t
s. q̄ q̄ talia agūt digni s̄e mor-
te. Null⁹ autē dign⁹ morte.
nisi p̄ pc̄tō mortlī. ḡ oia p̄di-
cta sūt pc̄tā mortalīa. S; vt
depctūs mortalib⁹ certa ha-
beat regla notādū q̄ oia pec-
cata mortalīa r̄ducūt ad. viij.
vicia capitalia q̄tinetī hac
dictōe saligia. Unū notād q̄
i hac dictōe saligia s̄e septē
lfe. q̄z q̄libz dseruit suo mor-
tali pc̄tō. nā p̄ lfe; s̄ intelligit
supbia. p̄ pmū a. auaricia. p̄ l
luxuria. p̄ pmū i. ira. p̄ g. gu-
la. p̄ scōm i. iuidia. p̄ scōm a.
acidia. viij⁹. Dat septē vicia
tibi h̄ dōcō saligia. Iste at̄ se
septē male radices q̄ i tra de-
serta iūia z iaq̄sa aiāz hoīm
pc̄tōz. & q̄b̄ ego sū vn⁹ radi-
cāt. Ex q̄libet yo radice eaꝝ
ml̄ti ramī pullulāt. vt tradit
Gre. sup iob. Nā ex ista ma-
la radice q̄e supbia oriūt. viij
pessimi ramī vīc̄ iobediētia
iactātia. hypocris. ptinacia.
ptētō. discordia. p̄suptō. Et
nota q̄ ista vocāt mortlīa. qz

ppe ista īcurrīt hō sūaz spū
alē. Primū ḡ z p̄ncipale int̄
ista ē supbia. i. amor iordiat⁹
sūppi⁹. s. p̄pe excellētīe z ho-
nor⁹. n̄ r̄ferēdo ad honore dī
n̄ actū nec hītu. nec ad edisi-
catōz alei⁹ p̄ci. Et sūt q̄ttrī-
or modī supbie. Prim⁹ ē qñ.
hō ap petit videri z reputari
ab aliq̄ meliorz q̄s sit z p̄sumit
ð se q̄ sit bon⁹. z ē tñ mal⁹ et
pc̄tōr. v̄lq̄ hēat aliq̄ bōa q̄ n̄
h̄z. Scōs mod⁹ ē qñ hō r̄pu-
tat se hīe bona a seipo q̄ h̄z a
ðo. Terti⁹ mod⁹ supbie ē qñ
hō reputat se hīe illa q̄ habet
a ðo p̄prijs meris z p̄ grām
ði. Quart⁹ qñ q̄s p̄ nobilita-
tē v̄l̄ diūtias v̄l̄ q̄cunq̄ alia
vult ap gere excellētīor sup a-
lios iordiatē pl̄ q̄ stat⁹ su⁹
exposcat. Et nota q̄ ram i su-
pbie q̄ supdicti sūt ab aliq̄ bō
nūcupāt filie q̄ aliqlit ppter
simplices sūt dscribēde. Unū
iobediētia ē z tēt⁹ p̄ceptū si-
giors. s. deivl̄ cuiuscūz hōl̄
cui tenet obedire. vt p̄ B hō i
obediens videat̄ n̄ altis bīcī
vel esse subiect⁹. Hypocris
ē extī⁹ oīdere deuotōes fīcte
ppe laudē hoīz hūdā. Lōtē-
tio l̄ z tēdere ē fīstēt̄ alij p̄
barū velle ab alijs supari i v̄b
z lite vt p̄ excellētīor viij⁹.

De confessione

Pertinacia ē qñ ppc opinio
ni vñ scie bō nimis iordiate
initif. nolēs credere sūllo ma-
ior. vt p b appareat sapiēti-
or. Discordia ē qñ aliq̄s fbel-
lat r h̄dicit volūtati melioz
pterue r ex superbia cordis.
Presūptio ē qñ q̄s p vestes
iordatas r alia q̄cūq̄ mira-
bilia vult apparerer gl̄ari r
ab illis a qb̄ videſ valētior
reputari. Deradice auaricie
nascūf sex. pditio. fraus. fal-
lacia. piuriū. inq̄etudo mēts.
h̄ mis̄diām cordis obdura-
tio. Prodītio ē dol⁹ in rebus
iteriorib⁹. Fraus ē deceptio
i rebus extiorib⁹ ppe defectuz
vēdite rei vñ emp̄te. Fallacia
ē deceptio r dol⁹ i vñbo ad de-
cipiēdū. p̄ximū siue i vēdēdo
siue in emēdo. Per iuriū ē vñ-
bū h̄ mētē platiū cū iuramē-
to. vel iuramentū mēdosū p-
positū r affirmatū. Inq̄etu-
ndo mēts ē nimia r inordiata
sollicitudo circa diuitias ac-
q̄redas. r silia Lord⁹ obdu-
ratio est qñ auar⁹ obdurat et
affirmat cor suū p nihil da-
bit paugib⁹. n̄ m̄ficorditer
subueit alteri. Auaricia ē ap-
petit⁹ inordia⁹ habēdi inde-
bite diuitias. vel q̄cūq̄ pñt
emī l̄ vēdi p pecunia. Est at-

duplex auaricia. qdā qñ bō
nimis ardenter custodit res
suas n̄ iūste rapiēdo alienū
Et tal⁹ auaricia ē p̄ctīm mor-
tale tm̄ i duobocasib⁹. Prim⁹
est qñ bō tm̄ diligat diuitias
suas r occupat se i eis q̄ pui-
pēdit honorē dei r p̄cepta e⁹
Secōs qñ bō nō subueit p-
ximo paupi in nc̄citate cōsti-
tuto. qr tūc talis auaricia est
p̄ctīm mortle. Alia auaricia
ē qñ aliq̄s cupit alienū cape-
vñ detinere iūste qq̄ mō cū
certo p̄posito. Et auaricia ta-
lis sep̄ est p̄ctīm mortale. nisi
qñq̄ ppe puitatē rei ablate.
puta furari morsellū panis l̄
aliqd tale nō ē p̄ctīm mortale
Preter istas at filias auaricie
sūt alie a q̄busdā supaddite.
s. rapina. furtū. pditio. vsura
Rapina est acceptio rei alie-
ne cū violētia. S; furtū ē ac-
ceptio iūsta r occulta rei alie-
ne iūiro dño suo. Prodītio ē
dol⁹ circa psonas. puta cum
vna psona pdit l̄ tradit alia.
vt patefactū est de iuda pdi-
tore. Vsura ē qñ p dilatione
termi vñ rōne mutui accipit
aliqd vltra sorte. saltē i rebus i
qb̄ nō differt vsus rei r p̄su-
ptio ei⁹ vt panis. De infecta
radice luxurie nascunt octo

Tracta. III. secūde partis

filie. s. cecitas mētis. inconsideratio. icōstātia. p̄cipitatiō. amor sui. odiū dei. amor p̄sē t̄ seclī. despatio sine horror futuri seclī. Lecitas mētis ē qñ hō p̄pē delectatōz hmōi vēneris ipēdit et abstrahit in p̄sēdāmēte. Incōsideratio ē qñ im pedit et sopit rō hois. p̄pē ve iugulāta hemētē luxuriā. Incōstātia ē qñ hō p̄pē delectatōz hmōi vēneris retardat ne faciat v̄l pficiat bona q̄ scepit facere p̄petitū vel p̄posuit facere. Precipitatio est qñ p̄pē delectatōz hmōi ipēdit p̄siliū i agēdis. Amor sui et odiū dei ē ex pte volūtati. qñ. s. hō pl̄ appetit p̄petrare luxuriā et icurrere odiū dei q̄ a luxuria abstine re l̄ abstrahet. Amor p̄nū sc̄lī et horror suū iudicij ē qñ lux urios. itātū delectat fīmanere i luxuria q̄ velle h̄ sp̄ mane re et viuere. nec curat de etna vita. Luxuria ē appetit̄ ior dinat̄ circa delectatōz venēris. Et h̄z sex sp̄es. sīm̄ alios iiii ponūt septē. vt postea pa ḡt nām̄ rebit. Prīa ē p̄ctm̄ ē naturā. s. qñ fit mō q̄ n̄ p̄ueit gnātiōi h̄vane. Fornicatio gnālēt̄ est om̄is p̄cubit̄ soluti cū soluta extra legē m̄rimonij. Ad ultēriū ē cōcubit̄ fac̄ in

m̄rimonio. qñ. s. vterq̄ ē m̄ri monio copulat̄. vel saltē ale eoꝝ. Incest̄ ē p̄cubit̄ cū cō sāguīea. Stuprū ē d̄floratō ſyḡis. Rapt̄ ē qñ m̄lier rapit̄ ū volūtātē pentuz suoꝝ. Et notādū q̄ ois p̄cubit̄ fac̄ extra legē m̄rimonij ē p̄ct m̄ mortale. q̄ ū legē naſe. ū p̄ce ptū di. et ū iusticiā pri. Silr̄ ois tac̄ ipudic̄ fac̄ cū in tērōe puocādi ad acū luxurie ē morile p̄ctm̄. v̄l saltē cā mortal̄ p̄ctm̄. De pestifera ra dice ire pullulat̄ sex rami. sex rixa. tumor mētis. p̄uelia. clamo. idignatio. et blasphemā. Ira ē mor̄ sāguīs circa cor p̄pē appetitū vidicte. Und̄ sciēd̄ q̄ ira qñq̄ ē p̄tuosa. n̄ ē p̄ctm̄. qñ. s. appetit̄ vidicte est sīm̄ debitu ordinē iusticie et cū charitate. qñ hō q̄rit correctōz p̄ctm̄ et n̄ vidictā. p̄ priā. nec nocumētū. p̄tū. sī lū oīfēse culpe q̄rit vidictā. et tal̄ vocat̄ zel̄. Qñ aut̄ tal̄ appetit̄ vidicte ē ad vincendū. ppam̄ iuriā et ad nocendū. p̄tio. tal̄ iā ē p̄ctm̄. et n̄ li cet hoī tālēvidictā accipe n̄ sī h̄nt̄ autoritatē. Est at̄ pec catū morile qñ tal̄ appetit̄ vidicte ē ad iferēdū aliqd̄ no cumētū. q̄ ē ū charitatē pri.

De confessioe

Si putemus sexualitatem pueri
nem ronem liberat. sic est
peccatum veniale. Indictio est quod
alterius iniuriam sibi despiciat in
cordes suo. et iudicat eum in di-
gnum et despiciendum considerans de-
fecit. Tumore mentis quod homo
iratus quasi infatuum cogitat viam et
modum nocendi ei quod fecit sibi in
iuria. Blasphemia est locutio de
deum eo quod promittit sibi taliter in
ripi fieri vel evenire. Clamor est
locutio iuriosa sed proxima sine
explicione et clementia iurie. Et
huius in euangelio vocatur trahita. scilicet
sanctorum signum. Lamentatio est
locutio proxima cum explicacione iurie.
pura cum aliis vocata ex
ira alterius latronem homicidam
et similia. Rixae est contumeliam ad iram in
ope exteriori. scilicet liberatio. absensi-
o. vulneratio. et similia. De
voraci radice gula nascitur quod
scilicet iuxta leticia. scurrilitas.
imundicia. multiloquium. hebe-
tudo. sensualitas. Gula est appetitus
iordicatus et immoderatus comedie
dedit vel bibendi et regulare recte-
rios. scilicet sumendo plenus de cibo et
potu quod natura duociat et complexio-
ni hois sumens et persuasori
eoz inquit quis habet. Scinditur
in quod gula non est peccatum mortale
ex natura sua nisi in duobus casis
bus. Unus quod propter timorem vel

amorem dei intrahit se a peccato
gule. sed iuratum appetit cibum
et potum quod non retrahere etiam
propter perceptum divinum. Secundum
autem quod homo iherat se libenter in
tali statu quod nescit se regere. et
tunc gula est peccatum mortale. Ne
berudo mens est abstractio iste
lectus circa speculabilitatem et agi-
bilia propter nimis superfluez cibi
et potum. Inepta leticia est de oratione
diario voluntatis circa dilectionem
cibi et potum. quod scilicet homo rages
et ieiunio posse circa talia nimis
et superfluelet. Multiloquium
est quod homo superflue et nimis in vari-
bis ieiunio et cachinatioibus
deordinatur. Scurrilitas est
quod homo se iordicatur ad exteriores
actus ad modum ioculatorum
huius. Immundicia est vomitus
sequens ex inordiata comedione
vel potu. vel etiam pollutio
seminis pueri ex repletione ni-
mia. Deficta radice inuidie
nascitur quod scilicet odium. susurra-
tio. distractio. extirratio et aduersio
spiritus et afflictio in propria etiis.
Inuidia est tristitia de bono al-
terius in quantum impedimentum est
propter excellenciam. Odium est velle
in alio alicuius. et propter bonum spiritus
diminuere. Susurratio est di-
minutio fame alterius per via
occulta et non expmetia manifeste

Tracta. III. secunda pars.

deritio
deritio
exultatio
afflito
vagatio
affracto
corporis

maliciā sine infamia ei⁹. De tractio ē ale⁹ p yba manife sta ifamatio. tñ i absētia eius Derisio ē vilip̄ēsio dictor yl factorū ale⁹ lridibrio ⁊ risu. Exultatio i aduersis primi ē cū aliq⁹ gaud⁹ d aduersita ter ⁊ dāno pri. Afflictio i pro spis ē dolor ⁊ displicētia de bonis ⁊ pspitate alioz quā n̄ p̄t ipedire. ¶ Deradice ne quā acidie pcedūt se. s. malicia. rācor. pusillanimitas. d speratio. torpor circa pcepta vagatio mētis erga illicita. Elcidia v̄l pigrica ē tedium seu fastidium dīni boni. s. qñ hō nō h̄z deuotio; bonā. nec delectatōz in amore dei. s. te diū magis ⁊ fastidiū ⁊ mentale recessū. Et isto repugnat charitati quā q̄libet hō tene tur h̄z diligēdo deū sup oia ⁊ delectabili amore tenet eī i berere. Et causa tal⁹ pigrica ex rebellione carnis ad spiri tu. Vagatio mētis circa illi cita ē qñ aliq⁹ nō inuenit dectatōz i spūalib⁹. ⁊ vacat de lectatōib⁹ carnalib⁹ ⁊ q̄rit ea. puta nimis ludēdo. nimis ia cendo. Despatio ē recessus a bono dīno cui firmit ē in herēdū. Torpor circa pcepta ē pp̄t acidia negligere ⁊ stene redūta dīna pcepta q̄ sūt faciēda d necessitate salutis. Rancor ē indignatio quā h̄z hō piger h̄ illos q̄ monēt cū bñ facere illa ad q̄ tenet. Malitia ē o dium et indignatio quā hō piger h̄z illos q̄ docent pi grosh̄e spūalia bōa inqntū ipediūt a delectatōib⁹ cor ga liby. Epiditas ē pu⁹ amor dei ⁊ pceptoz ei⁹. Mollicies est qñ hō piger nō vult susti nere q̄m cunq⁹ pniam pp̄t amo re dei. nec facere aliqd bo nū ad qd tenet. Sonolentia est somniū nimetas ad mod brutoz. ⁊ pigrica ad surge dū ad bñfaciēduz illa q̄ tene tur facere. ⁊ qñ tenet ea face re. Pusillanimitas ē boni ar duī ptermisso. qd cadit sub cōsilio. puta tarde pfilteri. tar de pniam facere. Ociostas ē cessatio a bono ope qd tene tur hō facere. ⁊ qñ tenet face re. ⁊ attētio ad utilia ⁊ nocua. Et vltra ser ramos v̄l fū lias ipius accidie sup addite sūt q̄truoz q̄dictē sūt multū faciētes ad declaratōz mate rie. Iste igit̄ sūt septē radices cū ramusculis suis q̄ in vnu uero sūt q̄dragitatres. ⁊ sic ipis pputat̄ cū septē radicib⁹ erūt i toto qn̄gita. De q̄

De confessione

qñqgenario dicit Helyas p
pheta. Si fu^d dei sū descen
dat ignis d celo. t deuoret te
t qñqginta tuos. Ita d^r di
cere p^r fessor p^r fiteti. Si p q^r
fu^d dei sū. qz loco dei sū. des
cendat ignis d celo. i. ignis
spūscī descendat i aīaz tuā. t
deuoret te. i. vterē hōle^r ali
as errāte. t qñqginta tuos. i.
radices t ramos. q^r Nūc g^r vi
dēdū ē quō sacerdos d^r iter
rogare d ist. Si em p^r cō
se yl ad iterrogatō^r sacerdo
t p^r fitet d supbia. dicendo.
Peccau p^r cō superbie. sacer
dos d^r iterrogare d mō dicē
do. q^r quē modū fuisti supb^r
fuisti vnq̄ iobediēs mādar^r
supioz tuoz. sic eccie yl p^r pla
ti. yl pentū tuoz. yl dñi. vel
mgrī. t b^r fīm dōditōez p^r dō q^r
sp d^r i spīci. Si dicat q^r sic. i
terroget q^r b^r mādar^r. quō. q^r ti
ens. q^r re. qn. t vbi. q^r circūstā
tēct dictū ē. s. i oib^r p^r cōs
attēdēde t p^r siderāde. Dein
de introget. iactasti tevnq̄ d
bonis a deo tibi collatis. si
ue sint bōa nature. sic pulcri
tudo. fortitudo. aptitudo no
bilitas t silia. siue sint bona
fortune. sic sūt diuitie. vt de
narij. vestes. ornamenti. eq
aq. i. possēdiōes. t silia cēpa-

lia bona. siue sint bōa grē. sic
sapia. eloqntia. scia. vtrutes. t
silia. Debz igl^r p^r fessor dicere
fuistivnq̄ elar^r i mēte tuav^r
gl^r astivnq̄ d pulcritudie. for
titudie. aptitudine. nobilita
te. diuitijs. sapia. eloqntia p
tutib^r t ceteris bonis a deo tibi
collatis. ita q^r nō te hūllia
sti corā dō p hmōi bonis qn
tū debuisti. vel credidisti ista
hīe ex meritis tuis t nō ex mera
gia dei. vel p p^r illa credidisti
pl^r valere q^r alij. ita q^r facta t
dicta alioz cōtēneres t dedi
gnarer^r eis eē eqlis. Si di
cat q^r sic. iterroget. q^r tiens. q^r
mō. t sic d alij. Deinde inter
roget adhuc vtrū ad b^r vī cō
mēdareris t honorareris p
alij. fuisti ne vnq̄ hypocri
ta. it. q^r etti? oñderes scūta
tē t bonitatē. t inti^r retineres
maliciā t iniqtatē. Si dicat
q^r sic. interroget. q^r tiens quō
tē. Deinde iterroget. nunq̄d
q^r nō honorabars vel pmo
uebars p alij. mouisti aliquā
cōtēdiōes t discordias in ci
uitate. villa. societate. vel col
legio. Si dicat q^r sic. interro
get si mala fuerūt idē secuta.
q^r si sic. oñ illoz ipē est re^r.
Deinde iterroget. nūq̄d pp̄ter
supbia ne viderer^r supari ab

Tracta. III. secūde parti⁹

alij⁹ fuisti p̄tinax in sustinēdo ⁊ fītātē ⁊ iusticiā cōsiliū tuū vel sīnāz tuā ⁊ fībū tuū. Si dicat q̄ sic ieroget vtrū aliqd dānū ē in⁹ secutū. q̄ si sic ip̄e tenet reparate. Deinde ieroget eū. p̄slūp̄līsti nevnq̄s aliqd facere qd excederet vires tuas. statū tuū. dñitōz tuam ⁊ tuor. Si dicat q̄ sic. ieroget si fuerit idē ali⁹. s̄ le⁹sus v̄l dānificat⁹. q̄a si sic ip̄e tēk regare. Et sic ista pessima radix superbie potēt euelli de corde p̄cōris. Eodē mō dīcēdū ē d̄ radice auaricie. qm̄ si p̄cōr p̄ se v̄l ad ierrogatō nē sacerdotis. q̄s iteak de p̄cō auaricie ieroget sacerdos d̄ mō dīcēdō. Fecisti vnq̄s frauđe vel fallaciā. vel dixisti vn d̄ medaciū v̄l p̄iurū in emēdo vel zmutādo. v̄l aliquem aliū h̄ctuz faciēdo. Si dicat q̄ sic. ieroget quā fraudem vel fallaciā. h̄z ip̄e sacerdos n̄ specificet cā illi. Istō ei habēdū ē p̄ regula gñali q̄ in ist⁹ introgatiōib⁹ sacerdos n̄ d̄z dēcēdere ad sp̄ealia p̄cā vel ad sp̄eales circūstātias p̄cōrū. q̄ forte multi p̄ tales interrogatōes dñinq̄rēt. qm̄ oñderent eis modi ⁊ manerier p̄cōr⁹. q̄s ip̄i nescirēt cogita

re. Et iō sp̄ ieroget in gñali dīcēdō vt dictū ē. fecisti vnq̄s fraudē vel fallaciā r̄c̄. Et si dicat q̄ sic. ieroget quā et q̄re q̄bō modis. h̄z q̄s. q̄tiens ⁊ q̄bō casib⁹. Deinde ieroget eum dīcēdō. Dīmisisti vnq̄s p̄p̄t auariciā tuā adimplere septē oga mīc. ⁊ sp̄cificet illī ea dīcēndo. v̄dīsti nevnquā esuriētē cui nō dedīsti mādu care. ⁊ sic de alij⁹ opib⁹ mīc. de q̄bō dīces infra in tertia p̄te būr⁹ opis. Si dicat q̄ sic ieroget eū d̄ circūstātias v̄dictū ē. Lirca etiā p̄cōm̄ auaricie ieroget eū d̄ ludo furto. rapia v̄lura. de q̄bō aliqd dīces ifra. ¶ Lirca sedissimā radicē luxurie. notādū q̄ lu⁹xurie septē sunt sp̄es. Prīma dīcīcī est fornicatio. sc̄da adulteriū. terriā stuprū. q̄ta incest⁹. q̄n̄ta rape⁹. sexta sacrilegium. se p̄tīma ē p̄cōm̄ d̄ naturā. Fornicatio ē p̄cubit⁹ soluti cū fāluta. Adulteriū ē alti⁹ thori violatio. Suprū ē illicita p̄ gis d̄floratō. Incest⁹ ē affiniū v̄l zsguineoz abusus. Rape⁹ ē cūz puella de domo pentū violēter trahit. vt corrupia i⁹ v̄roze v̄l p̄cubinā habeat. Sacrilegiū p̄t̄ hi c̄ suīc̄ ē religiosoz v̄l ūligio sa⁹.

De confessione

vl̄ p̄motoꝝ ad sacros ordines
dcubit⁹. Pctm̄ ſ̄ naturā fit
ml̄t̄ mōis. Unus mō qn̄ nō
fūat sp̄s. ſic qn̄ fit cū iumē
to. et iſtud vocat bestialitas.
Et d̄ b̄z i lege moysi. Qui
coierit cū iumēto morte mo
riaſ. Alio mō qn̄ fūat sp̄s ſz
n̄ ſex⁹. ſic qn̄ mascul⁹ peccat
cū masculo. vl̄ feia cū feia. et
iſtō vocat p̄pe pctm̄ sodomi
tieū. q̄r iſtō pctō sodomitela
borabāt. et iō cremati fuerūs
igne sulphureo. H̄en. xix. et a
lie q̄ttuor ciuitates pierit p̄p̄
vicinitatē eoz. de pe. di. i. l. z et
x̄tinuo. Alio mō fit qn̄ ser
uat vas debirū. vl̄ mod⁹ de
bir⁹ ſz fūet ſex⁹. ſic qn̄ vir ab
utit vasculo mulieris vel qn̄
nō ḡscit eā mō naſali. Alio
mō fit qn̄ idē ē agēs et patiēs
ſic qn̄ vir corrūpit ſeipm̄ vl̄
ml̄ier ſeipz. et vocat iſtō pec
catū mollicie. Unus dic̄ apl̄s.
Neq; molles neq; masclorū
dcubitoꝝ ſ̄gnū dei possid
būt. Circa ḡtō maledictus
pctm̄ luxurie cauſiſſime de
bet sacerdos pcedere. ita q̄ n̄
nimis ad p̄nclaria deſcēdat
qm̄ ſic freqñt̄ ḡptū ē tā viroſ
q̄s ml̄ieres p nimis exp̄ſſam
noiarōz et iſtrogatioꝝ crimi
nū i p̄ctā qn̄ noyerat iſcurris

se. Unus si pctō p̄ ſe vel ad iſ
terrogatioꝝ ſacerdos dicat ſe
peccasse pctō luxurie ſacer
dos iſteroget eū utꝝ ſit ſolu
t̄ vl̄ nō. et utꝝ peccauit pctō
fornicatioꝝ vl̄ adulterij. vel
ſtupri vl̄ iceſt̄. rapiſ. ſacri
gij. vl̄ pctō ſ̄ naturā. i. iſtero
get eū. ſi illa cū q̄ peccauit e
rat ſoluta. vidua. vl̄ afflata
affinis. cōſāguina. ſligiolav̄l
vgo. et utꝝ illā habuerit p̄ vi
olētiā l̄n̄. et iſtō ſuffic̄ ſi pſoā
cōſitēs ē iſtelligēs. ſz ſi ē pſoā
ſimplex iſteroget ſacerdos v
trū aguerit eā mō naſali. nō
tū deſcēdēdo ad p̄nclaria. i.
n̄ iſteroget an ḡquerit eā aū
vl̄ retro. et ſic d̄ alīs iſtrogati
onib. Iſtrogz etiā d̄ nuero
pſoāz. i. ſi ḡguit vnā l̄ p̄les.
tū n̄ iſteroget de noibz pſoārū
Iſtrogz iſup d̄ nuero actu
um. i. an ſel̄ vl̄bis an p̄les.
Iſtrogz et de tpe. i. ſit p̄ ſa
cro vl̄n̄ ſacro. et etiā de loco
et q̄li tēptatō ſeccauit. et utꝝ
pueniēs tēptatōz vel puen
t̄ ab ea. et virū ſeccauit ſpō
te vel coacte. et q̄ coactō ſe
cōditō ali vel ſoluta. et utꝝ
peccauit ex libidine. vel ex
paupertate. Et iſtud habet
locum potiſſime in mulieri
bus. et ita d̄ multis alīs que

m 2

Cato ſayſ. q̄ ſeccauit ſeipm̄ iſtrogz
vel naſalibz ſeccauit. et utꝝ ſeccauit
Pſeccauit ſeipm̄ iſtrogz ſeccauit. Neq; molles
neq; mafui lozo lenoribz ſeccauit. et utꝝ ſeccauit.

Tracta. III. secunda pars

magistra reg expientia docebit. Sed qz ista radix pessima luxurie extedit ita palmites suos qz etiā coopit lectos

*Salolege m̄rimōy p̄iūctos. Sci
end qz marii p̄t peccare pec
luxurie multis mōis etiā
mortalr cū uxore sua. qz mo*

*di cōtinēt in his v̄ib⁹. Tpe
mēte loco p̄ditōe mō. Quin
qz modis peccat uxore mari
tus abut̄s. Tpe. i. si in tēpe
mēstruoz p̄gscat eā. qz si sc̄iē
ter h̄ faceret peccaret morta
lit. r̄i veteri lege mādabat i
terfici. Sz qd d̄ ml̄iere mē
struata. nūqd peccat s̄c̄ vir.*

*Dico qz si vir tpe mēstruorū
petat debitū sibi reddi ab ux
ore ipa d̄ ei qntū p̄t p̄suader
ne petat. dicēdo se eē ifirmā
nec eē patā tūc ad op̄ illud.
R̄o tñ d̄ ei dicere see ī pas
siōe illa nisi p̄staret ei de con
stantia viri z prudētia seu di
sc̄etiōe ei. qz ip̄e posset tātā
abominationē p̄cipe h̄ eā q
dimitteret ipaz. Sz si p̄starz
sibi de disc̄etiōe z prudentia
viri possz ei reuelare. Et si ip
se nollet desistere reddit sibi
cū dolore z amaritudine cor
dis. Tpe etiā vt si uxore p̄g
scat tpib⁹ ieūniorz vel diebz
sc̄toz. vel diebz cōicatois. v̄l*

tpe puerp̄. Nō tñ credo qz i
isto cāu sit pctm mortale. dū
tñ non trāsgrediant̄ limites
m̄rimonij. s̄c̄ diceſ statim. lz
sint monendi qz tpe tali absti
neant ab actu carnali. Et de
bochz. xxix. q. iiii. scias. et
ca. seq̄nti. Mente. i. int̄tōe.
Potest em̄ vir ad uxorez ac
cedere trib⁹ mōis. Uno mō
vt generet ex ea plēm qz sit ad
dei seruitium z cultum. Alio
mō vt reddat debituz qd ab
ea exigitur. r̄ si cum tali inen
te ad eam accedat nō peccat
mortaliē nec venialiē. in mo
meretur dūmō nihil aliō cū
mitteret ibi. Alio mō cā con
cupiscētē carnis. r̄ si tal⁹ p̄c
piscētia maneat iſtra limites
m̄rimonij. s. qz nullo mō acce
deret ad eā nīl cēt uxor sua. ē
solū pctm veniale. Si autē
ista p̄cupia trāsgrediat̄ limi
tes m̄rimonij. ita. s. qz accedit
ad eā. nō solū sicut ad uxorez
sz sicut ad ml̄ierē. ita qz si ha
beret alia i. p̄mptu ita bñ ac
cederet ad eā s̄c̄ ad istā. iā est
pctm mortale. Loco. i. si co
gnoscat eā ī ecclia v̄l i. cimite
rio. v̄l in alio loco sacro. Et
in isto cāu ego credo qz v̄c̄
peccat mortalr. Conditōe. i.
si p̄gscat eā p̄ditōe i. honesta

*Loco
Loco
Conditione*

De confessione

vel etiā illicita. siē visū fuit. s
qñ agebat dī mīmōio. Hō
id ē si vir cā ḡscat 3 modū i
stitū a nata. t istd ē guissi
mū p̄cūm i vture. Un̄ fm q
dic lug. Uſus qē h̄ naturā
execrabilis sit i meretrice. h̄ ex
ecrabilis sit in vture. xxij. q.
vñ adulterij. Scđz ista ḡ po
terit sacerdos formare itero
gatōes suas de p̄ctō luxurie
circa vñz t vture. saluo tñ q
n̄ nimis descēdat ad p̄tcula
ria. C̄rca p̄ctm ire. si p̄ctōr
p̄ se vel ad itero gatōes sacer
dotis p̄siteat de eo. potit sa
cerdos itero gare. si p̄pt irā
dixerit blasphemia de deo vñ
sc̄tis el. Si dicat q̄ sic. in
roget eu. qnō. q̄t̄es. q̄re. t sic
de alijs. Deide itero get. dixi
sti vñq̄ p̄pt irā yba p̄tūclio
sa p̄xio. si di. at q̄ sic. itero
get q̄yba. q̄re. q̄t̄es. ybi. t co
rā q̄b. Introget etiā si fue
rit iuriat p̄xio. s. aliquē per
irā p̄cutiēdo l̄ yberādo. Si
dicat q̄ sic. introget q̄s erat.
vt si erat cleric. vñ laic. vñ re
ligiosus. l̄ seclars. t ybi er q̄
re. t d̄ alijs circūstāt̄s p̄so
ne. Introget et q̄t̄es iterauit
iurias. et ybi. t q̄re t c̄. C̄r
ca p̄ctm gule. si p̄ctōr per sel
ad interrogatōem sacerdotis

cōfiteat de eō. interroget si p̄
pter gulā vñq̄ fregerit ieu
niū ecclie. vñ si comedērī car
nes i eis. t q̄re t q̄t̄es. Et si ī
ebauit se. t si h̄eat p̄suetudi
nē q̄ ebriet se. t si p̄pt ebeta
tē dixit yba scurrilia. h̄one
sta vñ liūriosa. t q̄t̄es. t q̄b
dirit t c̄. Et nota q̄ fm qd̄
diē Bre. qnō modis peccat
hō p̄ gulā. q̄ modi cōmūtē in
yibō his. Certū stat q̄ qnōs
modis gula dānat edētem.
Dū n̄imū cōmedit. cōmedēdī
p̄nēt horā. Querit delicias.
parat escas d̄liciose. Aut su
mit aude qd̄ n̄ erat d̄liciosū
q̄ flora q̄ mltū cōmedēt aut
ratōne p̄plexiōis vel etatis l̄
laboris n̄ ē p̄ctm. dū tñ n̄o stu
dio vel ardore vel aniditate
sumitur. Itē p̄ciositas ciborū
moderata matie i dīnitib̄ q̄
talib̄ vñ solēt n̄ ē p̄ctm. dū
tñ n̄ nimis aude sumat. nec
obstet stat sū. Et q̄ facta ē
mētio d̄ ebētate notaō q̄ eb
etas d̄ tribū mōis Uñō mō
d̄ plēaria mēt̄ obliuio. t ita
n̄ ē p̄ctm si ex igrātia puēit
xv. q. i. sane. Scđo mō d̄ eb
etas freqns actō bibēdi. Et h̄
vt ait lug. ē p̄ctm veniale.
nisi sit assidua. q̄ rūc ē p̄cūm
mortale. maxies nouitores

Tracta. III. secūde partis

vini et non vult apponere aq̄m
xxxv. dis. in p̄nci. Tertio mō
dr̄ ebētas q̄daz dispositio et
studii ad lebriādū se d faci-
li. et ita sp̄ e p̄ctū morile. xxv

*Radii
inuidie*

v. dis. an̄ oia. ¶ Circa p̄tm̄ l
uidie si p̄ctōr p̄ se v̄l ad iter-
rogatōz sacerdos⁹ p̄siteat de
eo. iterogat eū sacerdos si pla-
cuit ei dānū v̄l malū. p̄cī. et si
bonū v̄l p̄modū illi⁹ displi-
cuit ei. et si ex iuidia detraxit
vn̄q̄ p̄xio suo. falsū crīmē ei
ip̄onēdo. l' bonū q̄d ī eo erat
diminuēdo l' occētādo. l' q̄d
ī eo erat iugmētādo. v̄l illis
q̄ nō nouerit māifestādo. Itē
q̄t̄ies fecerit ista. et q̄re. et sic d
alīs circūstāt̄is. Itē si por-
tat odiū v̄l rāco: ē vel malaz
volūtāt̄is p̄tm̄ suū. et q̄re

*Radii
accidie*

et sic d alīs. ¶ Circa acidiaz ī
iterogat sacerdos si potuit pec-
cator ml̄ta bōa facere q̄ n̄ fe-
cit. dicere q̄ n̄ dixit. cogitare
q̄ n̄ cogitauit. et ml̄ta malavi-
tare q̄ n̄ vitauit. Itē si ex ne-
gligētia obmisit ire ad missā
ad s̄monē et ad alta bōa opa.
rc. Sed m̄ ḡ istā doctrināz
sacerdos potit formare inter-
rogatōes suas. et ī isti⁹ vñctō
qua accepit a deo et exp̄eria
magis docebit q̄s aliq̄ lectō.
Ulez q̄m iuxta varietatē con-

fitētū sacerdos d̄ variare i
terrogatōes. Un̄ si cōfiens
si religiosus iterogat d̄ tr̄
b̄ vñt̄ regle. s̄ de obediētia.
paupertate et castitate. Intro-
geat et de regl̄arib⁹ obfūat̄is
et potissime d̄ abusiōib⁹ clau-
stri q̄b⁹ freqnt̄ stat⁹ religioso-
rū corrūpit. q̄ sūt duodecim
sc̄z pl̄at⁹ negligēs. discipul⁹ ī
obediēs. iuuenis ociosus. se-
nex obſtinat⁹. mōach⁹ curia-
lis. mōach⁹ seu canonic⁹ re-
gular⁹. causidic⁹. habit⁹ p̄cio-
sus. cib⁹ ex̄fisi⁹. rumor ī clau-
stro. lis ī caplo. dissolutio in
choro. irrecuerētia circa altař
Et s̄m illas et s̄m etiā alias
obfūat̄ias regulares p̄fessor
d̄ formare iterogatōes. Cir-
ca etiā clericos seculares sūt
faciēde iterogatiōes de symo-
nia. de negotiatōe. et d̄ alīs q̄
p̄tinēt ad symoniā et ad au-
riciā. et si habeat administratō
nē vel officiū s̄ue bñficiūm
interogat d̄ lapidatōe bono-
rū. vel si exp̄ederit in malos
vñs bōa eccl̄ie. Itē vñtrū in-
tersucrit̄ dinis officiūs et ho-
ris cāonic⁹. vñportet coronā
et hitū p̄gruētē. Itē si dicat̄
itegre et p̄fectedinū officiūz.
Itē iterogat d̄ luxuria. d̄ ve-
natōne. d̄ irregl̄aritate. de lu-

De confessioē

aleaz et similibus. In quibus solent
epl̄ peccare. Circa principes
aut factores interrogatioēs de in-
sticā. Circa milites de rapia
et malitia. Circa mercatores et alios of-
ficiales mechanicas artes ex-
ercentes de fraude et dolo. de me-
decina. de giurio et cetero. Circa bur-
geles et cines coit et usus et
ignoribus. Circa rusticos et
agricolas de iniuria et furto
maxie circa decias. penitentias
tributa. et censu. ¶ Ut notā-
dū est forma genitilis super po-
sita sit obfuscata in oīb. in fm
diuersitatē personarum et officiorum
studiosus et spealis est circa spe-
cialia criminia insistendū. Fa-
ctis ipsis interrogatoribz si p̄fi-
tes sit persona simplex interro-
get eū sacerdos si sciat. Pate-
nr. Ave maria. Credo in deū
et si sciat se signare. et si nesciat
instruat eū l'moneat ut addi-
scat. Deinde in eroget si teptet
aliquem teptare. et q̄. et quō se ha-
beat in resistendo. et doceat euz
modū. Si ei teptet superbia
cogitet de huiusmodi filii dei. de
q̄ huiusmodi semetipm factus
obediens usque ad mortē. Lo-
gitet etiam de cāu diaboli. q̄ p̄
pter superbiā suā cecidit de pa-
diso in infernum. et de āgelo fact⁹
de diabol⁹. Si teptet de auari-

cia cogitet de breuitate viter-
bitate et vanitate mundi
et q̄ nihil hinc portabit secū
de diuinis suis. Si teptet de
luxuria cogitet de morte et q̄l
erit p̄ mortē. Unde non melius
potest hoīs caro viua doma-
ri q̄ qlis fuerit h̄ mortua p̄
meditari. cogitet etiam de peccatis
inferni et gaudij padiss. Et
alia multa dicitur ei oīdere et do-
cere. H̄ facto recolligat et repe-
rat in genitili confessionē dices.
Amice tu fuisti confessus petrā
ista. tondat ei gemitus petrōrum
eū dure increpādo. et inducedo
eū ad lacrimas. pūctōrum et
cōtritōrum. Et ad h̄ multūvalz
si sacerdos oīdat vultū volo-
rosū et lacrimabile petrōri. sic
legit de sc̄to Amb. q̄ qn̄ aliquis
p̄fitet ei suū lapsū ita ama-
re flebat q̄ p̄fitetē qntūcūq̄
obstatiū ad fletū et lacrias p̄
mouebat. Sic etiam debet
facere sacerdos. et sic petrōr ve-
recūdia duct⁹ ad lacrias in-
tē. ut lacrime admonēt exerci-
tē lacrimas penitēs. Iō suū
ope caueat sacerdos q̄ n̄ adu-
let alicui i confessioē. immo q̄stū
cūq̄ sit magna persona et rene-
renda increpet et corrigat eā
dure. Lameat tamen q̄ item
mis exasperet. vel q̄ non sic

m 4

Tracta. III. secūde part.

nūm is dur² i pbo. S; si pec-
tator vult bñ pētēre pmittat
et vīdā etnam rveniā de pētē-
ita cōpctōr sp recedat cōsolā-
tus ab eo. ¶ Istis rite pactis
faciat sibi dicere cōfessiōz ge-
nerale. monēs q̄ si recordes d̄
alid pētō reuertit ad pfectiōz
et sic i posita ei pnia absoluat
eū i noīe dñi. ita tñ q̄ si sit ex-
cōica² excōicatōe maior; n̄
lo mō eūz absoluat donec sit
ab illa excōicatōe absolut².
S; c̄ fīm cōen doctrinā q̄li-
ber curat² habēs curā aliarū
ht absoluerē a miori excōica-
tōe. iō aīq̄s absoluat eūm a
pctis absoluat eū ab illa mi-
norie excōicatōe di. Auēte di-
misiō pmissa absoluō te a ri-
culo excōicationis mioris si
quā incurristi p picipatiōez
excōicatoz; et postea absoluat
eū de pctis cōfessiōz et oblitis
nūta de fīm. S; pone curat² h; aliq̄s
prochianos surdos vel mu-
tos vel cecos vel furiosos vel d̄
mōiacos. et forte scit istos cē-
iū pētō mortali. qd faciet de-
ist. Si ei moneat surduz ad
pniaz nō pdest qz nō audit.
Si mutū nō p̄t p̄fiteri. Le-
n̄ p̄t videre signū nec etiāz
vulgere. siē nec mut' furio-
sus nō ap̄tōs. nec etiāz

demoniac² Dico q̄ sacerdoti
d̄z facere posse suū vt eos in-
ducat ad p̄titōz. pniaz. et cō-
puctōz. fīm qdē eis possibile
sz p̄bis vel sc̄ptis. v̄l nutibz
vel signis. et etiā alijs modis
q̄by pot². Et si p̄ illa vel silia
n̄ p̄t ore deum et faciat orare
pp̄lm suū. vt de² illustret cor
da eoz ad pniam. et si nihil
omiserit de p̄tingētibz nō im-
putat sibi. Quō autē se dēat
b̄rē sacerdos ad ifirmuz q̄ a-
misit loq̄ā et nō p̄t cōfiteri.
vid. s. in p̄ ma pte tractatu d̄
eucharistia. ca. ix.

De p̄tāte clauiū. Cap. x

Via sup̄ dictū ē cum
q̄ ageret d̄ pnia pctā in
p̄tōe dimitti. dubin²
existit qd dimittat sacerdos v̄
tute clauiū i absolutoe cū nō
dimittat culpā. qz illa vt dic-
tū ē dimittit in cōtritōe. nec
penā. qz adhuc postq̄ peni-
tens ē absolui² remanet obli-
gat² ad penā. ¶ Circa istam
materiā istō p̄trit² m̄hi et di-
cēdū. Ille el̄ q̄ accedit ad cō-
fessiōez aut ē pfecte p̄trit² aut
nō. Si ē pfecte p̄trit² tūc de-
us v̄tute p̄titōis remittit si-
bi pctā. teste Ezech. q̄ dīc in
psōa dei. Quacūq̄ l̄ o: a in-
gemērit pctōr oīm. ligatū

DE COMISSIONE

in recordabor. ita qd annq
cedit ad confessioꝝ mūdatꝝ ē
culpa. Si at nē pfecte cō
nitꝝ tūc v̄tute ꝑfessioꝝ ista
recta p̄tritio r̄ducit ad p̄fe
qd de attrito fit v̄tute
ꝑ p̄tritꝝ. ꝑ sicut ut e cō
fessioꝝ v̄l̄mūtū p̄ctā qd ad cul
pā. qd Notādū tñ qd qn̄ dī in
fessioꝝ ꝑ p̄tritio p̄ctā dīmī
ti. ite ligēdū ē dēdū dīmittere
p̄ctm̄. nō ꝑ p̄tritio. vñ ꝑfessio
ne. vñ Amb. ꝑ p̄onit de pe
di. i. c. p̄nia pa. s. de' aut̄
ting. ꝑ ponit d̄ ꝑfessio disti. iij.
Nō collit p̄ctm̄ nisi solꝝ xp̄s
q̄ e agnus collēs p̄ctā mūdi.
Collit aut̄ dīmittēdo p̄ctā q
cta sūt. ꝑ adiunādō ne fiat
ꝑ p̄lucēdō ad vitā vbi p̄ctā
fieri n̄ p̄nt. Q, aut̄ dicit solꝝ
xp̄s. nō exciudit p̄ez nec spi
ritu sc̄m̄. cū idiuīsa sint oga
trinitatis. Et isto vez ē Cr̄uz
ad oga q̄ sūt ad extra. Quid
q̄ faciūt ibi claves l̄ ab olu
tio sacerdotis. Dōm̄ fm̄ ali
q̄s q̄ de' mūdat aīz in p̄trit
io a macta cl̄pe. ꝑ sacerdos
absoluīt eā a viclo pene eter
ne. Fareor q̄ n̄ icelligo istos
q̄ n̄ video q̄ aliq̄s p̄ q̄s mū
datꝝ ē a macta culpe mortal
fit obligatꝝ pene etne. cū ista
pena n̄ debetā n̄ nisi culpe vel

mortalī p̄ctō. Si igit̄ deus
mūdat aīz ꝑ p̄tritio e culpa
mortali. p̄ p̄ns absolvi teā a
viclo pene etne. ꝑ iō dicit a
līj q̄ q̄uis p̄ctm̄ ꝑ p̄tritio dī
mittat q̄tū ad culpā ꝑ q̄tū
ad reā pene etne. tñ p̄ctō
adhuc remanet obligatꝝ ad
duo. s. ad cōfitendū peccātū
ꝑ ad aliquā satissimō p̄ pec
cato faciēdā. Et iō sacerdos
v̄tute clavis absoluīt istū ꝑ
vinculo q̄ tenebat ad cōfessi
oni. ꝑ ligat eū ꝑ d̄ satissimō
Et sic dī sacerdos v̄tute clau
sūt soluere ꝑ ligare. Quāuis
illōvez sit q̄ p̄ctō sit obligat
ꝝ ad illa duo. nō tñ videt q̄
fm̄ viā istā v̄ba forme sacra
lis absoluītis possint hñ vi
ficari. Nā dīc sacerdos. Ab
soluo tea p̄ctis. et n̄ dicit. ab
soluo tea confessione. ḡ fm̄
istāvā oꝝ ꝑ absoluīt aliquo
mō a p̄ctis. Et iō dicunt ali
q̄ q̄ p̄ctō p̄ p̄ctm̄ n̄ solū ob
ligat dō quē offēdit. s. etiā ec
clie cui se peccādō abstraxit.
ꝑ iō q̄uis ꝑ p̄tritio e cōciliat
dō. tñ remā ꝑ adhuc recōci
liād̄ e cīe. ꝑ iō ꝑfessioꝝ
ulli q̄ rector e cīe. Et iō istā
sit vez. nō tñ v̄tutē sufficere.
cū claves nō solū ferēdant
ad soluēd̄ ꝑ ligātū. s. iō

Tracta. III. Secunda pars.

et in celo dicente Christo. Quidcumque ligaueris super terram. Et id dicunt alii quod sacerdos virtute clavis non facit aliquid nisi omnissime. Unde dicunt quod absoluere i.e. absolucionem oportet. Unde quoniam dicitur. Absolucionem oportet. I.e. absolucionem oportet. Unde videtur dictum suum fundare in autoritate Ambrosij dicentis. Sacerdos quodlibet officium suum exhibet sed nullus potest in re exercet. Sed dictum istorum parum videtur attribuere clavis. et probum ambrosij intelligendum est quod sacerdos nullus potest iura exercet auctoritative sed mysteria licet bene. Et id dicunt alii quod sacerdos virtute clavis absoluere a culpa si iuenerit eam dummodo factes non ponat obice. et absoluere a pena purgatorij cui poterat erat obligatus. non ea relatarando. sed ea remutando in penam corporalem. Et huius sub dicto. scilicet si impletum tam perniciem. ita quod si iniuncta perniciem sit digna. absoluere a tota pena purgatorij. et si non est digna non absoluere a tota pena purgatorij sed a tanta. et id si moria expleta perniciem redigatur. et si autem perniciem non fuerit redigatur. et si finit redigatur. hoc tamen impletum iniuncta sua propriebus est in perniciem. Et tertia opinio.

Videtur miseri sacra rationabiliter. Si dicunt quod cum omni mortale perit offensiorum dinus bonitatem quam infinitam. peccatum debitam per peccatum mortali est infinita. et per omnes enim viribus nostris in proportionabili auctoritate clavis fit nobis propriebilis. in quantum virtute clavis potest esse coicata passio Christi que datum est efficacia sacramentis oib[us]. et quod fuit sufficiens ad satisfacienduz per peccatis totius mundi. Unde secundum hanc viam clavis est per virtute ea quod coicata perficit passio Christi in cuius virtute per satisfacere propriis. quod non faciebat anno. Unde credo quod unum per nos non ipso sit in perniciem a sacerdote efficaciter ad satisfaciendum per peccatis quos si aliquis diceret ceterum nullia per lementis suis. quod illud habet meritum a passione Christi. illa vero a merito dicentis. Et ista opinio est multum rationabilis.

De sigillo confessionis. La. xi. Illud confessionis deus est secretus. et nullo modo pacto. per nullam retinendam. immo sacerdos debet potius sustinere quam inquis per non. etiam mortem animus regelaret confessionem. nec ybo nec sibi pro. nec in mutu. nec signo. Et deus sigillo dicit Breve. et habet de pe. di. vi. et sacerdos ybi dicitur.

1500. 2000. obiamit
le p[ro]fessio non sponso gl[ori]a
eterna.

De confessione

sic. Sacerdos an oia caueat ne d̄ his q̄ ei p̄fitent̄ p̄ctā ali- cui fuelerit. n̄ ppinq̄s neq; ex- traneis. neq; qd̄ absit p̄ scan- dalo aliq;. Nam si h̄ fecerit de- p̄oak. r̄ oib; dieb; vite sue ig- nominiosus pegrinādo va- dat. Itē d̄ pe. r̄ re. c. Dis vtri- usq; ser. Laueat ois sacer- dos ne p̄bo. aut sig. aut alio q̄is mō p̄dat aliquen? p̄ctō r̄. s̄ si prudētiori p̄silio indi- get illē caute absq; vila exp̄s- siōne reqrat. qm̄ q̄ in p̄niali in- dicio p̄ctm̄ sibi decretū reue- lare p̄lūp̄serit. nō solū a sacer- dotali officio deponēdū de- creuim̄. verūetā ad agēdū p̄niaz in arto mōasterio ppe- tuo d̄trudēdū. Ita q̄ i d̄cre- tali ista iſtrūit̄ p̄fessor d̄ h̄ qd̄ agere d̄beat r̄ a q̄ cauere d̄be- at. Si ei sacerdoti i p̄fessiōe occurrat casus sup q̄ n̄ possit bñ p̄sulere penitēcē. d̄z sup h̄ p̄sulēr̄ p̄tiorē se vtvideat qd̄ agere debeat. Sub q̄ āt for- ma reuelabit isti p̄ito p̄ctm̄ qd̄ ale p̄fessus ē sibi. Lredo q̄ sub ista. si tal̄ casus accide- ret qd̄ faciēdū eēt. v̄l si aliq̄s p̄fiteret d̄ tal̄ p̄ctō qd̄ esset si- bi p̄sulēdū. Nō aut̄ d̄z dicere vt credo. ego audiui istd i cō- fessiōe. qz dicēdo sic ip̄e mēti

ref. qm̄ ip̄e nō audiuuit vt ip̄e s̄ vt vicari⁹ r̄ locū tenēs dei. Et ml̄to mīn⁹ d̄z dicere. qdā p̄fessus ē m̄bi. qz dicēdo sic i ḡnali r̄ ip̄licite reuelat p̄fessio- nē r̄ etiā mēti. qz p̄fessio fu- it facta deo r̄ n̄ sibi. nisi vt lo- cū tenēt̄ dei. ¶ Sz pone. sa- cerdos sup crīmē qd̄ audiuuit in p̄fessiōe i ducit̄ i teste. r̄cō- pellit̄ iurař. qd̄ faciet̄. si dicat reuelat p̄fessionē r̄ punietur. si negat piurat. Dico q̄ si so- lu sciat p̄ p̄fessiōz. ip̄e d̄z iura- re se nihil scire d̄ ista matia su- p̄ q̄ ierogat̄ nec piurat. qz ip̄e nihil de h̄ scit. Esto ei q̄ sci- at istd crīmē sibi fuisse p̄fessū nescit tñ v̄iz p̄fites i p̄fessiōe dixerit vez l̄ falsū. r̄ iō p̄t ve- dicere se nihil scire. Sz ¶ qd̄ si iudex erit cauillo us. r̄ in- rogabit eū p̄ iuramentū vtruz audierit aliqd̄ de crīmē d̄ q̄ agit̄. Dōm q̄ iuramentuz n̄ ligat eū ad dōm aliqd̄ i bac- materia. cum iuramentū nō sit inuētū vt sit vinculū iniq- tatis. extra de iure iurā. ca. v. In illo qd̄ sit h̄ mādatū dei ē obligatorū iuramentū. vñ cū reuelare p̄fessiōez sit h̄ mā- datū dei. scilicet contra illud. Non falsum testimoniu- ces. nullum est iuramen-

Tracta. III. secūde partis

ad hō obligatorū ī. Vñ tal' pē
licite iurare nibi se audiūtis
se. r̄telligat q̄ nihil audiūtis
vt hō. l' p̄ modū q̄ debeat te
stificari. ¶ Ulter' pōe q̄ sacer
dos sciat p̄ p̄fessionē aliquē
hereticū ī parochia sua l' ali
bi q̄ alios iducit ad heresim
q̄d faciet iste sacerdos? Ray
mund' i sū. suaviōr dicere in
isto cāu cōfessiōez posse reue
lari. Et rō sua ē. q̄a tal' nō ser
uat fidē ecclie cū sit heretic'
z fidel. iō fides n̄ ē ci suāda
xxiiij. q. i. noli. Salua tñ reue
rētia cl' vīdr magi cōsona vi
tati alia opinio. quā etiā ipē
Ray. recitat. s. q̄ sacerdos nō
d̄z reuelare cōfessiōz ipi'. sed
d̄z ire ad ep̄m l' ad inq̄sitorē
z dicere. Lustodi z vigila su
p̄oves tuas lup' ē i gregetwo
Et q̄dīc Ray. q̄ cū iste n̄ ē fi
del' n̄ ē ei suāda fides. Dico
q̄ reuelādo p̄fessiōz fides nō
frāgit hoi l' do q̄ fidel' i ou
b' vīs suis. ¶ H̄z nūqd p̄f
fēs p̄t ln̄iare p̄fessore. sic q̄ di
cat illa q̄ dicit ei in p̄fessione.
Dico q̄ cōfites bñ p̄t facere
q̄ illa q̄ p̄fessor scit vt de' ē
sciat vt hō. dicēdo. sei extra
p̄fessiōz q̄ eidē dixit in p̄fessi
o. sic p̄fessor potit illa di
q̄ auūnit illa vt hō ex

tra p̄fessiōez. ¶ H̄z nūqd suf
ficit q̄ p̄fites dicato p̄fessori di
cēdo. ego do vob ln̄iam dice
di ea q̄ dixi ī p̄fessionē. vel op
pet q̄ p̄ficit sibi oia extra cō
fessionē. Aliq̄ doctores dicunt
q̄ suffic̄ vt licentiet p̄fessore.
Tñ Durād' i q̄rto suo dicit
q̄ nō suffic̄. imo teneſoia re
plicare sibi extra p̄fessiōez. z
rō sua q̄ occurrit ē ista. q̄ in
his q̄ sit de necitate sacramē
ti null' p̄t dispēlare. n̄ etiā
papa. de q̄ magis videret. h̄
tenere secretū ē de necitate cō
fessiōis sacraſis. vt pbat dif
fuse. ergo null' p̄t s̄ h̄ dispē
lare. z p̄t null' p̄t ln̄iare q̄
illa q̄ p̄t dicit in p̄fessione
reuelēt. iō ad h̄ q̄ r̄uelēt op̄t
q̄ sciat alit p̄t p̄ cōfessionem
Et er his p̄t q̄ si q̄s sciat ali
qd p̄ cōfessionē. z extra cōfes
siōez p̄t illō reuelare. et testifi
cari sup̄ illo codē mō q̄ scit ex
tra p̄fessiōez. ¶ Nota etiā q̄
sigillū cōfessiōis directe. et p̄n
ci pal' respicit petā. vt p̄t ex
ballegato dēcreto. Qis vītūs
q̄ sex'. vbi dī. Laueat ois sa
cerdos ne vībo aut sig. aut q̄
uis alio modo petā pdat. ex
cōsequenti tamē ex quadaz
congruitate respicit alia. Et
hec de confessione sufficiat.

De satissatisfiōe

Tractatus

q̄rtus scđe p̄tris p̄ncipalis d̄
satissatisfiōe. habēs sex capitu
la principalia.

Xpeditīs

e p̄ dei grām duabus
ptibz p̄nies. s. de p̄tri
tōer cōfessiōe. de tertia. s. d̄ sa
tissatisfiōe ē agēdū. Circa quā
p̄siderāda sūt sex. Pr̄mo qđ ē
satissatisfiō. et in quibz p̄siderā.
Scđo d̄ elēosina qđ p̄ma p̄
satissatisfiōis. Tertio de ieui
nio. qđ ē scđa ps. Quarto de
orōne. qđ ē t̄tia ps. Quinto de
mēsura satissatisfiōis. s. qđ p̄nia
ē ip̄onenda p̄ vnoqq; pctō.
Sexto vtrū vn̄ p̄t satissatisfiō
rep̄ alio.

Quid ē satissatisfiō *La. i.*

Satissatisfiō fm Greg. ē
pctōz cās excidere et
ear̄ suggestiōibz adi
n̄ idulgere. Ita qđ ī ista dif
finitōe duo tāgūt qđ debēt eē
ī oī satissatisfiōe. Sic eī bona
p̄pleta medicina d̄z eē cura
tiva infirmitatis p̄terite. et p̄
seruatiua respectu future. ita
et satissatisfiō d̄z eē remed
peti p̄teriti. et cautela p̄specifi
fici. Primū tāgūt cū d̄r. pec
catorz cās excidere. Secūdū

cū d̄r. ear̄ suggestiōibz aditū
n̄ indulgere. Quia etiā me
dicina si sit p̄uenies d̄z eē ap
propata iffirmari. et ordina
ri directe p̄ iffirmatam. teste
brō hieronymo qđ dīc. medi
cina cuilibz morbo ē adhibē
da. n̄o c̄m sanat oculū qđ sa
nat calcaneū. Et fm qđ dīc
brōs Iohes in p̄ma cano.
sua Dē qđ ē ī mūdo aut ē cō
cupia carnis. aut p̄cupia o
culoz. aut superbia vite. Et
vult dicere. qđ tres sunt radī
ces oīm pctōrum. s. avaricia
qđ dāt intelligi p̄ hoc qđ d̄r.
p̄cupia octōz. luxuria qđ dāt
intelligi p̄ h̄ qđ d̄r. p̄cupia car
nis. et superbia p̄ h̄ qđ d̄r. sup
bia vite. Idcirco p̄ istas tres
radices pctōz ordināt tres p̄
tes satissatisfiōis. s. elēosina qđ
ordināt p̄ avariciā. ieuniuz
p̄ luxuriā. oratio p̄ superbiam.
Et sic sūt tres p̄tes satissatisfi
oniis. s. elemosina. ieuniū. et
oratio. Et de his tribz ptibz
p̄ ordinē est agendum.

Lapitulū secundū de ele
mosina. qđ b̄z sub se q̄tinor
considerata.

Iacet ml̄ta et varia ac
diuersa d̄yture elēosi
nes in tādo et oribz san
ctis sc̄pt a. in sc̄tū Thobig

Tracta. III. secūde partis

ea breui fīmōe pphēdit dices
Elēosina a morte r a pctō li
berat aīaz. r n̄ patet eā ire in
tnebras. Elēosina ē triplex.
Prīa cōsistit i cordī cōtritōe
qñ. s. aliq̄s se offert sacrificiū
do. d̄ q̄ i ps. Sacrificiū deo
spūs ptri. r̄ Et d̄ elemosina
ista dic̄ sapiēs. Misere anie
tue placēs do. Et elemosina sic
dicta n̄ ē ps satissactōis. Imo
ē ps itēglis ptritiōis idiuīsa
a satissactōne. put d̄ q̄ pn̄e
tres sūt ptes. s. ptritō. pfectio
r satissactō. Alia ē elemosina q̄
cōsistit i passiōe pxi. i q̄ ppati
mur alieis miseris sic nr̄is.
Et d̄ ista dic̄ iob. Ab infan
tia crenūt mecum mifatō. r ab
vto mifis egressa ē mecum.
Tertia cōsistit i largitiōe ma
nuali. qñ. s. aliq̄s ex hibz idī
gēti aliq̄d t pale subsidiū ppe
deū. r de ista icēdim⁹ h. Et d̄
hac dic̄ saluator i Luca. Da
te elemosinā. r ecce oīa mun
dasūt vob. Et Amb. Pasce
fame moriētē. si n̄ paueris oc
cidisti. Et sub ista elemosina cō
tinēt septē opa mie. de q̄bō di
cet in tercia pricula. Sz q̄tū
ad nūc circa elemosinā cōsid
rāda sūt q̄tuor. Primo de q̄
bus d̄ fieri. Scđo q̄s pteā
facere. Tercio. q̄s pteā
fici

Quarto quō fiet.

T Primū p̄sideratū circa ele
mosinam. s. de q̄bus debet fi
eri elemosyna.

Dissa illa distinctiōe
o d̄ necessarie r supfluo
d̄ d̄m q̄ i h̄ cōcordant
cōt̄ oēs doctores q̄ nec d̄ alt
eno n̄ d̄ illicite acq̄situs d̄z fie
ri elemosina. Un̄ thobias oñ
dēs filio suo d̄ q̄ facienda ess̄
elemosina dices. Honora deū
d̄ tua suba. dic̄ d̄ tua. n̄ d̄ alt
ena. Et gre. Hō ē putāda ele
mosina sī paupibz dispenseſ
q̄d ex illicite rebz acq̄rit. No
ta tñ circa h̄q̄ illicite acq̄situ
p̄t eē tribz mōis. Sūt em̄ q̄
dā illicite acq̄sita in q̄bō non
trāffert dñiū in accipiente
vt i rapina r furto. Sūt alia
i h̄bō trāffert dñiū sed tñ p̄pe
tit repetitō. vt iysura r symo
nia. Et i istis casibz n̄ p̄t fieri
elemosina. Sūt alia i q̄bō trā
ffert dñiū. r n̄ p̄petit ūpetitō.
vt i pecūia r alijs rebz acq̄si
tis ex histrionatu r meretricio
In duobz p̄mis casibz qñ n̄
trāffert dñiū vel si trāffert
p̄petit tñ ūpetitio n̄ p̄t fie
ri elemosina. Sz d̄z restituū iuxta
modū q̄ ponet ūinfra. Un̄ de
rebu acq̄situs furto. rapia. vsu
ra. r symonia n̄ p̄t fieri ele

De satisfactione

mosina. In tertio autem causa. s.
cum transuersum dominum et non repetit
repetitum. si in acquisitione ex histri-
onatu vel mereretur. de iustis
potest fieri elemosina. Et haec disti-
ctio approbat Ambrosius. xiiij.
q. v. Non sane. in fine. Sed nun-
quid de his quae acquiruntur ex ludo
alee vel tarilloz vel quicunque alio
ludo per elemosina fieri. Domini
quoniam loquitur de ludo non intelligo
de ludo quod sit causa solachii vel re-
creatoris. quod taliter ludus est licitus
dum sit honestus. ac debitis
circumstantiis innestitus. Sed
intelligo de ludo quod sit cupiditi-
tis causa. quod est oino et simili-
tudine. et in eo occurrit pectus multa
pericula emi ibi est desiderium lucra-
ti. Ecce cupiditas quae eradicat
omnia malorum. Secundum est ibi vero
luntas spoliandi proximi. Ecce
rapia. Tertio est ibi visura ma-
xima. s. undecim. per duodecim
non solum in anno vel in menses in
eodem die. Quarto multiplicatur
ibi mendacia et bona ocio-
sa et vana. Quinto est ibi blas-
phemia. Ecce heres. Sexto
est ibi multiplex corruptio pri-
morum quod ludum aspicunt. Septu-
mo est ibi scandalum bonorum. Octo-
tano est ibi preceptum prohibitiōis
scilicet misericordie ecclie. Nonno est ibi
amissio ipsius et aliorum bonorum

quod illo tempore hoc fecerit facere. Ex qua-
bus per hoc peccatum quod talibus
ludis vacat. Et de pena cle-
riconum quod talibus ludis vacat le-
git in canonibus apostolorum sic. Episcopi
probant vel dyaconi alee ante
brietati deficiens aut desinat.
aut certe daret. Subdyaco-
nus aut lector aut cantor silvia
faciens. aut desinat aut continuo
ne potest. Primo ergo quod illud quod tali
ludo acquirit illicite acquiritur.
Sed nunc potest repeti. Dicunt
aliqui doctores quod non. sed ille qui lu-
cratus est illud erogare pau-
peribus. ar. xiiij. q. v. Non sane.
Cum enim turpitudine voluntatis ex parte
te virtutisque melior est conditum
occupantis seu possidentis. Alij
dicunt et ferentur canoniste quod
potest repeti. et probant. ff. de aleato-
ribus. l. viii. in fine. Et dic greca
constitutio. p. usque ad quadrage-
inta annos potest repeti. Et
cum istos de acquisitionis in ludo
non potest fieri elemosina.
Raymundus etiam cum quo
cordat sanctus Thomas. et
quis omnes doctores theolo-
gi dicunt. quod distinguendum est
quia aut aliquis lusit voluntarie et ex cupiditate non co-
actus per aliquem. tunc si am-
misit non potest repetrere il-
lud quod amisit. sed ille qui

Tracta. III. secūde partis

lucrat⁹ ē tenet paupib⁹ eroga
re vel restituere in iudicō aie
sue. Aut lusit attract⁹ p vim
vl⁹ p iportunitatē alei⁹. t tūc
si amisiſ p̄t repetere. si ho lu-
crat⁹ ē nō tenet restituere. sed
qd lucrat⁹ ē paupib⁹ d⁹ ero
gare. Itā sūiam pbat p ml̄
ta iura. tē satis psona rōni t
eq̄tati. ¶ Notādū tñ q̄ sūt a-
liq̄ psonē q̄b̄ ldistincie tenet
q̄s restituere q̄cq̄d ab eis lu-
crat⁹ ē i ludo. vt furiosi. pdi-
gi. pupilli minores. xxv. aña
rum. mēte capti. surdi. ceci. t
muti. t q̄ morbo ppetuo la-
borat. q̄ tales reb⁹ suis p̄s-
senō pnt. iō dāt eis tutores t
curatores. Idē viðr eē d mo-
nachis t ceter⁹ religios⁹ t fili
issamilias q̄ nō hñt peculiū
castrēse vel q̄s castrēse. t d v̄
ore q̄ nō h̄ res paupernales. t
etiā de administratiōe reruz
eccīasticar⁹ q̄ paupez sūt t si
milib⁹. Un̄ nec plati nec cu-
rati pnt ea remittere dbitori
b⁹ ne pdigi vl̄ dissī patores
videāt. Hā cū tal⁹ pecunie ad
ministratio ml̄tiplici rōe iu-
ris t facti sit culpabil⁹ t vici-
osa restituēda ē. nō dico ei q̄
ea qm̄ sit i ludo. s̄z tutori vel
curatori. vel ma. ito vel p̄i. lk
clie vel monasterio.

¶ Scdm p̄sideratū circa ele-
mosynaz. s. q̄s p̄t facere ele-
mosynam.

Lemosinā p̄t facere q̄
e cung⁹ sui ē iuris. t h̄z
dñum vel administrati-
onē aliq̄rū bonoz tpalium.
Hñqd ḡ monach⁹ vel aliq̄ p
sona religiosa p̄t facere eleō/
sinā. Dico q̄ talis psona aut
h̄z administratōem. aut n̄. Si
h̄z administratōez p̄t t d⁹. i mo-
cq̄qd si bi sup̄est in necessita-
tib⁹ ecclie t cauf p̄j̄s ē expo-
nēdū. dicente btō Ber. Bo-
na ecclie bōa pauper̄ sūt. et
q̄cq̄d a mis̄tris ecclie vltravi-
ctū t vestitū retineſ totū ē sa-
cilegiū t rapina. Si at nō
h̄z administratōez saluo melio-
ri iudicio vel cōſilio credo q̄
nō p̄t nec d⁹ facere eleōsinam
niſi de plati sui ln̄ia petita et
obtēta. Monach⁹ em̄ n̄ p̄t
tractare etiā vtilitates sui mo-
nasterij. niſi d̄ p̄cepto abbatis
sui. xvi. q. i. monachi. de p̄se.
di. v. n̄ optet. Et h̄ intelligo.
niſi ille q̄ petit elemosinā sit
in extrema nccitate p̄stir⁹.
id ē indigeat ad mortē. q̄ in
illa deb̄z ei dare si p̄t. esto ēt
q̄ plati exp̄ſſe inhiberet sibi.
quia in tali cān ois hō tene-
tur ex p̄ceptodei subuenire

actione

primo. iuxta illud. Pasce famē moriēter c. xlviij. di. sic bi.
Et etiā ī tali cāu oīa sūt cōia
xlvij. di. sic vi. q̄ Nota tñ q̄ si
mōach⁹ n̄ hñs administratiōz
de p̄cepto abbatis vadat ad
pegrinatōez vel ad studiū si-
ne aliq̄ dīstictōe p̄t dare elēo-
sinā. nā eo ip̄o q̄ plāt⁹ dīt si
bi lniam stādi i scolis. vel eū
di ad pegrinatōez viōr sibi
dīsse licētiā faciēdi oīa que
scolares honesti ⁊ pegrini lo-
lēt facre. ita tñ q̄ moderate
faciat. Quilibz enī dīz se p̄for-
mare moribz. illoz int̄ q̄svi
uit. xli. di. c. Quis q̄s. Sed
nūq̄ vror p̄t elēosinā facere
absq̄ lnia viri sui. Dōm q̄ si
vror h̄z res pafernaleſ. id est
p̄pas p̄ter dōtē. sic dicta a pa-
ra qđ ē iuxta. ⁊ fernas qđ est
dos. q̄si iuxta dōtē. p̄t de illis
facere elēosinā ēt iuxto mari-
to. L. d. pac. le. c. q̄ hac. De re-
bus etiā viri sic dī. ae ⁊ vīno
⁊ alīis rebz q̄ bono ac appro-
bat⁊ laudabili more solēt
ad dispēiatōez vroris ptine-
re p̄t facere elēosinā modera-
te. ⁊ km̄ faciatē viri. ⁊ fz ma-
iorē v̄l mōore indigentiam ⁊
m̄ltitudinē paupuz. Et dīz si
bi formare p̄sciam q̄ nō dis-
plicat marito ī corde. etiā si
qñq̄ phibuit ei ore. Solēt
em̄ mariti talē facere phibiti
onē vroribz nō vt retrahant
eas a toto. fz ab excessu quez
suspiciāt eas facturas si h̄rent
babenas nimis lacas. Pōt
etiā sibi formare p̄sciam; ex q̄
litater miseria paupis. cogi-
tās q̄ si mari⁹ videret illū oī
bus modis placeret ei q̄ face
ret sibi elēosinā. Sz si oīnor
p̄cise dīctet sibi q̄viro displi-
ceat dōponat cōsciaz si p̄t. si n̄
p̄t nō det. ⁊ doleat q̄ n̄ p̄t da-
re. Et sic icelligo istd ca. xxx.
ij. q. v. ml̄ierē p̄stat. i fi. vbi
dī q̄cū scādalo viri vror nō
dīz facere elēosinā. Et istd in-
telligo nūsi paup sit in extrea
nc̄citate cōstitut⁹. q̄z tūc icre-
pide dīz dare. alias peccaret.
Et qđ dīxi de rebz viri etiam
de dotalibus dīxi. Nā reruz
dotaliū illibatū dominū a-
pud virū ē. L. de iure do. c. i
rebz. Dñs aut̄ alb⁹ dīc q̄ si
ml̄ier sit lucrosa. i. si ex officō
suo v̄l m̄sterio lucre⁹. esto q̄
nō h̄z bona pafernalia de eo.
qđ lucrat⁹ p̄t facere elēosināz
sine mādato ⁊ cōselu viri sui.
Etiā filiussfamilias n̄ p̄t face
re elēosinā dī reb⁹ p̄ris sine⁹
lniat mādato nūsi supponat
q̄ placeat p̄ri. sic sup̄ dīxi de

Tracta. I.

ypore. Et intelligo h̄ nisi talis
fili⁹ habeat peculiu⁹ castrēse.
vñ q̄si castrēse. De tali ei pecu-
lio p̄t facere eleosinā p̄te etiā
iurio. Peculiu⁹ castrēse est qđ
acq̄suiuit ex militia. Peculiu⁹
q̄i castrēse ē qđ acq̄suiuit ex sci-
entia l̄ artificio honesto. In-
telligo etiā n̄ si videat paupe-
rē i⁹ extreā nccitatem cōstitutu⁹.
Defilio etiā eūtē ad pegrina-
tiōe; vel exiētē i⁹ studio itelli-
ge ut sup̄ dixi d̄ mōdacho. Et
m̄lto min⁹ fu⁹ vñ ancilla p̄t
facere eleosinā d̄ reby dñorū.
nisi forte fuit eis p̄missa mi-
nistračō bonor̄ q̄i tūc possēt
tūc moderate si sciāt q̄ dñō n̄
displiceat.

¶ Tertiū p̄sideratū circa ele-
mosinā. s. cui d̄z dari eleosina
Lemosina nō d̄z dari
e nisi idigēti. r̄ h̄ sonat
nomē eleosine. Unde
eleosina ut dīc Ebbard⁹ dīc
ab eloys qđ ē miser. r̄ moys
qđ ē q̄q. q̄si miseric̄. i. idigē-
tiū aq. H̄oy aut̄ q̄ petūt eleo-
sinā q̄dā petūt q̄si ex debito.
sic religiosi mēdicātes q̄ p̄di-
cāt vñbū dei. r̄ celebrāt q̄tide
p̄ bñfactorib⁹ suis. Et isti dū
mō p̄stet eos h̄re illō officiū
sūt oib⁹ alij⁹ p̄ferēdi. Et isti
dīcūsp̄tere q̄si ex debito. q̄r̄ n̄

soli dāt eis tpalia īmo etiā
spñalia accipiūt ab eis. Un-
i p̄sōa taliū dīc apl̄s. Si spi-
ritualia vñb semiam⁹. nō est
mirū si tpalia vñra metamus
Alij⁹ petūt tñ p̄ vite sue susse-
tatōe. sic isti paupes q̄ mēdi-
cāt. r̄ i⁹ isto cāu aut hō p̄t da-
re oib⁹. aut n̄. Si p̄t oib⁹ da-
re tūc d̄z oib⁹ dare absq̄ villa
distictōe. Et ad h̄ idūcūt exē-
pla abrahē r̄ loth. q̄ qm̄ oēs i⁹
differēt recipiebat hospitio.
angelos etiā i⁹ hospitio susce-
pert. Si em̄ aliq̄s repulissēt.
forſitan i⁹ illos angelos re-
pulissēt. Et i⁹ h̄ cāu ait Joh.
chr̄s. Quiescamus ab absur-
da. i. nephanda ac diabolica
curiositate. s. discernendī int̄
paugem r̄ paugem. Noa ei⁹
ex vita coq̄ q̄ accipiūt vel q̄
b⁹ das mercedez tibi tribuet
de⁹. sed ex voluntate r̄ honori
ficētia m̄lta r̄ m̄ia r̄ bonitate
x. di. q̄escam⁹. Itē Gregor.
xi. q. iij. qm̄. i. fi. dīc q̄xēdīca-
to etiā dāda ē eleosina. Et h̄
itelligo r̄ de exēdīcato q̄ de
q̄libz alio p̄tōre notorio. qđ
intelligēdū ē n̄isi ob saturita-
tē sibi negligērēt iñsticiā. r̄ si
erēt detiores. q̄r̄ i⁹ tali cāu nō
est eis faciēda eleosina. vt ait
Aug. v. q. v. Nō ois. Et h̄ v

De factissatione

reunge nisi esuriat ad mortem.
Tunc ei quantumque negligenter
iusticior dñe pasci. nisi forte
index secularis damnasset eos per
prosecutela sua ad fame moriendū.
In scđo cāu in q̄ nō potest
oībō dare eleosinaz posito q̄
oēs eq̄lit idigeat. dic Amb.
dece circa h̄ eē cōsiderāda. s.
fidē. cām. locū. tps. modum
nēcitudinē. sanguis ppinq̄
tate. etatē. debilitatē. cōditiō
nē sine nobilitatē. Fidē q̄ si
del pferēd⁹ ē ifideli. Laz. q̄ si
si duo tenet. capti vñ ppter
culpā suā. ali⁹ sine culpa. iste
ē pferēd⁹ alij. Locū. q̄ capi⁹
sine detēr⁹ i carcere pferēd⁹ ē
illi q̄ libere p̄t ire q̄cūq̄ vult.
Tps. q̄ si vñ i tpe psecutio
nis pati pferēd⁹ ē illi q̄ nullaz
psecutoz patif. Modū. vt nō
totū det vni. nec sūl effundat
opes. s̄ discrete dispēsent. ni
si forte alijs vell; relinqueret ex
toto seculū. Accitudinem vt
magis idigēs min⁹ idigentī
pferat. Sāguis ppinq̄tate.
vt ppinq⁹ pferat extraneo.
Etatē. q̄ senes sūt iuenibō
pferādi. Debilitatē vt ifirm⁹
pferat sano. et obil⁹ fortī.
Abilitatē. vt nobil⁹ pferat iugbi
li. Et isto totū intelligendū est
ceter⁹ paribō. Talēm p̄ditō

poss̄ eē ex vna pte q̄ forma
ret pactuz i h̄riū. Sic pone.
qdā h̄ vrem ifidelē q̄ idiget
eleosina. et c̄ns fidelē idiget
etiā eleosina. nec ipse p̄t subue
nire vtric̄z s̄ vni tm̄. cui sub
ueniet. an p̄t ifideli. an extra
neo fideli i exhibitōe nutrīm
ti. In isto cāu dicunt aliq⁹
q̄ p̄t infideli ē p̄ferēd⁹ extra
neo fideli i exhibitōe nutrīm
ti. Sed extrane⁹ fidelē p̄ferē
dus ē p̄t ifideli i dilectione.
ar. xx. di. c. ii. Et fundatista
opio sup isto p̄ceptū. hono
ra p̄tē tuū. et intelligit si eq̄lit
idigeat. Si ei extrane⁹ idige
ret ad mortē. et p̄t nō. tunc ex
trane⁹ eē p̄ferēd⁹ p̄t. Alij di
cūt h̄riū. s. q̄ bōi extranei sūt
mal⁹ ppinq⁹ p̄ferādi. Quis
istorū dicat melius iudicio le
ctoris relinquo.

Q Quartū consideratū circa
elemosinam. s. quō debet fie
ri elemosina.

Uia fīm qd̄ dic p̄bs i
q̄ ethic⁹. Mod⁹ impo
nit spēm actui v̄l acti
oni. qd̄ intelligo d̄ specie mo
ris. nō em̄ sufficit facere bo
nū nisi bñ fiat. Unū domin⁹
p̄cepit moysi. Juste p̄dū
fuerit. exequeris. R. co
h̄ q̄ elemosyna sicneritorū

n 2

Tracta. III. secūde parta.

req̄rit q̄ debito mō fiat. Unū eleosina dʒ fieri grāter sine le-
tāter vt alt apls. ij. ad Lho.
ix. Qui parce seminat pce et
metet. et q̄ semiat i bñdicōi-
b⁹ d bñdicōib⁹ rmetet. vnus
q̄sq; put dñstiauit i corde suo.
nō ex tristitia aut necessitate
Hilarē ei datorē diligēt de⁹.
Scđo dʒ fieri secrete. Unde
saluator. Lū fac̄ eleosinā no-
li tuba canere an te sic hypo-
crite faciūt. et seq̄. Te aut fa-
ciēte eleosinā nesciat sinistra
tua quid faciat dextera tua.
Tertio dʒ fieri abūdanc. et h
fm fac̄tate dāt. Unū Thob.
iiij. Fili si multuz tibi fuerit
abūdanc tribue. si aut exigu-
um libenter impartiri stude.
Quarto dʒ fieri prudent. vt
fiat fm traditā formā i ca. p̄
cedēti. Quinto dʒ fieri festinā-
ter. Und sapiens. Qui cito
dat bis dat. Sexto dʒ fieri
ardent. i. cū intētōe recta. vt
si. fiat pp̄ter deū et nō pp̄e va-
nā gl̄iam. Unū sic ait Grego.
Qui celū mereri poterat non
ventū trāsitorij fauoris q̄rat
¶ Laplm tertiu q̄rti tracta-
tus secunde ptis principalis
est de ieūnio q̄ e secunda ps
tissimis. habēs q̄ttuor
capitula ab se.

Ecūda ps satissimis
nis ē ieūniū. d q̄ dī
thobia. Bona ē eleosi-
na cū ieūnio. Circa qd̄ sūd
rāda sūt q̄ttuor. Pr̄io quot
modis dī ieūniū. Scđo qñ
fuit instiutū. Tertio q̄t req̄-
rat ad h q̄ ieūniū sit merito
riū. Quarto q̄t bona facit ie-
ūniū.
¶ Primū p̄sideratū circa ie-
ūniū. s. q̄t modis dī ieūniū
¶ Otandūq̄ triplex est
n ieūniū. Primū ē cor-
p̄sa cibor a potu ma-
teriali. Scđm ē afflictōis a
gaudio tpali. Tertiū ē absti-
nere a p̄cō mortali. Et h tri-
plici ieūnio dēm̄ castigare
iūmetū. i. corp⁹ nostrū. Pax
est em̄ ieūnare a cibo nūl i e-
ūnēt a p̄cō. Unū Isa. Qua-
re ieūnauim⁹ et nō asperisti.
hūliauim⁹ aias nr̄as et nesci-
sti. Loq̄tysaias i psōna ieū-
natiū in peccato mortali. Et
subdit rñsōez i psōna dei lo-
q̄ns. Ecce ad lites et p̄tētōes
ieūnatis et p̄cutis pugno ipie
Et seq̄t Nūqd̄ ē tale ieūniū
qd̄ elegit: quasi dicat. nō. imo
istud. Dissolue colligat̄ et i
pietas. solue fasciculō
mentes. et omne omis
disrup̄e. Fr̄age esuriēti

De satisfactione

13. et regenos vagosq; iduc
domū tuam. Et uideris
nudū operium. et carnē tuā
ne despereris.

Sed m̄ consideratū circa ie
iunium. s. qñ fuit institutū.

Omnī instituit ieju
nū i padiso terrestri.
qñ p̄cepit p̄mis penti
bus ne p̄mederet d̄ ligno sci
entie bōi et malī. Et postea
sc̄ificauit ip̄m i defto qñ ie
iunauit quadraginta diebō et
qdraginta noctibō

Tertiū consideratū circa ie
iunium. s. q̄t req̄rūt ad iejunū

D̄ h̄ q̄t iejunū sit me
ritorū req̄rūt q̄tuor
q̄dnt ip̄m cōcomita
ri. scz largitas. leticia. hora et
mēsura. Delargitate d̄c hie
ronum. Qd̄ māducatur es
ses si nō ieunares da paupi
bō. vt iejunū tuuz sit satitas
aē nō marsupi lucru. Illō
iejunū deus approbat vt ait
Bre. qd̄ ad cū manē elēsina
rū eleuāt. Jō istō qd̄ tibi s̄b
trahis alti largire. vtrū caro
tua affligat. idē indigēs pri
caro releueſ. De leticia dicit
xps. Cū ieunat̄ nolite fieri
sic hypocrite tristes. extermin
nat c̄ facies suas vt appare
ant hoibz ieunat̄. De etio

s. de hora notādū q̄ hora co
medēdi i diebō ieuniorū ē ho
ra nona v̄l circa. ita tñ fm̄ q̄
dicit Tho. i q̄rto suo n̄ opt̄
aspicere astralabium. sed sus
ficit q̄ nō anticipetur nimis
notabilē p̄dicta hora. Unū le
git in libro Regū. xiiij. q̄ io
nathas q̄ anticipauit horaz
p̄medēdi morti fuit adiudi
cat. De q̄rto. s. de mēsura no
tandū q̄ ieunās d̄z multuz
sobrie p̄medere. Unū d̄r. i. pe
v. Sobrij estote tē. Et sobri
etas ista atēdīt tā i cibī q̄lita
te q̄s in q̄ntitate. In q̄litate ci
bi. vt. s. hō n̄ p̄medat cibaria
p̄hibita. sic carnes vel lactici
nia. Et silr n̄ q̄rāt cibaria ex
q̄lita. ex q̄lito et singulari mō
para. Vide de H. s. c. de iter
rogatōibz faciēdis i p̄fessiōe
Sobetas etiā atēdēda. ē in
q̄ntitate vt n̄ sumat ciby nisi
q̄ntū sufficit ad nāre sustēta
tōe. Supfluitas ei cibī m̄l
ta mala fac̄. q̄r. puocat ad lu
xuriā. zoē op̄ bonū dissoluit
Unū i figura hui legit i q̄rto
libro Reg. xxv. q̄ Habuzar
dan. q̄ interptat p̄nceps co
coz. p̄ quē intelligi v̄tris in
gluuiies. d̄strupit muros hie
rusalē p̄ q̄s intelligūt v̄tutes
aē fidel. Unū Aug. Wend

Tracta. III. secūde partie

anuditate ciborū laxata p dicit
orōis virtutē. et Hiero. Utēter
mero estuās & facili spumat
in libidinē.

¶ Quartū consideratū circa ie-
iunium. s. q̄t bona facit.

i Eiunū obito mō ob-
seruatū tria bona fac.

Priō rep̄mit stimulū
carnaliū vicioz. Secōdō mē-
rē eleuat ad p̄teplātoz dini-
noz. Tertio ip̄petrat grām v.
intuz & celestum p̄mioz. Et
ista tria tāgūk in p̄fatoe q̄dra-
gesime. i q̄ dr. Qui corpali ie-
iunio vicia p̄mīs. mērē ele-
uas. virtutē largiris & p̄mia.

¶ Notādū ilup q̄ p̄ ieuniū
itelligūt oēs afflictōes corpo-
les. sicut vigiliic. pegrinatōes
flagella &c.

¶ Laplm̄ q̄rtū et principale
est de orōne que est tertia ps
satissfactionis.

Ratio q̄ ē tertia ps sa-
o tissfactōis diffinīt sic
ad amasceno. Orō est
p̄l̄ offeci⁹ mētis i deū rēdēs
& plerūq; ne anim⁹ pigrifē.
in vocē prūpēs. v̄l sic. Orō
ē p̄geries vocū ad aliquid ip̄e/
trādū i deū rēdētiū. ¶ Notā-
dū q̄ i orōe nō debēt peti tē-
palia ad min⁹ p̄ncipalit. s. d-
bēt peti spūalias p̄nūtia ad

salutē. iuxta illō ſbū ſalua-
ris. Primū q̄rite regnū dei
iūſticiā ei⁹. et hec oīa. s. tpalia
adūcēt vob. Que aut̄ ſunt
petēda i orōne oñdit xp̄s q̄n
discipulū dicētib⁹ ſibi. mḡ do-
ce nos orare dixit. Lū oratis
dicite P̄r nr̄z. Et d̄ h̄ diceſ
iſra in t̄tia pte. vbi tractabit
diſta maria i ſpēali. ¶ Notā
dū atē q̄ ad h̄ q̄ orō ſit meri-
toria & ſatisfactoria req̄rif q̄
habeat tredecim ſeditiōes. s.
q̄ ſit fidelis. ſecura. hūl. di-
ſcreta. ſuota. ſecūda. ſecreta
pura. lacrimosa. attēta. feru-
da. oposa. & aſſidua. Et d̄ iſt̄
nō pl̄ p̄ eqr. q̄r deſe ſūt note
cuilib⁹ aduertere volēti. Ua-
let aut̄ orō p̄cipue ſ̄ viciaspi-
ritualia. Ufi Hiero. ſup illū
locū. Hoc gen⁹ demonioz n̄
enēit niſi i orōe & i ciunio. ac
ſic. Medicina ē cuilib⁹ mor-
bo achibēda. nō ſanat o-
culū qđ ſanat calcancū. Jeu-
nio ſanant pefiles corporis. orō
ne aut̄ ſanat pefiles aie v̄l mē-
tis. Si aut̄ qraf. q̄aut̄ iſtaz
triū partū ſatisfactōis ſit po-
tior. s. orō elēolina. vel i ciuni-
um. Dōm q̄ ſi p̄penſur q̄n-
tum ad obiectū qđ imēdiate
rēſpiciunt. v̄l q̄tū ad materiaz
circa quā ſūt. Si p̄muſ ſic

De satisfactione

orō ē dignior alijs duabus.
Orō em h; deū p īmediato
objecto. vt p; ex c² diffinitō
ne. Hā orō est pl² affect² mē
tis tēdēs ad deū rē. Elemo-
sina aut̄ habz p īmediato ob-
jecto miseriā p̄imī. z ad hāc
releuādā ordinat. Ieiuniū
aut̄ habz p īmediato objecto
lasciuia carnis. qz ad hāc re-
formandā ordinat. Orō eti-
az ē circa spūalia. eleosina aut̄
z ieiuniū circa corporalia. qz
manifestū ē qz orō ē dignior
z potior eleosina z ieiunio.
Si aut̄ p̄ant q̄tū ad ambi-
tū. sic eleosina est potior ora-
tiōe z ieiunio. qz eleosina dñi
net i se orōnē z ieiuniū. Ille
em q dat eleosinā idigēti ob-
ligat ipm ad orādū. p se deū.
z sic orō icludit i eleosina. Il-
le etiā q facit eleosinā ē parti-
ceps ieiuniū z abstinentie illi²
q recipit eā. z sic ieiuniū i ele-
mosina p̄inet. Cū credo q
eleosina ē vtilior z potior ad
satisfaciēdū ieiunio z orōne.
Et ista videſ intētio bti pau-
li in pma ep̄la ad Thim. ca-
iū. vbi sic inq̄t. Exerce autē;
teipm ad pietatē. i. ad eleosi-
nā. Hā corporal exercitatio. i.
ieiuniū ad modicum est vtil²
pietas aut̄ ad oīavēl ē pmis-

siōez hñs vise q nūc ē z fute.
¶ Que pnia dz imponi pro
vno quoqz peccato.

Lapl'm v.

Vlanto pctm ē graius
q tāto ceteris paribz dz
fieri z iponi maior et
grauior pnia seu satisfactio
peo. Et dico ceteris paribz.
qz tales circūstātie pnt eē ex
pte pcti qz p minus graui pctō
debeat imponi grauior pnia
seu satisfactio. vbi grā. Ostat
q inficere m̄rem ē graui is
pctm qz inficere vrorē. z tn̄
grauior pnia dz iponi deiu-
revroricide qz matricide. Et
rō ē. qz pnia dz eē tal qz sit re-
mediū pcti pteriti z cautela
futuri. Et iō qz hoies se ma-
gis pnia ad vroricidiū qz ad
matricidiū vti magis retrahāt
maior pnia dz iponi p vrori-
cidio qz p matricidio. Et in
sili cāu maior pnia debet im-
poni iuueni lubrico qz seni.
Sed ceteris paribus quāto
pctm est grauius tanto ma-
ior penitentia debet imponi
p eo. Ad videndū ergo q pe-
nitētia p vno quoqz pctō sit
iponēda. videndū est de grā-
dibz peccatorz. qd. s. peccatū
graui ē alto. ¶ Notādū ē g

Tracta. III. secūde part.

q̄ ḡuitas p̄t attēdi i p̄tis tri
b̄ mōis. Uno mō circa idē
pctm. et h̄ duob̄ mōis. Uno
mō ex pte cāe iducēs ad pec
catū. Hā f̄m qd̄ diē gre. pec
catuz trib̄ mōis p̄mittit. scz
aut ignorātia. aut infirmita
te aut studio. i. certa scia ppe
trat. Mō pctm qd̄ ppetrāt
ex infirmitate ē ḡui? q̄ si ppe
trat et ignorantia. s̄ multo
ḡui? si ppetrāt ex certa scia.
d̄ pe di. i. sciedū. Un̄ maior
pnia iponēda ē p pctō ppe
trato ex infirmitate. i. sc̄ptati
one v̄ fragilitate q̄ p pctō p
petrato ex igrātia. r̄m̄to ma
ior p pctō ppetrato ex certa
scia. Hec ē h̄ s̄ ill̄ dictū qd̄
dicit Alm̄. dices. Brauer
peccat q̄ sibi p̄mitrit ipunita
tē. ḡuius q̄ d̄tenit. s̄ guissime
q̄ ignorat. quia exponendū ē
guissime. i. piculosissime q̄
spēal pnia n̄ agit de pctō qd̄
ignorat. Un̄ Iohes Ch̄ris.
alias os aureū. Nullū iuuenit
d̄lictoz tale remedii sic eorū
st̄nua mēoria. de pe. dist. iij.
Judas. Et h̄ itelligas cum
hō recordat d̄ pctō ad h̄trito
nē nō ad delectatōz. Alio mō
p̄t attēdi ḡuitas circa idem
pctm ex pte ip̄i? p̄ti. Hā vt
dicit Aug. Sicut trib̄ ḡdi-

bus puenit ad pctm. s̄ sugge
stiōe delectatōe. et cōsensu. ita
ip̄i? pcti sūt tres diffētiae. s̄
pctm in corde. pctm in ore et
ope. et pctm i p̄suetudine. ita
q̄ pctm i ope ē graui? q̄ pec
catū i cord. s̄ granissimū ē i
p̄suetudie. Un̄ iste tres diffe
rētie s̄ue offensē pctōz itelli
gunt p̄ tres mortuos q̄s xp̄s
d̄r suscitasse. filiam archisi/
nagogi. filiū vidue. et lazaru.
Puellā suscitauit ybo tātū.
puer ybo et motu. lazaz ver
bo et motu et lacrimis. ad on
dendū q̄ maior pnia ē iponē
da p pctō opatois q̄ p pctō
cogitatōis. s̄ multo maḡ p
pctō p̄suetudis. Un̄ puellaz
suscitauit in domo. ecce pec
catū cogitatōis. puer i por
ta ciuitatis. ecce pctm opati
onis. Lazaz q̄driduanū in
monumēto. ecce pctm p̄sue
tudis Alio mō p̄t attēdi ḡui
tas inē diuersa pctā. ita tñ q̄
sint pctā eiusdē ḡuis. sicut di
cit Alu g. de pctō luxurie. Id
ulteriū malū vincit fornicati
onem. vincit adulteriū ab in
cestu. p̄i? est em̄ cū matre q̄
cū alia m̄liere p̄cubere. s̄ oīz
hoz pessimū ē qd̄ h̄ naturaz
fit. Tertio mō p̄t attēdi ḡu
itas in pctis. et h̄ inter d̄

De sati actioē

uersa pectā diuersorū generū.
icut dīc Aug. q̄ graui⁹ ē ho
miciū q̄ adulteriū. xxxij. q. viij.
Si qd̄ ver⁹. Et vniuer
salie pectā q̄ directe⁹ mittūt̄
deū. sic idolatria. heresis. blas
phemia ⁊ silia sūt ē uiora a'
lījs. De h̄ tñ magis dicet in
tua pte qñ ageſ de dece⁹ pce⁹
ptis legis. ¶ Uiso quō ē gra
dus in pectis. videndū ē quō
dʒ se h̄ sacerdos circa iposi
tionē pn̄ie. Circa qd̄ sciēdū
q̄ cōis sentētia doctor⁹ tenet
q̄ oēs pn̄ie sunt arbitrarie. i.
arbitrio sacerdotis tacāde. ⁊
hoc cōsideratis criminū qn
titate ⁊ q̄litate. Itē cōsiderat⁹
p̄sone dignitate. officio. pau
pertate. infirmitate. sine debi
litate. cōplexioē. pluētudine
societate. lacrimis. deuotōe.
religiōe. reglōis et tpiis q̄lita
te. necnō ⁊ oīby alījs circūstā
tījs sup̄dictis. ¶ Et nota q̄
circa ipositoēz pn̄iaz bonuž
ēscire casus pn̄iales. q̄s po
nit Osti. in summa sua. tū. de
pn̄ia. vbi dīc q̄ illos casus
igrat n̄ meref̄ h̄renomē sacer
dos. ⁊ dʒ p̄fitēti pectōri sacer
dos declarare q̄ ad h̄ dʒ cē di
scer⁹. pn̄iaz n̄ pōt moderar⁹
fm̄ q̄litatē ⁊ sic p̄t dicere p̄ q̄
libet vctō. tu debes sic peni

tere. sed forte vita nō suffice
ret. iō do tibi talē ⁊ c. p̄ oībus
pectis tuis pcedo tibi. ⁊ oīa bo
na q̄ facies. ⁊ mala q̄ p̄ amore
dei sustineb̄ iniungop pn̄ia.
Uñ Leo papa. T̄ pa penitū
dinis. i. pn̄ie. habita modera
tiōe considerāda sūt iudicio
tuo put̄ puerorū. i. penitētū
anios p̄spexeris eē deuotos.
Itē i octaua synodo h̄ fuit i
positū i iudicō eoꝝ q̄ p̄sūt v̄
q̄nto tpe vel q̄li m̄d̄ penitere
dbeat̄ q̄ deliquūt. xxvi. q. viij.
T̄ pa ipa. r. c. h̄ sūt. Hoc idez
dīc Hiero. d̄ pc. di. i. mēsurā
s. i arbitrio sacerdos. eē dere
lictū tps pn̄ie. Ut aut̄ p̄tic̄la
ri cōsciāt simplices quō in im
positoēz pn̄iaz pcedere debe
ant. ¶ Notād̄ q̄ regulari p̄
iurio. adulterio. fornicatōne.
homicidio voluntario. ⁊ cete
ris criminib⁹ capitalib⁹ ē septē
nis pn̄ia iponēda. et h̄ dupli
ci rōne. Una ē. qr de⁹ p̄cepit
maria sororē moyſi ⁊ aaron
lep̄ pcussum. p̄ quā intelligit̄
lepra cuiuslibet pecti mortal
septe⁹ dieb⁹ manere extra ca
stra. ⁊ p̄ mūdatōe⁹ redire ad
castra. Decrō ponit. xxxij. q
ij. hoc ipm. et fm̄ h̄ p̄ diē itel
ligim⁹ ānū. iuxta verbū dñ

Tracta. IIII. secūde partis

dicētis p̄ppham. Diē p̄ āno dedi tibi. Alia rō ē. vt sic per p̄ctm mortale pctōr amisit se p̄tiformē grām spūscī. ita p̄ pniam septēnē recuperet eam. ¶ Notādū at q̄ l̄ dictū sit q̄ hmōi criminib̄ est iponēda pnia septēnis. tñ maḡ l̄ mi- n̄ aspa d̄z iponi put maiori tas v̄l minoritas criminis p̄ satis ceter̄ circūstāt̄s b̄ ex- poscit. vt in seqntib̄ appebit. Sūt aut̄ p̄les cal⁹ in q̄b̄ p̄ p̄t peccāt̄ dignitatē vel pcti enormitatē ip̄oīt̄ maior peni- tēta. veletiā ex varijs causis minor. Hā p̄sb̄ si fornicatō ne fecerit d̄z agere pniam. x. ānoz. fm formaz traditam. lxxij. dī. p̄sbyter. Et istō in telligūt̄ qdā de simplici for- niciatōe. Alij ⁊ forte veri⁹ de īcestu v̄l d̄ adulteri⁹. vtputa qz ḡguīt̄ slanguineā vel affi- nē. vel piugata. Itē p̄sbyt̄ q̄ coguit filiā suā spūale quam baptizauit. v̄l d̄ sacro fōte le- uauit. v̄l cui⁹ p̄fessib̄ audiu- uit. v̄l ī īfirmatiōe tenuit d̄z agere pniaz. xij. annoz. ⁊ etiā d̄z relinqre ⁊ ponere res suas paupib̄. ⁊ in mōasterio deo v̄sq̄ ad mortē fuire. xxx. q. i. Si q̄s sacerdos. Itē q̄ cog- uit monialē d̄z agere pniam

x. ānoz. ⁊ ip̄a silr fm formaz positā. xxvij. q. i. de filia. ⁊. c. deuotā. Matricida d̄z peni- tere decē ānis fm formā sat̄ asperam positam. xxxij. q. ii. Latorē. Uxoricide ad buc ī- poneſ maiori pnia. xxxij. q. ii. admonere. ¶ Notādū eriāz q̄ pentib̄ ī q̄z lect̄ innenūt̄ fili⁹ mortui. ille ex cui⁹ culpa p̄tigit si sit solut̄ d̄z īduci. vt īret mōasteriū eius dē epat̄ v̄bi pctā sua p̄petua deplor̄ pnia. Si tñ nō poterit ad b̄ p̄t carnis fragilitatē īdu- ci. p̄cedēda est ei lnia p̄hēdi m̄rimonii ip̄osita sibi in se- culo p̄manenti q̄i pnia. silr nō d̄z īduci ī gredi mōasteriū ī alij̄s duob̄ casib̄. q̄ru vn̄ ē si alter p̄iugū viuit. nisi for- te p̄iuḡ vellet silr ī gredi. Alij̄ casus ē si habeat filios p̄nos a q̄b̄ n̄ p̄t recedere. nisi alijs timēs dēū sine suspicōe filios educaret. Si aut̄ nescienter istō acciderit. puta q̄ negli- gentē collocanit secū filiū ī le- cto. ⁊ ī mane īuenit eū extin- ctū. d̄z agere vt dicūt̄ docto- res pniam triū annoz. q̄ru vn̄ sit in pane ⁊ aq̄. extra de- his q̄ si. oc. c. ii. ⁊. iii. et. ii. q. i. Ľōsulisti. Pro homicidio casuali iponēda ē pnia quin

De satisfactione

Et annoz qñ culpa p̄cessit ca-
su. alie nulla nisi forte ad cau-
telā. l. dis. d̄ his clericis. et duo
b̄. c. se qnab̄. Et credo q̄ id
iudiciū ē d̄ homicidio necel-
sario. De ista matia vid̄ i ter-
cia pte i tractatude x. p̄cept̄.
De vicio sodomitico q̄ sit d̄
testabile p̄z p̄ Aug. dicentez.
q̄ plōge mal⁹ criminē ē q̄ agſce
re m̄rem. Pr̄ etiā p̄ penam
sodomis iſictā q̄ i igne ful-
phureo de celo missio pierūt.
Iſto etiā p̄cim̄ clamat spēa-
lit vindictā ad dñm. Un̄ in
Genes̄ diē dñs. Clamor so-
domoz p̄ gomorreoz v̄et ad
me. q̄r vt ait Aug. violat per
istō p̄cim̄ societas q̄ nob̄ d̄
ē cū dō. cū eadē naſa c̄ ip̄e
ē actor libidinis pueritate pol-
luit. xxxvij. q. viij. flagicia. De
isto pctō etiā dīc Augu. Uli-
dēs de i hūana naſa tm̄ ne-
phas q̄ naturā fieri d̄sijt icar-
nari. Et iſinita mala de isto
nephado criminē possūt dici.
Est ei tāte maledictiōis n̄ fo-
lū act⁹ q̄ etiā ip̄a noſatio ſiue
platio q̄ os loqntis aures au-
diētū ipaqz qdāmō polluit
elemēta. Et iſto male cogitat
hyspani. pueri c̄ in cunabul⁹
ex̄ntes. etiā mulieres p̄cun-
dia mulieris postposita iſto
nephadū et execrabilē ſybuz
qd̄ castellā noſiant oib⁹ ſybuz
ſuris imiscēt. Et ſic vt dicunt
ē os loqntis aures audiētū et
ip̄a elemēta polluit Un̄ labia
taliū dñt cū ferro cādēti cau-
terizari. Un̄ credo v̄ y hm̄i
nephandissimo et u. ſe gra-
uissima pena ſit iniugenda.
Multa alia criminā ponūt
i diversi capitulī corpe dcre-
tor. p̄ q̄o maior p̄nia q̄ sep-
tēnis ē iponēda. q̄ omitt̄ h.
q̄ t̄lia criminā d̄ iure et ſuemu-
dine ſkuāt iudicio ep̄oz. q̄s
credo talia iura meli⁹ mesci-
re. Et etiā q̄ indistice credo
oēs p̄nias hodie eē arbitrarī
as. i. arbitrio ſacerdotū taxā-
das p̄fatis ſetōt et d̄ditō pec-
catoz. et oib⁹ alijſ circūſtatijſ
Un̄ et possz eē tāta p̄titō co-
fitetis q̄ p̄ pctō matio eēt ei
modica. Imo q̄ ſinullā p̄nia ī
ponēda. ſic ſecē dñs Clemēs
q̄r. q̄ cū qdā die eq̄tarz pro
mā. qdā ml̄r q̄ d̄ r̄mos. vene-
rat. c̄ ſeffit ad eū portas vñū
puez p̄uulū i b̄achijſ. et vo-
ce magna cū lacrimis clama-
nit. Pr̄ ſcē miſere mei pec-
catriç. et da mihi p̄niām. q̄r
habui iſtu filiu quē h̄ porto
a filio meo. Et papa corā oī
bus absoluīt eā. et iposuit si-
bi p̄nias q̄ ielunarz p̄ anū ſe-
ras ferias i pāc et aq̄. Et m-

Tracta. IIII. secūde partis

recedēs et renoluēs secūdū gū-
tate pcti et puitatez pnīe cre-
didit q̄ papa n̄ bñ intellexit
eā. et i crastinū accessit ad pa-
pā eq̄tātē et pfecta ē sibi sic p̄-
us. et papa absoluīt eā iniu-
gēs sibi pnīaz q̄ diceret tria
P̄f n̄. Mlier itaq̄ recedēs
et secūdū vt p̄us peccatū et peni-
tētā renoluēs itato ad papā
rediēs. et corā oībo vt p̄us fe-
cerat cōfessa ē. quā papa ab-
soluit iponēse i pnīaz vt dice-
ret vnuī p̄f n̄. Et cū itteroga-
ret q̄ree ita modicā iponēz
pnīam. Rñ dīt papa. Plus
ascēdit dolor et vecūdia quā
passa ē ita publice pfecto
pctm suū q̄ si oībo dieb̄ vite
sue i pane et aq̄ ieunasset. Ex-
emplo ḡ isto pfecto i imposi-
tiōe pnīe dz attēdere p̄tritōz
dolorē. vecūdiāq̄ pfecto. et
Em q̄ videbit maiore vel mi-
norē p̄tritōz dz iponēma-
iorē vel minorē penitentiaz.
¶ Notandū aut̄ q̄ pro pctō
vbi debet fieri renūciatio sic
simonia. vel restitutio. sicut
i furtovl rapina. depdatōe. i
cedio. vsura. fraudulēta. zdo-
losa negotiatōe. ludo. Em di-
stinc. iōz suppositā dz iponi-
pnīa q̄ renūciet vel restituat
si pt. v̄l si n̄ pt q̄ habeat ani-

mū restituēdi et doleat q̄ n̄
pt. et pmittat q̄ si dē det s̄b̄
de q̄ possit restituere q̄ f̄stū
at. alias n̄ absoluā. nec pe-
nitētā ei iponat. ¶ Notadū
etiā q̄ sacerdos sp dz iponē
pnīam p̄ h̄riū corrīdentem
i p̄ctō vt supbo orōnē. ana-
ro elōsinā. luxurioso. ieuni-
um. et si videat expedire pere-
grinatō. vel loci mutatiōem
vt sic maceretur caro et refre-
net. et n̄ reficieat ad delectati-
onē ex memoria facti v̄l aspe-
ctu psone vel loci cū q̄ et in q̄
peccauit. et fuit pctm pp̄tra-
tū. vt. lxxxi. dist. valet. xv. q. i.
mlier. ¶ Notadū et q̄ dz ca-
uere sacerdos ne iponat pe-
nitētā seruo p̄ quā fiat p̄iu-
diciū dñō. n̄ disciplo p̄ qm̄
fiat p̄iudiciū mḡo. nec ecō-
uerso. Et istō maxie caueat
circa vīrū et v̄porē q̄ n̄ ipo-
nat alicui pnīam talē p̄ quaz
alī possit puenire i cognitio-
nē pcti. ¶ S̄ponaf q̄ aliq̄s
pctōz pfectat d̄ pctis suis et
penitet. v̄l dicit se penitere d̄
pctis. n̄ tñ vult subire onus
pnīe dicēs se delicateū vel in-
firmū vel male p̄plexionatū.
et filia q̄d faciet de isto. Dico
q̄ si ip̄e dicat se penitere de
peccatis et pponat de cetero

De satisfactiōe

se abstinere cū allegat fragili-
tate et recusat satisfactōis as-
piratē d3 sacerdos iducere ip-
sum vt h̄eat animuz patū ad
oēm satisfactōez porādā. oñ
dēdo sibi magnitudinē pctō
rū suorū. et q̄ r̄ q̄nta bona ai-
misit ppter ista. q̄ oia recuya-
bit p penitētiā. Q̄ stēdēdo eti-
am q̄ r̄ q̄nta sustinuit christ⁹
p pctis nr̄is. q̄ tamē lūme e-
rat delicate. r̄ q̄t et q̄nta susti-
nuerūt sc̄ti martires r̄ sc̄te v-
gines tenere r̄ dlicate r̄ a pec-
cas imunes. Quāta ḡ pēa de-
beatitatis r̄ talib⁹ pctis q̄ tu-
pmisisti. r̄ multa talia d3 sibi
onidere. Et si cū oib⁹ istis nō
pt ipm iducere iponat ei tale
pniam quā f̄issl̄ credit eum
portare posse. Et ad h̄ iūtac
nos exēplū christi q̄nūq̄ legi-
tur ḡuez iposuisse pniaz. nisi
vade r̄ ampli⁹ noli peccare.
Un̄ L̄bris. sup illū locū. alli-
gāt onera ḡnia r̄c. dīc sic Si
errā modicā pniaz iponētes
nōne meli⁹ e pp̄e pniaz puā
dare rōez q̄z pp̄e nimia crud-
litatē succubere penitētē. xx
vi. q. vii. alligāt. Aug. Si n̄
pt gaudere sacerdos dōmo-
da purgatōe pctōr̄. gaude-
at saltim qr̄ liberatū a gehen-
na mittit ad purgatorū Ex

q̄ p3 q̄ si pnia iposita a sacer-
dote nō ē digna pplebit in
purgatorio. Itē pone q̄ ali-
q̄s p̄fiteat pctā sua r̄ nō vult
abstine ab eis. v̄l vult absti-
nere ab uno r̄ n̄ ab altero. n̄b
qd admittēd̄ ē ad penitētiā.
Dico q̄ sacerdos deb̄ p̄fessi
onēisti⁹ audire r̄ recipere. n̄ tñ
d3 eū absoluere. Sz d̄bz sibi d̄
pctis p̄fessis salubri⁹ p̄siluz
qd potit exhibere r̄ p̄silere
q̄ faciat aliquā pniaz. ppctis
r̄ inducere ad bonū q̄ntū po-
terit. r̄ oia bona q̄ d̄ p̄silio sa-
cerdos iste faciet q̄ntū cūq̄ i
formia. i. sine charitate facta
q̄uis sibi nō valeant directe
q̄ntū ad vitā eternā obtinen-
dā. tam̄ valebūt sibi ad q̄ttu-
or v̄l ad aliq̄d̄ v̄oz. Prio ad
extremi iūdic̄. uppliciū ro-
lergbil⁹ subeūduz. de pe. dis.
iii. Si q̄s aut̄ nō h̄z charita-
tē. Sc̄do ad tpale p̄speritatē
obtinēdā. de pe. di. iii. cauen-
dū. xxii. q. ii. Si q̄b⁹. Tercio
ad h̄ vt illustret citi⁹ cor eius
ad penitētiā. d̄ pe. di. iii. fles.
in fi. Quarto q̄a diabol⁹ nō
potest sibi ratū nocere. sic pa-
ter d̄ iūdeo. de q̄ narrat Grego-
gori⁹ i libro dyalogoz. q̄z qz
se signauerat demōes nō po-
tuert sibi nocere. Ex dictis

Tracta. III. secūde partis

pater q ad h q pnia sit satis-
factoria et meritoria optet q
sit facta in charitate.i. q ille
q facē ea sit sine peccato mor-
tali. Sed pone. alicui peni-
tentia iniuncta fuit pnia . et an-
q pplet pniā suā labitur
i pctō mortale. et exns i pec-
cato pplet pniā iniunctam.
postea redit ad statū ḡe. nū
qd valet illa pnia. vel tenet
ea iterare. Ad h dicit sanct⁹
Tho. de aqno in q̄to suo. q
qdā sūt opa satisfactoria qz
effect⁹ manet postqz ipa fac-
ta sūt. sic postqz facta est eleo-
sina adhuc manet eius effec-
tus. s. diminutio substantie
tpalis dantis. Sifr postqz
aliqz ieunauerit adhuc ma-
net effect⁹ ieunij. q ē debili-
tas corporal' ieunat. Et talia
q̄uis sūt in pctō mortali fa-
cta. nō optz q iteret. Alia sūt
opa satisfactoria que postqz
facta sūt nihil remanet d eis.
sic orō. et iō si fiat i pctō mor-
tali optet q iteret. Unū si ali-
cui fuit iniunctū in pnia q di-
cat cētū p̄ n̄. si dicat ea exns
i pctō mortali n̄ pplet pniāz
imo optz q iteret ea exns in-
gra. sec⁹ d eleosina et ieunio
vt dictū ē. Et circa h sciēdū
q̄ opa facta in caritate mor-

tificat p seqns pctm morta-
le. et viuificant postea p ve-
ra pniā sīseqz. Sed illa q̄
nūqz fuerūt viua. i. illa q̄ fue-
rūt facta i pctō mortali nūqz
pnt viuificanti. Unū v̄sus. Il-
la reuiniscut q viua nata fue-
rūt. Viuere non possūt que
mortua nata fuerūt.
¶ Capl'm sextū q̄rti tractat⁹
scđe p̄tis pncipalis. Utrum
vn⁹ possit p alio satisfacere
Unc restat vidre vñz
n vn⁹ possit p alio sati-
faccere. Lirca qd scien-
dū q iste p q̄ q̄s satisfac aut
ē viu⁹ aut mortu⁹. Si sit vi-
u⁹ aut ipē p̄t p se satisfacere.
aut nō p̄t. Si p̄t dico q̄ vi-
u⁹ nō p̄t p alio viuo satisfac-
re. Et rō q̄ me mouet ad hoc
ē ista. Eqtas ei dñe iusticie
exigit vñ q̄ peccat satisfaciat
et h si p̄t p se. Sz iste peccauit et
p̄t p se satisfacere. ḡ optz q̄ p
se satisfaciat. Si aut n̄ p̄t p
se satisfacere. tūc dico q̄ alius
p̄t p co satisfacere. Sz ad h
req̄rūt m̄tra. qdā ex pte ill⁹
q̄ latifacit. qdā ex pte ill⁹ p
q̄ latifit. qdā ex pte vtriusqz
qdā ex pte opis satisfactorij.
Ex pte ill⁹ q̄ latifacit req̄ri-
tur p̄ inqras. s. q̄ ille q̄ sati-
facit sūt obiugatus pp̄iq̄tate

De satisfactione

sanguis illi p quo satissfacit.
Sicut credo q si p eet ipo-
tes ad satissfaciendum. filii pos-
set ceteri occurribus satissface
re p eo. Et ro e. q p et filii se
qsi una psa. Ex pte illi p q
satissfit reqrit necessitas. s. q in-
digeat. et etiam impossibilitas. s.
q n possit p se satissfacere. Et
ex pte vtriusq requiritur ca-
ritas. s. q vterq sit in chari-
tate. q charitas est radix me-
rendi. et sine ipa nullum opus
est satissfactorium. Ex pte opis
reqrit maioritas. q. scz. ille q
satissfacit p alio faciat pl q
ille p q d satissfacere. vt si ille
p q satissfaciat e obligatus ad
ieunandu vnā sextā feriam
nō sufficeret q ille q satissface-
ret p illo ieunaret illā sextā
feriam. imo oporteret q apli
ieunaret. Et credo etiam q re-
qrat q fiat autoritate supio-
ris. Si aut ille p q satissfaci-
at sit mortu. tūc aut ē i padi-
so. et tūc nō idiget q aliq p
eo satissfaciat. q. ait Aug.

Iniuriā facit martyri q orat
p martyre. qd intelligendū est
de qlibet q est in paradiſo. vt
expſe dī extra de cele. missa.
Lū martybe. Aut ē in iſerno.
et tūc fīm opionē oīm theolo-
goz nihil qd fiat p eo pficit

sibi. q in iſerno nulla ē ſd
prio. Aut ē in purgatorio. et
tūc pōt satissfieri p eo a viuis
Et ita dicit Aug. in li. p agē
da cura mortuoz. vbi sic dicē
Hō estimem ad mortuos p
qbus curaz gerim puenire.
nisi qd p eis sine altaris ſure
eleofinarū. ſue orōnū ſacrifi-
ciū ſolēnit ſupplicam. xij.
q.ij. Non estimem. Et Bre.
in ca. aie. xij. q.ij. Aie defun-
ctoz qſtuor mōis ſoluſt. aut
oblatōib ſacerdotū. aut orō
nib ſctoz. aut charoz eleosi-
nis. aut ieunij cognatorz.
Licet aut de pnia milta alia
eent dicēda. hec tñ q dicta ſe
breuitatis cā ſufficiat. Su-
per opis imperfectō eveniā po-
ſtulās a lectorē. vt q corrigē-
da videat et addēda nō inui-
dendi animo. ſz benigno cor-
rigat et emēder.

Explicit ſcda ptiula hu-
ius operis.

Tertia pars principali

Incipit ter

fia p̄tcula p̄nciū alibiū li-
bri. in q̄ agit d̄ articulū fidei. r
de his q̄ p̄tinēt ad pp̄lī ifor-
mauonem.

Voniam

q̄ d̄ns r m̄gr nr̄ ielus
xps de mūdo ascēsu-
rus ad p̄iem discipulos quō
se h̄ient ad fideles q̄s suo ūde
merat s̄aguie istruens dixit.
Eūtes docete oēs ḡetes In
q̄ rectores eccliarū discipulis
succedētes istruxit r monuit
vt sibi subditos doct̄na sana
r salutifera informaret. Qd̄ i
lege vet̄i pulcerrime ē figura
tū. vbi leḡit q̄ i rōali iudicio
qd̄ legal sacerdos gerebat in
pectore. doct̄na r virtus erāt
sculpta. In q̄ redabat itelli-
gl q̄ euāgelici sacerdotes vi-
tar̄ doctrinā d̄nt i se gerere. et
eam suis subditis nūciare. a-
lioq̄n sniam maledictōis ef-
ne icurrūt. Sic d̄ns p̄ Iſaiā
28 minat dicēs. Ue vob̄ canes
mūtiū valētes latrare. De-
rito ḡrector ecclastic̄ canis
v̄. d̄ articulū p̄dicatōis r do-
ctrinae elice lupos. L. dmo
n̄s r a ḡrege d̄nū. r dor-
miciū in p̄ctis alias excita

re. Sz tūc mūt̄ efficit cū de-
sidia torpet. v̄l ex ignorantia
tacet. r merito a d̄no repro-
bat. Qua ex re suōpe labora-
redz. r sollerti ac sollicito aio
vigilare ne diuine scie igno-
rās existat. q̄nimo rātū d̄ ea
scire tenet q̄ sciat suū officiū
r eb̄. te exēq̄ r sibi pp̄lm com-
missū informare. Et h̄ q̄ntuz
ad ea que ip̄e pp̄lus d̄ scire.
Que q̄ ad nūc p̄nt reduci ad
q̄nq̄s. vic̄z ad credēda. ad pe-
tenda. ad faciēda. ad fugien-
da. r ad spanda. Dz ḡrector
ecclastic̄ sibi s̄bditosī strue-
re q̄d credendū. q̄d petēdū.
q̄d faciēdū. q̄d fugiēdū. r tē
q̄d sit spandū. Primū p̄tiet
in articulū fidei. scdm in peti-
tiōib̄ orōnis d̄nīce. tertū et
q̄rtū in p̄ceptis d̄calogi. qn-
tū i dotib̄ gl̄ic̄ padisi. Et de
ist̄ i ista etia p̄tcula ē agedū.
Et fm̄ h̄ ista tertia p̄tcula in
q̄ttuor capiūla diuidit. Capi-
tulū p̄mū erit d̄ articulū fidei.
Capl̄m scdm erit d̄ petitōi-
bus orōis d̄nīce. Capl̄m ter-
ciū erit d̄ decē p̄cepti. Capl̄z
quā erit de dotib̄ brōy.

De articulis fidei.

Capl̄m. i.

Este aplo sine fidei.
possibile ē placere d̄o.

De articulis fidei

fides em̄ ēfundamentū oīm
bonor̄ opeꝝ. sine q̄ oīs spūa
lis edificatio ſtructa dicit
atq̄ cadiſ Iſta aut̄ fides i ar
ticul̄ fidei ſpleriſſime p̄tinet
q̄ articl̄ i ſymbolo p̄tinet et
colligūt. Horādū atq̄ tuor
eē ſymbola. q̄; i ꝑbis ſt̄ va
ria. in ſenſu tñ ſuia ſūt vñ
Primū vocat ſymbolū aplo
rū. illō. Lredo. q̄ d̄ ſt̄ in cō
pletorio ſt̄ in prima. ſt̄ vocat
aploꝝ. q̄ apl̄ ſcepta ſpūſci
gra illō ſpoſuerūt. Et ex h̄yo
caſ ſymbolū. q̄ d̄ ſt̄ ſingulū
z bol̄. q̄ q̄libet ip̄oꝝ poſuit
bolū ſuū. Unū btūs petrus i
cepit dicēs. Lredo i deū pa
trē oipotē. ceteri apl̄ ſueſt
ceta pſecuti. Secdm credo
vocat ſymbolū nycenum. q̄
ſcti p̄es illō in nycena syno
do ſpoſuerūt. z illō cātaſ in
miſſa. ſic dictū ē i p̄ma pte p
mi tractat̄ de euchariftia. c.
Tertiū vocat ſymbolū at
hanasū. q̄ ſcti athanasius
illō ſpoſuit. z iſtō i p̄ma d̄.
ſc. Quicūq; vult ſaluꝝ eſſe.
Quartū vocari p̄ ſymboluz
innocētianū ſine lateranenſe
q̄ ſuit ſpoſitū ſub iſnocēſio
i ſcilio lateranēſi. z iſtō pōit
errea deſſi tri. z fi. catho. ca.

Et ita ſicut

in q̄ttuor euāgelijs tota ver
tas doctrine et fidei p̄piane
p̄phendif. ita in iſtis q̄ttuor
ſimbolōeſ articl̄ fid̄ p̄tinet
tur. Et ſic oīm q̄ttuor euā
gelistaz doctrina ē vna. ita ſt̄
oīm q̄ttuor ſimboloz ē vna
ſcia atq̄ ſides. Et ſic iuxta vi
ſionē Ezechiel rota fit i me
dio rote. c. i. Maſia iſtorum
q̄ttuor ſimboloz ſūt articl̄
fidei. q̄ q̄dē articl̄ ab aliq̄b
dicūt eē. xij. ſt̄ ab aliq̄b. xiiij.
Illi q̄ dicūt eē. xij. diſtinguit
eos penes nūerū aploꝝ. qui
ſymbolū vt dictū ē ſpoſuerūt
et fidē catholicā p̄dicauerūt. z
eccliam fundauerūt. Illi q̄ di
cūt eē. xiiij. diſtinguit eos pe
nes materiā de q̄ ſūt. Lūer
go maria de q̄ ſūt articl̄ fid̄
ſit deitas z hūanitas. q̄ dñs
nř iesus xps verus deꝝ z hō
ē. Igīc fm iſtos ſeptē ſūt ar
ticuli pertinentes ad diuini
tate. z ſeptē p̄inētes ad hūa
nitate. Articuli p̄tinentes ad
dinitatē diſtinguit ſic. quia
vn̄ respicit eſſentiaz. tres re
ſpiciunt pſonas. z tres oga p
ſonaꝝ. Articul̄ ille q̄ respic
eſſentiā ē credere i deū trinū
z vnū. vnū q̄dem in eſſentia
z trinū in pſonis. Et ſi iſtuꝝ
articulū errauit manicheꝝ. q̄

o

La. I. tertie partis

posuit duos dos. vnu bonū
alterū malū. Et ac remouen-
dū istū errore cū i simbolo a
postolo diceret solū Credo
in deū. i simbolo niceno fuit
additū. in vnum deū. Et de
isto articulo dicit in simbolo
athanasij. Fides autē catho-
lica hec ē. vt vnu deū i trini-
tate et trinitatē i vnitate vene-
remur. qsi dicit. credam⁹ de
um esse vnu i essentia. et trinū
i psonis. Articuli autē prinē-
tes ad psonas sūt tres. Pri-
mus ē credere i psonā p̄is.
Et de isto articulo dī i vtroqz
simbolo. p̄em ospotente. ita
q̄ p̄ ē h̄ma psona in trinita-
te. nō q̄dē prioritate nascit vel
rgis. s̄z solū poritate origis.
qz psona p̄is a n̄lo origiñ.
sed alie psonē originant ab
ea. Et isto tangit in simbolo
Athanasij cū dī. P̄i a nullo
est fact⁹ nec creat⁹ nec genit⁹.
Scđs articulus de illis q̄ p-
tinent ad psonas ē credere in
psonā filij. Et dī illo dī i vtro
qz simbolo. Et in ihm xp̄m
filij eius vnicū. ita q̄ dēm⁹
credere q̄ psona filij nō factus
creat. sed gnat a p̄e. Et h̄c tā-
git in simbolo athanasij. cū
filij a p̄e solo ē. nō factus
nec creat⁹ sed genit⁹. Et p̄tra

istū articulū errauit Arrino
q̄ dixit filij ēē creature
et minorē p̄e. Jō 3. 13. q̄
arrī fuit additū in simbolo
niceno. deū de deo. lumen &
lumine. deū rex de deo vero
genitū nē factū cōsubstātiā
lē p̄ari. s̄cet em̄ christ⁹ in-
qntū. s̄t minorē p̄e. in in-
qntū oē. est eq̄li patri fm̄ di-
uinitatē. vt dīc Athanasius.
Eq̄is p̄i fm̄ dīuinitatē. m̄or
p̄e fm̄ humanitatē. Fuerunt
etī qdā heretici vocati Am-
brite vel Ambyonite q̄ dire-
rūt filij ēē genitū a p̄e ex ipse
et nō fūt ab etno. Et h̄ istū
errore fuit additū in simbo-
lo niceno. Et ex p̄e natū aīn
oia secula. Terti⁹ articul⁹ ē
ill̄ q̄ p̄tinēt ad psonas ē crede-
re i psonā spūstici. Et dī illo
articulo dī in simbolo aplo-
rū. Credo in sp̄mletim. ita q̄
dēm⁹ credere sp̄mletim. ēē ve-
rū deū a p̄e et filio pcedentē.
Ita dīc Athanasij. Sp̄m
sanct⁹ a p̄e et filio nō factus
nec creat⁹ nec genitus s̄z p̄ce-
dens. Et cōtra istū articulū
errant greci dicētes sp̄m san-
cti. a solo p̄e pcedere. Et h̄
errore eoz addit romana ec-
clesia i simbolo regit. Qui
ex p̄e filio qz

ulís fidei

Serorē isti
simbolo nō

terz filio sī adorat^r
tur. Nulla em̄ cr̄ita dī ador-
ari eq̄li adoratōe cū dō. Lō-
tra istos tres articulos de tri-
nitate psonarū errant. Sa-
bells q̄ posuit cōfessionē pso-
narū dices q̄ eadē psona qnq̄
erat pat. qnq̄ era fili^r. qnq̄
spūscitū. Lōtra quez dicit
Atha. Elia ē ei psona p̄is.
alia filij. alia spūscitū. Unī sci-
endū q̄ vna psona ē alia ab al-
tera. nō tñ ē alid. Unī ista est
vera. p̄ ē alid a filio. Sz ista est
falsa et heretica. p̄ ē alid a fi-
lio. q̄ hec dictio alid q̄ ē ma-
sculini gñis dī diversitatē
in psona. Sz hec dictio alid q̄
ē uero. q̄ gñis dī diversitatē
in essentia. Alij tres articuli
principia dī o p̄a trinitatis. q̄rū
q̄dē p̄tinēt ad op̄ nāfe. vide
licet ad op̄ creatōis. Et dī
est vñ articul^r. s. q̄ dicit q̄ de
bem^r credere dēū ēē creatorē
oim̄. creaturarū. Et dī isto ar-
ticulo dī in simbolo aplorū.
creatorē celi et terre. Et Sz istū
articulū errant. Dñich ē
qui dicit q̄ deus bonus crea-
turā. Sz dī mal^r

creauit res visibiles. Unī q̄
errore istū fuit additū in sim-
bolo nyceno. visibilium om̄i-
num et inuisibilium. ¶ Ho-
tandum etiam q̄ in simbolo
apostolorum dicitur creatō-
rē. in simbolo aut̄ nyceno dī
facto ē. Erratio ē. q̄ differē-
tia est inter creatorē et factorē
¶ Et inf̄ creare et fact̄ erō. q̄a cre-
are est aliquid ex nihilo. p̄ouce-
re. et facere est aliquid p̄duce-
re ex aliq̄. Quia ergo deus ī
pncipio creauit āgelos et ma-
teriā olim tā celestū q̄ terre-
strī. ex q̄ postea fecit alia. iō
dī creatorē. q̄a ho postea ex
illa materia fecit alias cre-
aturas. et iō dī factorē. Ope-
rum etiā dī quedā p̄tinēt ad
opus gr̄e. s. ad op̄ iustifica-
tionis. Et de h̄ ē vñ articu-
lus. s. q̄ debem^r credere q̄ p̄
gñam dei fideles spūalr vñ
unt. et remittūt p̄ctā fidelib⁹
vñitatis ī vñitate eccie et catho-
lice fidei. Et de hoc dī in sim-
bolo aplorū. sanctā eccliam
catholicā. i. vñiuersalē.
et cōionem remissione p̄.
Et in isto articulo c̄
benduntur om̄nia
ta ecclie et quicq̄
cta romana ecclie. Et alii
p̄ismo et enī

Ia. I. Ter

sacramētū ecclieī qb² fidelei
sibi adinūcē p̄mūcāt. q p q
fit pctōz remissio credit p̄ci
pit r̄ docet eē credendū. Et h̄
istū errauit Pelagi² q posuit
q p solū actuū liberi arbitrij
absq; grā dei poterat b̄i re-
remissio pctōz. Cōtra etiā
istū articulū errauerūt Jaco-
bitez & Nicohalite Jouinia-
nt. C̄aldenses, & vniuersalit
oēs heretici. indei. sarraceni
gētiles. & pagani. & qcūq; de
baptismoz eucharistia & alijs
sacramētis credūt alit q̄ ro-
mana ecclia. Contra istū in
articulū errāt spēaliē greci &
oēs alijs scismatici qui negāt
sacrosc̄tām romanā eccliam
esse caput & magistrā omniū
eccliarū. Unū h̄ istū errorē fu-
it additū i simbolo Ayceno.
vnā aplicā eccliam. Cōtra
etiā errorē Donati q posuit
baptismū debere iterari fuit
additū in simbolo Ayceno
cōfiteor vnū baptismū. Ope-
rū etiā dei qdaz ad op² glie-
ptinēt. scz ad op² glificatōis
vii² articulus. vide
dim² ytrute di oēs
os tam bonos q̄
nos esse p̄mian-
os esse puniēdos.
articulo fidei dī in

venturi seculi amen.
Lurca istū articulū errabant
Saducei. q negabāt resurre-
ctiōem cē futurā. Cōtra etiā
istū articulū errauit Plato.
q posuit resurrectiōem cē na-
turalē. & fieri rōe nature. i fi-
ne. s. magni anni q cōplet in
xxvi. milibz ānis. Cōtra eti-
am istū articulū errauit Ori-
genes. q posuit malos i infer-
no pūri solū vscz i dī īndi-
cij. Unū h̄ oēs istos errores dī
i simbolo athanasij. Ad cui²
aduētū. h̄ ē ytrute cui². hoc est
h̄ errorēz platōis. oēs hoīes
resurgere habent cuz corpibz
suis. h̄ errorēm saduceorum.
Et reddituri sunt d̄ factis p
p̄ys rōem. & q bona egerūt
ibūt i vitā eternā. q vō mala
i lignē eternū. h̄ Origeni ī erro-
rem. Isti sunt septem articuli
p̄tinētes ad dīnitatē. alijs āt se
piē p̄tinēt ad h̄umanitatē. Pri-
mus est de cōceptiōe filij. scz
credere q̄ fili² dei fuit cōcept²
i vtero btē marie yginis y-
tute spūsc̄ti. Et d̄ h̄ dī i sim-
bolo aploz. Qui cōcept² ē de
spūsc̄to. zin

De articulis fidei

Qui ppter nos hoies t ppter
nram salutem descedit de celis
t incarnatus est spuscto. Cōtra
istū articulū errauit maniche
dices filiū dei nō ve
rā carnē s̄ fantasticā assūsi
se. Et h̄ istū errore dī simbo
lo athanasij. Perfect⁹ dī. p
fect⁹ hō. ex aia rōnali t hūa
na carne subsistēs. Scđs ar
ticul⁹ dī p̄tinētib⁹ ad hūani
tate ē de natuitate xp̄i. s. cre
dere dei filiū ab etno natu⁹ a
p̄ie. ex tpe natu⁹ ex maria vgi
ne. q̄ vgo extitit an̄ p̄tū i par
tu t p̄tū. Et dī isto articulo
dī i vitroq̄ simbolo. Natu⁹
ex maria vglie. Cōtra istū ar
ticulū errant p̄fidi iudei. ne
gates dei filiū ex maria vglie
eē natu⁹. Cōtra istū articulū
etia errauit ille nephād⁹ Jo
vianus⁹ q̄ dīc q̄ h̄ b̄tissima v
go maria p̄cepat vgo tñ i p
tu fuit corrupta. Et contra
istū errore dī i vitroq̄ simbo
lo. Ex maria vglie. Tertius
articul⁹ p̄tinēs ad hūanitatē
ē dī passio dñi nři ihu xp̄i. s.
q̄ credim⁹ dei filiū; p̄ salute
nra passum. crucifixū mortu
um t sepultū. Et h̄ eē q̄ ad na
turā hūanā. q̄ natura dīna
nihil patiebat. Et dī isto arti
culo dī i vitroq̄ simbolo. scz

ap̄loꝝ t nyceño. Passus sub
pontio pilato. crucifix⁹ mor
tuis t sepultus. Et h̄ istū ar
ticulū errauit spurellimus
machometus. q̄ q̄uis i aleo
canōe suo dicat xp̄; ex maria
vrginē natu⁹. tñ negat eū pas
sū vē crucifixū fuisse s̄ vnu
alii loco el⁹. Cōtra etiā istū
articulū errauit Origenes dī
cēs xp̄m nō solu⁹ passum pro
hoib⁹. imo etiā p̄ demōib⁹ in
aere q̄n ascēdit in celū. Et h̄
istū errore dī i simbolo nyce
no. Qui ppter nos hoies t p
penrām salutē tē. Quare ar
ticul⁹ p̄tinēs ad hūanitatē ē dī
descensu ad inferos. s. q̄ cre
dimus q̄ aia xp̄i que in mor
te separata fuit a corpore. vni
ta tñ diuinitati. corpe etiā di
uinitati vniro i sepulchro re
manētē descēdit ad limbū sā
ctor̄ patr̄. q̄ ē q̄dā ps iferni.
ristos p̄ies q̄ i fidei xp̄o in
carnādo t i charitate decesse
rūt i de libauit. p̄ctōrib⁹ i in
ferno remanētib⁹ dānatorū.
Et de isto articulo dī i vitro
q̄ simbolo. descēdit ad infe
ros. Quintus articulus p̄ti
nēs ad hūanitatē ē dī resurre
ctō. s. q̄ credim⁹ dei filiū re
surrexisse a mortuis etiā die.
km q̄ sc̄p̄te pphaz t ap̄loꝝ

93

La. II. tertie partis

pdixerat. Et de isto articulo
dicitur in vitroz simbolo. etia die
resurrexit a mortuis. ¶ Notandum autem quod Christus non fuit in sepulchro nisi quadraginta horis. sed ibi fuisse tribus diebus. quod est Augustini intelligendum est per synodo chen. ut ponat Christus die ipso tota die. unde ipse fuit ibi per ultimam preteritum diei veneris. quod in aploetro iuste dicitur fuit positus in seplchrum. et fuit ibi per totam diem sabbati. et per primam prem die idominico. quod in aurora surrexit ¶ Sextus articulus ad humanitatem patrum ad ascensum ad celos. scilicet credimus quod tradidimus a deo a surrectione sua Christus cum magistris comitium angelorum et aclarum sanctorum patrum quos ab inferno exraverat ascendit in celum. Et de isto articulo habet in vitro simbolo. Ascendit ad celos sedet ac dexteram dei patrum omnipotentis. ¶ Septimus articulus ad humanitatem patrum est ad vetum Christum ad iudicium credere. scilicet quod Christus in fine mundi in forma humana apparebit cum virtute magna et pietate in valle Iosephat. et ibi iudicabit bonos et malos. Et de isto articulo dicitur in vitro simbolo. Inde veturus est iudicare viuos et mortuos. Isti sunt xiiiij. articuli

culi fidei. quoniam septem continent ad divinitatem. et alii septem ad humanitatem Christi. Et istos articulos dominum sacerdotes subditos suos edocere. et maxime illos qui continent ad humanitatem. et perissime illos de quibus ecclesia solennizat. sicut est articulus de passione. de quod est festum in anniversariis beatae marie. et articulus de nativitate. de quod est festum in nativity. et articulus de passione. de quod est festum in pasche. et articulus de resurrectione. de quod est festum in die pasche. et articulus de ascensione de quod est festum in die ascensionis domini. Istos enim articulos cum articulo de aduentu ad iudicium quilibet fidelis potest venire ad annos discretos tenet scire explicite. Et de istis articulis ad humanitatem patrumibus habentur ypsilon. Hascis ab aliis patribus descendit ad imam. Surgit et ascendit veniet discernere cuncta. Hec est fides catholica quam corde credo et ore profiteor. et quod fide vivere volunt et mori. precessas me in omnibus credere sicut sancta romana ecclesia credit. Et si quod minus bene dicere non dico. De peccatis orationes dominicae. Capitulo quarto.

De orōne dñica

lica ē ipm eleuās p excellētiā
Dico pmo q̄ de ē i pmo ce
lo. i. in trinitate idiuīsus p es
sentiā. rde h̄ dr̄ in pma cano
rica Johis. Tres sūt q̄ testi
moniu dāt in celo. p̄. v̄bū. t
ūscitūs. hi tres vñ sūt. vi
elicit p essentiā. Sēdo dī
o q̄ de ē in scđo celo. i. i em
yreō clare vius p gloriam.
Et de h̄ dr̄ in Apoca. Aptū
ē ostiū in celo. tarcha cestam
ti viua ē. Tarcha testamenti ē
de. q̄ vi d̄ lē apls Heb. ix. c.
nouii testamenti mediator ē.
Tertio dico q̄ de ē in tertō
celo. i. in aia deuota ibi inh
bitas p ḡam. Unū ps. cxij.
Ad te leuauit ocl̄os meos qui
habitās i cel. i. in aiah deuo
ris. Quarto dico q̄ de ē i qr̄
to celo. i. in angelica natura
pam eleuās p excellētiā.
Unū ps. viij. Eleuata est ma
gnificā tua sup celos. i. sup
nouē ordines angelorū. Di
cēdo ḡ i cel. habem⁹ fiduciā
q̄ q̄ de ē in pmo celo i ipm
trāffor mabimur. q̄ in scđo
p ipm inhebitabimur. q̄ in
tertio p ipm viuificabimur.
q̄ in qr̄to p ipm eleuabimur
Et sic terminat pma ps dñi
ce orōnis. in q̄ captam⁹ dei
beniūlentā. Q̄ Sēct scđa
ps vñicorōis i q̄ optam⁹ si
ue pētūm orōis efficaciā di
cēdo. Sc̄ificeſ nomē tuuž.
Et ē pma petitō i ordie. Sz ē
vltima in re seu in intētōne.
Q̄ Circa qd sc̄iedū ē q̄ ad h̄ q̄
orō nřa hēat efficaciā. i. q̄ ex
audiaſ a deo reqrūk q̄tuor.
i. q̄ fiat cū firmitate fidei. cū
bonitaterei. cū deuotē anī. et
q̄ fiat in noīe xp̄i. Dico pmo
q̄ ad h̄ q̄ orō hēat efficaciāz
oz q̄ fiat euz firmitate fidei.
Sic cī istīm ē iefficax nīl sit
debito signo sigtū. ita orō no
stra ē iefficax. nīl sit sigc̄lo fi
dei sigta. Et iō dicebat xp̄s.
Quicq̄ orātes petis credite
i. sigc̄l fidei sigte ⁊ accipies
et fieri vob. Und̄ dr̄ Joh. ix.
Seim⁹ q̄ petōres de non
audit. Ut aut̄ dīc aplus ad
Ro. xij. Oē qd nō ē ex fide
petim ē. et iō vt dīc xp̄s Joh.
iij. Ueli adoratores adora
bunt p̄fem in spū ⁊ veritate.
sz fidei. Secundo dico q̄
ad hoc vt oratio habeat effi
caciām oportet q̄ fiat cum
bonitaterei. id est q̄ in oratō
ne non petantur inania sed
vitilia. sicut enim libellus ine
pius est nullus. ita oratio in
ep̄ta est nulla. In cuius sig
num dicit apostolus Iaco.
iij. Petitis ⁊ no... metis
eo q̄ male petatis Tertio dico.

La. II. tertie partis

¶ ad h̄ q̄ orō habeat efficaciam. op̄z q̄ fiat cū deuotōne anī. Siē ei ad h̄ vt fum⁹ ascēdat de thuribulo oꝝ q̄ sit ibi ignis. ita ad h̄ q̄ orō ascēdat ad deū opt̄z q̄ sit igne deuotōis accēsa. In cui⁹ signū legit Apoc. viii. Stetit angel⁹ dñi aīt altare habēs thuribulū aureū in manu sua. et data sūt ei incēsa m̄lca. q̄ sūt orōes sc̄dōz. et ascēdit fum⁹ incēsoz de orōnib⁹ sc̄dōz d̄ manus angelī. Iō petebat dñm in p̄s. Dirigat dñe orō mea siē in cōspectu tuo. Quarto dico q̄ ad h̄ q̄ orō habeat efficaciā optet q̄ fiat in noīe xp̄i. Siē em̄ illō q̄d p̄curator agit nō valet nisi agat noīle p̄curatorio. ita cū sum⁹ orādo p̄curatores xp̄i. si volūm⁹ exaudiri optet q̄ petamus in noīe xp̄i. Unde dicit xp̄s. Qd̄cūq̄ petieritis p̄rez in noīe meo dabit vob̄ Ioh xv. Ista q̄tuor optamus eē in orōne nr̄a cū dicim⁹. sc̄ficeſ nomē tuū. Tria prima tangunt in h̄ q̄ dicim⁹ sc̄ficeſ. Em̄ q̄ sanctū p̄mo idē est q̄d firmū. in q̄ firmitas fidei Sc̄do idē; ē q̄d sine terra. in q̄ utilitas rei. Tertio idē est q̄d sāguine tinctū. in quo ani-

mi deuotio d̄ esiḡt. Quartū tangit in h̄ q̄d dicim⁹ nome tuū. De q̄ noīe d̄r. D̄ar. vlti. In noīe meo de monia ejiciēt. linguis loq̄nt nouis. serp̄tes tollēt. et si mortiferum q̄d biberint nō eos nocebit. sup egros manus ip̄onent et bū habebunt. Et sic term̄lat sc̄da pars orōnis dñice. in q̄ optam⁹ siue perim⁹ orōis efficaciā Seqtur tertia ps p̄ncipal⁹. in q̄ docem ur orandi modū et formā cū d̄r. Adueniat regnū tuū. Circa q̄d sciendū q̄ ab isto loco vsq̄ i finē cōtinēt sex petitōes. i q̄b⁹ perim⁹ oē q̄d ē nob̄ necessariū tam in vita ista q̄s in alia. Lū em̄ tota p̄fectio hoīs cōsistat in duob⁹. s. in declinatōe mali. et p̄secutiōe boni. iuxta illud p̄s. Declia a malo et fac bonū. iō in ista orōe perim⁹ a deo vt nobis p̄ferat oē bonū. et oē malū auferat. Quantū ad collatōem boni ponū t̄ tres petitōes. Lū em̄ sit triplex bonū. s. bonum glie. bonū gratie. et bonum nature. istud triplex bonum perim⁹ nobis dari. Nam bonuz glorie perimus nobis dari. cuž dicimus. Adueniat regnum tuū. i. regnū gadisi. et felicis.

e dñica

tuū. q̄ dñc̄ adueniam̄ i
regnū tuū. Dico ad denota-
du q̄ gl̄ia padissi nō habet ex-
pp̄ris meritis. sed ex mera ḡ-
tia dei. iuxta ybū apl̄i dicēs.
Non ex opib⁹ iusticie q̄ feci⁹
nos. sed fm̄ suā miāz saluos
nos fecit. Id dicimus adue-
niat. i. gr̄a tua ad nos venia
nō aut̄ dicimus adueniam⁹
¶ v. dicū ē ex meritis nr̄is
n̄ possum⁹ i illō yēre. Nō ois q̄ dīc̄
ei p̄t venire ad me nisi p̄ qui
misit me traxerit euz. vt dicit̄
Joh. vi. De isto regno dicit̄
Aug⁹. loq̄ns i ps̄a xp̄i. Ue-
nale habeo regnuz celoz. qd̄
emīs. paupertate regnū. vilita-
te gl̄ia. labore reches. tristitia
gaudiū. morte vita. Bonuz
gr̄e petimus cū dicim⁹. Fiat
volūtas tua sicut i celo z i t̄
ra. Ad cui⁹ euidentiā sciēdum
q̄ hō vocat i sacra sc̄ptura
tra. Un̄ ps. Alia mea sic tra
sine aq̄ tibi. Un̄ hoī iusto dī
ibidē. Bñdixisti dñne trā tuā
Angeli aut̄ z sancti in padiso
et̄nes vocant celū. Un̄ ps.
Celi enarrat gl̄iam dei. Est
¶ p̄ h̄ q̄ es i cel̄

fiat volūtas tua i terra. H̄ est
in nobis hominibus frenis
sicut sit in cel̄ id est. sicut sit i
angel⁹ z in h̄cis. Uel i terra,
i eligi eccl̄ia militis. p̄ cel̄
eccl̄ia triūph̄as. vt sit sensus
sicut i eccl̄ia triūphāte sit vo-
lūtas tua. ita petim⁹ q̄ fiat i
eccl̄ia militāte. Que at̄ sit ista
volūtas docet nos apl̄s di-
cēs. Hec ē volūtas dei sc̄i-
catio nr̄a. Et dī. fiat volun-
tas tua. nō aut̄ volūtas nr̄a
qr̄ vt dicit̄ xp̄s. Nō ois q̄ dīc̄
mihi dñe dñe intrabit i re-
gnū celoz. sed q̄ facit volun-
tate p̄ris mei q̄ i cel̄ ē. Bonū
nāte petim⁹ cū dicim⁹. Pa-
nē nr̄m q̄idianum da nobis
hodie. Et ē sciendū q̄ panis
dīr̄a pan grece qd̄ ē totū lati-
ne. In hoc ergo q̄ petimus
panē petim⁹ omnia q̄ sūt no-
bis necessaria ad sustentatio-
nē h̄ misere z trāsitorie vite.
Hec ē illō h̄ istō qd̄ dictū est
s. in pte sc̄da tracta. iij. i ca.
de orōe. vbi dicebat q̄ i orōe
nō sūt perēda tp̄alia. qd̄ est i
telligēdū q̄ nō sūt perēda di-
recte z p̄ se. sed iñq̄nti sūt ne-
cessaria ad habēdū celestis
z eterna sic h̄ r̄
Bre. i collecti
y bōg t̄

Cap. II. te

esterha. Uel ē intelligendū q̄
nō sūt petēda ad supfluitatē
sed ad sustentatōez. & sic peti
m̄ ea hic. vñ dicim⁹ hodie.
qr n̄ petim⁹ nisi inqntū ē ne
cessariū p hoc die. Et ita pe
tebat salvomō dñ dicebat. Di
vitias & paupertates ne dede
ris mihi. s̄ tm̄ victui meo tri
bue necessaria. Et paul⁹ Ha
bētes alimēta & q̄by tegamur
bis cōtēti sim⁹. q̄ Notandū
etia q̄ triplex est panis quez
petim⁹ in ista orōne. Prīm⁹
est panis spūalis austere pe
nitētie. Iste ē pāis ordeace⁹
rōe aspitatis. Et de isto pane
dī Joh. vi. Est puerv⁹ hic
h̄ns q̄nq̄ panes sūt q̄nq̄ p
tes pfecte pn̄e. s. cōtritio. cō
fessio. oratio. elēosina. & ieu
niū. de q̄bus dictū ē in tēda
pte. Scđs panis ē sacrālis
fez eucharistie. De q̄ pane dī
Joh. vi. Ego sum panis vi
uis q̄ de celo desēdi. si quis
maducauerit ex h̄ pane uiuet
iēnū. In fortitudine istius
panis abulāt fideles v̄sq̄ ad
mōtē padisi. Terti⁹ panis ē
verial et tēpali substātie.

vñ
Sēn. iij. In
i vesceris pa
nēs pe

spicuit collatōz boni. Sunt
alie tres q̄ respiciūt ablatōz
mali. q̄ Circa qđ notandū ē
q̄ duplex ē malū. s. malū cul
pe & malū pene. Maiū clpe
ē duplex. s. pteritū & futuru.
fm h̄ ḡsūt tres petiōes abla
tiōis mali. In p̄ma petim⁹
malū culpe pteritū nobis di
mitti cū dicim⁹. Dimitte no
bis dbita nrā sic & nos dimit
tim⁹ debitorib⁹ nr̄is. Ista d
bita sūt petā iuxta pabolam
christi. quā pposuit symoni
leproso dices. Duo debito
res erāt cui dā feneratiō re
q̄ pabola fm glo. intelligitō
dbito pcti. Debita ista peti
mus nob dimitti a deo hec di
mittimus debitorib⁹ nr̄is. i
ll̄ q̄ nos peccauerit Et isto
intelligit dbito iiuriar̄ q̄s
d bemus remittere. alioq̄ si
nos nō dimittam⁹ de⁹ n̄ di
mittet nob. dicēte xpo. Pa
ter vñ celest⁹ nō dimittet vo
bis n̄isivos dimiseris vñas
q̄s de cordib⁹ vñis. Qua ei
mēsura mēsi fuerit eadem re
metiet vob. Si ḡvis o d
n̄ tibi dimittat

De oratione domini

tu dimittit illis quod se peccaverunt. alioquin dices tibi. Et retuo te indico serue nequam. Dic ei. dimittit mihi sic ego dimitto. sed tu non dimittis. sed dicas quod tibi non dimittere debeam. Quod namque ille qui in fraterno odio dicit ista oratione peccat. Dico quod non quod non dicere ea in psalmo propterea in psalmo ecclesie. quod per prophetam dicit nobis et non dicit mihi et cum vniuersalibus ecclesiis regatur a spiritu sancto et errare non possit. id non quod quod errat dicendo ista oratione. In secunda petitione petimus nos a malo culpefuturo preveniri. cum dicimus. Et ne nos inducas in temptationem. quod temptationem aliquem sumus in bonum. sic in Genesim. quod. Temptauit deus abraham. Et in libro Sapientiae. cum dicit. De temptatione illos. et inuenit eos dignos se. Et deus temptare duobus modis. Uno modo permisit. et ita sumus quod deus de temptatione illos. in temptatione permittebat. Alio modo dicit temptatione ut ostendat aliis ex exemplu virtutis. sic temptauit abraham. ut ostenderet virtutem obedientie eius. et de tali temptatione non loquimur hunc. Alio modo sumus in malum.

hoste. i. a deinceps. et quod a carne. i. in quantum caro surgit ad uersus spiritum. Temptatio quod est ab hoste non est peccatum. nisi resistatur ei. immo si resistatur ibi est in meritoria. Et isto modo christus fuit temptatus. de quo dicit mattheus. dux est iesus in deserto a spiritu ut temptaret a diabolo et ceterum. Temptatio quod est a carne spiritus surgit ex peccato. in quantum sicut ipsa rebilio carnis aduersus spiritum puerum in nobis ex peccato primorum parentum. et est materialis spiritus pecatum originale. modo ista rebilio quantum ad sui principium non est in propria nostra inquantitate dicimus quod primi motus non sunt in potestate nostra. sed resistere isti temptationi siue resistire primis mortibus binis est in potestate nostra. et id consentire temptationi siue sit ab hoste siue a carne super est peccatum. ita quod si sit consensus cum deliberazione est peccatum mortale. sed si sit consensus subitus et quasi surreptitius est solum peccatum veniale. Modo in ista petitio non petimus ut in temptationem non inducamur. sed ut in temptationem non presentiamus. Et titio nihil aliud est.

quod deus sustinet

La. III tertie partis

Fidelis de^d q̄ nō patit vos
temptari supra id qd̄ potest
sed faciet cum tēptatōe pue-
tūt possitis sustinere. In vi-
tima peccōe perimus nos a
malo pene libari. cū dicim^o.
Sed libera nos a malo. qd̄
intelligim^o a malo pene cene
qd̄ est simplicit malū. Nam
malū pene t̄p̄alis potest esse
et est aliquā bonū. sicut bonuz
fuit martyribz sustinere mul-
tas penas et multa tormenta.
Unū a tali malo nos n̄ peti^o
liberari. s; a malo pene etne.
Em qd̄ petit eccl̄ia dicēs i ca-
none misse. Libera nos q̄su-
m^o dñi ab oibz mal^o rē. In
fine oīm petitionū subiungit
amē. i. ita fiat. q̄si cōfirmatio
oīm petitionū. Sic ḡ i orōe
dñica sūt sp̄te petitōes. in q-
rū p̄ma peti^o orōis effica-
ciā. cū dicim^o. sanctificeſ no-
mē tuū. q̄si dicam^o. nomē tu-
um ē sanctū et firmuz. ita illō
q̄ peti^o i ista orōe optam^o
et firmū cū in fine dicimus
Amen. i. sic fiat et firmū sit si-
cū peti^o. Et iōl̄ ista peti-
n̄ intētōe est tam
In alijs see-
p̄ oē bo-
malū

cedant. Et hec q̄tū ad nūnc
sufficiant.

¶ De decē p̄ceptis p̄ ordinē.

Lapl̄m tertiu.

¶ Interrogati iuuēi qd̄

i faciēdo vitā etnā ba-
beret. r̄ndit xps Mat-
thei. xix. Si vis vitā igredi
se rūa mādata. q̄si dicerz. Ir-
gressus i vitā etnā ē obserua-
tio mādatoꝝ. Que qdē man-
data sūt p̄cepta decalogi. Et
dī decalogus a deca qd̄ ē de-
cē. et logos qd̄ est fīmo quāsi
dece; mandatoꝝ fīmo. Sūt
ḡ p̄cepta legis dece. q̄rū qdā
ordināt̄ hoiez ad deū. qdām
ad p̄ximū. Precepta q̄ ordi-
nāt̄ hoiez ad deū sūt tria. Em
q̄ hō ē obligatus ip̄i deo ad
tria. Sic enī vasall^o dī dñō
suo tria. s. fidelitatē vt nō re-
cognoscat aliquē aliū dñm.
Fueretiā vt n̄ faciat ei oppro-
briū. famulatū vt spēndat ei
debitū obseq̄um. sic q̄libz di-
ctamie iur^s naturalē ē obliga-
tus deo ad ista tria. Et iō qn-
tū ad p̄mū ē istud p̄ceptum.
Nō habebis deos alīeos co-
rā me Exo. xx. Quātū ad se-
cundū est istō. Nō assumes
nomē dñi dī tuū anū. Quā-
tū ad terciū

Vedecē preceptis

Precepta q̄ ordinat hoīem ad p̄mū s̄t septē. Ordinat ē hō ad p̄mū duob̄ mōis. s. vt bonuz sibi faciat. tne sibi noceat. Quātū ad p̄mū ē vñ p̄ceptū. s. Honoza p̄rem tuū t m̄ez tuā. Quātū ad se cūdū sūt sex p̄cepta. P̄tem hō nocere p̄sio trib̄ modis. Uno mō facto. alio mō vbo alio mō volūtate. Facto p̄t nocere sibi trib̄ mōis. s. vel i p̄sona p̄sa. v̄l in p̄sona sibi cōiuncta. l̄ i rebo p̄p̄r̄is. Quātū ad p̄mū ē istō p̄ceptū. n̄ oc cides. q̄stū ad scđm ē istō. n̄ mechaberis. q̄stū ad etiū est istō. n̄ furtū facies. Quātū ad istō ne hō noceat p̄sio vbo ē istō. Nō falsū testimoniū dices. Quantuz ad hō ne hō noceat p̄sio volūtate sūt alia duo. quia ne noceat sibi volūtate libidis ē istō. Non p̄cupisces v̄rorez p̄mū tuī. Ne autē noceat sibi volūtate cupiditatē istō. Nō p̄cupisces seruū. n̄ ancillā. non boūe. n̄ asinū. tē. Ita ḡ sūt de cē p̄cepta legis. de q̄ru q̄libz aliq̄ p̄ ordine sūt dicēda.

p̄mū p̄ceptū.
p̄ R̄imū p̄ceptū ē. Nō habeb̄ deos alienos coram me. Erod. xx. Ita q̄ in

isto p̄cepto phibet oīs vdo latria t oīs heref. t oīs sp̄es sortilegij sive diuīatois q̄cū q̄s mō fiant. sive fiat i igne sive in aere. sive i aq̄ sive terra sive in corpib̄ mortuoz. sive in aspectu garrit̄ vel volat̄ auū. sive i caracterib̄. sive i vana inspectōne psalterij vel euā geliorz. vel alias sc̄ptura rū. Et reglaris oīs dinatio q̄ cūq̄ mō p̄dictoz. vel quōcū q̄s alit̄ fiat phibita ē in isto p̄cepto. t ē maledicta a deo z a setā eccia tāb̄ ydolatria t in fidelitas reprobata. Lū enīz futura q̄ solī dei sūt p̄scere aliq̄ p̄ tales sup̄sticōes vel in uenire laborent deitatis iura creaturis attribuūt Ita inq̄t Isaias dicens. Priorat no viissima ān̄. anciate mihi. t dī cā q̄ dī est̄ vos. Aug. Non obseruer̄ dies q̄ dicūt egyp̄tiaci. aut kalendas ianuarij. i q̄b̄ cātilene t q̄dā cōmissio nes t ad iuicē dona donant̄ q̄s in p̄ncipio noui āni boni fati p̄slagū existat̄. aut aliq̄s mēses v̄l tpa dices v̄l annōs lune aut mēsis aut sol̄ cursuz q̄ q̄ has t q̄scūq̄ dinatiōes aut auguria facit aut obser uat. aut attendit. aut p̄sentit obfūatib̄. aut talib̄ credit̄.

p

La..III.Questie partis

aut ad domū eoz vadit. aut
ī suā domū ītrōduc. aut īter-
rogat. sciat se fidez xpianā et
baptismū puericasse. et paga-
nū et apostataz inimicū dīse-
cē. et irā dīgūte in etnū icur-
risse. nisi ī ecclā emēdat⁹ pe-
nitētia dō recōciliet. ¶ Flora
tñ q̄ agricole q̄ obfūat̄ rēpa
ad seminādū. vel arboreſ ſuc-
cidēdas vel ad ſilia q̄ certaz
et naſalē hñt rōnē. et phisiſ q̄
ad medicinas dādas v̄l mi-
nutōnes faciendas et ad ſilia
obfūat̄ dies certos et tpa nō
dēnanc̄ h. Lū ei oia iſta iſe-
riora ſbſint q̄ſ ſu ad naturaz
corpea iſtuēt̄ corporoz ſug
celestiū. n̄ ē phibitū. imo ē ſo-
bitū et neccarum respiceret ha-
bitudines talium. et attēdere iſlu-
xū ſtellarz et planetaz. S̄ cū
ala rōnalis i nullo ſubſit in-
fluēt̄ corporoz ſugioz. dicē
te Salomōe ac etiā Stolo-
meo Ali sapiēs dñabit̄ astris
iō respiceret tlia i his q̄ a libe-
ro arbitrio pcedūt̄ ē ſupſtici-
osuz et vanum. Unde ex cla-
more cornicē pnoſticare plu-
mā ſuaz n̄ ē ſupſticioſu. cuſ
talia alalia ex diſpoſitōe acris
et mutatōe tgis pnt in corpi-
bz ſuis ſentire talē imutatōez
et c. ¶ Flotādū etiā q̄ ſi aliqſ

v̄l aliq̄ colligat aliquā herbā
dicēdo ſimbolū ſidei et clorō
nem dñicam. vt ponat cā ſu
p̄ aliquē iſfirmū iſta incētiōc.
vti iſt̄ de⁹ creator oīm et de⁹
honoreſ. nō reprobaſ. dūmo
aliq̄ alia obſeruātia ſupſtici-
osa n̄ obfueſ l̄ imiſceat. ḡxi.
q. v. n̄ liceat. et q. v. n̄ obfue-
tis. Et iſt̄ hñdū ē p regula
gñali iſt̄ ſu iſta q̄ pois inq̄
ſitio q̄ ſu annocatiōz demo-
nū tacitā v̄l exp̄ſā quōcūqz
fiat. ſiue p caratteres ſiue p fi-
guras ſiue q̄cūqz alio mō eſt
i iſto pcepto phibita. ¶ Sed
qd erit d̄ iſt̄ ſiuratoibz i q̄bz
ponūt et recitat̄ noia dī et an-
geloz i q̄bz ponūt mlt̄a bōa
yba. Dico q̄ i talibz ē cauen-
dū ne ſub ſpē boni lateat ma-
lū. Un̄ diligēt̄ ē aduertēdūz
neine illa noia imiſceant̄ ali-
q̄ noia igta q̄ magis ſe noia
dmonū q̄ noia ageloz. Lū
em̄ fm qd dic̄ Beda. Nulla
ſit falſa doctrina q̄ ſu aliq̄ ſa-
falſis imiſceat. ipoſſibile ē q̄
i iſt̄ ſupſtitōibz n̄ admiſceat̄
aliq̄ vera cuſ falſ. et aliq̄ bona
cuſ mal. Et q̄ modicū ferm-
tū totā maſſa corrūpit. qntū
cūqz ſint ibi mlt̄a bōa ſi ſint
ibi aliq̄ mala totū et corruptū
et ſuſpectum. ania etiā ſepe

De decē preceptis

angel⁹ m⁹l⁹ trāfigurarse in
angeli lucis. Hōc scil faci-
te et ceterū illū sanctū tuū qd di-
cūt ne videre aliquos vel ali-
q⁹s sc̄os. Tūn dīc ap̄līa. Pro-
date sp̄s si si ex deo sunt.

Sextū p̄ceptū.

Ecclidū p̄cep rū ē Hō
sc̄lūm. a Nomē vñi ði
tui i vanū. ut q̄ i isto p̄cepto
phibet p̄mo t̄ p̄ncipalr̄ oēs
sp̄s piuriū q̄ sūt mīta. Ad c̄
evidētiā sc̄lēdūm ē q̄ ad h̄ vt
iuramētū sit līcītū op̄oret q̄
sine ibi tria s̄. fītas. iudicīuz
et iustīcia. Ita dīcē dñs per
D̄ze pp̄ham. Jurabūt i vi-
tate t̄ iustīcia t̄ iudicio. xxij.
q.i. t̄ iurabūt. Si aliqd̄ isto
rū defuerit ē piuriū. xxij. q.iiij
aladūlētēndū. Ueritas enīz
sp̄d̄ eē in p̄scia iurāt̄ vt fir-
mitē sc̄lat ita eē sicut iurat̄. ali-
ter si solū credit t̄ non sc̄ia p̄
certo ita eē n̄ d̄ de certa sc̄ia.
sed ex credulitate iurare. Ju-
diciū d̄ h̄ discreta delibera-
tio. sc̄z vt nō iuret̄. etiā verūz
nūl̄ p̄p̄t nēcītātē. i. cum dīcīt
alicui aliqd̄ verū qd̄ ei expe-
dit v̄l̄ v̄tē eē credere. t̄ n̄ v̄tē
credere simplici assertōi. tūc
poterit illud affirmare iura-
mētō. Iustīcia vt illd̄ qd̄ iu-
rat̄ sit līcītū t̄ honestū. extra

de iureinū. t̄ si xps. Quōcun-
q̄ ḡ iuret̄ s̄ue iuramētū sit as-
sertorū s̄ue p̄missorū qd̄
cūq̄ istoz̄ d̄ficiat̄. s̄ue iuret̄
falsū s̄ue vez cū iurāt̄ credit̄
iurare falsū. s̄ue q̄ iuret̄ abs-
q̄ aliq̄ nēcītātē. s̄ue q̄ iuret̄
aliqd̄ illicitū. sp̄ ē piuriū. t̄ ē
directe h̄ isto p̄ceptū. Sed
qd̄ s̄iet̄ d̄ isti iuramēt̄. q̄tida-
nis q̄ s̄it̄ ex qd̄ā mala s̄ue-
tu dīe. nū qd̄ ē ibi piuriū cuz
deficiat̄ ibi iudiciū. Dico q̄
sic. sz si fiāt̄ d̄ relicita t̄ sine in-
tētōe d̄ c̄ipiēdi vel fallēdi. isto
n̄ ē piuriū sz p̄ctm veniale. sz
si fiāt̄ d̄ re illicita v̄l̄ cū itētōe
falēdi vel decipiēdi ē p̄ctm
mortale. Unde nota cum iu-
ramētū n̄ fuerit institutuz vt
sit vinculū iniqtatis. iuramē-
tū qd̄ sit̄ d̄ re illicita v̄l̄ h̄ ca/
ritatē. t̄ qd̄ n̄ p̄t̄ fūari sine itē
ritū salutis etēne. sic si iurem
me aliquē interfecturū vel n̄
daturū elemosinaz̄. v̄l̄ aliqd̄
cōsilē piuriū ē. t̄ n̄ ē aliqd̄ ten̄
obseruādū. Tūn Hiero. In
mal̄ p̄missis resciude fidē. in
sp̄i voto muta decretū. xxij.
q.iiij. In mal̄. Notādū etiā
q̄ sc̄dario phibet h̄ iuramē-
tū qd̄ sit̄ p̄ fallos deos. qd̄ n̄
d̄ fieri a xp̄ianis. Tūn credo
q̄ xp̄ianus vbi eēt̄ expediēs

L. III. Tertie partis

posset recipere iuramentū a pagano p̄ deos suos. ¶ Nota ēt q̄ nō ē iurādūz p̄ creaturas. nisi p̄ aliq̄s. vīc̄z p̄ euāgeliuz p̄ altare. p̄ crucē. p̄ reliq̄as sāctoz. In manu ēt ep̄i p̄t in rari. xxij. q. i. Si aliq̄. z. q. v. Qui piurat. Un̄ nota q̄ qui iurat p̄ creaturā n̄ pcessaz d̄z acerrime castigari. ut diē ray mundus in sūma sua.

Tertiū p̄ceptū.

Eritiū p̄ceptū ē. De mētovt diē sabbati sāctifices. ita q̄ in isto p̄cepto p̄cipit p̄mo z p̄ncipalr obſtūari dies dñica. z cōit p̄cipi unk alie festiuitates solēnes q̄ ponūt d̄ se. di. iii. pnūciā dū. vbi sic d̄r Pronūciādū ēt sciat tp̄a feriādi p̄ annū. i. oēz dñicā a vespā vīc̄z ad vespā. ne a iudaismo capiant. Feriādi p̄o p̄ ānū sūt isti dies. Natuuitas dñi. sanctoruz Stephanī. Iohis euāgeliste. Innocētū. sancti Siluestri. Circumcisio dñi. Epiphania. Purificatio b̄tē marie p̄gl̄s. Sc̄m pasca cū tota hebdomada. Tres dies rogationū. Ascēsio dñi. Dies pentecostes. sancti Iohis baptiste. duodecīz ap̄loꝝ. et marie sanctoz Petri z pauli. q̄

mūdū sua p̄dicatōne illūina uerūt. sancti Laureñij. Assūptio b̄tē Marie. z natuuitas eiusdem. Ecclēsie dedicatio sc̄ti Michaeli. Dedicatio cu iuscūq̄ oratorij. Qm̄ sc̄toꝝ sancti Martini. z ille festiuitates q̄s singuli ep̄i i suis epi scopatib⁹ cū pp̄lo collaudauerint. q̄ vicinis m̄m p̄morātib⁹ īdicede sūt. nō m̄m oībus ḡnaliter. Tn̄ h̄ vltimū ītelli ge d̄ sc̄tis canonizatis ab ecclēsie romāna. q̄ ep̄i p̄ se nō possent aliquē sāctū canonizare seu erigere. extra de reli. vīne. sc̄toꝝ. c. i. Reliq̄ p̄o festiuitates n̄ sūt cogende ad seruandum neephibende. Nec itaq̄ sc̄pta sūt z detinata in c. pallegato. pnūciādū. Itē Eusebi⁹ papa statuit festum inuictōis sc̄tē cruceſ q̄nto no. nas Dñi solēniter celebra. ri. de p̄se. di. iii. crucis. ¶ Nota etiā q̄ in. c. pnūciādū nō fit mēno de p̄ceptōe z ānūciatōe b̄tē Marie p̄gl̄s. cuꝝ m̄m qđlibet sit festū solenne z celebree. Rōnē vide in glosa. ibidē Sz forte diceret aliq̄s Istud p̄ceptū de die sabbati et non de die dñica est intelli geō. Ad hui⁹ euidētiā ē nō notādū p̄ in lege veteri fūere

De decē preceptis

qdā p̄cepta cerimōialia. ⁊ qdā moralia. Cerimōialia erāt illa q̄ p̄tiebat ad sp̄ealē cultū dī. sic q̄ die tali fieret tale sa- crificiū l' tle. ⁊ tēt q̄ p̄tiebat ad cerimōialia pp̄lī. sic q̄ idue- ret tali veste ⁊ silia. Et ista p̄- cepta exq̄ xp̄s r̄surrexit. ⁊ ē p̄ mulgati euāgeliz n̄ fuerūt obfūata. imo q̄ ea obfūaret peccaret mortal'r. Moralia at erāt illa q̄ erāt d̄ dictamie leḡ/nafe. sic fūire dō. honora re pentes. ⁊ silia. Et ista p̄ce- pta adhuc manet i' v̄nute sua. Nō p̄ceptū d̄ obfūatia sab- batī p̄ti erat mortale. q̄tū ad h.s. vt d̄bit⁹ honor ip̄edere dō. ⁊ istd ē d̄ dictamie leḡ/na- ture. S; q̄ tali die d̄mīata tal'honor ip̄edere magis q̄ alia die erat cerimōiale. s. in- q̄tū reches illi⁹ diei erat figu- ra illi⁹ sabbati magni i' q̄ xp̄s recheuit i' sepl'cro. ⁊ iō q̄tū ad istdcessauit istd p̄ceptū. ita q̄ dies sabbī fuit mutata i' diē dñicā. ⁊ r̄onabilr. In hac ei- die mōs sūpsit exordiū. r̄sur- rexit xp̄s. mōs int̄iū ⁊ vita accepit p̄ncipiū. Et ista ē itē- tio b. pauli i' epl'a ad Col.ij. Nō vos iudicet i' cibo l' po- tu aut i' p̄te diei festi. aut neo- menie aut sabbatorz q̄ sūcym bra fuko. ⁊ d̄ h̄ multū dispu-

tat apl's ibidē. Et hñk sup̄ h̄ ml'ta ca. d̄ ps. di. iiij. In diebō festiūs dñt homies vacare hymnis ⁊ psalmis ⁊ canticis sp̄uālib. ⁊ alijs bōis opib⁹ magis q̄ alij̄s diebō. Et ido dñt abstiere ab oī tpe fuiliū solū a pctō qd̄ p̄be fūile dī. q̄ faē hōiez fūū diaboli. sed etiā ab opib⁹ mechanicis. ⁊ a negocij⁹ sc̄larib⁹. ⁊ mercariū n̄ fiat n̄ placitū. nec alijs ad mortē siue penā iudiceſ. nec sacro iureſ. nisi p̄ pacefiēda. d̄ ps. di. iii. rogatōe. Debis mechāicis ⁊ sc̄larib⁹ exp̄ssit de us dī. Exo. xx. Sex diebus opaberi. ⁊ facies oīa opa tua septio at die sabbatū dñi dei tui ē. Nō facies oē op⁹ i' eo tu ⁊ fili⁹ tu⁹ ⁊ filia tua. fū⁹ tu⁹ ⁊ acilla tua. iūm̄tū tu⁹ raduēa q̄ eītra portas tuas. ¶ Hota- tū q̄ pp̄e p̄iculū hostiū v̄l' p̄ p̄tūmīnētē tēpestatē p̄nt fru- ci⁹ colligi diebō dñi. ⁊ festiūs ita tū q̄ illi q̄z hm̄oī res sūt studeat p̄ possē suo largiores elēosinas erogare. Scolares etiā i' hm̄oī diebō p̄nt scribe- re i' q̄ternul'suis lectōes suas q̄s p̄ hebdomadā audierūt.

Quartū p̄ceptū
q̄ Clartū p̄ceptū ⁊ p̄mū
d̄ ill' q̄ p̄tinēt ad p̄xim
p̄ 3

La..III.Tertie partis

est. Honora p̄ez tuū t̄ m̄ez
tuā. ita q̄ iusto p̄cepto dirēce
p̄cipit q̄ pente honorēt. Et
ē intelligēdū n̄ solū d̄ honore
fuerētie. sic q̄ osculēt ei⁹ ma
n̄. l̄ genua flectēt corā cis. et
silia. imo d̄ honore subsidit
p̄udētie. s. q̄ p̄uideat eis i ne
cessariis fīm factatē vniuersi
iusq̄. Noīe ēt p̄ris t̄ m̄is i
telligant plati eccie t̄ mḡi et
d̄ni t̄pales. q̄b̄ oib̄ ē honor
debit ip̄edēt seu exhibēt
Noīe ēt p̄ris t̄ m̄is intelligū
tur oēs p̄ci q̄b̄ si idigēt sūt
eis septē opa mie exhibenda
Et notādū ēt q̄ operz mie q̄
dā sūt opa spūalia. t̄ q̄dā cor
palia. Spūalia sūt ista. cōsu
lere nesciētes. corrigerē deli
q̄ntes. f̄mittere iūriatib̄. cō
solari estes. supportare ip̄or
tunos. orare p̄ p̄secutorib̄us
Un̄ p̄sus. L̄osule castiga re
mitte solare ferora. L̄opalia
sūt ista. pascer esuriētes. pota
resistiētes. vestire nudos. visi
tare iſfirmos. f̄dimere capti
uos. colligere i hospitio va
gos. sepelire moruos. Un̄
p̄sus. Visito poto cibo redi
mo rego t̄ colligo cōdo.

Quintū p̄ceptū

Vintū p̄cep tū t̄ secū/
dū d̄ prīnētib̄ ad p̄ci
mū ē. Nō occides supple iū

ste. In q̄ p̄cepto phibet ho
miciū. et sub noīehomici
dū intelligit oīs iūria corpā
q̄ p̄tferri p̄cio. Et ē notādū
q̄ duplex ē homicidiū. q̄ qd̄
dā ē spūale. t̄ qdā corpale.
Spūale fit q̄nḡ modis. sc̄
odēdo. d̄ q̄ Joh. ip̄ma cano
nica sua. c.ij. Qui odit f̄rem
suū hōicida ē. strahēdo. ma
le q̄sulēdo. v̄l nocēdo. Et de
ist̄ trib̄ h̄z d̄ pe. di. i. homici
dior. t̄ c. oīs iūq̄tas. t̄ c. nōlē
putare. Ut victū s̄trahēdo
di. lxxvi. Pasce fame moriē
tē. si nō pauisti occidisti. Et
q̄libz istoz homicidior fīm
doct. ē petm mortale. Homi
cidiū corpale fīm doc. fīd
ob̄ mōis. Uno mō v̄bo. a
lio mō facto. Uerbo fit trib̄
mōis. s. p̄cepto p̄silio t̄ defē
siōe. di. l. si q̄s v̄duā. d̄ pe. di.
i. piclose. Et q̄libz istoz si fi
at iūste ē petm mortale. Fa
cto fit q̄tuor modis. s. iusti
cia. necessitate. casu t̄ volūta
te. Iusticia vt cū iudeo l̄ mi
ster reū iūste dēnatūad mor
tēo ecidit. H̄ hoicidin̄ si fiat
ex liuore l̄ amore fūdēdi h̄ia
nū sāguinē. Iz tal̄ occidat iū
ste. q̄ mereba mōrē. t̄n̄ q̄ ita
occidit cū peccat mortal̄. p̄
pter iūtiōz corruptā. Si ve
ro fiat extiore iusticie tūc nō

De decē preceptis

peccat iudeo dēnādo ip̄z ad mortē. n̄ p̄cipiēdo m̄istro q̄ occidat eū. nec m̄ister exēq̄do mādatū iudic̄. dū tū faci ant hūato ordie iūr̄. p̄bat̄ h̄ ex h̄bis apli ad Ro. xiiij. vbi dīc sic. N̄is aia ptātib⁹ subli miorib⁹ subdita sit. seq̄. Nō c̄ sine cā gladiū portat. d̄ ei m̄ister ē vīdex i irā ei q̄ malū agit. Si fiat nc̄cīta. tūc di st̄gue. q̄ illa nc̄cīta aut fuit euitabil̄. sic q̄ potat euadre absq̄ occasiōe hoīs. tūc rē ē homicidij. q̄ d̄ agere p̄niaz tāq̄ p̄ mortlī. aut fuit ieuīta bil. vt q̄ occidit hoīez absq̄ odij meditatiōe. imo libādo se z sua cū dolore. In isto ca su n̄ d̄ peccare. n̄ astrigit ad p̄niaz. tñ d̄ dolere z suis p̄cis ascriber̄. q̄ i istā d̄ueit nc̄cīta tē. Piax ei mētiū ē ibi culpā agḡscere vbi cl̄pa n̄ ē. extra de homi. c. iefecisti. si át fiat cāu itez distingue. q̄a aut dabat opaz rei licite aut illicite. Si dabat opam rei illicite. vtpu ta q̄ piccit lapidē h̄sus locū p̄ quē s̄neuer̄t hoīes trāsire vel dū surabat̄ equū vel bo uē aliq̄s ab eq̄ l̄ bone p̄cess̄ iter̄t. z silia. In isto cāu tak̄ ēsimpl̄r rē h̄ocidij. Sida bat opaz rei licite. puta q̄ i c̄ debat arborē sibi nc̄cariā. vel

Sp̄ebat senuz d̄ curru. velsi milia. si adhibuit diligentiaz quā debuit. vīc̄ r̄spiciēdo z p̄clamādo n̄ nimis tardē nec r̄misce. s̄z t̄pē d̄gruo. z ita alte q̄ si aliq̄s erat ibivēl vēiebat potat fugere z sibi cauere. et tūc n̄ iputaf sibi. vt h̄. l. dis. sepe ḡtig. z extra d̄ homi. c. q̄dā. Si át fiat h̄ocidij vo lūtate sine oī distinctōe tenē d̄ ē q̄ sit ḡuissimū t̄ enō me pec catū. dis. l. Si q̄s volūtarie.

Sextū p̄ceptū.

s Ertū p̄ceptū ē. Non mechaber̄. ita q̄ i isto p̄cepto phibet oīs ɔcubit⁹ p̄terq̄ q̄ rite fit cū legit̄ia vro re. Que át sūt z q̄t lūt sp̄es ta lis ɔcubit⁹ vide. s̄. i p̄escda tractatu. iij. c. ix. q̄uis q̄daz.

Septimū p̄ceptū.

s Eptimū p̄ceptū ē. nō facies furū. ita q̄ i isto p̄cepto phibet oīs vsura ra pina. fraus. dol⁹. z ḡnaliter oīs acq̄satio illicta alienē rei q̄cūq̄ mō. q̄cūq̄ pallio sine titulo fiat.

Octauū p̄ceptū

o Ltauū p̄ceptū ē. Nō falsū testimoniū dices. ita q̄ i isto p̄cepto phibet oē mēdaciū. Et ē h̄ scied̄ q̄ fm Aug. i li. d̄ mēdacio octo sūt

La. III. Tertie partis

genera mēdaciōꝝ. Prīmū ē qđ fit ḥ docēnā fidei ⁊ bono rū moꝝ. vt dicere xp̄z n̄ cē na tū ḥ v̄gie. l̄ n̄ cē passū i cruce l̄ aliqđ sile ḥ articulos sidi. v̄l̄ bonos moreſ. Secōdū ē qđ nll̄i pdest ſhalicui obest. ſic mēda ciū d̄ractoris l̄ falfi test̄ i cā crīminali. Tertiū ē qđ pdest vniſ ſobest alei. vt mēdaciū falfi test̄ i cā pecūria Quar tū ē qđ fit ſola mētiēdi libidi ne. ⁊ qſi abſq; cā ⁊ vtilitate. Quicū ē qđ fit placēdi cupi ditate. ſic mēdaciū adulatoꝝ. Sextū ē qđ nll̄i noc̄ ſed. pdest alicui ad euitād̄ piculū pecūia l̄ alei rei. ſic ſi aliqſ ſci ens pecūia alic⁹ tollēdā a fu re l̄ raptore mētiā ſibi dicē do ſe nescire vbi ſit. Septimū ē qđ nll̄i noc̄ ſz pdest alicui ad euitād̄ pic⁹. pſōe. vt ſi ali qſ qraſ ad mortē ⁊ ali⁹ mēti atur dicēdo ſe nescire vbi ſit. Octauū ē qđ nll̄i noc̄ ſed. pdest alicui ad h̄. vt ab ſimūdi cia corporali tueaſ. vt ſi volēti corrūpe v̄ginē mētiā ſi aliqſ dicē eā eē ſingatā. Aliā di ſtictio pōit ab eoꝝ Aug. ſ. qđ mēdaciū aliđ ē pnicōſū. ⁊ iſtō pphēdit qnq; ḡna pmedisti ctōis. ⁊ ē ſp pctm mortle. x̄q; q. n̄. p̄mū. Aliđ ē officioſū. ⁊ iſtō pphēdit vltia tria ḡna p

me diſtinctōis. ⁊ iſtō ē pctm veniale. Aliđ ē iocōſū. ⁊ iſtō credo etiā eē pctm vēiale. qđ iſtō ſtelligo qn̄ ille cui ḥr tale mēdaciū nouit ip̄z cā iocādi eē dictū. ⁊ qn̄ n̄ dicat ex libidie mētiēdi. De mēdacio adula tois nota qđ aliqſ p̄t alti ad ulari duobus modis. Uno mō atēbuēdo ei bonū qđ n̄ h̄. ⁊ de iſto dicūt omēs qđ ſit mortale. Alio mō extollēdo bonū qđ habet. ⁊ de iſto dūt oēs qđ ſit veniale.

Nonū ⁊ decimū pceptuꝝ.
Dñū ⁊ decimū pceptuꝝ.
n̄ phibēt actū intiore. ſ. actū voluntat̄. ſ. qđ nul p̄cupiscat alienā vroze. et noīev̄cor̄ ſtelligit qcūq; mu lier. qđ vt dic xp̄s. Qui vide rit mliere ad pcupis. eā iā me cha. ē eā i cor. ſuo. Siſr nēo pcupiscat illūc re alicnā ad possidēdū eā. H̄g ſt decē pcepta leḡ. qru qdā ſūt affir matiuā. qdā negatiua. Affir matiuā obligāt ſp ſz n̄ ad ſp. ſz. p loco ⁊ tēpe. Negatiua at obligāt ſp ad ſp. De iſtō pcep tis hñt v̄l̄. Unū cole deū nec vane iures p ip̄z Sabba ta ſcīfices. venerareq; pentes. H̄o ſis occifor. fur. mech⁹. te ſtis iniqu⁹. Uiciniq; thoꝝ. resq; caueto ſuas.

De dotibus bōrum

Dedotib⁹ bōry. La. iij.
Vtia teste Aug. nullū
q̄ bonū irremuneratuz
silr nullū malū spuni
tū. id vltio vidēd ē d̄ dotib⁹
id ē de p̄mījs q̄ hēbū illi qui
obseruabūt illa p̄ceptra supra
dicta. ¶ Nota q̄ obfuatori
bus istoz p̄ceptorum dabūt
septē dothes. i. septē gl̄e i padi
so. tres ex pte aie. ⁊ qttuor ex
pte corporis. Prīa dos ex pte
aie ē clara visio. qz s. vi debi⁹
deū clare sine aliq̄ velamie. ⁊
i ista visiōe p̄sistit tota bōru
do n̄a. Vn̄ Aug. Visio tota
erit merces. Et ista visio cla
ra succedit visiōi fidei. sic dic⁹
Paulus. Vide⁹ nūc. s. in vi
ta istap speculū i enigmate. s.
fidi. tūc at facie ad facie Se
cunda dos ex pte aie ē firma
tentio. s. q̄ ita firmis tenebius
eū q̄ ip̄z amittere n̄ possum⁹
De ista tentio dī i Lanticis.
Tenui eū n̄ dimittā. Et ista
firma tentio succedit spei.
Tertia dos ex pte aie erit p̄
fecta fructio. s. q̄ aīa bōrā p̄fe
cte fructe dō. ⁊ adhērebit ei sa
tiabilr ⁊ delectabilr i eo. ps.
Satiabor cum ap. gl̄ia tua.
Et ista p̄fecta fructio succe
dit amorī ⁊ caritati. Et d̄ isti
sby dotib⁹ dī. Aug. Videbi⁹

amabi⁹ ⁊ laudabi⁹. Nā isto
officiū hēbi⁹ i padiso. s. vide
re amare ⁊ laudare dēs. ¶ P⁹
resurrectōm at hēbi⁹ qttuor
dotes ex pte corporis. qz corpora
nostra erūt agilia. i. mouebū
tur p̄ qdcūz ipaciū sine ali
q̄ fatigatōne labore. Erunt
etīa ipassibilitia. qz nullo mō
poterūt pati. marime corpora
bōrum. Erūt etīa imortalia
quia nullo mō poterūt mori.
Erunt etīam clarissima. Uli
de saluator. Fulgebunt iusti
sicut sol in regno p̄ris mei.
Lui⁹ regni cōcives nos faci
at rex regum ⁊ dñs dñanti
um. Iesus r̄ps. Amen.

Hec circa officiū curato/
rū breuitati a me p̄stricra sūt
vt simplices i aliq̄b⁹ iſtruāt
⁊ maḡ puecti ad altiora inē
stigādū laborare conēt. Ob
secrans vt si i libello lector
aliq̄ utilia inēiat. ip̄a soli deo
attribuēs grāsi referat q̄ a/
liq̄ntulā sc̄rillā intelligentie
mīhi iqtirī dīḡt̄ ē. Ea aut̄ q̄
mīb⁹ dēta vidēt hūane fra
gililitati ascribēs charitatue
corrīgat. ⁊ p̄ me p̄ctōre p̄ces
ad deū fidelr fūdm. Hec in
sup exarata sūt in famosa ci
uitate Argē. Anno dñi. D.
cccc. xcix.

De cōditiōi bus req̄sits i sumente eucha/ ristie sac̄m.

Adecim sūt cōditiōi
q̄ ad dī ad min⁹ h̄c dā
celebrat. vel q̄ recipit
eucharistie sac̄m. Prima q̄
sī homo. id non dicit ad mū
nistrari glātib⁹. Secunda q̄ sit
viator. id n̄ administrat ange
lis sine bonis sine malis. nec
mortuis si forte in viliōe eos
apparere cōtinget. Tertia q̄
sit fidel. id n̄ administrat pa
ganis. saracenis. aut alij̄ is iſi
delib⁹. Quarta q̄ sit adulter⁹
et id n̄ administrat iuniorib⁹ ni
si doli capacib⁹. qđ relinq̄t su
er dotis iudicio. Quinta q̄
sit sane mētis. et id n̄ dī admi
nistrari stultis. et velenis tēpe fu
roris. Si yō habeat furore
p̄ lucida intualla tpe q̄ sit la
ne mētis bñ p̄t sibi ministrari
hoc sac̄m. Sexta q̄ sit ieu
nus. et si fiat instantia de isto
q̄ tpe post cenā cōicauit cū
discipulis suis. Potest dici
q̄ cenauit rōne veteris testa
menti. qđ finis erat tpe qđ
erat ante legē gr̄e. et sic sub le
ge cōicauit. quia tūc incipie
bat tempus gratie. Alia ra

tio ē cā necessaria. et sic ita
m̄s nō m̄strari dīcū tpe.
Et idcū tpe cr̄t monitu
rea p̄ redemptōe n̄sa. id tūc
cōicauit cū discipulis. Et
prima yō sit denotata. Ora
ue q̄ nō habeat p̄ficiam sūte
remorū alicuj̄ peccati mor
talis. H̄lona q̄ nō sit orat⁹
cr̄mune. et sub adūmōrō
nū forte n̄t emendat⁹. Deci
ma q̄ sit mundus mente et
corpe. Undecima q̄ habeat
puram et rectā intentionem.

Lal⁹ episcopales patēt in his versib⁹

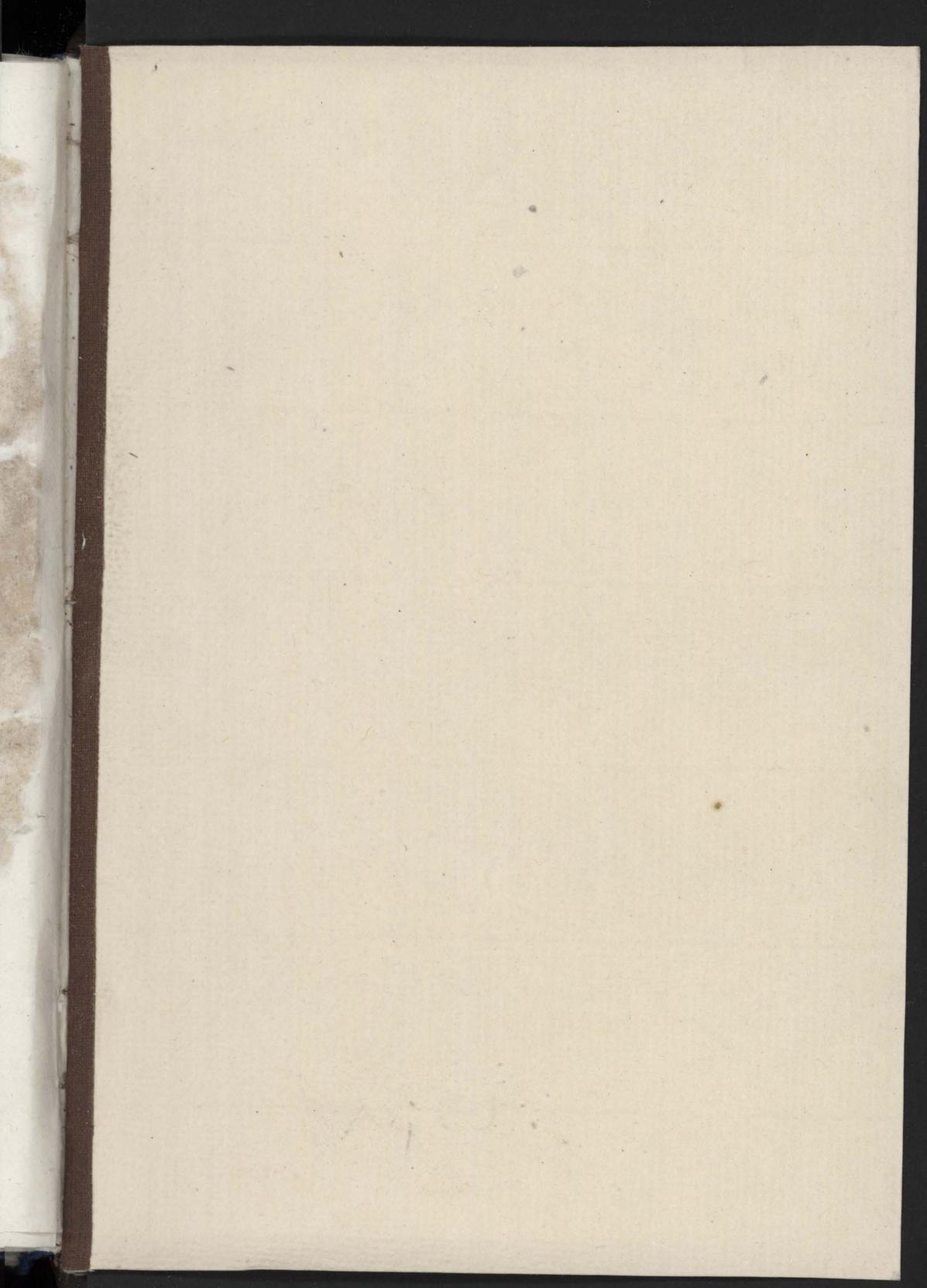
Qui facit incestūz deflorans
aut homicida. Sacrilegus
patrum percussor. vel sodo
mita. Et rāsgressor voti. piu
rus sortilegusq;. Et menita
fides. faciens incendia. prot
Oppressor. blasphem⁹. here
ticus. omnis adulter⁹. Pon
tificem sup his semper dice
dis adib⁹.

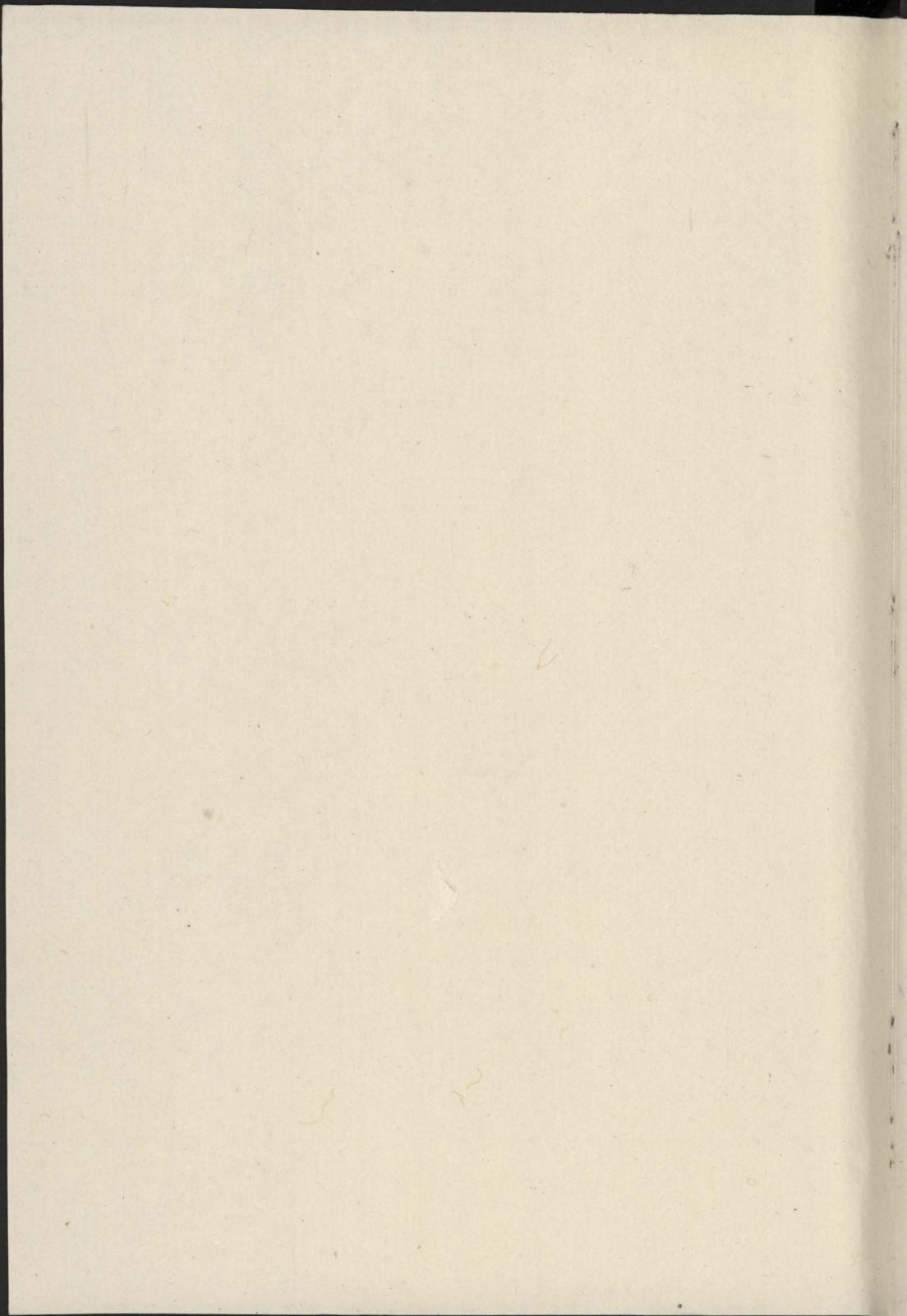
108

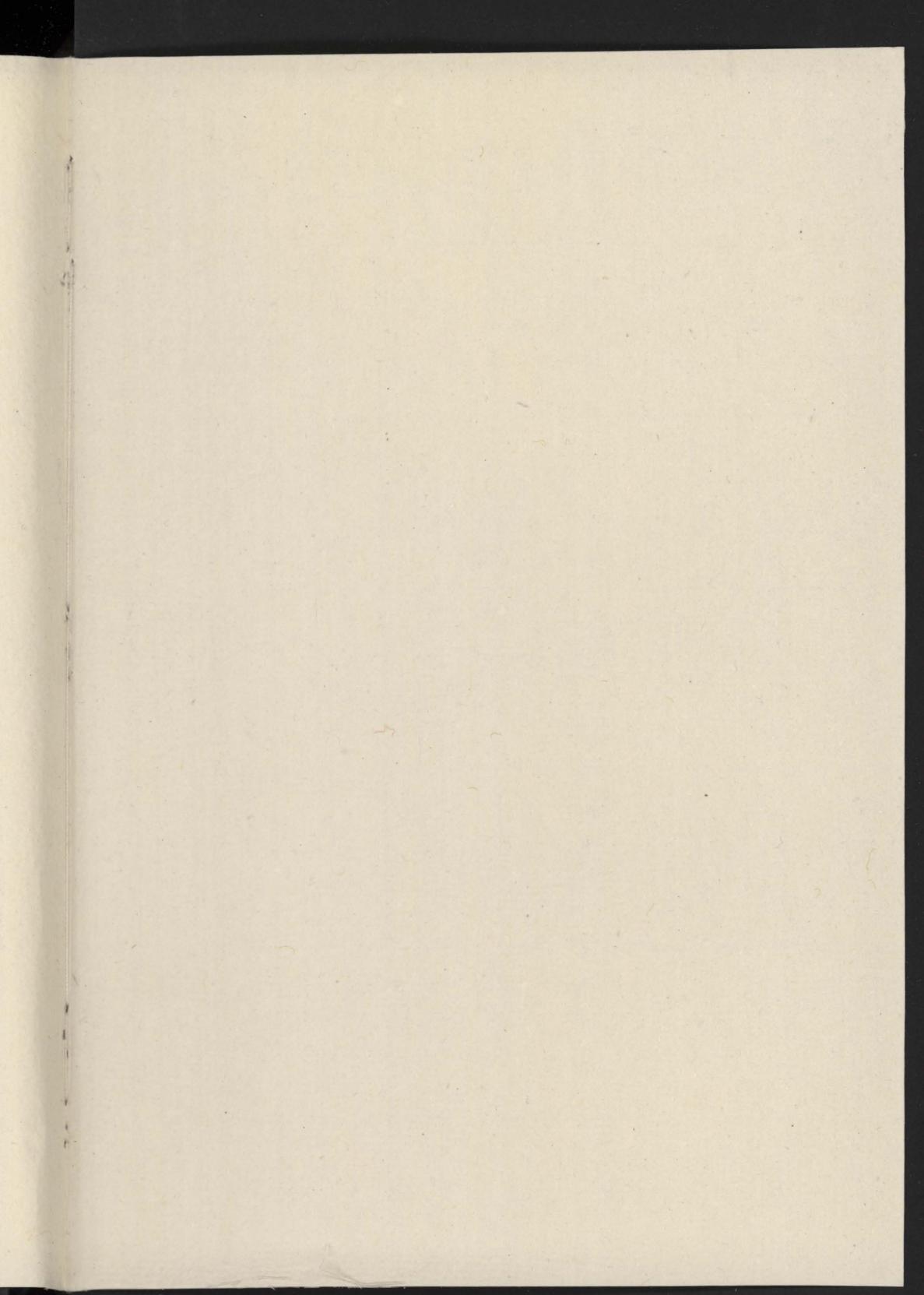
108

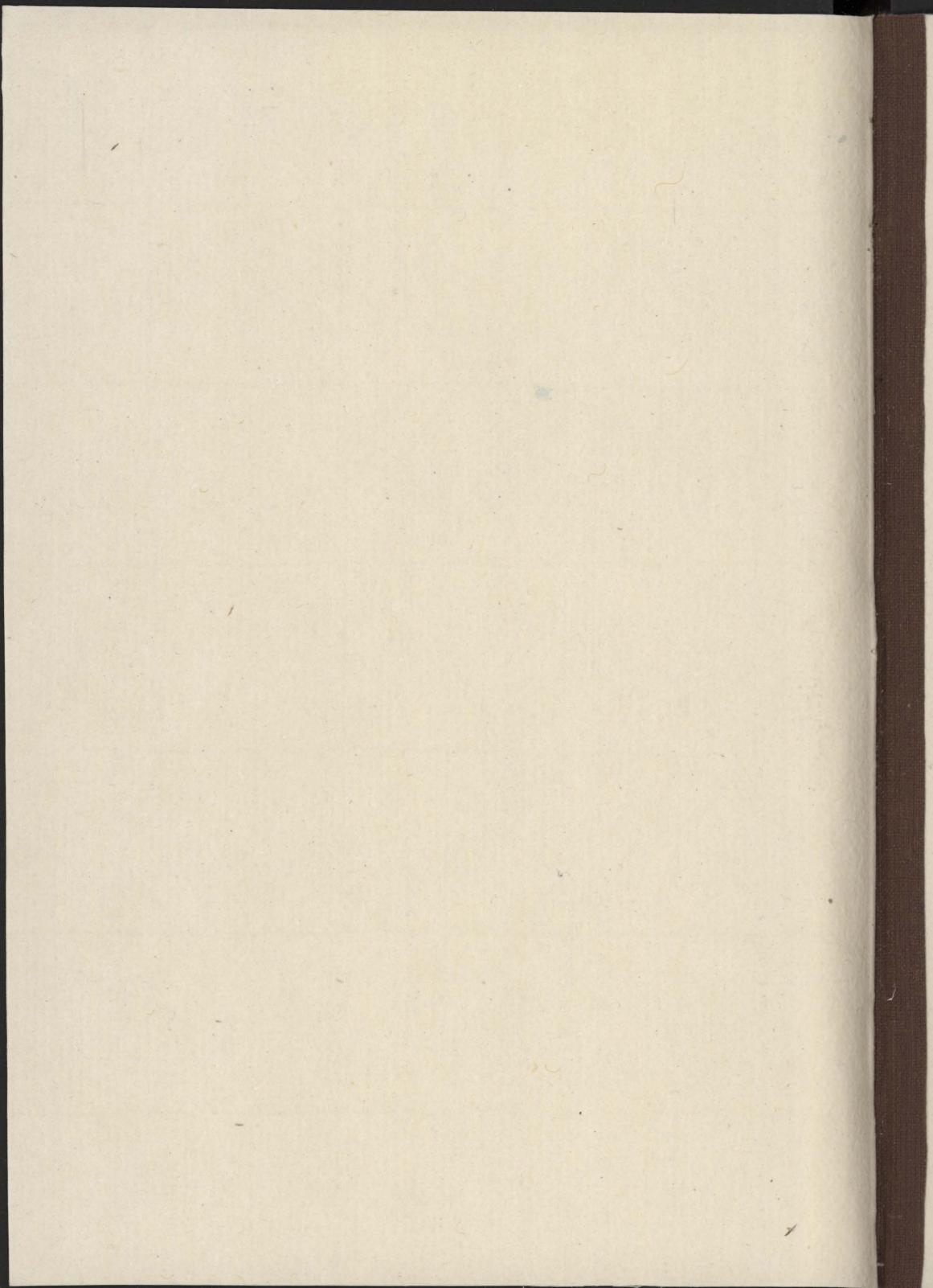
Denicabilis Beata fio inquit Sanctus
pro ipso mortuus est et in bonis opere in
terrandi qui non celebrat non possit obtemperare
Habent celebrandi et operam quibus ipse est
primit fratres fratratatem gloria fratrum Mariae
quidam Anglorum in celesti Jerusaleni ceteris
convenit in terra celebrantem gratiam et beneficium
animes in purgatorio degentibus venia

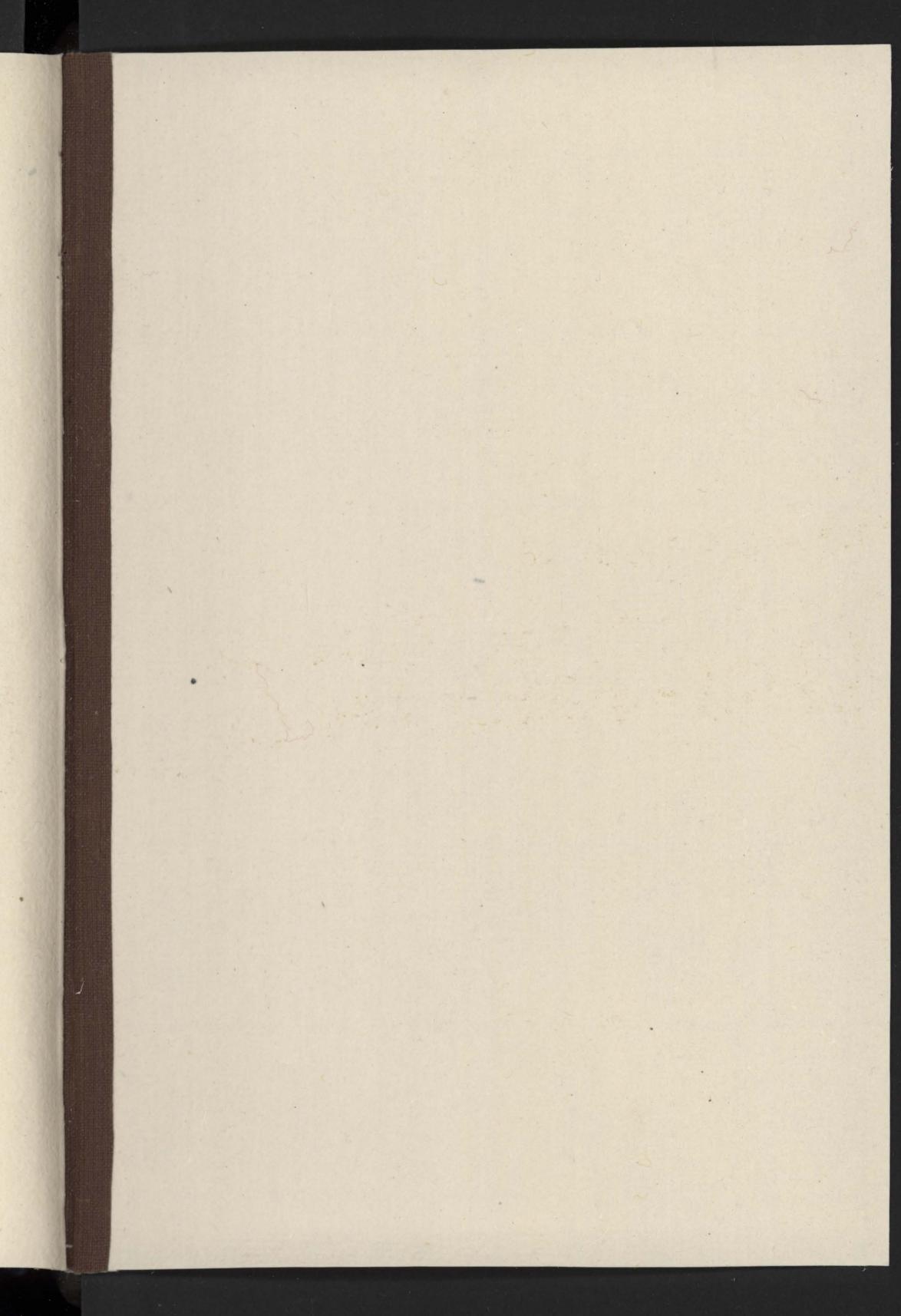


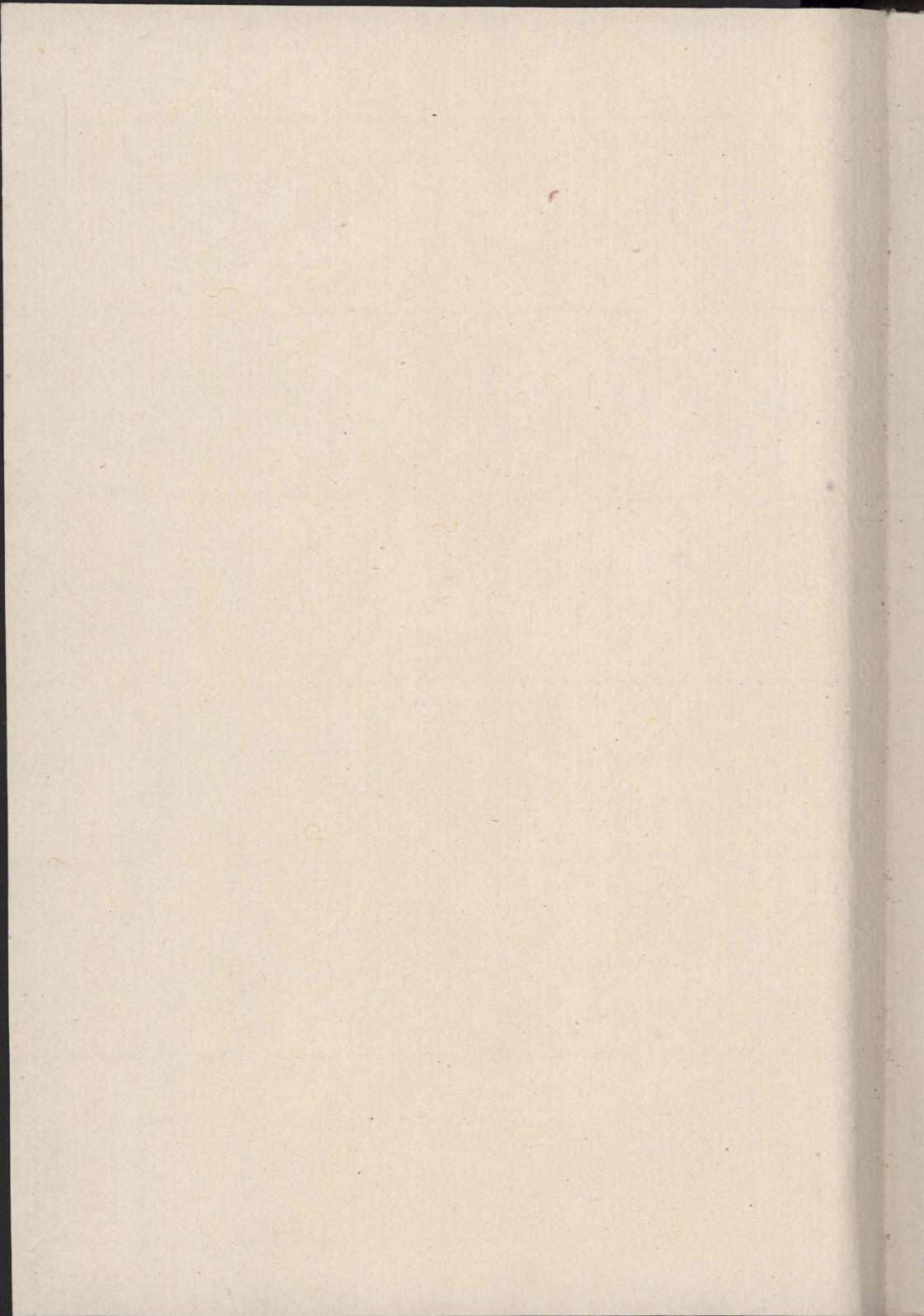












XV, 51

